

POLEMIA

Kansalaismielipide ja kunnat

Ilmapuntari 2020

Kansalaismielipide ja kunnat

Kansalaismielipide ja kunnat

Ilmapuntari 2020

KAKS – KUNNALLISALAN KEHITTÄMISSÄÄTIÖ

KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT

Kunnallisalan kehittämissäätiön

Polemia-sarjan julkaisu nro 119

© Pole-Kuntatieto Oy ja kirjoittajat

Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2021

ISBN 978-952-349-068-0 (nid)

ISBN 978-952-349-069-7 (pdf)

ISSN 1235-6964

Sisällys

ESIPUHE	7
1 JOHDANTO.....	9
2 KUNTA-ASENTEET VUONNA 2020.....	12
2.1 Suhtautuminen keinoihin turvata kuntien talous ja palvelut	12
2.2 Kiinnostus kunnallisia luottamustehtäviä kohtaan ...	14
2.3 Suhtautuminen aluekehitykseen	16
2.4 Keinot työvoiman ja peruspalveluiden riittävyden varmistamiseksi.....	19
3 SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIIN.....	23
3.1 Arviot koronavirusepidemian vaikutuksista kesällä 2020	23
3.2 Koronauutisointi tiedotusvälineissä	26
3.3 Suhtautuminen koronakriisin jälkeisiin talouden uudistus- ja sopeuttamistoimiin	28
3.4 Eri tahojen onnistuminen koronaviestinnässä	31
4 SUHTAUTUMINEN VEROTUKSEEN	34
4.1 Mitä eri veroille pitäisi tehdä?	34
4.2 Asenteet verotusta kohtaan.....	35
5 SYNTYVYYTTÄ SIVUAVAT MIELIPITEET	38
6 SUHTAUTUMINEN ERILAIISIIN YHTEISKUNNAN KONTROLLIKEINOIHIN.....	41

6.1	Suhtautuminen erilaisiin kontrollikeinoihin yhteiskunnassa.....	41
6.2	Suhtautuminen kansalaisten oikeuksia ja vapauksia koskeviin väittämiin	45
7	LUOTTAMUS YHTEISKUNNALLISIIN TUTKIMUKSIIN JA ENNUSTEISIIN	48
8	KUNTAVAALIT 2021	52
8.1	Mitkä asiat ovat tärkeitä?	52
8.2	Äänestämisen varmuus	58
8.3	Puoluevalintaan vaikuttavat tekijät.....	58
8.4	Hyvän kunnanvaltuutetun ominaisuudet.....	61
9	YHTEISKUNTAPOLIITTISET ARVIOT JA NÄKEMYKSET..	65
9.1	Suhtautuminen maan hallitukseen ja oppositioon....	65
9.2	Arvosanat maan hallitukselle	67
9.3	Usko puolueiden vaalilupauksiin	69
9.4	Näkemykset vaikutusvallan jakautumisesta taloutta, työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevissa asioissa.....	71
9.3	Vaikuttaminen päätöksentekoon	73
9.4	Näkemykset eri uhkakuvien toteutumisesta	76
KUVIOT		
	Kunta-asenteet 2020	79
	Suhtautuminen koronavirukseen	105
	Suhtautuminen verotukseen	129
	Syntyvyyttä sivuavat mielipiteet	134
	Suhtautuminen erilaisiin yhteiskunnan kontrollikeinoihin	138
	Luottamus tutkimuksiin ja ennusteisiin.....	152
	Kuntavaalit 2021	158
	Yhteiskuntapoliittiset arviot ja näkemykset	176

Esipuhe

Kansalaismielipide ja kunnat – Ilmapuntari 2020 on koonto neljästä kyseisenä vuonna tehdystä tutkimuksesta.

Kansalaiskyselyjen teemoja olivat suomalaisten suhtautuminen kunnallishallintoon, politiikkaan ja yhteiskuntaan. Yleisen poliittisen mielipideilmaston ohella selvitettiin kunta-asenteita ja kiinnostusta kunnallisia luottamustehtäviä sekä koronavirusta ja koronapandemian torjuntatoimia kohtaan sekä arvioita aluekehityksestä.

Samoin selvitettiin verotukseen liittyviä asenteita, syntyvyyttä sivuavia mielipiteitä sekä yhteiskunnan valvonta- ja kontrollointikeinoja. Selvityksessä olivat mukana myös asenteet eri tahojen tuottamia yhteiskunnallisia tutkimuksia ja ennusteita kohtaan sekä kuntavaalit 2021.

Tutkimuksen, kuten sarjan aiemmatkin osat, on Kunnallisalan kehittämissäätiön toimeksiannosta tehnyt Kantar TNS Oy. Hankkeen vastaavana johtajana ja kokoajana on toiminut YTL Juhani Pehkonen. Graafit on koonnut VTM Pentti Kiljunen. Lämpimät kiitokset molemmille!

Kesäkuussa 2021

Antti Mykkänen

asiamies

KAKS – Kunnallisalan kehittämissäätiö

1 Johdanto

Tässä raportissa esitetään keskeiset tulokset vuoden 2020 aikana toteutetuista Ilmapuntari-tutkimuksista, joissa on selvitetty suomalaisten suhtautumista kunnallishallintoon, politiikkaan ja yhteiskuntaan. Kysymyksenasettelu on ollut laaja ja kattanut useita teemakokonaisuuksia. Tarkastelukehikkona ei ole ollut yksinomaan kunta, vaan puntarointi on ulottunut keskeisiltä osin yleisempään yhteiskunnalliseen ja poliittiseen asenneilmastoon.

Sisällöllisesti moniaineksinen tutkimusaineisto raportoidaan yhdeksään päälukuun jäsennettynä. Koska rajanveto eri aihealueiden välillä on sopimuksenvaraista, jaotus on luonnollisesti paljolti esitystekninen.

Ensin tarkastellaan luvussa kaksi kunta-asenteita vuonna 2020. Tässä osiossa kuvataan väestön suhtautumista toimiin kuntien talouden ja palveluiden turvaamiseksi, kiinnostusta kunnallisia luottamustehtäviä kohtaan, arvioita aluekehityksestä sekä suhtautumista keinoihin riittävän työvoiman ja peruspalveluiden varmistamiseksi. Kolmannessa luvussa selvitetään suhtautumista korona-kriisiä ja koronaepidemian torjuntatoimia kohtaa.

Raportin neljännessä luvussa tarkastellaan verotukseen liittyviä asenteita ja kysytään yleisten asenteiden ohella, mitä eri

veroille pitäisi tehdä. Viidennessä luvussa sivutaan syntyvyyttä sivuavia mielipiteitä. Moniosaisessa kysymyssarjassa vastaajien tuli arvioida erilaisia syntyvyyttä sivuavia väitteitä sen mukaan, miten ne vastaavat henkilökohtaista näkemystä syntyvyydestä maassamme.

Raportin kuudennessa luvussa katse kääntyy kohden erilaisia valvonta- ja kontrollointikeinoja yhteiskunnassa. Vastaajilta tiedusteltiin, miten he suhtautuvat erilaisiin valvontatapoihin ja niiden käyttöön yhteiskunnassa sekä miten erilaiset määräykset ja ohjeet rajoittavat yksilön omaa elämää. Seitsemännessä luvussa selvitetään asenteita eri tahojen tuottamia yhteiskunnallisia tutkimuksia ja ennusteita kohtaan.

Luvussa kahdeksan tähtäin käännetään kohden kuntavaaleja 2021. Luvussa sivutaan näkemyksiä hyvästä kuntavaaliehdokkaasta sekä puntaroidaan äänestämiseen vaikuttavia tekijöitä. Raportin viimeisessä yhdeksännessä luvussa suurennuslasin alle poimitaan yleinen poliittinen mielipideilmasto. Tässä jäljitetään suhtautumista eduskuntavaalien jälkeen muodostettuun hallituspohjaan. Luvussa käsitellään myös luottamusta puolueiden vaalilupauksiin ja näkemyksiä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksista.

Yhdeksännessä luvussa selvitetään myös kansalaisten näkemyksiä eri tahojen vaikutusvallan jakautumisesta maan taloutta, työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevissa asioissa. Aivan lopuksi luvussa tarkastellaan kansalaisten arvioita erilaisten poliittisten ja yhteiskunnallisten uhkakuvien toteutumisen todennäköisyydestä maassamme lähitulevaisuudessa.

Tutkimusaineisto koostuu useammasta erillisestä osa-aineistosta. Ensimmäinen osa tutkimusaineistoa on koottu internet-paneelissa maaliskuussa 2020. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1 053. Vastaajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Toinen osa haastatteluista toteutettiin samalla metodilla kesäkuun alussa. Haastatteluiden määrä oli tässä osiossa 1 001. Kolmas osa-aineisto kerättiin syyskuussa. Haastatteluiden määrä oli 1 039. Neljäs osa-aineisto koottiin joulukuun alussa. Haastatteluiden määrä oli tässä 1 049.

Käsillä oleva raportti on yhteenveto vuoden 2020 osa-aineistoista. Raportissa verbalisoidaan ja visualisoidaan päätuloksia koko

vuoden osalta. Liitteenä olevien graafisten kuvioiden osuus raportissa on suuri, koska useimmat tutkittavat asiat ovat pitkälti konkreettisia ja kuviot pitkälti itseselitteisiä. Aineistojen laajuudesta ja jo lähtökohtaisen moniulotteisuuden takia kaikkia tuloksia ei ole mahdollista eikä järkevää kirjoittaa systemaattisesti auki.

Raportin tehtävänä on lähinnä jäsentää aineistoja ja johdattaa lukijaa omien havaintojen ja tulkintojen tekoon. Erillisissä tilastoraporteissa on esitetty kaikki tutkimustulokset yksityiskohtaisessa taulukkomuodossa. Ne sisältävät myös tiedot tutkimusaineistojen rakenteesta ja vastaajaryhmien koosta.

KAKS – Kunnallisanalan kehittämissäätöön Ilmapuntari 2020 -tutkimuksen on toteuttanut Kantar TNS Oy.

2 Kunta-asenteet vuonna 2020

2.1 Suhtautuminen keinoihin turvata kuntien talous ja palvelut

Talouden rattaat haluttiin saada pyörimään

Kesäkuussa 2020 selvitettiin suhtautumista erilaisiin asuinkunnan mahdollisiin ratkaisuihin talouden ja palveluiden pohjan turvaamiseksi. Vastaajilta tiedusteltiin, miten he suhtautuvat palveluja, taloutta ja hallintoa koskeviin erilaisiin toimenpide-ehdotuksiin. Ehdotukset eivät kattaneet kaikkia mahdollisia toimenpiteitä, vaan tarkasteluun poimittiin keskeisiä julkisessa keskustelussa esitettyjä toimintamalleja. Vastaava tutkimus toteutettiin syksyllä 2019 ennen koronakriisiä. Tätä ennen samoja asioita on selvitetty vuosina 2013 ja 2016.

Valtaosa suomalaisista (84 %) oli kesällä 2020 sitä mieltä, että talouden rattaat olisi saatava pian liikkeelle, koska muuten katoaa pohja kuntapalveluiden ja terveydenhuollon rahoittamiseksi. Samaan hengenvetoon kolme neljästä (75 %) vaati, että jatkossa omassa asuinkunnassa pitäisi tehdä päätökset, mihin palveluihin rahaa ylipäättään laitetaan ja mistä palveluista voitaisiin leikata.

Haasteeksi monissa tutkimuksissa on noussut, että käytännön keinoihin asuinkunnan talouden vakauttamiseksi on suhtauduttu jokseenkin kaksijakoisesti. Tämä siitäkkin huolimatta, että lähes kaikki ovat eri vuosina olleet valmiita tunnustamaan tarpeen tehdä jotakin. Eniten kannatusta sai vaatimus muun muassa kotikunnan rakennusinvestointien karsimisesta ja lykkäämisestä säästöjen aikaansaamiseksi. Tätä ehdotusta kannatti selvä enemmistö (62 %) ja reilu neljännes (28 %) vastusti. Investointien karsiminen sai keskimäärää enemmän kannatusta SDP:n ja perussuomalaisen kannattajien keskuudessa. Vihreiden tukijat suhtautuivat asiaan muita jonkin verran torjuvammin.

Suomalaiset suhtautuivat, kuten niin monesti aiemminkin, kuntaliitoksiin varsin varauksellisesti. Selvä enemmistö (62 %) vastusti sitä, että asuinkunta liitettäisiin yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa talouden tilan parantamiseksi. Neljännes (26 %) suhtautui kuntaliitokseen myönteisesti. Suhtautuminen kuntaliitokseen ei muuttunut vuoden 2019 syksystä juuri mitenkään. Merkillepantavaa tuloksissa oli se, että enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista tyrmäsi ehdotuksen asuinkunnan liittämistä yhteen naapurikuntien kanssa.

Koronakriisi lisäsi kunnallisveron korottamisen ja lainanoton lisäämisen suosiota

Varsin paljon kannatusta saaneisiin ehdotuksiin kuului palvelumaksujen korottaminen kunnan taloudellisen rasituksen keventämiseksi (48 %). Aavistuksen pienempi joukko vastusti palvelumaksujen kiristämistä (45 %). Kaksi viidestä (42 %) olisi ollut valmis karsimaan kunnallisia palveluja on kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi. Puolet (51 %) suhtautui nuivasti ajatukseen kuntapalvelujen leikkaamisesta. Näkemykset palvelumaksujen korottamisesta ja palvelujen työstämisestä muuttuivat vuoden 2019 syksystä. Aiempaa useampi oli valmis hyväksymään säästötoimia verrattuna tilanteeseen ennen koronaa.

Joka toinen (49 %) vastusti ajatusta kunnallisveron korottamisesta palvelujen turvaamiseksi. Kuitenkin enemmän kuin kaksi viidestä (42 %) oli valmis nostamaan kuntaveroa. Etenkin perussuomalaisten ja kokoomuksen kannattajat vierastivat kuntaveron kiristämistä. Keskustan, vihreiden ja vasemmistoliiton tukijoista

enemmistö oli valmis hyväksymään kunnallisveron korotuksen palvelujen turvaamiseksi. Kunnallisveron korottamisvaateen kannatus oli suurempaa syksyllä 2019 ennen koronakriisiä (34 % → 42 %).

Puolet suomalaisista vastusti ehdotusta asuinkunnan lainanoton lisäämisestä palvelujen ja työpaikkojen turvaamiseksi (48 %). Syömälainan kannattajia löytyi vain kolmanneksen verran (34 %). Velan kasvattajien osuus lisääntyi vuoden 2019 syksystä (22 % → 34 %). Kuitenkin ainoastaan vasemmistoliiton kannattajien keskuudesta löytyi enemmistö niitä, jotka olivat lisäämässä lainanottoa (55 %).

Koronakriisi muutti suomalaisten asenteita ja näkemyksiä kuntien taloudellisesta ahdingosta. Syksyllä 2019 ennen koronakriisiä mitkään keinot eivät kelvanneet kuntatalouden vahvistamiseksi. Veroja ei saanut korottaa, velkaa ei pitänyt lisätä eikä kunnan omaisuutta tullut myydä. Kesällä 2020 tilanne oli toinen. Suomalaiset suhtautuivat eri keinoihin selvästi vähemmän varauksellisesti ja ymmärsivät, että jotain on tehtävä.

2.2 Kiinnostus kunnallisia luottamustehtäviä kohtaan

Noin 170 000 ihmistä oli kiinnostunut kuntavaaliehdokkuudesta puoli vuotta ennen kuntavaaleja

Periaatteellista kiinnostusta kunnallisia luottamustehtäviä kohtaan selvitettiin joulukuussa 2020 noin puoli vuotta ennen kuntavaaleja. Vastaajilta kysyttiin, kuinka mielellään he lähtisivät, jos heitä pyydetäisiin mukaan erilaisiin kunnallisiin luottamustehtäviin. Kuntavaaliehdokkaaksi asettumisen ohella arvioitavana oli kunnallisen lautakunnan jäsenyys ja kunnallisen johtokunnan tai toimikunnan jäsenyys (esim. oppilaitoksen, museon, teatterin tai liikennelaitoksen johtokunta).

Kokonaisuutena luottamustehtävistä suuresti kiinnostuneiden osuudet olivat kauttaaltaan jokseenkin pieniä. Toisaalta tosiasia on, ettei kaikkien tarvitse toimia toisten edusmiehinä, eikä sellainen ole mahdollistakaan.

Kuntavaaliehdokkaaksi oli pyydetäessä halukas lähtemään kuudesosa 18–79 vuotta täyttäneestä väestöstä (16 %). Neljä

prosenttia kertoi lähtevänsä erittäin mielellään ja reilu kymmenesosa (12 %) melko mielellään. Vuoden 2017 kuntavaalien ehdokasmäärä oli yli 33 000. Tutkimuksen mukaan noin 170 000 ihmistä oli erittäin kiinnostunut kuntavaaliehdokkuudesta. Erittäin kiinnostuneita oli viisinkertaisesti siihen nähden, mitä ehdokkaita on yleensä asetettu. Markkinatutkimuksista tiedetään, että todellisuudessa hyvät aiheet eivät koskaan realisoidu sellaisenaan. Tämän takia halukkaita tulisi olla moninkertainen määrä tarpeeseen nähden.

Kuntavaaliehdokkuuksia enemmän osallistumishaluja kohdistui kunnallisten lautakuntien jäsenyyksiä kohtaan. Niissä toimimista piti periaatteessa erittäin mieluisana yksi kahdestakymmenestä (6 %) ja melko mieluisana noin kuudesosa (17 %) kansalaisista. Vielä enemmän kiinnostusta suuntautui kunnallisen johtokunnan tai toimikunnan jäsenyyteen (7 % + 20 %).

Mielenkiinto kuntavaaliehdokkuutta kohtaan vähentyi kesästä 2018, jolloin asiaa kysyttiin edellisen kerran. Kiinnostus asettua ehdolle putosi viisi prosenttiyksikköä (21 % → 16 %). Myös into lähteä kunnallisen lautakunnan jäseneksi laantui aiemmasta (32 % → 23 %). Muutosta voi osaksi selittää ajankohdalla. Lähemmäksi vaaleja ja itse ehdokasasettelua tultaessa hyvätahtoiset aiheet muuttuivat varovaisemmiksi.

Nuoret olivat keskimäärää kiinnostuneempia kuntavaaliehdokkuudesta, vaikka itse äänestäminen ei houkuttanutkaan

Nuoret, 18–30-vuotiaat, olivat keskimäärää kiinnostuneempia kuntavaaleissa ehdokkaaksi asettautumisesta kuin ikäänntyneemmät väestöryhmät. Nuorista joka kymmenes (10 %) oli erittäin kiinnostunut ja yksi kuudesta (15 %) melko kiinnostunut. Nuoret olivat muita ikäryhmiä halukkaampia toimimaan myös lautakuntien sekä kunnallisten johtokuntien ja toimikuntien jäsenenä. Tulos oli merkillepantava sikäli, että nuoria ei kuitenkaan innostanut äänestäminen kuntavaaleissa. Tämä on käynyt ilmi aiemmin myös muissa vaaleja käsitelleissä kyselytutkimuksissa. Ikäänntyneet taas ilmaisivat haluavansa äänestää, mutta eivät olleet kiinnostuneita itse asettumaan ehdolle.

Puoluekannan mukaan selvästi suurinta houkutus kuntavaaliehdokkuuteen oli perussuomalaisen kannattajilla, joista yli neljännes (27 %) olisi erittäin tai melko mielellään asettunut ehdolle.

Alhaisinta kiinnostus oli keskustan tukijoiden parissa (14 % erityäin tai melko kiinnostunut). Muiden puolueiden kannattajien keskuudessa kiinnostuneiden osuus liikkui viidesosan tienoilla.

Kunnallisen lautakunnan jäsenyys houkutti puolueiden kannattajia eri tavoin kuin kuntavaaliehdokkuus. SDP:n kannattajat olivat muita kiinnostuneempia vaikuttamaan lautakunnissa ja vihreiden tukijat vähiten innostuneita. Kunnallisen johtokunnan tai toimikunnan jäsenyys viehätti eniten SDP:n ja vasemmistoliiton kannattajia. Vihreiden kannattajat tunsivat muiden puolueiden kannattajia vähemmän vetoa johtokuntien ja muiden vastaavien elinten jäsenyyttä kohtaan.

2.3 Suhtautuminen aluekehitykseen

Kevään 2020 Ilmapuntari-tutkimuksessa maaliskuussa selvitettiin käsityksiä aluekehityksestä. Aluksi tiedusteltiin suhtautumista muuttoliikkeeseen. Toiseksi selvitettiin näkemyksiä harvan asutuksen ja muuttotappioalueiden tukemisesta julkisin varoin.

Lähes joka toinen suhtautui kielteisesti maan sisäiseen muuttoliikkeeseen kohden etelän kaupunkikeskuksia

Suhtautumista maan sisäiseen muuttoliikkeeseen selvitettiin kahdella kysymyksenasettelulla. Kysymyksenasettelut kuuluivat seuraavasti.

”Maan sisäinen muuttoliike on jo pitkään suuntautunut suurimpiin kaupunkeihin ja niiden kehyskuntiin. Miten suhtaudut maan sisäiseen muuttoliikkeeseen kohti etelää ja alueellisia kaupunkikasvukeskuksia?”

”Entä miten suhtaudut oman asuinmaakuntasi sisäiseen muuttoliikkeeseen kohti alueellisia kunta- ja kaupunkikeskuksia?”

Kansalaisilla ei ollut yksiselitteistä näkemystä maan sisäisestä muuttoliikkeestä kohti etelän kaupunkikeskuksia. Enemmän kuin kaksi viidestä (40 %) suhtautui neutraalisti (ei myönteisesti eikä kielteisesti). Lähes joka toinen (46 %) asennoitui kielteisesti. Myönteisesti suhtautuvia löytyi kymmenesosan verran (9 %).

Vuoteen 2017 verrattuna aiempaa selvästi useampi suhtautui varauksellisesti maan sisäiseen muuttoliikkeeseen kohti etelän kaupunkikeskuksia (36 % → 46 %). Myönteisesti suhtautuvien osuus vähentyi viidellä prosenttiyksiköllä (14 % → 9 %).

Yrittäjät (57 %), yli 60-vuotiaat (52 %), taajaan asutuissa (57 %) ja maaseutumaisissa kunnissa asuvat (66 %) sekä itä- ja pohjois-suomalaiset (57 %) suhtautuivat maan sisäiseen muuttoliikkeeseen kohti etelää ja alueellisia kasvukeskuksia keskimäärää useammin torjuvasti. Varauksellisesti asennoituvia löytyi tuntuvasti enemmän perussuomalaisten (60 %) ja keskustan (69 %) tukijoiden keskuudesta.

Nuorten, 18–30-vuotiaiden, ylempien toimihenkilöiden, pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan asukkaiden joukossa oli hieman keskimäärää enemmän hyväksyviä äänenpainoja.

Oman asuinmaakunnan sisäistä muuttoliikettä kohti alueellisia kunta- ja kaupunkikeskuksia arvioitiin vähemmän kielteisesti kuin koko maata koskevaa muuttoliikettä kohden etelää. Lähes joka toinen (46 %) suhtautui asuinmaakunnan sisäiseen muuttoliikkeeseen neutraalisti. Noin kuudesosa (15 %) asennoitui myönteisesti ja vajaa kolmannes (30 %) kielteisesti. Asuinmaakunnan sisäiseen muuttoliikkeeseen torjuvasti asennoituvien osuus lisääntyi kymmenellä prosenttiyksiköllä vuodesta 2017 (20 % → 30 %).

Maakunnan sisäinen muuttoliike harmitti keskimäärää useammin etenkin maaseutumaisessa ympäristössä asuvia. Perussuomalaisten ja keskustan kannattajien parissa oli muiden puolueiden kannattajia enemmän niitä, jotka suhtautuivat kielteisesti maakunnan sisäiseen muuttoliikkeeseen kohti alueellisia kunta- ja kaupunkikeskuksia. SDP:n, kokoomuksen ja vihreiden tukijoiden keskuudessa oli puolestaan keskimäärää enemmän niitä, jotka pitivät maakunnan sisäistä muuttoliikettä hyvänä asiana.

Valtaosa suomalaisista oli valmis hyväksymään taantuvien alueiden tukemisen

Vastaajille esitettiin kolme taantuvien alueiden tukemista sivuaava asenneväittämää. Yleisesti ottaen valtaosa suomalaisista suhtautui hyväksyvästi siihen, että taantuvia alueita yritetään tukea tavalla tai toisella. Enemmän kuin kaksi kolmesta yhtyi väitteeseen, jonka mukaan on oikein, että Suomen sisäisiä kehityseroja

tasataan valtion toimenpitein ja verovaroilla (69 %). Vain kuudesosa tohti olla eri mieltä.

Käänteinen väite ”harvan asutuksen tai taantuville alueille ei ole perusteita kohdentaa mitään erityistukia” tuntui kansalaisista jokseenkin pöyristyttävältä ajatukselta. Valtaosa (69 %) tyrmäsi väitteen, ja alle viidennes (18 %) oli valmis allekirjoittamaan sen.

Yli puolet (53 %) väestöstä oli halukas lopettamaan jatkuvan puheen taantuvista alueista sen perusteella, että se ruokkii tappio-mielialaa entisestään. Kolmannes (33 %) kiisti väitteen. Ikääntyneet väestöryhmät, eläkeläiset, yrittäjät ja maaseutumaisissa kunnissa asuvat olivat keskimäärää innokkaampia suitsimaan puheita taantuvista alueista.

Suomalaiset kannattivat valtion takaamia perusparannuslainoja ja veronhuojennuksia harvan asutuksen alueilla

Tutkimuksessa selvitettiin myös näkemyksiä erilaisista keinoista tukea harvan asutuksen ja muuttotappioalueita silläkin edellytyksellä, että tukeminen aiheuttaisi yhteiskunnalle nykyistä enemmän kustannuksia. Testattuja keinoja oli viisi erilaista.

Valtaosa suomalaisista antoi tukensa kolmelle keinolle viidestä. Lähes kolme neljästä kannatti ainakin jossain määrin sitä, että asunto-osakeyhtiölle myönnettäisiin remontteja varten valtion takaamia perusparannuslainoja (72 %). Noin kaksi kolmesta suhtautui hyväksyvästi veronhuojennuksiin työn perässä muuttaville (66 %) sekä varainsiirtoveron poistamiseen asunto- ja kiinteistökaupoista (63 %). Eikä tässä kaikki. Niukka enemmistö oli valmis poistamaan uusilta yrityksiltä työnantajamaksut (53 %) ja maksamaan arvottomien asuntojen romutuspalkkioita ja purkuavustuksia (52 %).

Yrittäjien, eläkeläisten ja maaseutumaisissa kunnissa asuvien keskuudessa keskimäärää useampi kannatti työnantajamaksujen poistamista uusilta yrityksiltä. Puoluekannan mukaan perussuomalaisten, kokoomuksen ja keskustan tukijat olivat valmiita hyväksymään työnantajamaksujen poistamisen. Pääkaupunkiseudulta sekä SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajien keskuudesta löytyi muuta väestöä enemmän kielteisesti asennoituvia.

Arvottomien asuntojen romutuspalkkiot saivat tukea etenkin alemmilta toimihenkilöiltä, SDP:n ja keskustan kannattajilta.

Ylemmät toimihenkilöt, yrittäjät, pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan asukkaat sekä perussuomalaisten ja kokoomuksen kannattajat suhtautuivat romutuspalkkioihin ja purkuavustuksiin muuta väestöä torjuvammin.

2.4 Keinot työvoiman ja peruspalveluiden riittävyyden varmistamiseksi

Keväällä 2020 selvitettiin suomalaisten suhtautumista keinoihin varmistaa tulevaisuudessa riittävä työvoima ja peruspalvelut. Samassa yhteydessä selvitettiin kansalaisten näkemyksiä työperäisten maahanmuuttajien valintakriteereistä.

Työperäisen maahanmuuton lisääminen sai kannatusta

Vastaajille esitettiin kolme kysymyksenasettelua, jotka sivusivat erilaisia keinoja varmistaa tulevaisuudessa riittävä työvoima ja peruspalvelut. Testatut keinot ulottuivat robotiikkaan liittyvien tekniikoiden kehittämisestä aktiivisen työperäisen maahanmuuton edistämiseen ja mahdollisuuteen hakea julkisin varoin tuettua hoitoa Suomen ulkopuolelta. Kysymykset taustoitettiin seuraavasti.

”Mikäli Suomea uhkaa tulevaisuudessa sellainen työvoimapula mm. alhaisen syntyvyyden ja ikääntymisen seurauksena, että työntekijöitä ja veronmaksajia ei ole riittävästi, niin miten suhtaudut seuraaviin tapoihin varmistaa riittävä työvoima ja peruspalvelut?”

Tekoälyn ja teknologisen kehityksen avulla korvataan ihmistyötä roboteilla.

Suomalaisille tarjotaan mahdollisuus hakea tarvitsemaansa julkisin varoin tuettua pitkäaikaista hoitoa mistä päin tahansa maailmaa.

Työvoiman saamiseksi ja peruspalvelujen turvaamiseksi toteutetaan aktiivista työperäistä maahanmuuttoa Euroopan ulkopuolelta Suomen määrittelemiin kriteereihin.”

Selvä enemmistö (68 %) kannatti ainakin jossain määrin sitä, että tekoälyn ja teknologisen kehityksen avulla korvataan ihmistyötä roboteilla riittävän työvoiman ja peruspalveluiden varmistamiseksi tulevaisuudessa. Reilu neljännes (28 %) suhtautui tällaiseen ehdotukseen nuivasti.

Koulutus ja sosiaalinen asema heijastuivat kansalaisten reaktioissa. Mitä korkeammin koulutettu, sitä myönteisemmin suhtauduttiin ajatukseen varmistaa työvoima ja peruspalveluiden saatavuus korvaamalla ihmistyötä roboteilla. Keskimäärää enemmän tekoäly ja robotisaatio saivat tukea ylemmiltä toimihenkilöiltä ja yrittäjiltä. Työntekijöistä, eläkeläisistä ja työttömistä varsin moni suhtautui varauksellisesti ajatukseen, että riittävän työvoiman ja peruspalveluiden turvaamiseksi ihmistyötä korvattaisiin roboteilla. Puoluekannan mukaan ehdotuksesta innostuivat etenkin kokoomuksen ja vihreiden kannattajat.

Yhtenä ratkaisuna tulevaisuuden haasteisiin on esitetty vierastyövoiman nykyistä laajempaa käyttöä. Kun suuret ikäluokat valtaavat ”vanhainkodit”, työvoiman tarve kasvaa. Pitääkö heille hankkia hoitajat ulkomailta? Apua ulkomaalaisilta voidaan saada paitisi Suomessa myös ulkomailla. Periaatteessa suomalaisia voitaisiin hoidattaa ulkomailla ja näin varmistaa työvoiman ja peruspalveluiden riittävyys.

Kaksi kolmesta (66 %) kannatti ainakin jossain määrin myös sitä, että riittävän työvoiman ja peruspalveluiden turvaamiseksi toteutetaan aktiivista työperäistä maahanmuuttoa Euroopan ulkopuolelta Suomen määrittelemien kriteerein. Tätä ehdotusta asettui vastustamaan reilu neljännes (28 %) väestöstä. Ajatus aktiivisen työperäisen maahanmuuton edistämisestä Euroopan ulkopuolelta sai vastakaikua etenkin korkeasti koulutetuilta kansalaisilta. Varauksellisuutta ilmeni keskimäärää enemmän työntekijöiden ja työttömien keskuudessa.

Perussuomalaisten kannattajat olivat ainoa ryhmä, jossa enemmistö asettui vastustamaan aktiivisen työperäisen maahanmuuton edistämistä Euroopan ulkopuolelta Suomen määrittelemien kriteerein. Kokoomuksen ja vihreiden kannattajia ehdotus miellytti kaikkein eniten.

Suomalaiset jakaantuivat kutakuinkin kahtia suhtautumisessa mahdollisuuteen hakea tarvitsemaansa julkisin varoin tuettua

pitkääaikaista hoitoa mistä päin maailmaa tahansa. Joka toinen (49 %) kannatti tällaisen keinon käyttöönottoa. Lähes kaksi viidestä (38 %) vastusti ainakin jossain määrin.

Merkillepantavaa tuloksissa oli se, että koulutuksen yhteys suhtautumiseen osoittautui tavallaan ”vääärnsuuntaiseksi”. Korkeasti koulutetut kyseenalaistivat ehdotuksen voimakkaammin kuin vähemmän koulutusta saaneet. Varauksellista suhtautumista saattoi selittää se, että kustannusten uskottiin nousevan liian suuriksi. Ajatus hoidattaa itseään pitkäaikaisesti ulkomailla julkisin varoin sai keskimäärää enemmän hyväksyntää työntekijäasemassa olevilta.

Suomalaiset halusivat pisteyttää työperäiset maahanmuuttajat Kanadan mallin mukaisesti

Kanadan maahanmuuttomallia kohtaan on herännyt kiinnostusta myös Suomessa. Kanadassa syntyvyys on alhainen ja taloudellinen kasvu perustuu pitkälti ulkomaalaisen työvoiman varaan. Vuodesta 2001 lähtien Kanada on pyrkinyt vastaanottamaan noin neljännesmiljoona uutta työperäistä maahanmuuttajaa vuosittain, mikä tekee Kanadasta yhden maailman eniten maahanmuuttajia vastaanottavista maista. Kanadan tavoitteena on ollut niin sanottu hallittu maahanmuutto. Maahan houkutellaan osaavaa ja kielitaitoista työvoimaa. Hakijat pisteytetään, ja parhaat kutsutaan hakemaan pysyvää oleskelulupaa. Aihetta lähestyttiin seuraavalla kysymyksenasettelulla.

”Joissakin maissa, kuten Kanadassa, on määritetty työperäisesti maahan muuttaville pisteytysjärjestelmä. Maahanmuuttajan on ylitettävä tietty pisteraja, jotta hän saa oikeuden muuttaa maahan. Mitkä kaikki seuraavista olisivat sellaisia, joita työperäisesti Suomeen muuttavien valinnassa pitäisi käyttää?”

Enemmistö suomalaisista halusi pisteyttää työperäiset maahanmuuttajat useammalla eri kriteerillä. Maahanmuuttajien valinnassa tuli huomioida työkokemus (70 %), koulutus (67 %), kielitaito (ei välttämättä suomi) (66 %), sopeutumiskyky (59 %) ja Suomesta saatu työtarjous (52 %). Tulos kieli siitä, että kansalaisten

enemmistö toivoi riman asettamista varsin korkealle tasolle. Vain yksi kahdestakymmenestä katsoi, ettei mitään pisteytyksiä tulisi käyttää.

Puoluekanta erotteli jonkin verran näkemyksiä pisteytysten käytöstä työperäisten maahanmuuttajien valinnassa. Pääoppositio-puolueiden, perussuomalaisten ja kokoomuksen, kannattajat olivat vaateliaampia kuin muiden puolueiden tukijat keskimäärin. Kokoomuksen kannattajat erosivat perussuomalaisten tukijoista siinä, etteivät he pitäneet arviota maahanmuuttajan sopeutumiskyvystä yhtä tärkeänä kriteerinä.

Enemmistön mielestä työperäisen maahanmuuton lisääntyminen vaikuttaisi pidemmällä sihdillä myönteisesti suomalaisen yhteiskuntaan

Tutkimuksessa vastaajat arvioivat myös sitä, millainen vaikutus työperäisen maahanmuuton lisääntymisellä olisi Suomeen pidemmällä tähtäimellä. Enemmistö (52 %) otaksui, että jos työperäinen maahanmuutto lisääntyisi, se vaikuttaisi pidemmällä sihdillä suomalaisen yhteiskuntaan myönteisesti. Viidennes (21 %) epäili, että työperäisen maahanmuuton kasvulla olisi vahingollisia seuraamuksia yhteiskuntaan. Joka kymmenes (10 %) arvioi, ettei maahanmuuton lisääntyminen vaikuta suuntaan eikä toiseen.

Ikä oli yhteydessä näkemyksiin työperäisen maahanmuuton kasvun mahdollisista vaikutuksista. Ikääntyneet eli yli 60-vuotiaat arvioivat vaikutukset keskimäärää useammin myönteisiksi. Näin ajattelivat myös korkeasti koulutetut, ylemmät ja alemmat toimihenkilöt sekä pääkaupunkiseudun asukkaat.

Puoluekanta selitti suhtautumista. Kokoomuksen, keskustan ja vihreiden kannattajien keskuudesta löytyi selvästi keskimäärää enemmän niitä, jotka arvelivat työperäisen maahanmuuton vaikuttavan pitkällä tähtäimellä yhteiskuntaa hyödyttävästi. Perussuomalaisten tukijoista enemmistö sanoi, että maahanmuuton lisääntyminen saisi aikaan kielteisiä seuraamuksia.

3 Suhtautuminen koronakriisiin

3.1 Arviot koronavirusepidemian vaikutuksista kesällä 2020

Sisäliikunta-, kulttuuri- ja ravintolapalveluiden käytön arvioitiin palaavan ennalleen

Kesäkuussa 2020 selvitettiin arvioita koronaviruskriisin vaikutuksista ihmisten henkilökohtaiseen käyttäytymiseen sen jälkeen, kun epidemia on ohi. Kysymystä lähestyttiin seuraavalla kysymyksenasettelulla.

”Sitten kun nykyinen koronaviruspandemia on ohitse, miten arvioit oman käyttäytymisesi muuttuvan pysyvästi seuraavissa asioissa verrattuna aikaan ennen koronakriisiä?”

Pääsääntöisesti ihmiset arvioivat kesällä 2020, ettei oma käyttäytyminen muutu pysyvästi verrattuna aikaan ennen koronakriisiä. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että monissa asioissa ihmiset palaisivat toimimaan kuten aiemmin tai ainakin haluaisivat jatkaa elämää kuten ennen epidemiaa. Nämä asiat, joiden käyttöön koronavirusepidemian ei uskottu vaikuttavan pitkällä aikavälillä,

olivat etenkin juhlatilaisuudet, urheilukisat, sisäliikuntapalvelut, kirjastot, elokuvat, teatterit ja ravintolat. Ihmisten oletettiin palaavan aiempaan käyttäytymiseen.

Osa palveluista ja toiminnoista oli sellaisia, joissa ilmeni runsaasti näkemyksiä, joiden mukaan koronakriisillä olisi pysyviä vaikutuksia ihmisten käyttäytymiseen. Kaksi viidestä uskoi, että ulkoliikunta, etäkokouksiin osallistuminen ja etäisyyden pitäminen muihin ihmisiin tulevat omassa käyttäytymisessä lisääntymään verrattuna aikaan ennen koronakriisiä. Reilu neljännes väestöstä arvioi myös, että he alkavat ostaa enemmän tuotteita ja palveluita verkosta.

Kun ihmiset otaksuivat vastaisuudessa osallistuvansa etäkokouksiin enemmän kuin ennen koronakriisiä, on ymmärrettävää, että paikan päällä osallistumisen arvioitiin omalla kohdalla vähentyvän. Lähes kolmannes suomalaisista uskoi, etteivät he vastaisuudessa matkustele enää ulkomailla samassa määrin kuin ennen koronakriisiä. Noin neljännes arvioi, että lomien viettäminen kotioloissa ja kotimaassa matkustelu lisääntyvät.

Sukupuolten välisistä eroista voi kuriositeettina mainita, että miehistä naisia suurempi osa aikoi koronavirusepidemian seurauksena pysyvästi vähentää sukujuhlissa ja kirjastoissa käymistä sekä matkustelua kotimaassa.

Ikä loihti esille joitakin eroja arvioissa koronakriisin vaikutuksista henkilökohtaiseen käyttäytymiseen pidemmällä tähtäimellä. Nuorten (18–30-vuotiaiden) keskuudessa oli keskimäärää enemmän niitä, jotka uskoivat kotimaan matkailun, etätöiden ja virtuaalokokouksiin osallistumisen lisääntyvän verrattuna aikaan ennen koronakriisiä. Ravintolapalvelut olivat asia, jonka osalta nuorten käyttäytyminen oli tavallaan kaksijakoista: löytyi keskimäärää enemmän ravintolapalveluiden lisääjiä että vähentäjiä.

Ikääntyneet (yli 65-vuotiaat) olivat aikeissa supistaa ulkomaan matkailua pysyvästi verrattuna aikaan ennen koronakriisiä, mikä toteutuessaan ennustaisi huonoa matkatoimistoille ja lentoyhtiöille. Monilta osin ikääntyneet kansalaiset kuitenkin otaksuivat palaavansa aiempaan käyttäytymiseen, eli verrattuna aikaan ennen koronakriisiä mikään ei suuresti muutu.

Yksi kymmenestä arvioi sairastuvansa koronaan ennen vuoden loppua

Vastaajille esitettiin myös seitsemän koronavirusepidemiaa sivuaava väittämää, joihin heidän tuli ottaa kantaa puolesta tai vastaan. Suomalaisista kolmannes (33 %) kertoi kesäkuussa 2020 liikkuvansa huolettomasti ja arkailemattomasti julkisilla pakoilla tai kaupoissa. Kaksi kolmesta (64 %) torjui väitteen, mikä tarkoitti, että he kiinnittivät huomiota omaan kulkemiseensa kodin ulkopuolella. Miehistä (41 %), keski-ikäisistä (42 %), ylemmistä toimihenkilöistä (40 %) ja työntekijöistä (43 %) keskimäärää useampi otaksui liikkuvansa arkailematta julkisilla paikoilla.

Kymmenesosa (11 %) suomalaisista sanoi sairastaneensa tai uskoi sairastuvansa koronavirukseen vuoden loppuun mennessä. Tällaisia ajatuksia on keskimäärää useammin nuorilla, 18–30-vuotiailla (22 %) ja opiskelijoilla (22 %). Toteutuessaan tämä olisi tarkoittanut, että suomalaisista aikuisista olisi sairastunut yli neljäsataatuhatta. Todellisuudessa sairastuneita oli vuonna 2020 vain noin 36 000.

Vaikka suhteellisen pieni osa kansasta uskoi sairastuvansa, huomattavan moni (36 %) ilmoitti ahdistuvansa ajatuksesta sairastua viruksen aiheuttamaan tautiin. Etenkin naisia, eläkeikää lähestyviä, eläkeläisiä ja maaseutumaisissa kunnissa asuvia ahdistavat ajatukset koronaan sairastumisesta. Miehistä ja nuoremmista ikäluokista enemmistö ei ollut moksiskaan.

Neljännes (24 %) kansalaisista tunnusti, että koronavirus-epidemian kaikkinaiset rajoitukset ahdistivat heitä. Enemmän kuin kaksi kolmesta (69 %) kiisti, että rajoitukset aiheuttaisivat heille ongelmia. Keskimäärää hieman useammin rajoituksia vastaan purnasivat ylemmät toimihenkilöt ja opiskelijat. Muuten väestöryhmien väliset erot olivat varsin vähäisiä.

Suomessa koronakuolemien määrä on kaiken aikaa pysytellyt varsin alhaisena verrattuna moniin muihin maihin. Kuolleisuus ei ole Suomessa korona-aikana kohonnut suuresti. Enemmistö (59 %) suomalaisista tyrmäsi kesällä 2020 väittämän, että yhteiskunta ei kestä koronavirusrajoituksia ja ne tulisi purkaa kuolleisuuden lisääntymisen uhallakin. Neljännes (23 %) katsoi, että rajoitukset olisi tullut purkaa kuolleisuuden lisääntymisen uhallakin.

Viruksen täydelliseen tukahduttamiseen väestö ei kovin suuressa määrin uskonut. Ehdotus, jonka mukaan yhteiskunta pitää sulkea siksi ajaksi, että virus saadaan kokonaan tukahdutetuksi kustannuksista ja ajasta riippumatta, sai kansan tuomion (61 %). Yhteiskunnan totaalista sulkemista kannatti vain noin viidennes (21 %) kansasta.

Väestö jakaantui kahtia kysyttäessä arviota, miten talouden ja toimeliaisuuden pysähtyminen vaikuttaa kuolemiin pitkällä tähtäimellä suhteessa koronaviruksen välittömiin uhreihin. Kaksi viidestä (41 %) oli valmis allekirjoittamaan, että talouden ja toimeliaisuuden pysähtymisestä seuraa myöhemmin enemmän uhreja kuin itse koronavirustaudin seuraamuksena. Kolmannes (34 %) torjui väitteen. Etenkin perussuomalaisien (54 %) ja kokoomuksen (56 %) tukijat olivat sitä mieltä, että talouden pysähtymisestä aiheutuu vastaisuudessa enemmän uhreja kuin taudin takia.

3.2 Koronauutisointi tiedotusvälineissä

Tiedotusvälineiden uskottiin toimivan vastuullisesti, mutta jahtaavan sensaatioita

Syksyn 2020 Ilmapuntari-tutkimuksessa selvitettiin käsityksiä koronavirusta koskevasta uutisoinnista ja sisällöistä maamme tiedotusvälineissä. Moniosaisessa kysymyssarjassa vastaajien tuli arvioida erilaisia luonnehdintoja ja väitteitä sen mukaan, kuinka hyvin tai huonosti ne vastaavat heidän henkilökohtaisia näkemyksiään tiedotusvälineiden toiminnasta koronavirusta koskevissa asioissa.

Arvioitavien tiedotusvälineitä koskevien väitteiden kirjo oli moniaineksinen, osin ristiriitainen, aivan kuten asiasta käytävä julkinen keskustelukin, josta kysymysosiot on johdettu. Yleisilmäys tuloksiin kuitenkin kertoi, että tiedotusvälineet ovat toimineet varsin hyvin koronaa koskevassa tiedon jakamisessa.

Enemmistö yhtyi siihen, että tiedotusvälineet toimivat koronaa koskevissa asioissa vastuuntuntoisesti (56 %) sekä antavat kiitosta ja suitsutusta epidemian hillitsemisessä silloin, kun on aihetta (53 %). Valtaosa väestöstä torjui sen, että media vähättelisi koronan

vaarallisuutta ja merkitystä (76 %). Kolme neljästä (73 %) oli taipuvainen tyrmäämään väitteen, jonka mukaan tiedotusvälineet antaisivat liiaksi ruutuaikaa ja palstatilaa terveydenhuollon asiantuntijoille. Enemmistö kiisti myös sen, että media paisuttelisi koronatautia maassamme (61 %) tai hyökkäisi aiheettomasti päättäjiä vastaan (57 %).

Vaikka median koronauutisointiin suhtauduttiin varsin ymmärtävästi ja myötämielisesti, tämä ei suinkaan tapahtunut ilman soraääniä. Tiedotusvälineiden toiminnassa koettiin olevan myös heikkoja kohtia. Enemmistö (59 %) katsoi tiedotusvälineiden jahtaavan turhan paljon sensaatioita ja puutteita. Lisäksi joka toinen (51 %) oli sitä mieltä, että tiedotusvälineet käsittelevät liiaksi koronaa koskevia asioita verrattuna muihin yhteiskunnan ongelmiin.

Osa väitteistä oli sellaisia, joissa kansalaisten mielipiteet polarisoituivat vahvasti. Enemmän kuin kaksi viidestä (44 %) uskoi, että tiedotusvälineet toimivat vallan vahtikoirana myös koronaa koskevissa asioissa. Kaksi viidestä (38 %) oli epäuskoisia. Enemmän kuin kaksi viidestä (43 %) arvioi median lietsovan perusteettomasti paniikkimielialaa väestön keskuudessa. Joka toinen (50 %) kumosi tällaisen argumentin.

Nuoret ajattelivat, että media lietsoo perusteettomasti paniikkimielialaa väestön keskuudessa

Sukupuoli erotteli jonkin verran näkemyksiä. Miehet suhtautuivat eräiltä osin naisia kriittisemmin median toimintaan koronaa koskevissa asioissa. Miehet olivat naisia vakuuttuneempia, että tiedotusvälineet paisuttelevat ja liioittelevat koronatautia maassamme, käsittelevät liiaksi koronaa koskevia asioita verrattuna muihin yhteiskunnan ongelmiin, eivät uskalla kyseenalaistaa koronaa koskevia päätöksiä edes silloin, kun aihetta olisi, sekä toimivat päättäjien tahdottomana ja nöyränä viestien välittäjänä.

Näkemykset olivat eräiltä osin sidoksissa arvioitsijan ikään. Nuoret, 18–30-vuotiaat, olivat keskimääräistä varmempia, että tiedotusvälineet eivät uskalla kyseenalaistaa koronaa koskevia päätöksiä edes silloin, kun olisi aihetta. Nuoret myös katsoivat, että media lietsoo perusteettomasti paniikkimielialaa väestön keskuudessa ja liioittelee koronatautia maassamme.

Perussuomalaisten tukijat antoivat medialle tukkapölyä

Puoluekanta oli yhteydessä siihen, miten tiedotusvälineiden koronaviestintään suhtauduttiin, etenkin kun tarkastellaan poikkeamia väestön keskiarvosta. Hallituspuolueiden kannattajilla oli taipumusta nähdä median hyökkäilevän aiheettomasti päättäjien kimppuun ja antavan liiaksi tilaa elinkeinoelämän sanomalle. Oppositioapuolueiden tukijat uskoivat, etteivät tiedotusvälineet tohdi kyseenalaistaa koronaa koskevia päätöksiä, ja arvioivat median toimivan päättäjien tahdottomana viestien välittäjänä. Opposition kannattajat epäilivät tiedotusvälineiden myös kaventavan opposition mahdollisuuksia esittää näkemyksiä.

Yksittäisten puolueiden kannattajien vastauksista kävi ilmi, että perussuomalaisten kannattajat suhtautuivat median toimintaan korona-asioissa selvästi keskimäärää varauksellisemmin. He olivat alttiita näkemään tiedotusvälineet päättäjien nöyristelijöinä, paisuttelevan koronatautia maassamme ja käsittelevän liiaksi koronaa koskevia asioita verrattuna muihin yhteiskunnan ongelmiin.

SDP:n ja vasemmistoliiton kannattajat poikkesivat muista siinä, että heidän mielestään tiedotusvälineet antavat liiaksi tilaa yrityselämän asiantuntijoiden viesteille ja sanomalle. Heille oli ominaista myös ajatella, että media hyökkää aiheettomasti päättäjiä vastaan.

Kokoomuksen kannattajat arvostelivat tiedotusvälineitä opposition äänen tukahduttamisesta. Toisaalta kokoomuksen tukijat antoivat tiedotusvälineille kehuja vastuullisuudesta koronauutisoinnissa. Keskustan tukijat uskoivat muita useammin, että media toimii lääketieteellisten asiantuntijoiden yksipuolisena äänitorvena. Vihreiden tukijoille oli varsin tunnusomaista arvostella mediaa sensaatioiden jahtaamisesta ja paniikkimielialan lietsoimisesta.

3.3 Suhtautuminen koronakriisin jälkeisiin talouden uudistus- ja sopeuttamistoimiin

Ehdotukset veronkorotuksista ja etuuksien leikkauksista maistuivat pahalta

Koronakriisin taloudellisia vaikutuksia selvittänyt Vesa Vihriälän työryhmä luovutti arviointiraporttinsa toukokuussa 2020. Raportissa

ehdotettiin toimenpiteitä, joilla koronakriisistä taloudelle aiheutuvia vaurioita voidaan pienentää ja palauttaa Suomi kasvun, korkean työllisyyden ja kestävän julkisen talouden uralle. Selvitysryhmä tarjosi päättäjille kolmivaiheista toimintasuunnitelmaa koronakriisiin. Ensimmäiseksi tulee vähentää rajoitustoimista aiheutuvia välittömiä haittoja yritysten toimintakyvylle. Tämän jälkeen talouden katsottiin tarvitsevan tuntuvaan elvytystä.

Tuki- ja elvytystoimet eivät voi jatkua loputtomiin, ja jossain vaiheessa pitäisi alkaa toteuttaa kivuliasta sopeutusvaihetta. Tämä tarkoittaa käytännössä menojen leikkauksia ja verojen kiristystä. Tähän talouden vakautusvaiheeseen liittyen vastaajille esitettiin lista talouden uudistus- ja sopeutustoimia, joihin heidän tuli ottaa kantaa. Tavoitteena oli selvittää, mitkä pahaltakin maistuvista keinoista olisivat niitä, jotka tavalla tai toisella oltaisiin valmiita hyväksymään. Kysymys johdantoineen kuului seuraavasti.

”Koronaviruspandemia heikentää maailman taloutta. Suomenkin talous supistuu tänä vuonna merkittävästi. Joudumme ottamaan paljon lisää velkaa lähivuosina. Joskus myöhemmin edessä on talouden vakauttaminen ja sopeuttamistoimet. Miten suhtaudut seuraaviin mahdollisiin ratkaisuihin maan taloudessa, jos ajattelet asiaa pidemmällä yli kolmen vuoden tähtäimellä.”

Tuloksia voi tarkastella monella eri tavalla. Tuloksista piirtyi kuva, jonka mukaan vain muutamat keinot olivat sellaisia, joita suoraan haluttiin käyttää. Enemmistön kannattamia keinoja olivat isojen julkisten hankintojen lykkääminen ja karsiminen (54 % kannatti) ja hävittäjähankintojen siirto useamman vuoden päähän aiemmin suunnitellusta aikataulusta (53 %). Näkyvässä määrin kannatusta saivat myös elinkeinoelämän tukien karsiminen (41 %), paikallisen sopimisen lisääminen (43 %) ja työperäisen maahanmuuton edistäminen (41 %).

Kaikki muut talouden uudistus- ja sopeutustoimet olivat sellaisia, joiden toteuttaminen maistui enemmän tai vähemmän pahalta. Enemmistö kuitenkin oli valmis sietämään niitä, tosin ”pitkin hampain”. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluivat ainakin verojen korottaminen, julkisten palveluiden ja sosiaalietuuksien leikkaukset,

palvelumaksujen korotukset sekä eläkkeelle siirtymisen vaikeuttaminen. Ongelma on kuitenkin keinon vastentahtoinen hyväksyminen. Se on monen ihmisen kohdalla lähempänä kielteistä kuin myönteistä suhtautumista.

Keinoja, joihin kohdentui eniten ehdotonta vastustusta (ei hyväksy ollenkaan), olivat eläkeiän korottaminen ja eläkkeelle siirtymisen hankaloittaminen (40 %), sosiaali- ja työttömyysetujen leikkaaminen (39 %) sekä julkisten hyvinvointipalveluiden leikkaukset (36 %).

Osana erilaisia ehdotuksia testattiin myös suhtautumista lainanoton lisäämiseen entisestään, vaikka se ei olekaan talouden uudistus- tai sopeuttamistoimi. Kansalaiset eivät ilahtuneet ajatuksesta kasvattaa lainaa entisestään, mutta enemmistö oli vähintäänkin valmis hyväksymään tällaisen menettelyn. Vain alle kolmannes (30 %) suhtautui lainan ottamisen lisäämiseen ehdottoman kielteisesti.

Keskustan kannattajat olivat lähempänä kokoomuksen tukijoita kuin vasemmistopuolueiden ja vihreiden kannattajia

Puoluekanta oli yhteydessä näkemyksiin erilaisten talouden toimien hyväksyttävyyteen. Hallituspuolueiden tukijat suhtautuivat keskimäärää myönteisemmin isojen julkisten hankintojen siirtoon myöhemmäksi, veronkorotuksiin ja työperäisen maahanmuuton helpottamiseen. Myös lainanoton kasvattaminen entisestään oli hallituspuolueiden kannattajien varsin helppo hyväksyä.

Oppositioapuolueiden kannattajien oli vaivattomampaa hyväksyä palveluiden ja etuuksien leikkaukset verrattuna oppositioapuolueiden tukijoihin. Etenkin paikallisen sopimisen lisääminen työpaikoilla oli oppositioapuolueiden kannattajien mieleinen toimenpide. Verojen korottamista ja lainanoton lisäämistä oppositioapuolueiden tukijat kavahtivat toisin kuin hallituspuolueiden kannattajat.

Yksittäisten puolueiden kannattajien eroista on syytä mainita se, että hallituspuolueista keskustan kannattajien näkemykset osuivat monilta kohdilta lähemmäksi kokoomuksen kuin vasemmistopuolueiden ja vihreiden tukijoita. Näin etenkin, kun kyse oli verojen ja palvelumaksujen korotuksista, etuuksien leikkauksista sekä paikallisen sopimisen lisäämisestä työpaikoilla.

Ikätekijä näyttäytyi eräiltä osin suhtautumisessa talouden uudistamis- ja sopeuttamistoimiin. Ikääntyneimmät, yli 60-vuotiaat, suhtautuivat keskimäärää suopeammin julkisten palveluiden leikkaamiseen ja palvelumaksujen korotuksiin sekä paikallisen sopimisen lisäämiseen työpaikoilla. Ikääntyneet ja eläkeläiset hyväksyivät eläkeiän korottamisen ja eläkkeelle siirtymisen vaikeuttamisen, mutta eläkeikää lähestyviä (51–60-vuotiaita) tällainen ehdotus suorastaan kauhistutti.

Nuoremmat ikäluokat suhtautuivat keskimäärää hyväksyvämmin eläkkeelle siirtymisen vaikeuttamiseen ja hävittäjähankintojen myöhentämiseen. Julkisten ja hyvinvointipalveluiden leikkauksiin nuoremmat ikäluokat suhtautuivat ikääntyviä torjuvammin.

3.4 Eri tahojen onnistuminen koronaviestinnässä

Syksyllä 2020 selvitettiin näkemyksiä siitä, miten eri vaikuttajatahot ovat onnistuneet tiedonvälityksessä ja viestinnässä, jos asiaa arvioidaan koronaviruksen torjunnan sekä sen taloudellisten ja sosiaalisten seuraamusten kannalta. Arvioitavia tahoja oli kaikkiaan neljätoista. Vastajat arvioivat eri tahoja viisiportaisella asteikolla.

Niinistö, Marin ja THL saivat koronaviestinnästä puhtaat paperit

Enemmistö kansalaisista arvioi vain neljän tahon koronaviestinnän onnistuneeksi. Eniten kiitosta kohdentui tasavallan presidentti Niinistöön (69 % erittäin tai melko hyvä arvosana). Pääministeri Marin hengitti Niinistön niskaan (67 %). Enemmistö kansasta antoi vapauttavan tuomion myös THL:n edustajille (61 %) ja maan hallitukselle kokonaisuutena (57 %).

Lähes puolet kansasta antoi puhtaat paperit myös tiedotusvälineille (44 %), tosin yksi viidestä arvioi median edustajien onnistuneen viestimessä enemmän tai vähemmän heikosti (20 %).

Merkillepantavaa tuloksissa oli myös se, että yhdenkään tahon viestintää ei suoranaisesti kyseenalaistettu. Näkyvässä määrin epäilyä kohdentui koronaviestinnässä kuitenkin neljään tahoon. Suomalaisista lähes kolmannes (31 %) uskoi ammattiyhdistysliikkeen onnistuneen heikosti koronaviestinnässä. Vajaa kolmannes

(30 %) antoi epäluottamuslauseen sosiaali- ja terveysministeri Krista Kiurulle, yli neljännes (28 %) sisäministeri Maria Ohisalolle sekä liikenne- ja viestintäministeri Harakalle (27 %).

Tuloksia on mahdollista tarkastella siten, että hyvistä arvosanoista vähennetään huonot. Saldoluku ilmentää, ketkä olivat syksyllä 2020 kansalaisten mielestä tehneet hyvää koronaviestintää, ketkä huonoa jälkeä tai ainakin vaatimatonta. Tällä tavalla tarkasteltuna tyytymättömyys ay-liikkeen edustajien viestintään oli pakkasella eli oli suurempaa kuin tyytyväisyys (saldo -8 %).

Vaativattomia saldolukuja onnistumisessa viestinnässä kohdentui etenkin liikenne- ja viestintäministeri Harakkaan (saldo 0 %), aluehallintoviranomaisiin (saldo +5 %), kaupungin- ja kunnanjohtajiin (saldo +6 %) sekä sosiaali- ja terveysministeri Kiuruun (saldo +7 %).

Sukupuoli erotteli jonkin verran näkemyksiä. Naisilla oli miehiä enemmän luottamusta käytännössä kaikkia tahoja kohtaan. Naiset olivat miehiä tyytyväisempiä etenkin sosiaali- ja terveysministeri Kiurun, sisäministeri Ohisalon ja THL:n edustajien koronaviestintään.

Näkemykset olivat eräiltä osin sidoksissa arvioitsijan ikään. Varttuneimmat ikäluokat olivat keskimäärää vakuuttuneempia tasavallan presidentin, THL:n edustajien sekä tiedotusvälineiden koronaviestinnästä. Nuoret kuuntelivat ammattiyhdistysliikkeen sekä kaupungin- ja kunnanjohtajien viestejä herkemällä korvalla kuin ikääntyneet.

Perussuomalaisten kannattajat tunsivat keskimäärää vähemmän luottamusta kaikkien tahojen koronaviestintää kohtaan

Puoluekanta oli yhteydessä suhtautumiseen eri tahojen viesteihin koronavirusta ja sen seuraamuksia koskevista asioista. SDP:n kannattajat olivat keskimäärää tyytyväisempiä lähes kaikkien tahojen koronaviestintään. Erityisen iso ero oli havaittavissa arvioissa SDP:n ministerien ja ay-liikkeen edustajien onnistumisesta. Jonkinasteista kritiikkiä kohdentui lähinnä elinkeinoelämän edustajien koronaviestintään.

Perussuomalaisten kannattajat edustivat toista ääripäätä verrattuna SDP:n tukijoihin. Perussuomalaisten kannattajat tunsivat

keskimäärää vähemmän luottamusta kaikkien tahojen viestintää kohtaan. Erityisen kriittisesti he suhtautuivat hallituksen ja ministerien harjoittamaan viestintään. Kaupungin- ja kunnanjohtajat saivat jonkinlaisen synninpäästön.

Kokoomuksen kannattajat suitsuttivat etenkin Sauli Niinistöä. He armahtivat myös elinkeinoelämän edustajat, elinkeinoministeri Lintilän, THL:n, tiedotusvälineiden edustajat sekä viranhaltijat. Kokoomuksen tukijoita sapetti erityisesti sosiaali- ja terveysministeri Kiurun esiintymiset.

Keskustan kannattajat kohtelivat maan hallitusta, elinkeinoministeri Lintilää, elinkeinoelämän edustajia sekä ministeriöiden virkamiehiä keskimäärää helläkätisemmin. Tiedotusvälineiden edustajien koronaa koskevaan viestintään he suhtautuivat muuta väestöä tuomitsevammin.

Vihreiden tukijoiden luotto kohdentui keskivertoa voimakkaammin etenkin omaan ministeriin Maria Ohisaloon, pääministeri Mariniin ja THL:ään. Myös tiedotusvälineet saivat keskimäärää paremman arvion. Myös vasemmistoliiton kannattajien keskuudessa pääministeri Marin ja THL:n edustajat koettiin osaviksi viestijöiksi.

4 Suhtautuminen verotukseen

4.1 Mitä eri veroille pitäisi tehdä?

Kaikkalainen verojen korottaminen maistui pahalta

Maaliskuussa 2020 selvitettiin näkemyksiä verotuksesta. Aluksi vastaajille esitettiin lista eri veromuotoja ja kysyttiin, mitä niille tulisi tehdä tulevaisuudessa, jos ajattelee asiaa julkisten palveluiden ja maan talouden turvaamisen kannalta. Kysytyjä veromuotoja oli kaikkiaan kymmenen.

Suomalaiset eivät olleet järin innokkaita nostamaan mitään veroja, vaikka tavoitteeksi asetettiin maan talouden ja julkisten hyvinvointipalveluiden turvaaminen. Pääsääntöisesti eri verot tuli säilyttää ennallaan ja eräitä oltiin halukkaita jopa laskemaan. Pääomaverotus oli kuitenkin asia, jonka korottamista kannatti kolmannes (33 %) väestöstä. Arvonlisäverotuksen ja muiden välillisten verojen korottaminen sai kaikkein vähiten kannatusta. Välillisiä veroja oli valmis korottamaan vain yksi kahdestakymmenestä (6 %).

Suomalaisista noin puolet kannatti perintö- ja lahjaveron (53 %) alentamista. Lähes joka toinen oli halukas alentamaan myös autoveroa (44 %) ja ajoneuvoveroa (auton käyttömaksua) (45 %).

Ansiotulovero valtiolle (56 %) ja kunnallisvero (64 %) haluttiin säilyttää ennallaan. Ansiotuloverotuksen tiukentajia piti lähteä etsimään miltei suurenuslasin avulla (8 %).

Puoluekanta oli yhteydessä mielipiteisiin. Perussuomalaisten ja kokoomuksen kannattajat olivat muita innokkaampia alentamaan ansiotuloverotusta. He myös halusivat laskea autoveroa sekä perintö- ja lahjaveroja. Kokoomuksen tukijoita miellytti myös arvonlisäveron alentaminen. SDP:n ja vasemmistoliiton tukijat ilahtuivat ajatuksesta yhteisöveron kiristämisestä. Vihreiden kannattajat olivat tiukentamassa energia- ja ympäristöveroja.

Kunnallisverotus oli asia, jonka osalta eri puolueiden kannattajien keskuudessa vallitsi miltei konsensus. Kaikkien puolueiden tukijoiden keskuudessa selvä enemmistö oli säilyttämässä kunnallisveroäyrin ennallaan. Kuntatyyppi ja asuinalue eivät erotelleet suhtautumista kunnallisveroon. Valtaosa oli säilyttämässä kuntaveron ennallaan omassa asuinkunnassaan.

Väestöryhmittäiset erot suhtautumisessa ansiotuloveroon valtiolle olivat kokonaisuudessaan aika vähäisiä. Ylempien toimihenkilöiden ja suurituloisten keskuudessa oli hieman keskimäärää enemmän niitä, jotka toivoivat ansiotuloverotuksen keventämistä.

4.2 Asenteet verotusta kohtaan

Puolet väestöstä arvioi oman verotuksen liian ankaraksi

Suhtautumista verotukseen selvitettiin myös asenneväittämillä. Vastajailla esitettiin viisi verotusta sivuavaa väittämää, joihin tuli ottaa kantaa puolesta tai vastaan.

Kansalaisista lähes neljä viidestä (78 %) tyrmäsi väitteen, että verotus on Suomessa liian löysää. Vain yksi seitsemästä (14 %) oli valmis hyväksymään väittämän.

Niukka enemmistö (53 %) väestöstä yhtyi väitteeseen ”oma verotukseni on liian ankaraa”. Kaksi viidestä (39 %) kiisti väitteen henkilökohtaisen verotuksen säälimättömyydestä. Näkemykset oman verotuksen kireydestä olivat yhteydessä tulotasoon ja sosiaaliseen asemaan. Mitä suuremmat tulot, sitä vakuuttuneempia oltiin siitä, että itseensä kohdistuva verotus on liiallista. Pieni-

tuloiset torjuivat sen, että henkilökohtainen verotus olisi liian ankaraa.

Ammatin mukaan ylemmät toimihenkilöt ja eläkeläiset pitivät henkilökohtaista verotusta liian tiukkana. Etenkin opiskelijat torjuivat ajatuksen henkilökohtaisten tulojen verotuksen ankaruudesta. Yrittäjät jakaantuivat kahteen leiriin. Lähes joka toinen yhtyi väitteeseen oman verotuksen liiallisuudesta, ja samansuuruisen osuus torjui sen.

Puoluekannan mukaan perussuomalaisten (70 %) ja kokoomuksen (62 %) kannattajat olivat vakuuttuneita oman verotuksen ankaruudesta. Myös enemmistö SDP:n (52 %) ja keskustan (53 %) kannattajista uskoi oman henkilökohtaisen verotuksen olevan liian kovakouraista. Vihreiden ja vasemmistoliiton tukijat poikkesivat muista siten, että enemmistö torjui ajatuksen verotuksen liiallisesta kovuudesta.

Enemmistö (54 %) kansalaisista oli sitä mieltä, että verotuksen painopistettä tulisi siirtää ansiotulojen verottamisesta kulutuksen verottamiseen. Vajaa kolmannes (31 %) vastusti ehdotusta. Ajatus ansioiden verotuksen muuntamisesta kulutuksen verottamisen suuntaan sai tukea korkeasti koulutetuilta, ylemmiltä toimihenkilöiltä, yrittäjiltä ja eläkeläisiltä.

Puoluepoliittisesti enemmistö SDP:n, kokoomuksen, keskustan ja vihreiden kannattajista hyväksyi verotuksen painopisteen siirtämisen kohden kulutuksen verottamista. Perussuomalaisten ja vasemmistoliiton tukijat jakaantuivat tässä asiassa kahteen lähes tasasuureen leiriin, kannattajiin ja vastustajiin.

Kaksi viidestä arvioi, että verotus Suomessa on oikeudenmukaista

Vastaajille esitettiin väittämä ”Suomessa tulisi ottaa käyttöön tasa-vero, jossa veroa maksettaisiin tietyn summan ylittävistä tuloista kiinteän prosentin mukaan”. Suomalaisilla ei ollut selkeää näkemystä siihen, miten tasaveroon pitäisi suhtautua. Ehdotus tasaveroon siirtymisestä sai taakseen vain kolmanneksen (32 %). Enemmän kuin kaksi viidestä (44 %) torjui ajatuksen. Noin neljänneksellä ei ollut mielipidettä asiasta.

Ehdotus tasaveroon siirtymisestä ei saanut taakseen enemmistöä yhdenkään väestöryhmän keskuudessa. Keskimäärää enemmän

kannatusta ilmeni hyvätuloisten, yrittäjien ja kokoomuksen kannattajien keskuudessa. Ylemmät ja alemmat toimihenkilöt sekä etenkin vasemmistoliiton tukijat suhtautuivat muita kielteisemmin tasaveroon. Naisten, nuorten ja työväestön keskuudessa oli huomattavan paljon niitä, joilla ei ole mielipidettä asiasta.

Kaksi viidestä (41 %) oli taipuvainen hyväksymään väittämän, jonka mukaan verotus Suomessa on oikeudenmukaista. Niukka enemmistö (52 %) torjui väitteen oikeudenmukaisesta verotuksesta. Työntekijät, yrittäjät ja työttömät olivat keskimäärää tyytymättömämpiä verotuksen oikeudenmukaisuuteen.

Muita varmempia verotuksen oikeudenmukaisuudesta olivat korkeasti koulutetut, ylemmät toimihenkilöt ja opiskelijat. Työntekijät, työttömät ja yrittäjät löysivät toisensa suhtautumisessa verotuksen oikeudenmukaisuuteen. He olivat keskimäärää tyytymättömämpiä. Puoluekannan mukaan ääripäitä edustivat perussuomalaisten ja keskustan tukijat. Perussuomalaisten kannattajien keskuudessa enemmistö torjui teesin verotuksen oikeudenmukaisuudesta, kun keskustan kannattajat yhtyivät väitteeseen.

5 Syntyvyyttä sivuavat mielipiteet

Kansalaiset arvioivat, että isotkaan parannukset lapsiperheiden tukiin eivät ratkaise syntyvyysongelmaa

Keväällä 2020 selvitettiin kansalaisten suhtautumista syntyvyyteen maassamme. Moniosaisessa kysymyssarjassa vastaajien tuli arvioida erilaisia syntyvyyttä sivuavia väitteitä sen mukaan, miten ne vastaavat henkilökohtaista näkemystä syntyvyydestä maassamme.

Kysymyssarjan aluksi vastaajille kerrottiin, että syntyvyys on Suomessa laskenut 2010-luvulla. Heille myös kerrottiin, ettei syntyvyys ole Suomessa aiemmin ollut näin alhainen, mikä on aiheuttanut keskustelua maassamme. Arvioitavien väitteiden sisällöllinen kirjo oli moniaineksinen ja osin ristiriitainen aivan kuten asiasta käytävä julkinen keskustelukin, josta kysymysosiot oli johdettu.

Yleissilmäys tuloksiin kertoi, että suomalaisilla on jossain määrin toisilleen korville lyöviä, jäsentymättömiä näkemyksiä syntyvyydestä. Kansalaiset olivat kuitenkin mykistävän yksimielisiä siitä, että syntyvyyden lasku on seurausta ihmisten muuttuneista henkilökohtaisista toiveista ja valinnoista (86 %). Enemmistö suomalaisista suhtautui epäuskoisesti siihen, että isot parannukset

lapsiperheiden tukiin riittäisivät ylläpitämään korkeaa syntyvyyttä (58 %). Samaan hengenvetoon joka toinen silti uskoi, että lapsiperheille suunnattujen tukien merkittävä tasokorotus nostaisi syntyvyyden maassamme nykyistä korkeammalle tasolle (51 %).

Ihmisten mielestä syntyvyyden alentuminen johtui muuttuneista henkilökohtaisista valinnoista. Tämän takia on ymmärrettävää, että enemmistö torjui ajatuksen syntyvyyden vähentymisen tilapäisestä luonteesta. Enemmistö tyrmäsi teesin, jonka mukaan syntyvyyden lasku Suomessa on väliaikaista eikä siitä kannata olla huolissaan (55 %). Kaiken kaikkiaan tuloksista voisi tehdä sen johtopäätöksen, että kansalaiset olivat kyllä syntyvyyden laskusta huolissaan ja uskoivat tukien korotuksen auttavan jonkin verran, mutta ei ratkaisevan ongelmaa.

Enemmistö nuoriin ikäluokkiin kuuluvista ajatteli, ettei lapsia kannata nykyisin hankkia

Suomalaiset jakaantuivat jokseenkin kahtia kysyttäessä sitä, onko tässä ajassa aiheellista hankkia lapsia. Enemmän kuin kaksi viidestä allekirjoitti väittämän, jonka mukaan elämä on nykyään niin epävarmaa, ettei lapsia kannata hankkia (43 %). Lähes puolet torjui teesin (48 %).

Ikä oli yhteydessä siihen, kannattaako tässä ajassa hankkia lapsia. Nuoremmista ikäluokista enemmistö koki elämän olevan nykyisin niin kyseenalaista, ettei lapsia kannattaisi tehdä. Ikäänntyneet, yli 60-vuotiaat, olivat taipuvaisia torjumaan väitteen. Suhautuminen oli yhteydessä myös koulutustasoon ja hyväosaisuuteen. Vähemmän koulutetut ja pienituloiset olivat muita vakuutuneempia siitä, että nykyajan epävarmuuden takia jälkikasvun tavoittelemisen ei ole suotavaa.

Myös puoluekanta oli yhteydessä siihen, kannattaako lapsia hankkia. Enemmistö perussuomalaisten (54 %), vihreiden (50 %) ja vasemmistoliiton (58 %) kannattajista oli vakuuttunut, ettei lapsia kannata hankkia nykyajan epävakaisuuden takia. Selvä enemmistö kokoomuksen (66 %) ja keskustan (61 %) tukijoista kiisti väitteen lasten synnyttämisen järjettömyydestä.

Lähes joka toinen suomalainen allekirjoitti väitteen ”jos nuoret ajattelisivat omaa tulevaisuuttaan, he hankkisivat lapsia nykyistä enemmän” (45 %). Kaksi viidestä oli eri mieltä väittämän

kanssa (38 %). Nuoret torjuivat väittämän, ja ikääntyneet puolestaan olivat taipuvaisia hyväksymään sen.

Enemmistö suomalaisista vastusti ajatusta, että maapallolla on liikaa ihmisiä, minkä takia suomalaisia ei pitäisi patistella lasten hankintaan (56 %). Kolmannes (34 %) oli valmis hyväksymään teesin, jonka mukaan Suomessa ei pidä innostaa ihmisiä lasten hankkimiseen, koska maailmassa on muutenkin liikaa ihmisiä.

Nuoret olivat keskimäärää alttiimpia hyväksymään väitteen, jonka mukaan lasten hankinta on huono asia globaalin vastuun kannalta. Ikääntyneet olivat valtaosin torjumassa ajatuksen. Vaikka syntyvyys ei välttämättä kohentuisikaan, suomalaiset olivat jokseenkin vakuuttuneita siitä, että tulevaisuudessa Suomi on yksi maailman parhaita maita lapsille ja lapsiperheille (70 %). Vain kuudesosa (15 %) kiisti Suomen erinomaisuuden lasten ja lapsiperheiden kannalta.

6 Suhtautuminen erilaisiin yhteiskunnan kontrollikeinoihin

6.1 Suhtautuminen erilaisiin kontrollikeinoihin yhteiskunnassa

Erilaiset yksilöiden valvonnan muodot ja teknologiat ovat kehittyneet nopeaan tahtiin ja monimuotoistuneet. Kansallinen turvallisuuden säilyttäminen on turvallisuusviranomaisten keskeinen tavoite, joka on saanut verkkoympäristössä uudet mittasuhteet ja toimintatavat. Valvonta ja seuranta on tällä haavaa jokapäiväistä ja joka puolella läsnä olevaa. Nykyisessä maailmassa seuranta ja valvonta ulottuvat kaikkialle, matkustukseen, kaupunkitiloihin, kulutukseen ja ostamiseen, internetin käyttöön ja sosiaalisen median alustoille. Usein kansalaiset myös osallistuvat itse vapaaehtoisesti seurantatoimiin eli datan tuottamiseen ja kokoamiseen käyttämällä älypuhelimia, internetiä sekä asiakas- ja luottokortteja.

Kesällä 2020 teemaa lähestyttiin useammalla kysymyksenasettelulla. Vastaajilta tiedusteltiin, miten he suhtautuvat erilaisiin valvontatapoihin ja niiden käyttöön yhteiskunnassa. Tämän jälkeen kysyttiin suhtautumista eri tahojen harjoittamaan seurantaan.

Kolmanneksi tiedusteltiin, miten erilaiset määräykset ja ohjeet rajoittavat yksilön omaa elämää. Kysymykset kuuluivat seuraavasti.

”Tekniikan kehittyminen tuo mukanaan uhkia ja mahdollisuuksia. Parhaimmillaan kehittynyt tekniikka ja valvonta voivat tehdä yhteiskunnasta turvallisemman paikan, pahimmillaan antaa viranomaisille ja muille tahoille ylisuuret mahdollisuudet puuttua ihmisten yksityisyyteen. Miten suhtaudut seuraaviin valvontatapoihin ja niiden käyttöön yhteiskunnassa?”

”Kun ajattelet omaa nettikäyttäytymistäsi (tietokone, älypuhelin, tabletti), kuinka hyväksyttävänä tai tuomittavana pitäisit nykymaailmassa seurantaa, jos sitä harjoittaisi jokin seuraava taho?”

”Jos ajattelet omaa itseäsi, missä määrin koet, että yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämäsi?”

Enemmistö vieroksui nettikäyttäytymisen seurantaa kaupallisiin tarkoituksiin

Selvä enemmistö suomalaisista ei hyväksynyt nettikäyttäytymisen seurantaa kaupallisiin tarkoituksiin ja palveluiden kehittämiseksi (65 %). Vain neljännes (24 %) suhtautui kaupalliseen netin käytön seurantaan suopeasti. Tulos on mielenkiintoinen sikäli, että kuluttajat itse useimmiten antavat luvan seurantaan. Monet verkkoyhtiöt tietävät ihmisistä valtavan paljon. Yhtiöt myös tallentavat tiedon rekistereihinsä. Jokaisesta netin käyttäjästä on tietoja kymmenissä ellei sadoissa rekistereissä. Nuoret, 18–30-vuotiaat, suhtautuivat muuta väestöä suopeammin nettikäyttäytymisen seurantaan kaupallisiin tarkoituksiin.

Nettikäyttäytymisen seurannan ohella kansalaiset tuomitsivat myös muiden ihmisten tarkkailun ja ilmiäntamisen sopimattomasta käyttäytymisestä (59 %). Neljännes (24 %) piti sopivana sitä, että kanssaihmiä vakoillaan ja ilmiannetaan sopimattomasta käyttäytymisestä. Ikääntyneet ja korkeasti koulutetut paheksuivat

keskimäärää useammin muiden ihmisten tekemisten urkintaa ja käreyttämistä. Nuorista keskimäärää useampi suhtautui asiaan ymmärtävästi.

Selvä enemmistö suomalaisista hyväksyi kameravalvonnan kauduilla (72 %), nettikäyttäjyksen seurannan epidemian torjumiseksi ja rikollisuuden ehkäisemiseksi (67 %) sekä puhelimiin kohdistuvan valvonnan rikollisuuden ehkäisemiseksi (58 %). Lisäksi joka toinen (48 %) antoi luvan kasvojentunnistusohjelmien käyttöön julkisilla paikoilla (liikenne, satamat, lentoasemat jne.). Kaksi viidestä (40 %) suhtautui kasvojen tunnistusohjelmien käyttöön nuivasti.

Kansalaiset jakaantuivat kahtia suhtautumisessa puhelimiin asennettaviin valvontasovelluksiin epidemian torjumiseksi. Kaksi viidestä (43 %) kannatti, ja lähes samansuuruinen joukko (39 %) suhtautui varauksellisesti. Ikä oli yhteydessä suhtautumiseen. Puhelinsovellutusten suosio epidemian torjumiseksi lisääntyi ikään-tyneimmän vastaajaryhmän suuntaan. Nuorista vain alle kolmasosa (30 %) hyväksyi, kun ikääntyneistä, yli 60-vuotiaista, tällä tavalla suhtautui selvä enemmistö (58 %).

Enemmistö torjui Suomen valtion yksilöihin kohdistuvan nettiseurannan

Nettikäyttäjyksen kohdistuvan valvonnan osalta haettiin tutkimuksessa vastausta myös siihen, kuinka hyväksyttävää vastaajiin itseensä kohdistuva eri tahojen harjoittama nettiseuranta olisi. Kysymyksenasettelu oli yleinen. Se ei sisältänyt mitään perusteita, miksi eri tahot harjoittaisivat seuranta.

Pääasiallinen havainto vastauksista oli se, että kansalaiset tuomitsevat kaikkien tahojen seurannan, jos se kohdistuu heihin itseensä. Neljä viidestä tuomitsi ulkovaltojen (82 %) ja ulkomaisten yritysten (85 %) harjoittaman nettikäyttäjyksen seurannan. Kolme neljästä tyrmäsi myös suomalaisen verkkoyrityksen seurannan (74 %). Tulokset kertovat siitä, etteivät kansalaiset näe erityisiä perusteita, miksi juuri heitä tulisi seurata netissä.

Niukka enemmistö (52 %) torjui myös Suomen valtion harjoittaman yksilöihin kohdistaman nettikäyttäjyksen seurannan. Kuitenkin kaksi viidestä (39 %) asennoitui Suomen valtion tai sen

viranomaisten nettiseurantaan ymmärtävästi. Kokoomuksen ja keskustan kannattajat suhtautuivat Suomen valtion harjoittamaan nettikäyttötymisen seurantaan keskimäärää hyväksyvämmiin. Etenkin vasemmistoliiton tukijat kavahtivat valtion harjoittamaa nettiseurantaa. Koulutustaso heijastui myös vastauksissa. Kielteinen suhtautuminen Suomen valtion harjoittamaan nettiseurantaan voimistui koulutuksen lisääntyessä.

Aiempaa useampi oli tyytyväinen yhteiskunnan asettamiin omaa elämää rajoittaviin määräyksiin

Pitkällä aikavälillä vuosittaisen sääntelyn määrä yhteiskunnassa on lisääntynyt. Suuntaus on sama myös muissa kehittyvissä maissa. Jotkut menevät tulkinnoissa jopa niin pitkälle, että puhuvat hyvinvointiyhteiskunnan muuttumisesta holhousyhteiskunnaksi. Vastaajilta tiedusteltiin, missä määrin yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämää.

Kaksi kolmesta (64 %) oli sitä mieltä, että yhteiskunnan normeja ja ohjausta on heidän oman elämänsä kannalta sopivasti. Noin neljännes (23 %) väestöstä arvioi, että yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämää aivan liikaa tai jonkin verran liikaa. Mielipiteet muuttuivat merkittävästi aiemmasta. Vuonna 2015 noin puolet (48 %) arvioi yhteiskunnan rajoittavan omaa elämää liian kanssa, kesällä 2020 näin ajatteli vain neljännes (23 %). Muutos selittyy koronakriisillä ja poikkeusoloilla. Enemmistö oli tyytyväinen valtiovallan asettamiin rajoitteisiin ja suosituksiin.

Miehet kokivat naisia hieman useammin, että yhteiskunnan eri säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat heidän elämänsä liian kanssa. Naisista valtaosa arvioi heitä itseään rajoittavia määräyksiä olevan sopivassa määrin.

Ammattitausta heijastui myös vastauksissa. Ylempien toimihenkilöiden, työntekijöiden ja työttömien keskuudessa oli keskimäärää enemmän niitä, joiden mielestä säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat elämää liian kanssa. Myös nuorten keskuudessa tällaisia mielipiteitä esiintyi muuta väestöä jonkin verran enemmän. Puoluekannan mukaan monet perussuomalaisen kannattajat kokivat, että normit ja ohjeet rajoittavat heidän elämänsä liikaa.

6.2 Suhtautuminen kansalaisten oikeuksia ja vapauksia koskeviin väittämiin

Jos valtio kykenee paremmin suojelemaan kansalaisia, joka toinen olisi valmis luopumaan henkilökohtaisista oikeuksista ja vapauksista

Syksyllä 2020 selvitettiin suhtautumista kansalaisten oikeuksia ja vapauksia sivuaviin ehdotuksiin. Kysymyksiä esitettiin kaikkiaan viisi, jotka pitivät sisällään ehdotelmia sekä kansalaisten oikeuksien lisäämiseksi että rajoittamiseksi.

Yleissilmäys tuloksiin kertoi, että suomalaisten asenteet polarisoituivat voimakkaasti. Tuntuva enemmistöä ei löytynyt paremmin vapausoikeuksien kaventamisen kuin laajentamisenkaan kannalle. Tuloksia tulkittaessa on hyvä pitää mielessä, että korona-epidemia varjosti saatuja vastauksia.

Suomalaisten turvallisuushakuisuudesta kieli se, että joka toinen (48 %) oli valmis luopumaan henkilökohtaisista oikeuksista ja vapauksista, jos valtio pystyisi paremmin suojelemaan yksilöä. Vastakkainasettelusta puolestaan kertoi se, että enemmän kuin kaksi viidestä (43 %) tyrmäsi ajatuksen henkilökohtaisten oikeuksien ja vapauksiensa uhraamisesta suojeluperusteella.

Kaksi viidesosaa väestöstä (40 %) oli halukas suomaan hallitukselle nykyistä suuremmat yleisvaltuudet rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia. Niukka enemmistö (51 %) ei ollut valmis myöntämään maan hallitukselle laajempia oikeuksia kansalaisvapauksien kaventamiseksi.

Enemmistö (57 %) suomalaisista torjui sen, että yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta olisivat lisääntyneet maassamme huolestuttavasti. Noin kolmannes (34 %) hyväksyi väittämän. Enemmistö (56 %) kansalaisista kiisti väitteen, jonka mukaan poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia. Vain reilu neljännes (29 %) yhtyi teesiin.

Suomalaisten jakautumisesta kahtia todisti myös se, että samansuuruinen joukko sekä kannatti (43 %) että vastusti (45 %) ehdotusta, jonka mukaan Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä.

Monet miehet ja nuoret uskovat, että kontrolliyhteiskunnan tunnuspiirteet ovat huolestuttavasti voimistuneet maassamme

Sukupuoli erotteli jonkin verran näkemyksiä. Miehet olivat naisia vakuuttuneempia siitä, että yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta olisivat lisääntyneet huolestuttavasti. Miehet olivat myös naisia enemmän uskossa, että poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia. Miehet myös vaativat kiivaammin, että maassa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä.

Näkemykset olivat eräiltä osin sidoksissa vastaajien ikään. Nuoret, 18–30-vuotiaat, olivat keskimääräistä varmempia siitä, että kontrolliyhteiskunnan tunnuspiirteet olisivat huolestuttavissa määrin lisääntyneet maassamme. Ikääntyneet eivät tunnistaneet tällaista kehitystä tapahtuneen. Nuoret myös katsoivat, että Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet eikä yrittää rajoittaa yksilöiden toimintaa.

Hallituspuolueiden kannattajat suhtautuivat suopeammin yksilön vapauksien rajoittamiseen kuin opposition tukijat

Puoluekanta oli yhteydessä oikeuksia ja vapauksia koskeviin väittämiin. Hallituspuolueiden kannattajilla oli taipumusta hyväksyä ajatus omien oikeuksien ja vapauksien kaventamisesta, mikäli valtio pystyisi paremmin suojelemaan yksilöitä. Opposition kannattajia moinen ehdotus suorastaan puistatti.

Oppositiopuolueiden tukijat olivat vakuuttuneita siitä, että yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta on lisääntynyt maassamme huolestuttavasti. Hallituspuolueiden kannattajat eivät tunnistaneet tällaista kehitystä tapahtuneeksi. Opposition tukijat olivat varsin halukkaita vähentämään poliittisten päättäjien mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisvapauksia ja -oikeuksia.

Yksittäisten puolueiden kannattajien vastauksista kävi ilmi, että SDP:n kannattajat olivat muita alttiimpia luopumaan oikeuksistaan ja antamaan hallitukselle laajempia valtuuksia puuttua yksilöiden vapauksiin.

Perussuomalaisien ja kokoomuksen tukijat olivat muita vakuuttuneempia, että yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta olisivat lisääntyneet maassamme huolestuttavasti.

Näiden puolueiden tukijoiden mielestä myös poliittisilla päättäjillä tuli olla vähemmän edellytyksiä puuttua kansalaisten oikeuksiin ja vapauksiin.

Vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat olivat taipuvaisia ajattelemaan, ettei yhteiskunnan yksilöihin kohdistuva kontrolli ole voimistunut eikä poliittisten päättäjien valtaa rajoittaa kansalaisten oikeuksia tulisi ainakaan vähentää nykyisestä. Vasemmistoliiton tukijat eivät innostuneet omien oikeuksiensa ja vapauksiensa kaventamisesta edes silloin, jos valtio pystyy paremmin suojelemaan yksilöitä.

Keskustan kannattajat olivat hieman keskimäärää valmiimpia luopumaan oikeuksistaan, mikäli valtio pystyy paremmin suojelemaan heitä. Keskustan tukijat olivat vahvasti sitä mieltä, että poliittisten päättäjien mahdollisuuksia kaventaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia ei pitäisi vähentää nykyisestä.

Taulukko 1.

Puolueiden kannattajien poikkeamat väestön keskimääräisestä suhtautumisesta.

+ = hyväksyy väitteen keskimäärää useammin

o = ei poikkeaa keskiarvosta

- = torjuu väitteen keskimäärää useammin

	SDP	PS	KOK	KESK	VIHR	VAS
Hallitukselle enemmän valtaa rajoittaa vapauksia	+	o	-	o	o	o
Valmis luopumaan oikeuksista, jos valtio suojelee paremmin	+	-	o	+	o	-
Yhteiskunnan kontrolli lisääntynyt huolestuttavasti	-	+	+	o	-	-
Päättäjien mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisvapauksia tulisi vähentää	-	+	+	-	-	-
Ensisijaisesti turvattava kansalaisten oikeudet, ei saa rajata yksilöiden käyttäytymistä	-	+	+	-	o	-

7 Luottamus yhteiskunnallisiin tutkimuksiin ja ennusteisiin

Joulukuussa 2020 selvitettiin luottamusta eri tahojen tuottamiin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin tilastoihin ja tutkimuksiin. Suomessa yhteiskunnallisia ja taloudellisia tilastoja ja tutkimuksia yhteiskunnasta ja taloudesta tuottavat monet julkiset ja yksityiset tahot. Vastaajilta kysyttiin viisiportaisella kysymyksenasettelulla, miten luotettavina tai epäluotettavina he pitivät eri tahojen tilastoja ja tutkimuksia. Tämän lisäksi vastaajilta kysyttiin, missä määrin he uskovat erilaisiin ennusteisiin, joita aika ajoin julkistetaan tiedotusvälineissä.

Julkisiin tilastoihin kohdentui eniten luottamusta, ajatushautomojen tutkimuksiin vähiten

Valtaosa väestöstä arvioi julkisten tahojen tuottamat tilastot (Tilastokeskus) yhteiskunnasta erittäin tai melko luotettaviksi (82 %). Neljä viidestä (80 %) siunasi valtion tutkimuslaitosten tuottamat tutkimukset (esim. THL, VATT). Valtaosa arvioi vähintään melko luotettaviksi myös yliopistojen ja korkeakoulujen yhteiskunnalliset ja taloudelliset tutkimukset (77 %) sekä kaupunkien

ja kuntien tilastot (70 %). Merkilliepentavaa tuloksissa oli se, että yliopistojen yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin tutkimuksiin kohdentui hieman vähemmän luottamusta kuin valtion tutkimuslaitosten vastaaviin.

Etujärjestöjen ylläpitämien tutkimuslaitosten (esim. Palkansaajien tutkimuslaitos PT, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA) tutkimustuloksiin ja etujärjestöjen tuottamiin tilastoihin kohdentui vähemmän luottamusta. Noin puolet väestöstä antoi puhtaata paperit etujärjestöjen tuotoksille. Niitä ei kuitenkaan juuri kukaan pitänyt epäluotettavina. Aika moni katsoi, että etujärjestöjen aikaansaannokset sijoittuvat luotettavien ja epäluotettavien välimaastoon.

Yksityisten mielipidetutkimusyriitysten ja erilaisten ajatushautomojen tutkimuksiin luotettiin vähemmän. Kansalaisista noin kolmannes (31 %) piti yksityisten mielipidetutkimuslaitosten tuotoksia luotettavina. Neljännes (24 %) arvioi ajatuspajojen tutkimukset uskottaviksi. Yli kolmannes arvioi kyseisten tahojen tuottamien tutkimusten olevan luotettavien ja epäluotettavien välimaastossa, ei siis ihan luotettavia mutta ei myöskään epäluotettavia.

Näkemykset eri tahojen tilastojen ja tutkimusten luotettavuudesta olivat yhteydessä koulutukseen. Luottamus kaikkien tahojen tilastoihin ja tutkimuksiin lisääntyi koulutustason noustessa. Vähemmän koulutettujen keskuudessa oli keskimäärää enemmän epätietoisuutta. Akateemisesti koulutetut olivat taipuvaisia luottamaan kaikkiin tahoihin.

Myös ikätekijä näyttäytyi eri tahojen luotettavuuteen liittyvissä arvioissa. Eläkeikää lähestyvät ja eläkeikäiset antoivat keskimäärää enemmän tunnustusta yliopistojen ja korkeakoulujen, valtion tutkimuslaitosten sekä etujärjestöjen tutkimuksille. Keskiikää lähestyvät (31–40-vuotiaat) luottivat muuta väestöä enemmän yksityisten mielipidetutkimuslaitosten ja ajatushautomojen lopputuotteisiin.

Puoluekanta oli yhteydessä käsityksiin eri tahojen yhteiskunnallisten ja taloudellisten tutkimusten ja tilastojen luotettavuudesta. Yhteenvedon omaisesti voisi todeta, että luottamus julkisiin tilastoihin, yliopistojen ja korkeakoulujen sekä valtion tutkimuslaitosten tutkimuksiin oli keskimäärää korkeampaa SDP:n kokoomuksen ja vihreiden kannattajien keskuudessa.

SDP:n ja vihreiden kannattajat antoivat tunnustusta myös etujärjestöjen aikaansaannoiksille. Kokoomuksen tukijat arvostivat muita enemmän mielipidetutkimusyriytyksiä. Vihreiden kannattajat uskoivat muita enemmän ajatuspajojen luomuksiin. Perussuomalaisten kannattajat poikkesivat muista siinä, että heillä oli keskimäärää vähemmän luottoa kaikkiin tahoihin.

Enemmistö kansasta uskaa talousennusteisiin ja puoluekannatusmittauksiin

Osana kyselyä selvitettiin kansalaisten uskoa ennusteisiin, joita tiedotusvälineet julkistavat melko säännöllisesti. Vastaajat arvioivat talouden suhdanne-ennusteita, puoluekannatusmittauksia ja megatrendejä eli ennusteita yhteiskunnan suurista muutoksista tulevaisuudessa. Näiden ohella kysyttiin uskoa sääennusteisiin ja horoskooppeihin, joita koskevat tulokset toimivat mittakeppeinä tehtäessä johtopäätöksiä suhtautumisesta yhteiskunnallisiin ennusteisiin.

Valtaosa kansasta näyttäisi luottavan täysin tai jossain määrin sääennusteisiin (84 %). Jonkinlaista varauksellisuutta oli kuitenkin havaittavissa, koska vain kymmenesosa uskoi täysillä. Selvä enemmistö suomalaisista luotti ainakin jossain määrin talousennusteisiin, suhdannebarometreihin (65 %) sekä puolueiden kannatusmittauksiin (60 %).

Suhtautuminen niin sanottuihin megatrendeihin jakoi kansalaisia jo enemmän kahteen eri leiriin. Suomalaisista joka toinen (49 %) arvioi megatrendien ennustavan oikeansuuntaisesti yhteiskunnan suuria muutoksia tulevaisuudessa. Kaksi viidestä asennoitui megatrendeihin epäilevästi. Mitkään yhteiskunnalliset ja taloudelliset ennusteet eivät kuitenkaan olleet yhtä epäilyttäviä kuin horoskoopit. Kansalaisista alle kymmenesosa (8 %) tohti tunnustaa horoskooppien olevan oikeilla jäljillä.

Ikä, koulutus ja ammattiasema olivat yhteydessä näkemyksiin talousennusteiden ja puoluekannatus tutkimusten luotettavuudesta. Usko talousennusteisiin ja puoluekannatusmittauksiin lisääntyi varttuneimman ikäluokan suuntaan. Myös akateemisen tutkinnon suorittaneet, ylemmät toimihenkilöt ja yrittäjät luottivat keskimäärä enemmän talousennusteisiin ja puoluekannatusmittauksiin.

Puoluekannan mukaan usko talousennusteisiin ja puoluekannatusmittauksiin oli keskimäärää korkeampaa SDP:n kokoomuksen ja vihreiden tukijoiden keskuudessa. Perussuomalaisten ja keskustan kannattajien parissa oli muita enemmän niitä, jotka suhtautuivat etenkin puoluekannatusmittauksiin epäilevästi. Omas ta äänestämistään täysin varmat ihmiset uskoivat vahvasti sekä suhdanne-ennusteisiin että puoluekannatusmittauksiin. Äänestämistään epävarmat olivat enemmän taipuvaisia epäilemään kaikenlaisten ennusteiden paikkansapitävyyttä.

8 Kuntavaalit 2021

8.1 Mitkä asiat ovat tärkeitä?

Kuntavaaleissa huomio etenkin vanhusten huoltoon, terveyspalveluihin ja työllisyyteen

Joulukuussa 2020 selvitettiin suomalaisten näkemyksiä kuntavaaleista. Kuntavaaleja lähestyttiin tiedustelemalla näkemyksiä ratkaisuihin vaikuttavista tekijöistä. Haastateltavat arvioivat kaikkiaan 25 erilaista asiaa, jotka ovat nousseet esille aiemmissa vaalikampanjoissa. Vastaajat punnitsivat jokaista yksittäistä asiaa neliportaisella asteikolla sen mukaan, miten tärkeäksi he kokevat ne kuntavaaleissa.

Jakaumatasolla tuloksia voidaan tulkita monella eri tavalla. Tässä tarkastelun perustaksi on valittu niiden osuudet, jotka arvioivat asiaan vaikuttamisen erittäin tai melko tärkeäksi.

Mikäli tuloksista halutaan nimetä jonkinlainen päällimmäinen äänestäjien tahto, silloin se tiivistyy kuntien talouteen, työllisyyteen ja peruspalveluihin. Asiat, joihin valtaosa äänestäjistä halusi päteviä vastauksia ja toimia, ovat terveyspalvelut, vanhustenhuolto, työllisyys, kotikunnan talous ja lähiympäristön turvallisuus. Nämä asiat olivat kansalaisten listan kärkipäässä jo edellisten vuoden 2017 kuntavaalien alla toteutetussa tutkimuksessa.

Muita tärkeistä tärkeimpiä asioita olivat syrjäytyminen, peruskoulut ja tekniset palvelut.

Uutena asiana koronaepidemian torjunta kuului tärkeimpien kuntavaaliteemojen joukkoon. Mikäli tarkastellaan ainoastaan erittäin tärkeänä pidettävien osuutta, kohosi koronaepidemian torjuminen viidenneksi tärkeimmäksi kuntavaaliteemaksi.

Suomalaiset pitivät näitä asioita erittäin tai melko tärkeinä kuntavaaleissa (10 tärkeintä):

<i>Terveyspalvelut</i>	93 %
<i>Vanhusten huolto</i>	89 %
<i>Työllisyys</i>	89 %
<i>Kotikunnan talous ja velkaantuminen</i>	87 %
<i>Lähiympäristön turvallisuus</i>	86 %
<i>Syrjäytyminen, köyhyys</i>	85 %
<i>Peruskoulut</i>	84 %
<i>Tekniset palvelut</i>	84 %
<i>Lukiot ja ammatilliset oppilaitokset</i>	84 %
<i>Koronaepidemian torjunta</i>	81 %

Lähes kaikkien asioiden koettiin olevan ainakin melko tärkeitä asioita kuntavaaleissa. Vähemmän tärkeiksi, joskaan eivät aivan merkityksettömiksi, koettiin kuntaliitokset, maahanmuutto ja kulttuuripalvelut. Tuloksista näkyi myös se, että kunnallisten palveluiden kilpailuttaminen ja ulkoistaminen ei yksinään noussut kiihottavaksi vaaliteemaksi. Toinen olisi kokonaan tilanne, jos palveluiden ulkoistaminen liitetään kampanjassa joihinkin äänestäjien kannalta tärkeisiin vaaliteemoihin, esimerkiksi terveyspalveluiden saatavuuteen tai vanhusten huoltoon. Tuolloin vähemmän tärkeästä asiasta tulee herkästi tärkeä.

Vähemmän tärkeät asiat olivat seuraavat:

<i>Kunnallisten palveluiden kilpailuttaminen ja ulkoistaminen</i>	54 %
<i>Kulttuuripalvelut</i>	54 %

Maahanmuutto
Kuntaliitokset

52 %
44 %

Näkemykset muuttuivat jonkin verran kuluneen neljän vuoden aikana. Aiempaa tärkeämmiksi asioiksi kuntavaaleissa koettiin alkoholi ja huumeet asuinympäristössä, lähiympäristön turvallisuus, elinkeinojen kehittäminen, kulttuuripalvelut, lasten päivähoido sekä koulut (lukiot, ammatilliset oppilaitokset, peruskoulut). Aiempaa vähemmän haluttiin huomiota kiinnittää joukkoliikenteeseen, kuntapalveluiden ulkoistamiseen, maahanmuuttoon ja sote-uudistukseen. Merkille pantavaa tuloksissa oli se, että terveyspalvelut nähtiin aiempaa tärkeämmäksi asiaksi, mutta sote-uudistus aiempaa vähemmän tärkeäksi.

Mitkä olivat puolueiden kannattajien tärkeimmät vaaliteemat?

Koska ehdokkaita asettavat puolueet ilmoittavat olevansa erilaisia ja toistensa vaihtoehtoja, myös niiden äänestäjillä voidaan ajatella olevan poikkeavia näkemyksiä siitä, mitkä asiat ovat kuntavaaleissa tärkeitä. Kunkin puolueen kannattajien keskuudessa tarkastelu on mahdollista tehdä kahdella eri tavalla. Voidaan kuvata kannattajien poikkeamaprofilia, joka kertoo, paljonko kannattajat poikkeavat koko väestön keskiarvosta. Toinen tapa on kuvata kunkin puolueen valintojen tärkeysjärjestystä. Seuraavassa yhteenvedo molemmista tarkastelutavoista.

Puoluekohtaiset tärkeysprofiilit olivat äkkiseltään pitkältikin toistensa kaltaisia. Tärkeimmistä vaaliteemoista vallitsi verrattain laaja yhteisymmärrys. Kunkin puolueen kymmenen tärkeimmän listalta löytyi paljolti samoja asioita. Melkein helpompi on listata se, mitkä asiat eivät mahtuneet kaikkien puolueiden ”top 10” -listalle. Terveyspalvelut, vanhusten huolto, peruskoulut ja kotikunnan talous sijoittuivat kymmenen kärkeen riippumatta puoluetastasta. Näiden lisäksi eri puolueiden kannattajien yhteisiä huolenaiheita, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, olivat työllisyys, lähiympäristön turvallisuus ja koronaepidemian torjunta. Iki-aikaisesti ajankohtainen sote-uudistus oli kolmen puolueen kannattajien (SDP, vihreät ja vasemmistoliitto) listalla kymmenen tärkeimmän teeman joukossa.

*SDP:n kannattajien kymmenen tärkeintä teemaa
(asteikkokeskiarvojen perusteella):*

- *Terveyspalvelut*
- *Vanhusten huolto*
- *Koronaepidemian torjunta*
- *Työllisyys*
- *Lähiympäristön turvallisuus*
- *Syrjäytyminen, köyhyys*
- *Kotikunnan talous ja velkaantuminen*
- *Peruskoulut*
- *Tekniset palvelut*
- *Sote-uudistus*

*Perussuomalaisten kannattajien kymmenen tärkeintä teemaa
(asteikkokeskiarvojen perusteella):*

- *Lähiympäristön turvallisuus*
- *Kotikunnan talous ja velkaantuminen*
- *Vanhusten huolto*
- *Työllisyys*
- *Terveyspalvelut*
- *Verotus*
- *Valtion velkaantuminen ja talous*
- *Maahanmuutto*
- *Peruskoulut*
- *Tekniset palvelut*

*Kokoomuksen kannattajien kymmenen tärkeintä teemaa
(asteikkokeskiarvojen perusteella):*

- *Kotikunnan talous ja velkaantuminen*
- *Työllisyys*
- *Terveyspalvelut*
- *Vanhusten huolto*
- *Yrityspalvelut*
- *Lähiympäristön turvallisuus*
- *Verotus*
- *Tekniset palvelut*
- *Koronaepidemian torjunta*
- *Peruskoulut*

*Keskustan kannattajien kymmenen tärkeintä teemaa
(asteikkokeskiarvojen perusteella):*

- *Vanhusten huolto*
- *Kotikunnan talous ja velkaantuminen*
- *Terveyspalvelut*
- *Työllisyys*
- *Peruskoulut*
- *Koronaepidemian torjunta*
- *Verotus*
- *Lähiympäristön turvallisuus*
- *Lukiot ja ammatilliset oppilaitokset*
- *Lasten päivähoito*

*Vihreiden kannattajien kymmenen tärkeintä teemaa
(asteikkokeskiarvojen perusteella):*

- *Ympäristön- ja luonnonsuojelu*
- *Terveyspalvelut*
- *Syrjäytyminen, köyhyys*
- *Kotikunnan talous ja velkaantuminen*
- *Koronaepidemian torjunta*
- *Joukkoliikenne*
- *Vanhusten huolto*
- *Sote-uudistus*
- *Työllisyys*
- *Peruskoulut*

*Vasemmistoliiton kannattajien kymmenen tärkeintä teemaa
(asteikkokeskiarvojen perusteella):*

- *Terveyspalvelut*
- *Syrjäytyminen, köyhyys*
- *Koronaepidemian torjunta*
- *Vanhusten huolto*
- *Ympäristön- ja luonnonsuojelu*
- *Peruskoulut*
- *Kirjastopalvelut*
- *Sote-uudistus*
- *Lukiot ja ammatilliset oppilaitokset*
- *Joukkoliikenne*

Miten puolueiden kannattajat poikkesivat koko väestön keskiarvosta?

Kun tarkastellaan puolueiden kannattajien poikkeamia väestön keskiarvosta, käy ilmi, että SDP:n kannattajat arvioivat keskimäärää tärkeämmiksi joukkoliikenteen, terveys-, kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä koronaepidemian torjumisen. Vähemmän tärkeitä asioita olivat kunnallisten palveluiden kilpailuttaminen ja ulkoistaminen sekä valtion velkaantumisen ehkäisy.

Perussuomalaisten kannattajat halusivat kiinnittää kuntavaaleissa huomiota etenkin maahanmuuttoon, valtion velkaantumiseen ja asuinympäristön turvallisuuteen (rikollisuus, väkivalta). Ympäristön- ja luonnonsuojelu sekä kirjasto- ja kulttuuripalvelut nähtiin keskimäärää vähemmän tärkeiksi asioiksi.

Kokoomuksen kannattajat poikkesivat muiden puolueiden kannattajista siinä, että heidän keskuudessaan elinkeinojen kehittäminen, kotikunnan talous, kuntaliitokset ja kunnallisten palveluiden ulkoistaminen sekä verotus olivat keskimäärää tärkeämpiä asioita. Syrjäytyminen, ympäristön- ja luonnonsuojelu, maahanmuutto, alkoholi ja huumeet katukuvassa olivat vähemmän tärkeitä kuntavaaleissa kuin kansalle keskimäärin.

Keskustan kannattajat noteerasivat keskimäärää tärkeämmiksi asioiksi kuntavaaleissa lasten päivähoidon, elinkeinojen kehittämisen, verotuksen, peruskoulun ja vanhusten huollon. Keskimäärää vähemmän tärkeänä kuntavaaliteemana keskustan kannattajat pitivät maahanmuuttoa ja joukkoliikennettä.

Vihreiden kannattajien poikkeamalistalla korostuivat ympäristön- ja luonnonsuojelu, joukkoliikenne sekä kirjasto- ja kulttuuripalvelut. Lähiympäristön turvallisuus (rikollisuus, väkivalta), valtion velkaantuminen, alkoholi ja huumeet asuinympäristössä sekä verotus olivat keskimäärää vähemmän tärkeitä asioita.

Vasemmistoliiton kannattajien odotukset kohdentuivat muita voimakkaammin kirjasto- ja kulttuuripalveluihin, ympäristön- ja luonnonsuojeluun, joukkoliikenteeseen sekä syrjäytymiseen ja köyhyyteen. Valtion ja kotikunnan talous, velkaantuminen, lähiympäristön turvallisuus, elinkeinojen kehittäminen ja maahanmuutto tuntuivat keskimäärää vähemmän tärkeiltä asioilta.

8.2 Äänestämisen varmuus

Äänestämisestä varmojen osuus enteili kohtuullista äänestysintoa

Kaikista äänestysikäisistä 60 prosenttia ilmoitti, että tulevat varmasti äänestämään seuraavissa kuntavaaleissa. Lukema oli kaksi prosenttiyksikköä korkeampi kuin neljä vuotta aiemmin toteutussa vastaavassa tutkimuksessa. Vuoden 2017 kuntavaaleissa äänestysaktiivisuus kohosi 59 prosenttiin. Aiempien vaalien alla toteutettujen tutkimusten perusteella tiedetään, että äänestämisestään täysin varmojen osuus ennustaa melko hyvin toteutuvaa äänestysprosenttia.

Keskimäärää enemmän epävarmuutta ilmeni nuorten ikäluokkien, opiskelijoiden, työntekijöiden, työttömien ja vähemmän koulutettujen keskuudessa. Nuorista, 18–30-vuotiaista, vain kaksi viidestä (40 %) oli varma, että käy äänestämässä. Ylemmät toimihenkilöt, korkeasti koulutetut sekä eläkeläiset olivat keskimäärää vakuuttuneempia äänestämässä käymisestään.

Kun tarkastellaan eri puolueiden kannattajien äänestämässä käymisen varmuutta, muita varmempia olivat etenkin kokoomuksen kannattajat (77 % äänestää varmasti). Perussuomalaisien kannattajat olivat muiden puolueiden kannattajia jonkin verran vähemmän varmoja äänestäjiä.

Alueellisesti äänestämisestään täysin vakuuttuneita löytyi keskimäärää enemmän pääkaupunkiseudulta ja Uudeltamaalta. Maaseutumaisissa kunnissa sekä Itä- ja Pohjois-Suomessa oltiin vähemmän varmoja äänioikeuden käyttämisestä.

8.3 Puoluevalintaan vaikuttavat tekijät

Aate, tapa, ehdokasasettelu ja vaihtelunhalu vaikuttavat valintoihin

Joulukuussa 2020 selvitettiin myös suomalaisten näkemyksiä puoluevalintaan vaikuttavista tekijöistä. Samassa yhteydessä kysyttiin, kumpi on vaaleissa tärkeämpi asia, puolue vai ehdokas.

Tarkastelluista kahdestatoista tekijästä tärkeimmäksi puoluevalintaan vaikuttavaksi tekijäksi nousi puolueen aatteellinen linja

(73 % uskoi sen vaikuttavan ratkaisevasti tai melko paljon). Aatteellisten tekijöiden jälkeen kärkeen kohosivat melko tasavahvasti puolueen toiminta yleensä koko maassa (65 %) sekä puolueen kyvykkyys ajaa sen sosiaaliryhmän etuja (57 %), johon vastaajat kuuluvat (intressiperustainen puoluevalinta).

Vailla merkitystä ei ollut myöskään puolueiden toiminta neljän edellisen vuoden aikana omassa kotikunnassa (53 %). Puolueiden toiminta kotikunnassa oli valintaperusteena kuitenkin vähemmän merkityksellinen asia kuin puolueiden toiminta yleensä koko maassa (mielikuva valtakunnan tason politiikasta). Lähes puolet ilmoitti ratkaisuihin vaikuttavan oleellisesti sen, että on puolueen vakituinen kannattaja (45 %).

Valintaperustelujen kärki osoitti, että puolueiden harjoittamaan politiikkaan kohdistuvilla yleisillä odotuksilla ja vakiintuneilla näkemyksillä on keskeinen rooli kuntavaalien puoluevalinnassa. Näin on etenkin niiden keskuudessa, jotka aikoivat varmasti käydä äänestämässä. Vähemmän keskeisiä, joskaan ei merkityksettömiä, olivat protesti, halu näpätää päättäjiä, vaihtelunhalu tai vaalikoneen tarjoama tulos. Myöskään ystävien suosituksilla ei tunnustettu olevan suurta merkitystä.

Tosiasiallisesti vähemmän tärkeillä valintaan vaikuttavilla tekijöillä voi silti olla huomattava vaikutus itse vaalin lopputulokseen. Ajatellaan, että viidennes kuntavaaleissa äänestäneistä haluaisi näpätää päättäjiä, vieläpä samansuuntaisesti. Tämä tarkoittaisi ainakin puolta miljoonaa äänestäjää, jotka käytännössä ratkaisisivat kuntavaalien lopputuloksen. Keskimäärää useammin nämä protestoijat näyttäisivät olevan nuorempia, 18–30-vuotiaita (34 %), työntekijöitä (35 %), epävarmoja äänestämässä käymisestään (49 %) ja perussuomalaisen tukijoita (52 %).

Vaalikoneen tarjoama tulos oli myös puoluevalinnan häntäpäässä. Vain neljäsosa (23 %) kertoi, että se vaikuttaisi erittäin tai melko paljon. Todennäköisimmin vaalikoneen antama tulos vaikuttaisi 18–30-vuotiaisiin (47 %), opiskelijoihin (43 %) ja äänestämässä käymisestään epävarmoihin (41 %). Nämä samat ryhmät olivat niitä, joilla on motiivina halu ratkaisullaan tukea uusia poliittisia voimia. Äänestämistään epävarmat painottivat puoluevalinnassa myös halua protestoida eli näpätää päättäjiä.

Näkemykset muuttuivat vuoden 2016 joulukuusta varsin vähän. Puoluevalinnan perusteiden pohjavire säilyi kutakuinkin ennallaan. Joitakin muutoksia oli kuitenkin havaittavissa. Aatteellisilla tekijöillä ja tapaanestämällä näytti olevan jonkin verran aiempaa enemmän painoarvoa. Myös vaalikoneen antamalla tiedolla ja puolueen toiminnalla yleensä koko maassa oli hieman aiempaa suurempi merkitys. Aiempaa vähemmän painoarvoa oli vaihtelunhalulla sekä ystävien ja kavereiden suosituksilla.

Puolueiden kannattajien välillä on eroja

Kaikkien puolueiden kannattajien mielestä ratkaisevaa puoluevalinnassa oli se, mikä on kannatetun puolueen aatteellinen linja eli näkemys, millaiseksi puolue haluaisi järjestää yhteiskunnalliset olot ja kuinka tämä tulisi tehdä.

Tulosten mukaan etenkin kokoomuksen, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat painottivat keskimäärää enemmän aatteellisia tekijöitä. SDP:n kannattajat eivät samassa määrin korostaneet aatetta, pikemminkin intressiäänestämistä eli puolueen kyvykkyyttä ajaa äänestäjiä lähellä olevien sosiaali- tai ammattiryhmien etuja.

Kokoomuksen, keskustan, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat ilmoittivat keskimäärää useammin, että ovat kannattamansa puolueen vakiintuneita kannattajia. Perussuomalaisten kannattajien keskuudessa valintaperusteena oli useammin protesti, halu antaa päättäjille näpätys, vaihtelunhalu ja vaalikoneen tarjoama tulos. Perussuomalaisten lisäksi myös vihreiden kannattajien keskuudessa oli runsaammin niitä, joiden ratkaisuihin vaalikone näyttäisi vaikuttavan.

Tuloksia voi tarkastella myös toisin päin. Kokoomuksen tukijat eivät tunnistanee itsestään sitä, että olisivat äänestämässä kuntavaaleissa protesti-, muutos- tai vaihtelunhalusta. Vihreiden tukijat torjuivat muita selvästi voimakkaammin sen, että ratkaisevaa puoluevalinnassa olisi puolueen julistautuminen jonkin tietyn tai tiettyjen sosiaaliryhmien etujen edistäjäksi.

Puolue painoi äänestyspäätöksessä aiempaa enemmän

Kumpi sitten on tärkeämpi valinnan ja ratkaisujen kannalta kuntavaaleissa, puolue vai ehdokas? Joulukuussa 2020 asiaa lähestyttiin suoralla kysymyksenasettelulla.

Äänestysikäinen väestö jakaantui kolmeen osaan, kun kysyttiin, mikä merkitys puolueella ja ehdokkaalla on valinnan kannalta kuntavaaleissa. Reilu kolmannes (35 %) ilmoitti, että puolue on paljon tai jonkin verran tärkeämpi kuin ehdokas. Reilu neljännes (27 %) painotti ehdokasta. Kolmannes (33 %) arvioi, että puolue ja ehdokas ovat yhtä tärkeitä asioita valintatilanteessa. Puolueen painoarvo äänestyspäätöksessä lisääntyi vuoden 2016 joulukuusta (26 % → 35 %).

Äänestämässä käymisestään varmat pitivät puoluetta selvästi tärkeämpänä ratkaisujensa kannalta kuin ehdokasta. Toisaalta satavarmasti äänestävästä reilu viidennes sanoi, että ehdokas on sittenkin tärkeämpi kuin puolue. Ratkaisevaksi vaaleissa saattaa muodostua niiden äänestäjien käyttäytyminen, jotka ovat epävarmoja äänestämisestään. Tähän ryhmään kuuluvat painottivat usein ehdokkaan merkitystä.

Puoluekannan mukaan kävi ilmi, että puoluetta tärkeämpänä pitäviä löytyi keskimäärää enemmän kokoomuksen, vasemmistoliiton ja vihreiden kannattajien keskuudesta.

Ikätekijä näyttäytyi vastauksissa. Nuorimpien, 18–30-vuotiaiden, keskuudessa ilmeni ehkä yllätyksellisesti muita enemmän puoluetta tärkeämpänä pitäviä. Osaselitys voi olla se, että nuorimassa joukossa on vihreiden kannattajia keskimäärää enemmän. Keski-ikäisten, 41–50-vuotiaiden, parissa oli keskimäärää enemmän niitä, jotka pitävät ehdokasta tärkeämpänä kuin puoluetta.

8.4 Hyvän kunnanvaltuutetun ominaisuudet

Hyvä valtuutettu on itsenäinen

Joulukuussa 2020 selvitettiin myös sitä, miltä hyvä kunnanvaltuutettu näyttää. Haastateltavien tuli arvioida kahdeksatoista erilaisista tekijää sen mukaan, kuinka mielellään he näkisivät ne omassa valtuutetussaan. Puntaroitavana olivat ehdokkaan henkilöominaisuudet (millainen hän on ja miten hänen tulisi toimia).

Listan kärkeen kohonnut ominaisuus ”itsenäisesti ajatteleva” (92 %) näkee valtuutetun tiettyssä määrin riippumattomana toimijana. Kyseenalaistava epäilijä oli kaivatumpi kuin muiden menoon hiljaisesti mukautuva myötäilijä. Ominaisuus viittaa kriittiseen

ajatteluun, jossa ei ole vain yhtä oikeaa ratkaisua. Ehdokkaalla tulisi olla rohkeutta esittää eriäviä mielipiteitä, mutta myös kykyä nähdä oma vastuu päätöksenteossa.

Toiseksi sijoittunut ”ajaa kunnan kokonaisetua ääniä kalastelematta” (90 %) viittaa henkilöön, joka on uskollinen asioille, joiden näkee edistävän kunnan kokonaisetua. Tällainen päättäjä koettiin pohjimmiltaan uskottavammaksi kuin mielipidettä usein vaihtava ja kansalaismielipiteen perässä juokseva tuuliviiri.

Kahta muuta ylimpään kärkeen kohonnutta luonnehdintaa ”hakee sopua ja kompromisseja” (80 %) ja ”ajaa määrätietoisesti kaltaistenne ihmisten ja ihmisryhmien etuja” (79 %) voitaneen pitää toimivan luottamussuhteen perusasettamuksina paikallisdemokratian kannalta. Valtuutetun on tuloksia aikaansaadakseen haettava sopua ja kompromisseja äänestäjiensä etuja unohtamatta. Hänen pitäisi pystyä sovittamaan äänestäjiensä vaateet kokonaisuuteen, mikäli haluaa tulla uudelleen valituksi.

Kuntalaisten mielestä valtuutetun oli myös hyvä ”pitää aktiivisesti yhteyttä omiin äänestäjiinsä vaalien välillä” (74 %). Hänen olisi suotavaa olla hyvin koulutettu (75 %) ja olla äänestäjän näkökulmasta oikean ikäinen (75 %).

Monien kuntalaisten mielestä valtuutetun tuli olla myös ”räväkkä, aloitteellinen ja esiintymiskykyinen” (65 %). Tämä ominaisuus viittaa kommunikointi- ja mediataitojen merkitykseen. Ominaisuus ei ole äidinmaidosta imetty, vaan sitä voi opiskella ja harjoitella.

Puoluekanta painoi aiempaa enemmän valtuutetun valinnassa

Hyvällä valtuutetulla tulisi olla myös ”laajat suhdeverkostot” (72 %). Suhdeverkostot tunnustettiin poliittisen päätöksenteon kannalta välttämättömiksi. Se, että valtuutetulla ”on oikea puoluetausta” (70 %), edesauttaa valintaa, vaikka ei olisikaan aina välttämätön reunaehto valinnan näkökulmasta. Valtuustoehdokkaan ei tulosten mukaan tarvitse olla tuttu tai omalta kylältä, mikäli hänellä olisi ”runsaasti kokemusta kunnallispolitiikasta” (73 %). Valtuutetun ei useinkaan edellytetty olevan samaa sukupuolta kuin äänestäjän tai tietyn ammattiryhmän edustajan.

Vertailu edelliseen vuoden 2016 lopun mittaukseen nosti esille joukon muutoksia. Edellisten kuntavaalien alustunnelmista oli

havaittavissa olennainen muutos siinä, että aiempaa enemmän arvostettiin valtuutettua, joka on korkeasti koulutettu ja jolla on oikea puoluetausta. Aiempaa vähemmän painoarvoa oli räväkkyydellä, esiintymiskyvyllä ja aktiivisuudella äänestäjiensä suuntaan. Muista piittaamaton oman tien kulkija ei myöskään ollut niin toivottu kuin neljä vuotta aiemmin.

Koska ehdokkaita asettavat puolueet pyrkivät profiloitumaan keskenään erilaisiksi ja toistensa vaihtoehdoiksi, myös niiden äänestäjäkunnilla voi ajatella olevan poikkeavia näkemyksiä ”hyvästä valtuutetusta”. Lähempään tarkasteluun otettiin kuuden suurimman puolueen kannattajien odotukset.

Puoluekohtaiset mieltymysprofiilit piirtyivät pitkälti toistensa kaltaisiksi. Valtuutetun tärkeimmistä ja vähiten tärkeistä ominaisuuksista vallitsi täten verrattain laaja yhteisymmärrys myös poliittisella kentällä. Kunkin puolueen kannattajien profiilin kärjestä ja tyvestä löytyivät paljolti samat tekijät. Kärjessä kaikkien puolueiden kannattajien keskuudessa oli ”itsenäisesti ajatteleva” henkilö, joka ”ajaa kunnan kokonaisetua ääniä kalastelematta”. Näiden perään tuli kompromissihakuisuus.

Aivan harmonista yhteisymmärrys ei kuitenkaan ollut. SDP:n kannattajien listalla kärkipäähän kipusivat määreet ”ajaa määrätietoisesti kaltaistesi ihmisten etuja” ja ”on ammattiryhmäsi edustaja”.

Perussuomalaisen kannattajien mielestä valtuutetun tuli olla ”räväkkä, aloitteellinen ja esiintymiskykyinen”. Keskimäärää enemmän painoarvoa sai myös henkilö, joka mielletään ”tinkimättömäksi ja periksi antamattomaksi” sekä ”oman tiensä kulkijaksi, ihmiseksi, joka tekee ratkaisut vallanpitäjistä piittaamatta”.

Kokoomuksen kannattajakunta korosti keskimääräistä enemmän oikeaa puoluetaustaa, mikä kielii puoluekannan vakiintuneisuudesta. Kokoomuksen tukijat odottivat valtuutetun olevan myös suhteellisen korkeasti koulutettu sekä hänellä olevan hyvät verkostot ja kokemusta kunnallispolitiikasta.

Keskimäärää enemmän keskustan tukijat suosivat päättäjää, joka on joko henkilökohtaisesti tuttu tai muuten kunnassa tunnettu. Hänen oli hyvä olla myös omasta kaupunginosasta tai kylältä. Vailla merkitystä ei ollut myöskään oikea puoluetausta.

Vihreiden ja vasemmistoliiton tuloksissa poikkeamat piirtyivät selvästi näkyville. Vihreiden kannattajille hyvän päätöksentekijän

tärkeä laadun tae oli korkea koulutus. Hänellä tuli olla oikea puoluekanta, myös ehdokkaan sukupuolella oli merkitystä.

Vasemmistoliiton kannattajat vaativat hyvältä valtuutetulta (valtuustoehdokkaalta) keskimäärää useammin oikeaa puoluetaustaa. Myös sukupuoli- ja ikäedustavuus saivat hieman tavallista suuremman painon.

Äänestämisen varmuudella kuntavaaleissa oli yhteyttä näemyksiin hyvästä valtuutetusta. Kuntavaaleissa varmasti äänestävät arvostivat keskimäärää enemmän päätöksentekijää, joka on koulutettu, kokenut, sukkuloi suhdeverkostoissa, pitää yhteyttä äänestäjiin ja ajaa pyyteettömästi koko kunnan etua. Hänen kuitenkin piti olla puoluekannaltaan lähellä äänestäjää.

Äänestämisestään epävarmat korostivat muita enemmän tinkimätöntä, vallanpitäjistä piittaamatonta, määrätietoista äänestäjän tai tietyn ammattiryhmän etujen ajamista. Ei ollut myöskään haitaksi, jos päättäjä olisi tunnettu tai hän olisi omalta kylältä tai kaupunginosasta.

9 Yhteiskuntapoliittiset arviot ja näkemykset

9.1 Suhtautuminen maan hallitukseen ja oppositioon

Marinin vetämän hallituksen kykyihin luotettiin kesällä 2020 enemmän kuin Sipilän hallitukseen vastaavana ajankohtana

Kesäkuussa 2020 selvitettiin suomalaisten suhtautumista maan hallitukseen ja oppositioon. Aluksi tiedusteltiin yleisarviota Sanna Marinin johtaman hallituksen (SDP, keskusta, vihreät, vasemmistoliitto ja RKP) kyvystä hoitaa maamme asioita seuraavan neljän vuoden aikana. Tämän jälkeen tiedusteltiin näkemystä oppositioon kyvystä tarjota vaihtoehtoja maan hallitukselle.

Suomalaisista lähes kaksi kolmesta (62 %) ilmoitti kesällä 2020, että hallituksen kyky hoitaa maan asioita on erittäin tai melko hyvä. Kuudennes (16 %) suhtautui asiaan neutraalisti (ei hyvä eikä huono). Vain vajaa viidennes (19 %) epäili tuolloin maan hallituksen kyvykkyyttä.

Luottamus Sanna Marinin johtaman hallituksen kykyihin lisääntyi kesästä 2019, jolloin pääministerinä toimi Antti Rinne. Vuoden 2019 eduskuntavaalien jälkeen muodostetun hallituksen aloittaessa Antti Rinteen johdolla vain reilu kolmannes uskoi hallituksen selviytyvän erittäin tai melko hyvin.

Näkemyksiä Marinin hallituksen kyvystä hoitaa maan asioita on mahdollista verrata arvioihin Juha Sipilän hallituksen kyvykkyydestä vastaavana ajankohtana, vuosi hallituspuolueiden muodostamisen jälkeen. Luottamus Marinin hallitukseen oli suurempaa kuin usko Sipilän hallitukseen oli kesällä 2016.

Hallitus–oppositio-asetelma heijastui arvioissa maan hallituksen kyvykkyydestä. Hallituspuolueiden kannattajista enemmän kuin neljä viidestä (85 %) arvioi hallituksen kyvyn hyväksi. Epäuskoisia sai etsiä suurennuslasilla (5 %). Oppositioapuolueiden kannattajista lähes kolmannes (30 %) luotti maan hallituksen kykyihin ja vajaa puolet epäili (46 %). Tavallisesti selvä enemmistö oppositioapuolueiden tukijoista suhtautuu nuivasti hallituksen toimiin.

Puoluekannan mukaan vakuuttuneimpia hallituksen onnistumisesta olivat SDP:n (93 %), vasemmistoliiton (92 %) ja vihreiden (91 %) tukijat. Keskustan kannattajien usko ei ollut samaa tasoa. Keskustan tukijoista kaksi kolmesta (67 %) arvioi hallituksen kyvyn hoitaa maan asioita hyväksi. Keskustan kannattajista yksi kahdeksasta (12 %) oli avoimen epäluuloinen.

Uskossa oppositioon ei suuria muutoksia

Näkemykset opposition kyvystä tarjota vaihtoehtoja maan hallitukselle olivat käänteisiä arvioihin maan hallituksen kyvykkyydestä. Vain reilu neljännes (27 %) uskoi opposition kyvyn erittäin tai melko hyväksi. Yli kolmannes (37 %) epäili opposition kyvykkyyttä.

Usko oppositioon on pysytellyt kutakuinkin vakiona eri mittauksissa. Usko nykyopposition kykyihin tarjota vaihtoehtoja maan hallitukselle oli kesällä 2020 kuitenkin hieman suurempaa kuin edellisellä vaalikaudella vastaavana ajankohtana, jolloin nykyiset hallituspuolueet olivat oppositiossa. Kesällä 2020 opposition kykyihin luotti yli neljännes, kun neljä vuotta aiemmin noin viidennes.

Oppositioapuolueiden kannattajien enemmistö (56 %) otaksui opposition kyvyn tarjota vaihtoehtoja maan hallitukselle vähintään melko hyväksi. Perussuomalaisten kannattajista kaksi kolmesta (65 %) uskoi opposition kykyihin, ja kokoomuksen kannattajista vähän yli puolet (52 %). Hallituspuolueiden kannattajat eivät ymmärrettävästi noteeranneet oppositiota juuri miksiäkään.

Vain noin neljännes uskoi, että hallitus hajoaa ennen aikojaan

Uskoa maan hallituksen toimintakykyyn selvitettiin tutkimuksessa myös kahdella asenneväittämällä. Enemmistö (60 %) suomalaisista torjui ajatuksen, että maan hallitus hajoaisi ennen seuraavia tavanomaisia eduskuntavaaleja. Noin neljännes (23 %) oli epäuskoinen ja arvioi hallituksen hajoavan ennen aikojaan.

Mielipiteet muuttuivat vuodesta 2019. Usko hallituksen toimintakykyyn lisääntyi tälläkin mittarilla. Kesällä 2019 alle puolet (45 %) torjui ajatuksen hallituksen hajoamisesta ja vuonna 2020 enemmistö (60 %).

Valtaosa etenkin hallituspuolueiden kannattajista luotti siihen, että hallitus on toimintakykyinen vuoteen 2023 saakka (82 %). Oppositiossa etenkin perussuomalaisten tukijat uskoivat tai toivoivat, että hallitus hajoaisi ennen vuotta 2023.

Myös uskoa opposition kykyihin selvitettiin erillisellä kysymyksenasettelulla. Suomalaiset jakaantuivat kahtia siinä, millaisia päätöksiä tehtäisiin, jos oppositiopuolueet tai osa niistä olisivat mukana maan hallituksessa. Alle kolmannes (31 %) arvioi, että päätökset parantuisivat, jos oppositiopuolueet tai osa niistä olisivat mukana hallituksessa. Lähes joka toinen (46 %) tyrmäsi ajatuksen. Usko oppositiopuolueiden kykyihin tarjota apuja maan hallitukselle vähentyi kesästä 2019.

Puoluekanta selitti suhtautumista opposition kykyihin tarjota apuja maan hallitukselle. Hallituspuolueiden kannattajat torjuivat sen, että päätökset paranisivat. Oppositioapuolueiden kannattajat puolestaan olivat vakuuttuneita, että päätökset olisivat parempia.

9.2 Arvosanat maan hallitukselle

Parhaat arvosanat hallitukselle koronaviruksen taltuttamisessa, heikoimmat työllisyydessä

Kesäkuussa 2020 selvitettiin myös mielipiteitä maan hallituksen onnistumisesta eri asioissa. Vastaajien tuli antaa arvio hallituksen onnistumisesta kaikkiaan kolmessatoista eri asiassa.

Leimaa-antavaa tuloksissa oli se, että väestö jossain määrin kitasteli hyvien arvosanojen antamisessa. Enemmistö väestöstä

kuitenkin antoi hallitukselle kiitosta etenkin kolmessa asiassa. Kolme neljästä antoi erittäin tai melko hyvän arvosanan toimissa koronaviruksen taltuttamiseksi (74 %). Tämän lisäksi hallitus sai kiitosta koulutukseen ja sivistykseen liittyvissä asioissa (54 %) ja toimissa yritys-elämän ja talouden tukemiseksi (49 %).

Lähes joka toinen antoi hallitukselle erittäin tai melko hyvän arvosanan myös turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa (47 %) sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvissä asioissa (47 %).

Näkyvässä määrin tyytymättömyyttä kohdentui lähinnä työllisyyteen (30 %), maan talouden tilaan (31 %) ja maahanmuuttoa koskeviin asioihin (29 %).

Kansalaisten suhtautumisesta hallitukseen kertoivat myös arviot, miten hallitus on onnistunut vastaajien itsensä ja heidän perheidensä tarpeiden huomioon ottamisessa. Tässä asiassa tyytyväisiä löytyi kahden viidesosan (38 %) verran, ja tyytymättömiä oli neljännes (23 %). Kolmannes (31 %) arvioi hallituksen onnistuneen tässä asiassa jotenkuten (ei hyvin, ei huonosti).

Kaikkien arvosanojen keskiarvo ilmaisi, että kansalaisista noin kaksi viidestä (42 %) oli tyytyväisiä maan hallituksen toimiin eri asioissa ja vajaa neljännes (22 %) tyytymättömiä. Reilu neljännes (28 %) arvioi hallituksen onnistuneen eri asioissa jollakin tavoin, vaikkakin osaksi kompuroiden. Kiitokset kytkeytyivät pitkälle koronaviruksen seuraamusten taltuttamistoimenpiteisiin.

Marinin hallitus sai enemmän suitsutusta kuin Sipilän hallitus vastaavana ajankohtana neljä vuotta aiemmin

Näkemyksiä Sanna Marinin hallituksen onnistumisesta on mahdollista verrata arvioihin Juha Sipilän hallituksen toimista edellisellä vaalikaudella vastaavana ajankohtana. Mielipiteet hallituksen toiminnasta ovat muuttuneet aiemmista vuosista. Marinin hallitus sai vuonna 2020 pääosin aiempaa enemmän hyviä arvosanoja ja aiempaa vähemmän huonoja verrattuna Juha Sipilän hallitukseen.

Asioita, joissa Marinin hallitus sai aiempaa parempia arvosanoja, löytyi viisi. Nämä ovat koulutus ja sivistys, kunta-asiat, sosiaali- ja terveydenhuolto, ympäristö- ja luonnonsuojelu sekä ihmisten henkilökohtaisten tarpeiden huomioon ottaminen. Missään asiassa arvosanat eivät asiallisesti juuri huonontuneet. Työllisyys

ja maan taloudellinen tila olivat ainoat asiat, joissa hyvien arvioiden osuus oireili laskusuuntaisesti.

Sukupuolten väliset erot näkyivät siten, että miehet antoivat maan hallitukselle eri asioissa naisia enemmän huonoja arvosanoja. Myös aiemmissa tutkimuksissa on näkynyt se, että hallituksen toimet epäilyttävät miehiä enemmän kuin naisia.

Puoluekanta heijastui näkemyksissä. Oppositio puolueiden kannattajille tuotti ymmärrettävästi tuskaa antaa hallitukselle hyviä arvosanoja. Kuitenkin toimissa koronaviruksen taltuttamiseksi enemmistö (57 %) myös oppositio puolueiden tukijoista kiitteli kesällä 2020 maan hallitusta.

Hallituspuolueiden tukijat antoivat hallitukselle hyviä arvosanoja lähes kaikissa asioissa. Hieman vähemmän kiihkeästi hallituspuolueiden tukijat antoivat tunnustusta työllisyysasioiden hoitamisessa.

Yksittäisistä puoluekannan mukaisista eroista voi todeta, että SDP:n ja vasemmistoliiton kannattajat olivat kaikkein tyytyväisimpiä hallituksen toimintaan. Keskustan kannattajat olivat monilta osin varsin vaisuja todistamaan hallituksen puolesta. Enemmistö keskustan kannattajista kiitteli hallitusta oikeastaan vain neljässä asiassa. Nämä olivat toimet koronaviruksen taltuttamiseksi sekä yrityselämän ja talouden tukemiseksi sekä koulutusasiat että turvallisuus- ja puolustuspolitiikka. Perussuomalaisten kannattajat edustivat päätä, jossa kiitoksia hallitukselle ei irronnut edes hohtimilla kiskomalla.

9.3 Usko puolueiden vaalilupauksiin

SDP:n vaalilupauksiin luotettiin eniten

Joulukuussa 2020 selvitettiin kansalaisten uskoa puolueiden vaalilupauksiin. Vastaja arvioivat yhdeksää eduskuntapuoluetta. Lisäksi he kertoivat, missä määrin uskovat yleensä puolueiden vaalilupauksiin. Kysymyksenasettelu kuului seuraavasti:

”Puolueet esittävät erilaisia lupauksia, joita aikovat toteuttaa, mikäli menestyvät vaaleissa. Missä määrin uskot seuraavien puolueiden esittämiin vaalilupauksiin? Entä yleensä puolueiden vaalilupauksiin?”

Luottamuslistan kolmen kärkeen asettuivat SDP (43 % uskoo täysin tai jossain määrin puolueen vaalilupauksiin), kokoomus (37 %) ja vihreät (36 %). Näiden jälkeen tulivat järjestyksessä keskusta (35 %), vasemmistoliitto (34 %), RKP (33 %). Perussuomalaisten (30 %) ja kristillisdemokraattien (29 %) lupauksiin luotti alle kolmannes. Viimeiselle sijalle jäi Liike Nyt, jonka lupauksiin uskoi lähes joka neljäs (22 %).

SDP oli luotetuin puolue, myös käänteisesti tarkasteltuna. Siihen kohdentui vähiten epäluottamusta (43 %). Merkillepantavaa tuloksissa oli se, että kaikkiin muihin puolueisiin suuntautui enemmän epäuskoa kuin luottamusta. Etenkin kolmeen puolueeseen kohdistui huomattavan paljon epäluottamusta. Perussuomalaisten (59 %), Liike Nytin (58 %) ja kristillisdemokraattien (54 %) vaalilupauksiin ei juurikaan uskottu.

Mikäli tuloksista lasketaan vaalilupauksiin ainakin jossain määrin uskovien ja heikosti luottavien osuuksien erotus, muodostui puolueiden keskinäinen järjestys seuraavaksi:

”Uskoo täysin/jossain määrin” miinus ”ei juurikaan/ei ollenkaan”

<i>SDP</i>	<i>0 %</i>
<i>Kokoomus</i>	<i>-12 %</i>
<i>RKP</i>	<i>-13 %</i>
<i>Vihreät</i>	<i>-14 %</i>
<i>Keskusta</i>	<i>-16 %</i>
<i>Vasemmistoliitto</i>	<i>-17 %</i>
<i>Kristillisdemokraatit</i>	<i>-25 %</i>
<i>Perussuomalaiset</i>	<i>-29 %</i>
<i>Liike Nyt</i>	<i>-36 %</i>

Luottamus perussuomalaisten täkyihin lisääntyi eniten vuodesta 2018

Luottamus puolueiden vaalilupauksiin muuttui vuodesta 2018. Perussuomalaiset kohensivat eniten luottamuspääomaansa kansan keskuudessa (+ 12 %-yksikköä). Myös keskustan (+9 %-yksikköä) ja SDP:n (+4 %-yksikköä) ”katu-uskottavuus” lisääntyi aiemmasta. RKP:n (-6 %-yksikköä) ja kristillisdemokraattien (-5 %-yksikköä) vaalilupauksiin luottavien osuus vähentyi vuodesta 2018. Kokoomuksen, vihreiden ja vasemmistoliiton lukemat säilyivät kutakuinkin ennallaan.

Eri puolueiden kannattajat olivat taipuvaisia uskomaan ainakin melko paljon oman puolueensa vaalilupauksiin. Tämä on ymmärrettävää, koska he tuskin muuten olisivat halukkaita äänestämään puoluetta. Keskeistä puolueiden kannattajien keskuudessa on tarkastella niiden osuutta, jotka uskovat täysillä puolueensa vaalilupauksiin.

Vasemmistoliiton ja perussuomalaisten kannattajat uskoivat eniten puolueensa vaalilupauksiin. Vasemmistoliiton (38 %) ja perussuomalaisten (37 %) tukijoista lähes kaksi viidestä luotti täysin puolueidensa vaalitäkyihin. Vihreiden kannattajien keskuudessa oli vähiten täysillä puolueen lupauksiin uskovia (20 %).

Yleinen luottamus puolueiden vaalilupauksiin kohentui vuodesta 2018

Tuloksista käy myös ilmi se, että luottamus puolueiden vaalilupauksiin yleensä oli kansalaisten keskuudessa varsin vaatimatonta. Kansalaisista alle kolmasosa (31 %) uskoi täysin tai jossain määrin puolueiden vaalien alla antamiin lupauksiin. Enemmistö (56 %) ei luottanut juurikaan tai ei lainkaan. Luottamus puolueiden vaalilupauksiin lisääntyi vuodesta 2018 kymmenellä prosenttiyksiköllä (+10 %-yksikköä).

Koulutustaso oli yhteydessä luottamukseen. Koulutuksen kohotessa usko puolueiden lupauksiin lisääntyi. Toisaalta korkeasti koulutetuistakin vain reilu kolmannes (36 %) luotti jollakin tavoin puolueiden antamiin lupauksiin.

Vihreiden kannattajista joka toinen (49 %) uskoi yleisesti puolueiden vaalilupauksiin. Myös SDP:n kannattajien parissa oli runsaasti hyväuskoisia (44 %). Kaikkein epäileväisimmät löytyivät perussuomalaisten kannattajien keskuudesta. He eivät luottaneet kuin korkeintaan oman puolueensa lupauksiin.

9.4 Näkemykset vaikutusvallan jakautumisesta taloutta, työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevista asioista

Suuryrityksillä ja EU:lla monien mielestä liikaa vaikutusvaltaa talous- ja työllisyysasioissa

Syksyllä 2020 selvitettiin kansalaisten näkemyksiä eri tahojen vaikutusvallasta maan taloutta, työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevista

asioissa. Vastaajien tuli arvioida vaikuttajajoukkoa kolmiportaisesti sen mukaan, onko heillä liikaa, liian vähän vai sopivasti vaikutusvaltaa. Kysymys mittaa vaikutusvallan kohdilleen asettumista yhteiskunnassa.

Arviot vallasta ja sen jakautumisesta muodostavat olennaisen osan kansalaisten yhteiskuntakuvaa. Näkemykset eri tahojen ”mahdista” ilmaisevat pitkälle myös käsityksiä demokratian toimivuudesta. Jäljitystä hankaloittaa kuitenkin se, että vallan olemus on moniaineksinen ja myyttinen. Valtaa ei ole vain säädöksiin perustuva vallankäyttö, vaan myös näkymätön vaikuttaminen ja pelkkä mahdollisuus vaikuttaa. Tämän takia puhutaan vaikutusvalta. Se on pitkälle mielikuvallinen asia.

Yleisin vastaus lähes kaikkien arvioitujen tahojen kohdalla oli se, että vaikutusvaltaa on sopivasti. Näin etenkin, kun suurennuslasin alle otettiin näkemykset pääministerin (71 %), maan hallituksen (73 %) ja eduskunnan (73 %) vaikutusvallasta. Kansalaisten voi tulkita olleen tyytyväisiä kyseisten tahojen mahdollisuu-teen käyttää valtaa.

Liian vähän valtaa omaavien lista muodostui yleisilmeeltään hillityksi. Vaikutusvallan puutetta potivat kansalaisten mielestä lähinnä vain tasavallan presidentti (29 %) sekä kaupungit ja kunnat (23 %), jos nekin. Liian vaikutusvallan haltijoiden luettelo oli jo kirjavampi. Suomalaisista kaksi viidestä arvioi suuryrityksillä (40 %) ja EU:lla (40 %) olevan liikaa vaikutusvaltaa maan taloutta, työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevista asioista. Noin kolmannes väestöstä ei pahastunut, vaikka myös ammattiyhdistysliikkeen (35 %), luonnonsuojelijoiden (32 %) ja median (31 %) mahtia olisi karsittu.

Tuloksia on mahdollista tarkastella siten, että liikaa vaikutusvaltaa -osuuksista vähennetään liian vähän -osuudet. Saldoluku ilmentää, keiden vaikutusvaltaa haluttiin pikemminkin lisätä, keiden vähentää. Tällä tavalla tarkasteltuna tasavallan presidentille sekä kaupungeille ja kunnille olisi suotu lisää vaikutusvaltaa. Suuryritysten, EU:n, tiedotusvälineiden, ammattiyhdistysliikkeen, viestintätoimistojen ja puolueiden mahtia haluttiin karsia.

Oppositio puolueissa haluttiin karsia ammattiyhdistysliikkeen toimintamahdollisuuksia, hallituspuolueissa suuryritysten

Hallitus–oppositio-asetelma heijastui tuloksissa. Oppositio puolueiden tukijat olisivat olleet taipuvaisia karsimaan EU:n, ammatti-

yhdistysliikkeen, luonnonsuojelijoiden ja pääministerin vaikutusvaltaa. Hallituspuolueissa puolestaan haluttiin suitsia suuryritysten valta-asemaa. Oppositiopuolueiden kannattajista keskimäärää useampi katsoi, että tasavallan presidentillä on liian vähän vaikutusvaltaa.

Yksittäisten puolueiden kannattajien vastauksista kävi ilmi, että SDP:n ja vasemmistoliiton kannattajat olivat muita alttiimpia vähentämään suuryritysten mahtia. Perussuomalaisten tukijat olivat tyytymättömiä etenkin pääministerin, hallituksen, EU:n ja luonnonsuojelijoiden valtaan. Kokoomuksen kannattajat arvioivat etenkin ammattiyhdistysliikkeellä olevan liikaa vaikutusvoimaa maan taloutta, työllisyyttä ja kilpailukykyä koskevissa asioissa.

Keskustan tukijat poikkesivat muiden hallituspuolueiden kannattajista monissa kohdin ja olivat itse asiassa lähempänä oppositiorintamaa. Keskustan tukijoista keskimäärää useampi arvioi, että ammattiyhdistysliikkeellä ja luonnonsuojelijoilla on liikaa vaikutusvaltaa. Varsin moni keskustan kannattaja oli valmis vähentämään myös pääministerin ja EU:n valtaa. Vihreiden kannattajat puolestaan olivat lisäämässä etenkin luonnonsuojelijoiden vaikutusmahdollisuuksia.

Näkemykset olivat eräiltä osin sidoksissa arvioitsijan ikään. Tyytymättömyys ammattiyhdistysliikkeen, puolueiden, luonnonsuojelijoiden ja viestintätoimistojen valta-asemaan kasvoi johdonmukaisesti iän myötä. Ikääntyneet katsoivat nuorempia ikäluokkia useammin näillä tahoilla olevan vaikutusvaltaa liiankin kanssa.

9.3 Vaikuttaminen päätöksentekoon

Alle puolet väestöstä arvioi, että työpaikoilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon

Syksyn 2020 Ilmapuntari-tutkimuksessa selvitettiin kansalaisten näkemyksiä vaikutusmahdollisuuksista päätöksentekoon eri tasoilla. Kysymyksiä esitettiin kaikkiaan seitsemän lähtien päätöksenteosta kotona, kotia koskevissa asioissa päätyen vaikuttamiseen EU-tasoiseen päätöksentekoon. Kysymykset johdantoineen kuuluivat seuraavasti:

”Kansalainen voi vaikuttaa asioihin välittömästi henkilökohtaisesti tai epäsuorasti osallistumalla esimerkiksi median, somen tai vaalien kautta. Seuraavassa on joukko erilaisia päätöksenteon tasoja kodin seinien sisältä aina valtakunnan ja Euroopan unionin tasolle. Millaiset mahdollisuudet sinulla on vaikuttaa päätöksentekoon seuraavilla tasoilla?”

Neljä viidestä (83 %) kansalaisesta koki, että itsellä on erittäin tai melko hyvät mahdollisuudet vaikuttaa kotona neljän seinän sisällä. Enemmistö (57 %) arvioi, että vaikutusmahdollisuudet kotioiloissa ovat suorastaan erinomaiset. Alle kymmenesosa (7 %) tunsi oman vaikutusvoimansa kotiasioissa heikoksi.

Lähes puolet suomalaisista (46 %) arvioi, että työpaikalla työtä koskevissa asioissa on kelvolliset mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon. Viidennes (21 %) koki vaikutusmahdollisuudet huonoiksi. Työelämän ulkopuolella olevat arvioivat asiaa viimeisimmän työpaikkansa mukaan.

Suomalaiset eivät suuresti kiitelleet mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon omassa välittömässä asuinympäristössään (asuin-korttelit, lähiöt, kerros- ja pientaloalueet) aluetta koskevissa asioissa. Vain neljännes (25 %) ylisti mahdollisuuksia. Tyytymättömiä löytyi kolmanneksen verran (32 %).

Lähes puolet (46 %) väestöstä oli turhautunut vaikutusmahdollisuuksiin omassa kotikunnassaan. Tyytyväisiä esimerkiksi somen, median tai äänestämisen kautta vaikuttamiseen kotikunnassaan oli vain kymmenesosa (11 %) kuntalaisista. Lähes kaksi viidestä (38 %) uskoi, että vaikutusmahdollisuudet kunta-asioissa eivät ole hyviä, joskaan ei huonojakaan.

Selvä enemmistö arvioi, että omassa maakunnassa mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon ovat erittäin tai melko kehnot (61 %). Hyvin harva (6 %) tohti kiitellä edellytyksiä vaikuttaa maakuntaa koskeviin asioihin.

Enemmistön mielestä mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon valtakunnan tasolla Suomea koskevissa asioissa koettiin heikoiksi (64 %). Vielä tätäkin surkeammaksi arvioitiin vaikutusmahdollisuudet päätöksentekoon EU:ta koskevissa asioissa (74 %).

Sukupuoli erotteli jonkin verran näkemyksiä. Naiset olivat miehiä tyytyväisempiä omiin kykyihinsä kotona ja kotia koskevissa

asioissa. Miehet eivät olleet aivan yhtä iloisia mahdollisuuksiinsa vaikuttaa kotiasioihin kuin naiset.

Näkemykset olivat eräiltä osin sidoksissa arvioitsijan ikään. Nuoret, 18–30-vuotiaat, olivat keskimäärää vähemmän tyytymättömiä mahdollisuuksiinsa vaikuttaa kotikunnan, maakunnan, valtakunnan ja EU:n tasoihin asioihin. Näin siitäkin huolimatta, että nuoret ovat varsin passiivisia vaikuttamaan äänestämällä vaaleissa eri tasolla.

Koulutustaso näyttäytyi tuloksissa siten, että luottamus mahdollisuuksiin vaikuttaa päätöksentekoon kotona ja työpaikalla lisääntyi korkeimmin koulutettujen suuntaan. Sen sijaan korkeasti koulutettujen tyytyväisyys vaikutusmahdollisuuksiin kuntatasolla, omassa maakunnassa, valtakunnan tai EU:n tasolla ei juurikaan poikennut väestön keskimääräisestä tasosta.

Oppositio puolueiden tukijat luottivat enemmän vaikutusmahdollisuuksiinsa kuin hallituspuolueiden kannattajat

Puoluekanta oli yhteydessä suhtautumiseen. Oppositio puolueiden tukijoilla oli taipumusta pitää vaikutusmahdollisuuksiaan useimmilta osin heikompina kuin hallituspuolueiden tukijoilla. Ero oli tuntuvan iso arvioitaessa mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon valtakunnan tasolla Suomea koskevilla asioilla. Hallituspuolueiden kannattajista huonoiksi vaikutusmahdollisuutensa arvioi hieman enemmän kuin joka toinen (57 %). Opposition tukijoista näin ajatteli melkein kolme neljästä (71 %).

Yksittäisten puolueiden kannattajien vastauksista kävi ilmi, että ääripäitä näkemyksissä edustivat perussuomalaisten ja vihreiden kannattajat. Perussuomalaisten kannattajat kokivat kautta linjan vaikutusmahdollisuutensa keskimäärää surkeammiksi. Tämä koski myös kotiasioihin liittyvää päätöksentekoa kotona, neljän seinän sisällä. Vihreiden tukijat olivat keskivertoa vähemmän pessimistisiä vaikutusmahdollisuuksiensa suhteen.

SDP:n, kokoomuksen, keskustan ja vihreiden tukijat olivat jokseenkin luottavaisia mahdollisuuksiinsa vaikuttaa työpaikkatasolla. Vasemmistoliiton ja perussuomalaisten tukijat olivat muita epäuskoisempia.

Keskustan kannattajat arvioivat vaikutusmahdollisuutensa keskimäärää paremmiksi omalla asuinalueellaan ja kotikunnassaan.

Muilta osin näkemykset olivat melko keskimääräisiä. Vasemmistoliiton tukijoiden epäusko kohdentui työelämän ohella myös Euroopan unioniin.

9.4 Näkemykset eri uhkakuvien toteutumisesta

Kansalaisten mielestä hyvinvointi hiipuu, eriarvoisuus lisääntyy ja ristiriidat kärjistyvät

Syksyllä 2020 selvitettiin kansalaisten arvioita erilaisten uhkakuvien toteutumisen todennäköisyydestä maassamme 5–10 vuoden tähtäimellä. Testatut uhkakuvat olivat kaikki niitä, joista on julkisuudessa keskusteltu ja väitelty. Näkemyksiä selvitettiin yhdeksällä kysymyksellä.

Selvä enemmistö suomalaisista oli ainakin jossain määrin vakuuttunut siitä, että Suomessa pahoinvointi lisääntyy ja hyvinvointi hiipuu (63 %) sekä eriarvoisuus maassamme kasvaa kohdallokkaasti (60 %). Eivätkä kaikki koettelemukset jääneet suinkaan tähän. Yli puolet väestöstä uskoi ristiriitojen ja vastakkainasettelun voimistumisen synnyttävän vakavia häiriöitä (57 %), vaarallisten epidemioiden ja tautien uhkaavan toistuvasti kansalaisia (54 %) sekä joukkotyöttömyyden kasvavan maassamme muertavan suureksi (54 %). Tulokset kielivät kansalaisten luottamuksen tulevaisuuteen horjuvan ja olevan liukkaalla, kaltevalla pinnalla.

Muutamia asioita niukka enemmistö suomalaisista piti epätodennäköisinä kehityssuuntina. Näihin kuuluivat hallitsemattoman muuttoliikkeen vyöry maahamme (55 %) ja suurvaltojen suhteiden kärjistyminen siten, että lähialueella tapahtuvat konfliktit muodostavat Suomelle vakavan turvallisuusuhkan (52 %). Enemmistö suomalaisista torjui myös sen, että Suomi ajautuisi taloudellisesti lähes vararikkoon (54 %). Merkillepantavaa tuloksissa oli kuitenkin se, että yli kolmannes oli vakuuttunut ongelmien kärjistymisestä myös edellä mainituissa asioissa.

Näkemykset olivat eräiltä osin sidoksissa arvioitsijan ikään. Etenkin keski-ikäiset, 41–50-vuotiaat, aavistelivat pahaa kehitystä. Keski-ikäiset pitivät keskimäärää todennäköisempänä sosiaalisten ja taloudellisten uhkakuvien toteutumista lähitulevaisuudessa.

Keski-ikäiset olivat muuta väestöä huolestuneempia myös siitä, että laajamittainen maahanmuutto vyöryy Suomeen. Ikäänntyneitä, yli 60-vuotiaita, piinasivat ajatukset vaarallisten epidemioiden uusiutumisesta sekä lähialueen sotilaallisista konflikteista. Nuorten, 18–30-vuotiaiden, keskuudessa ilmeni keskimäärää enemmän epä tietoisuutta.

Oppositio puolueiden tukijat ovat vakuuttuneita, että Suomi ajautuu sosiaalisesti ja taloudellisesti päin seinää

Puoluekanta oli yhteydessä suhtautumiseen eri uhkakuviin. Oppositio puolueiden tukijoilla oli taipumusta pitää monien uhkien toteutumista todennäköisempänä kuin hallituspuolueiden kannattajat arvioivat. Ero oli poikkeuksellisen suuri, kun tarkastellaan näkemyksiä joukkotyöttömyydestä ja maan taloudellisesta kehityksestä. Oppositio puolueiden kannattajat olivat varsin vakuuttuneita, että Suomi ajautuu sosiaalisesti ja taloudellisesti päin seinää. Hallituspuolueiden tukijat eivät olleet läheskään yhtä pessimistisiä tässä suhteessa.

Yksittäisten puolueiden kannattajien vastauksista kävi ilmi, että SDP:n kannattajien näkemykset osuivat lähes kauttaaltaan melko lähelle väestön keskiarvoa. Hieman muuta väestöä vakuuttuneempia he olivat siitä, että vaaralliset epidemiat ja sairaudet uhkaavat toistuvasti kansalaisia.

Perussuomalaisten tukijat poikkesivat muusta väestöstä siinä, että heillä on pahoja aavistuksia melkein kautta linjan. He olivat varmoja, että maan talous- ja työllisyyskehitys ajautuu vakaviin ongelmiin. Tämän lisäksi he pitivät todennäköisenä, että laajamittainen, hallitsematon maahanmuutto vyöryy Suomeen. He myös uskoivat radikaalien ääriliikkeiden kannatuksen maassamme vahvistuvan ennennäkemättömällä tavalla ja vastakkainasettelun aiheuttavan vakavia häiriöitä.

Kokoomuksen kannattajat olivat keskimäärää vakuuttuneempia siitä, että Suomea kohtaa talousromahdus ja tuskallinen joukkotyöttömyys. Hallitsematonta maahanmuuttoa kokoomuksen kannattajat eivät kokeneet merkittäväksi uhkatekijäksi.

Keskustan kannattajat olivat enemmän huolissaan talous- ja työllisyyskehityksestä kuin SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton tukijat. Radikaalien ääriliikkeiden nousuun ja sotilaallisiin selkkauksiin

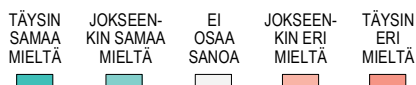
Suomen lähialueella he eivät uskoneet, tai ainakin toive oli sen suuntainen. Keskustan kannattajien näkemykset olivat monilta kohdin lähellä väestön keskiarvoa.

Vihreiden kannattajat poikkesivat muista siinä, että hallitsemattoman muuttoliikkeen tulvaa he pitivät lähinnä epätodennäköisenä. He olivat keskimäärää optimistisempia, mitä tulee talous- ja työllisyyskehitykseen.

Vasemmistoliiton tukijat olivat muita vakuuttuneempia siitä, että radikaalien ääriliikkeiden kannatus maassamme vahvistuu voimakkaasti sekä ristiriidat ja vastakkainasettelut synnyttävät vakavia ongelmia. Tuloksista kävi myös ilmi se, että vaaleissa äänestämättä jättävät ihmiset muistuttivat uhkakuvia koskevilta näemyksiltään eniten perussuomalaisten kannattajia.

KUNTA-ASENTEET 2020

SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJJA, TALOUTTA JA HALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

"Asuinkuntani kunnallisveroa on korotettava palvelujen turvaamiseksi"

"Kunnallisia palveluja on karsittava nykyisestä kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi"

"Palvelumaksuja on korotettava kunnan taloudellisen rasituksen keventämiseksi"

"Asuinkuntani rakennus- yms. investointeja on karsittava ja lykättävä säästöjen aikaansaamiseksi"

"Asuinkuntani on liitettävä yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa talouden tilan parantamiseksi"

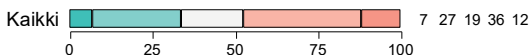
"Jatkossa asuinkunnassani pitää tehdä päätökset, mihin palveluihin rahaa ylipäätään laitetaan ja mistä palveluista voidaan leikata"

"Talouden rattaat olisi saatava pian liikkeelle, koska muuten katoaa pohja kuntapalveluiden ja terveydenhuollon rahoittamiseksi"

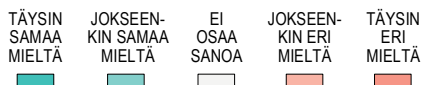

"Asuinkuntani lainanottoa on lisättävä palvelujen ja kunnan työpaikkojen turvaamiseksi"

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

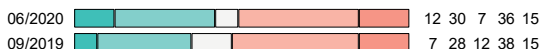
SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJUA, TALOUTTA JA HALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

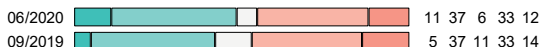
"Asuinkuntani kunnallisveroa on korotettava palvelujen turvaamiseksi"

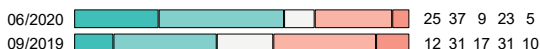
"Kunnallisia palveluja on karsittava nykyisestä kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi"

"Palvelumaksuja on korotettava kunnan taloudellisen rasituksen keventämiseksi"

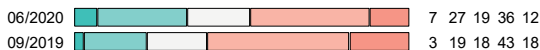
"Asuinkuntani rakennus- yms. investointeja on karsittava ja lykättävä säästöjen aikaansaamiseksi"

"Asuinkuntani on liitettävä yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa talouden tilan parantamiseksi"

"Asuinkuntani lainanottoa on lisättävä palvelujen ja kunnan työpaikkojen turvaamiseksi"

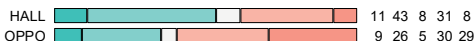
0 25 50 75 100

Kunnallisan kehittämissäätiö 2020

SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJUA, TALOUTTA JA HALLINTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

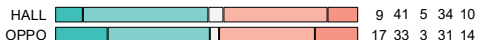
"Asuinkuntani kunnallisveroa on korotettava palvelujen turvaamiseksi"

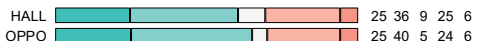
"Kunnallisia palveluja on karsittava nykyisestä kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi"

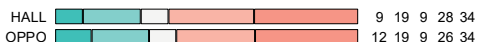
"Palvelumaksuja on korotettava kunnan taloudellisen rasiuksen keventämiseksi"

"Asuinkuntani rakennus- yms. investointeja on karsittava ja lykättävä säästöjen aikaansaamiseksi"

"Asuinkuntani on liitettävä yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa talouden tilan parantamiseksi"

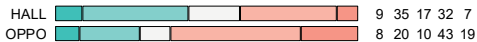
"Jatkossa asuinkunnassani pitää tehdä päätökset, mihin palveluihin rahaa ylipäätään laitetaan ja mistä palveluista voidaan leikata"

"Talouden rattaat olisi saatava pian liikkeelle, koska muuten katoaa pohja kuntapalveluiden ja terveydenhuollon rahoittamiseksi"

"Asuinkuntani lainanottoa on lisättävä palvelujen ja kunnan työpaikkojen turvaamiseksi"

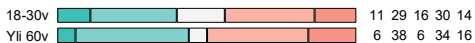
0 25 50 75 100

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

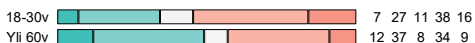
SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJA, TALOUTTA JA HALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: 18–30-VUOTIAAT vs. YLI 60-VUOTIAAT (%)

TÄYSIN SAMAA MIELTÄ
 JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ
 EI OSAA SANOA
 JOKSEENKIN ERI MIELTÄ
 TÄYSIN ERI MIELTÄ

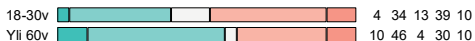
"Asuinkuntani kunnallisveroa on korotettava palvelujen turvaamiseksi"

"Kunnallisia palveluja on karsittava nykyisestä kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi"

"Palvelumaksuja on korotettava kunnan taloudellisen rasiuksen keventämiseksi"

"Asuinkuntani rakennus- yms. investointeja on karsittava ja lykättävä säästöjen aikaansaamiseksi"

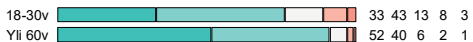
"Asuinkuntani on liitettävä yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa talouden tilan parantamiseksi"

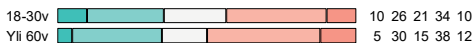
"Jatkossa asuinkunnassani pitää tehdä päätökset, mihin palveluihin rahaa ylipäättään laitetaan ja mistä palveluista voidaan leikata"

"Talouden rattaat olisi saatava pian liikkeelle, koska muuten katoaa pohja kuntapalveluiden ja terveydenhuollon rahoittamiseksi"

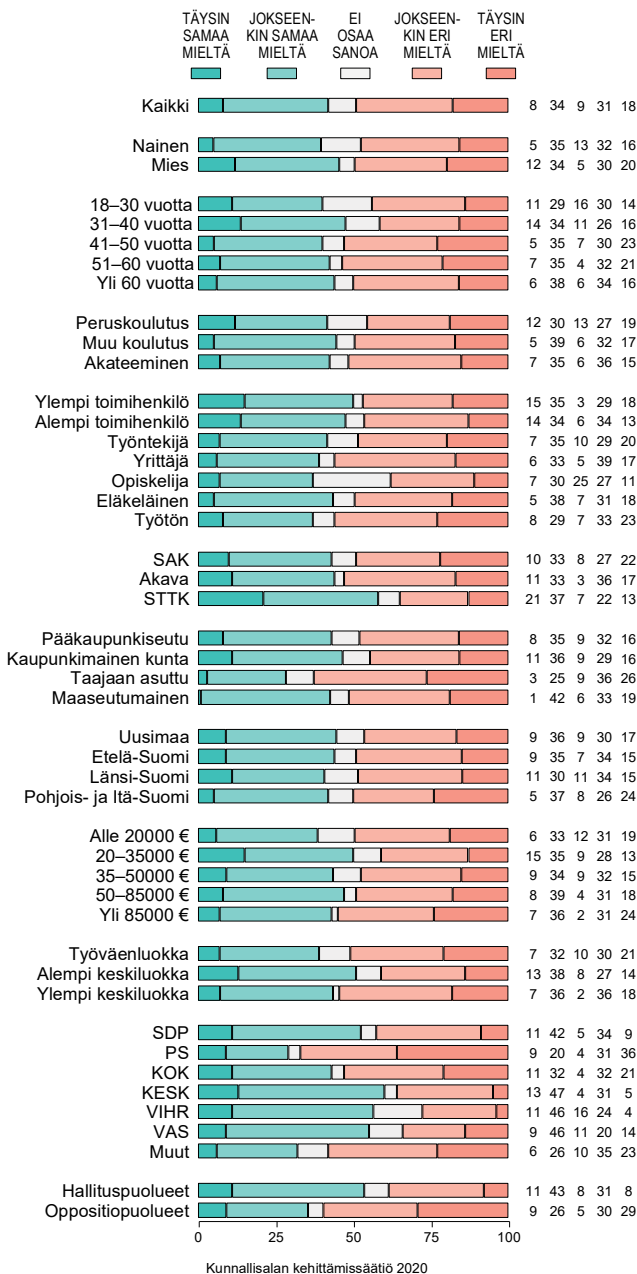
"Asuinkuntani lainantoa on lisättävä palvelujen ja kunnan työpaikkojen turvaamiseksi"

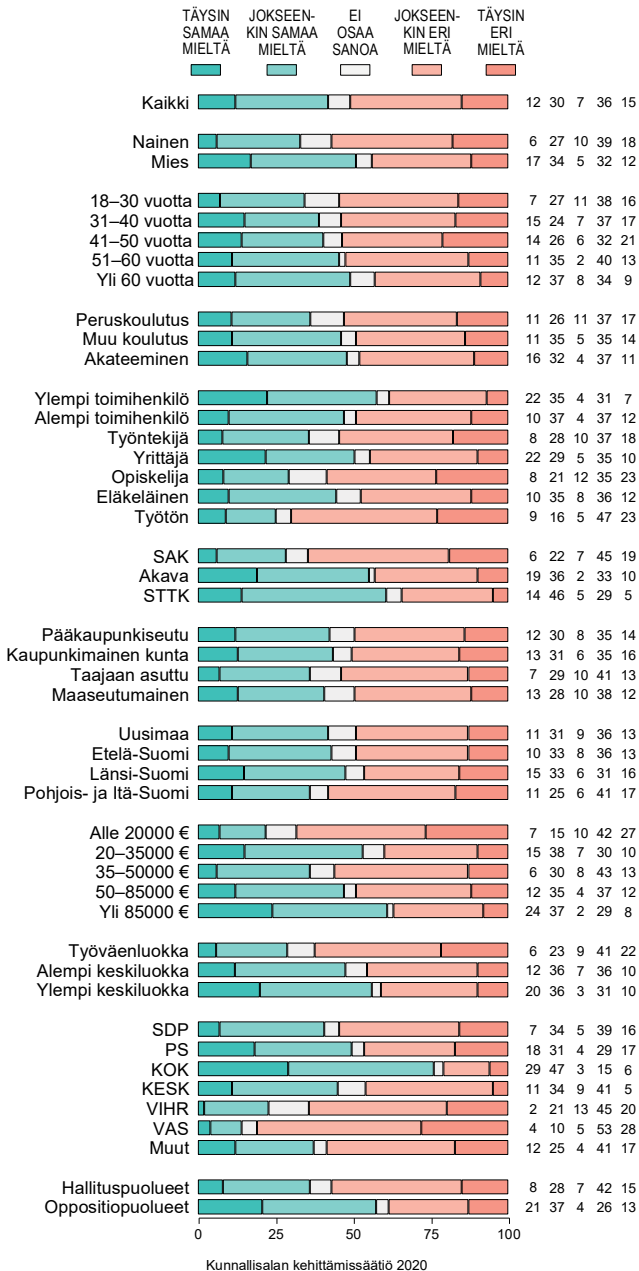
0 25 50 75 100

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

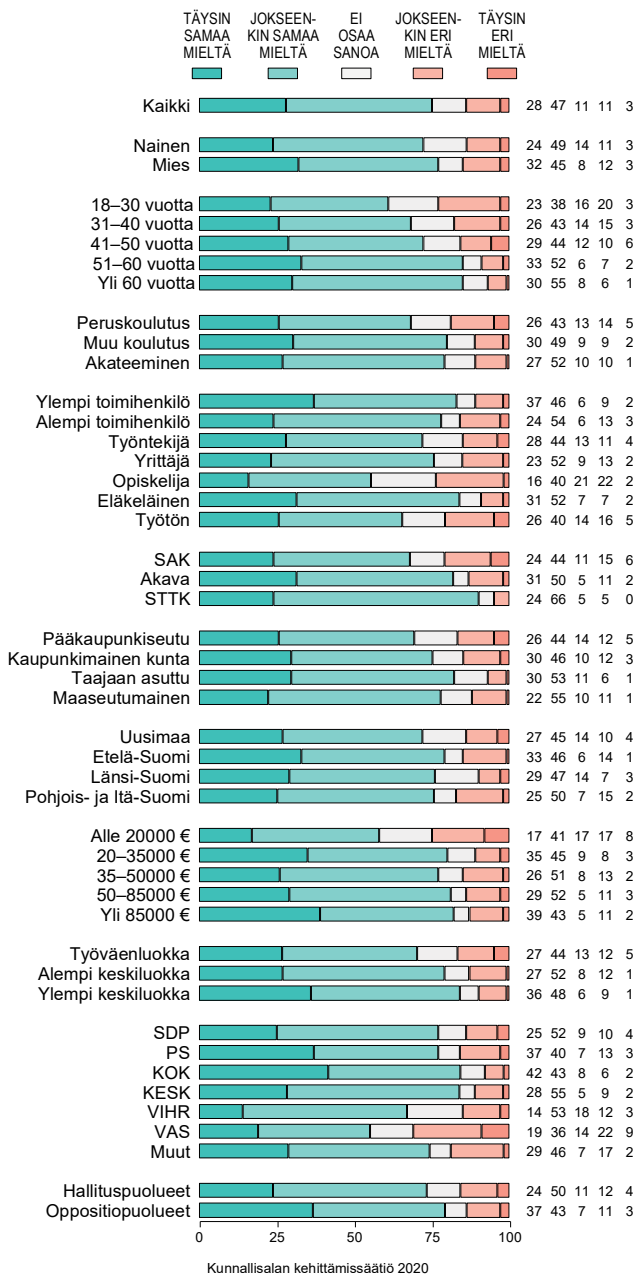
"Asuinkuntani kunnallisveroa on korotettava palvelujen turvaamiseksi" (%)

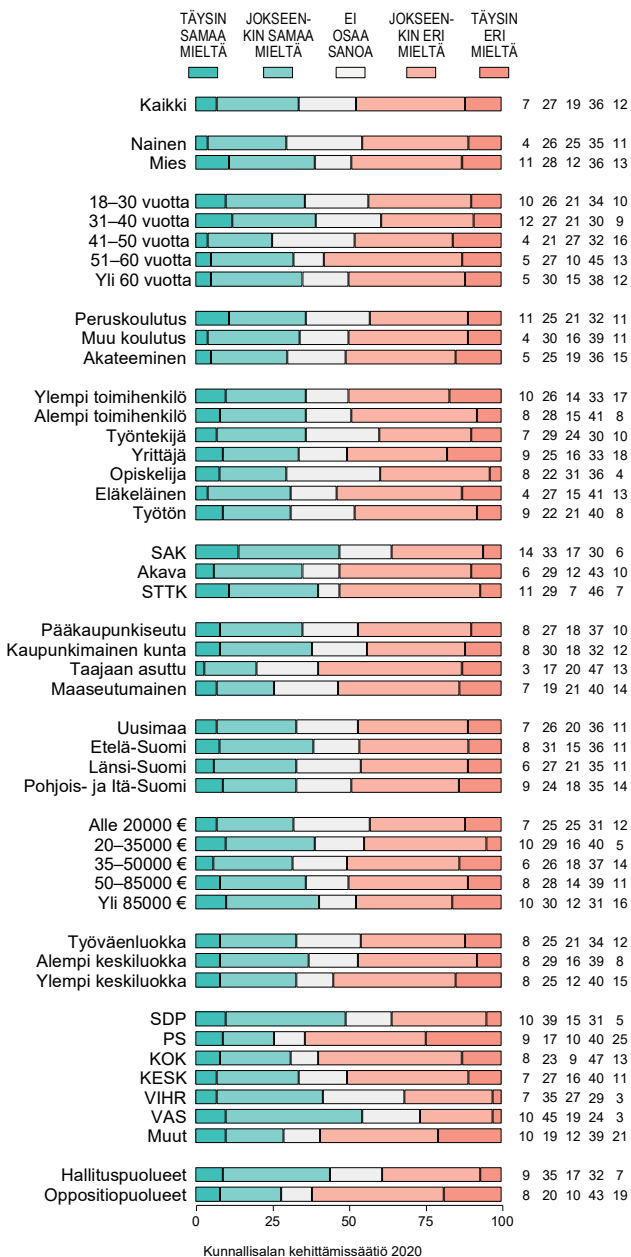
"Kunnallisia palveluja on karsittava nykyisestä kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi" (%).

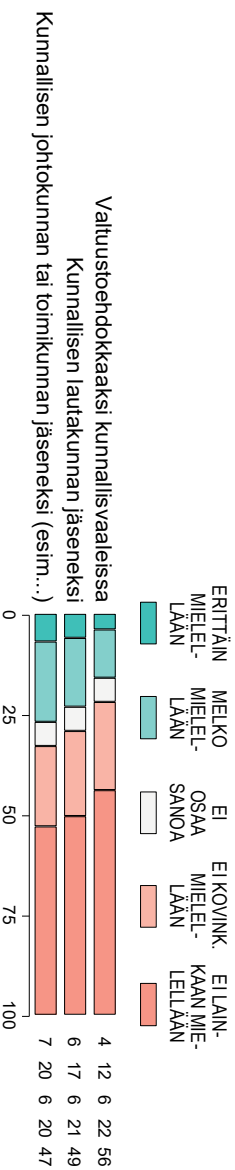
"Jatkossa asuinkunnassani pitää tehdä päätökset, mihin palveluihin rahaa ylipäättään laitetaan ja mistä palveluista voidaan leikata" (%).

"Asuinkuntani lainanottoa on lisättävä palvelujen ja kunnan työpaikkojen turvaamiseksi" (%).

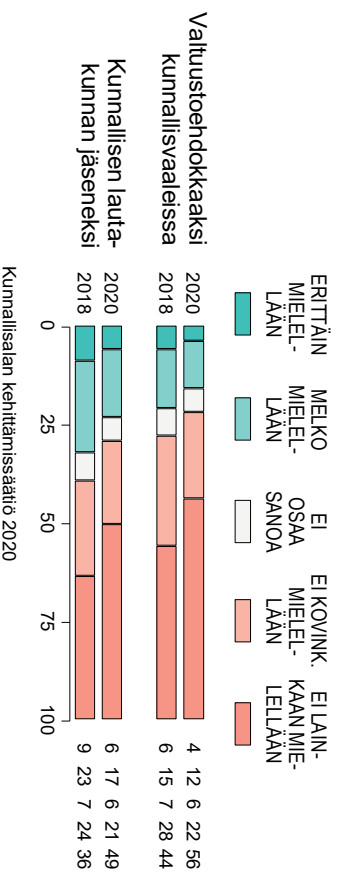

JOS PYYDETTÄISIIN, KUINKA MIELELLÄÄN LÄHTISI MUKAAN SEURAAVIIN YHTEISKUNNALLISIIN TEHTÄVIIN (%)

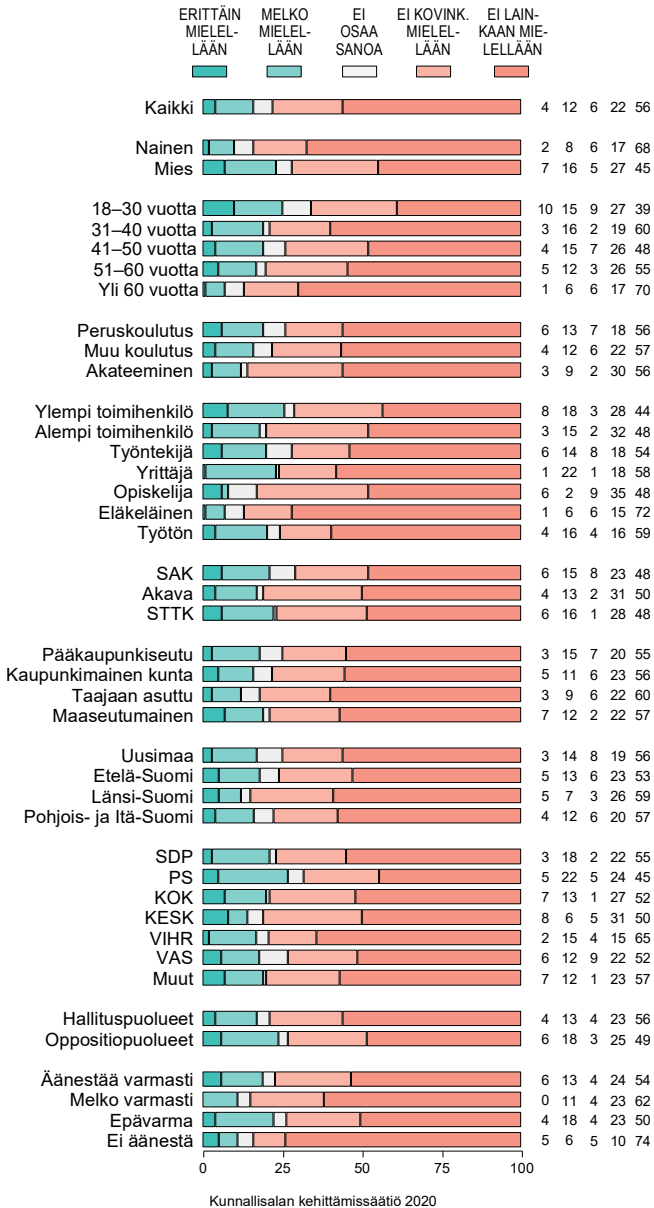

Kunnallisalan kehittämistäitiö 2020

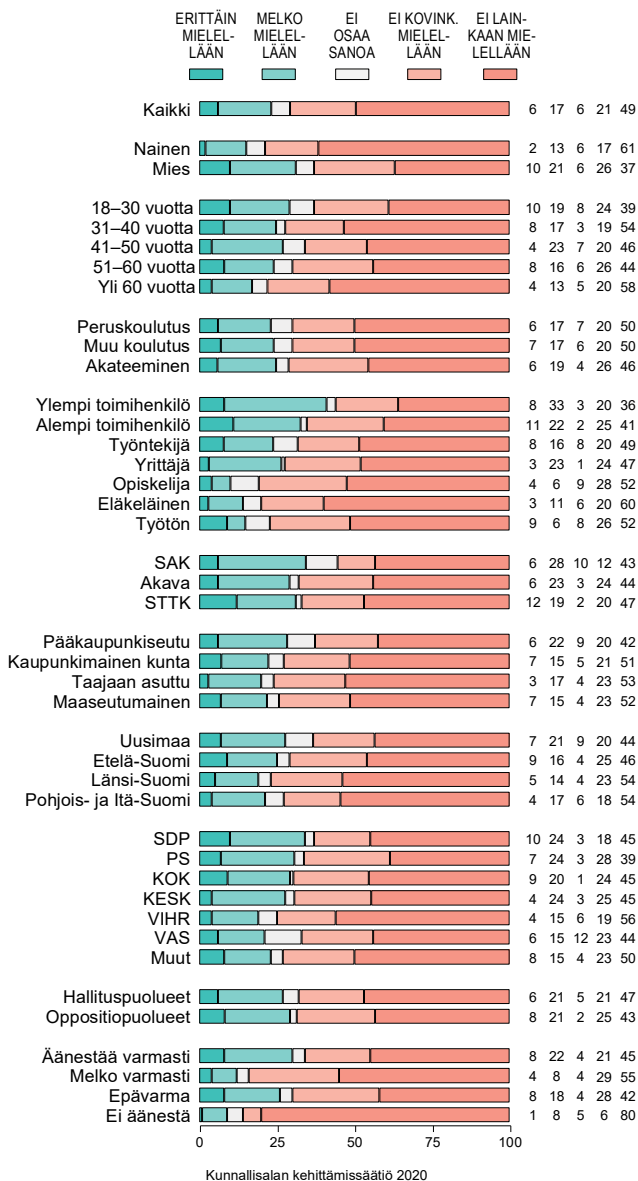
KUINKA MIELELLÄÄN LÄHTISI MUKKAAN YHTEISKUNNALLISIIN
TEHTÄVIIN: ARVIOT VUOSINA 2018 JA 2020 (%)

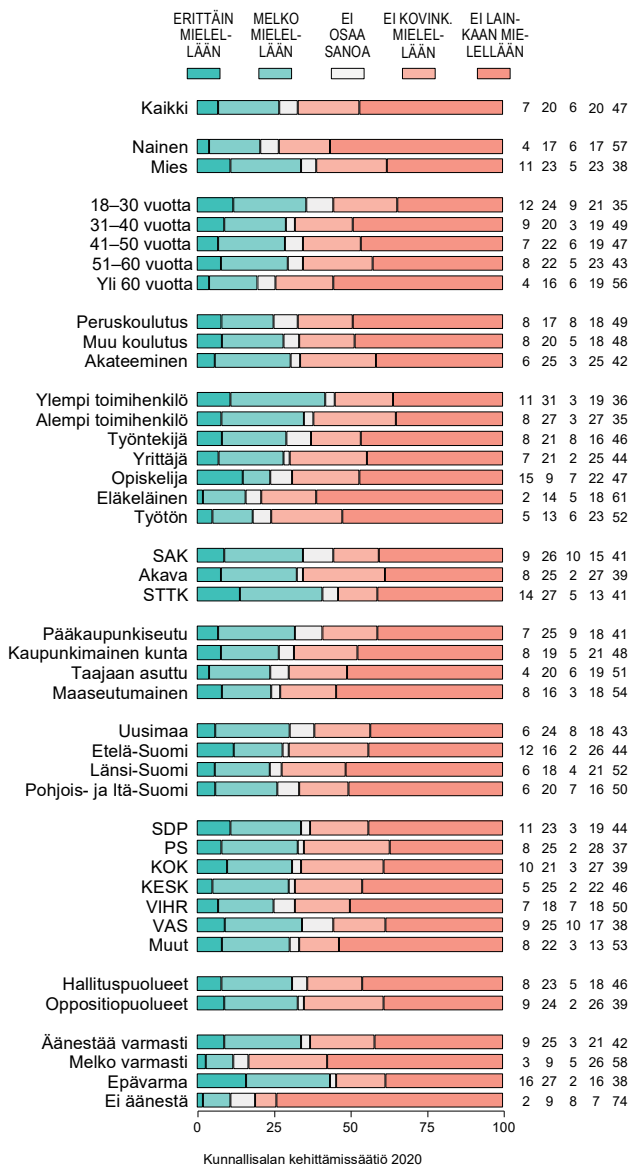
KUINKA MIELELLÄÄN LÄHTISI MUKAAN: VALTUUSTOEHDOKKAAKSI
KUNNALLISVAALEISSA (%)

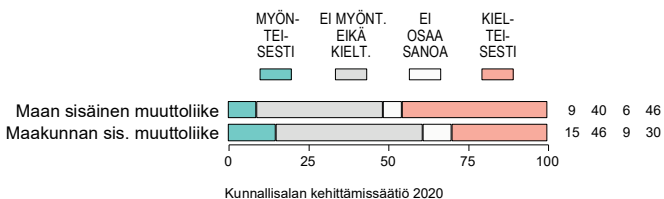
KUINKA MIELELLÄÄN LÄHTISI MUKAAN: KUNNALLISEN LAUTAKUNNAN JÄSENEKSI (%)

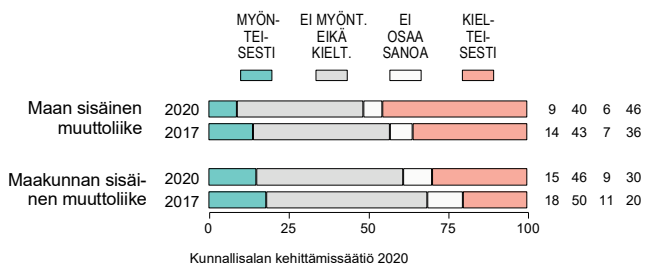
KUINKA MIELELLÄÄN LÄHTISI MUKAAN: KUNNALLISEN JOHTOKUNNAN TAI TOIMIKUNNAN JÄSENEKSI (esim. oppilaitos, museo, teatteri, liikennelaitos, %).

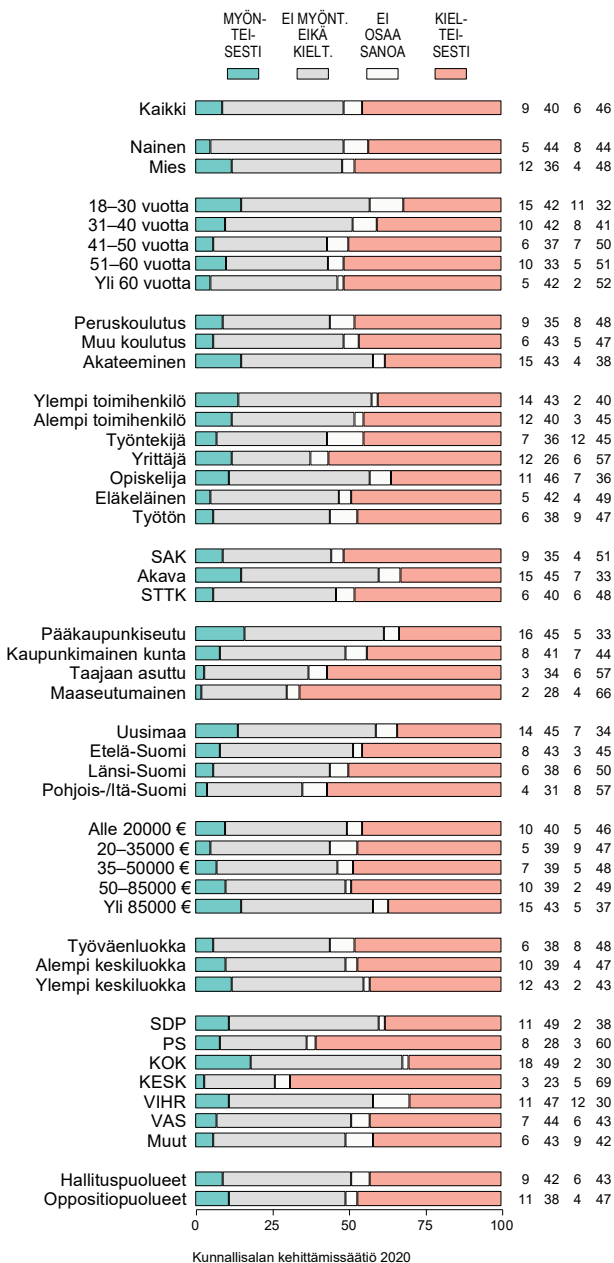
SUHTAUTUMINEN MUUTTOLIIKKEESEEN: MAAN SISÄINEN MUUTTOLIIKE KOHTI ETELÄÄ JA ALUEELLISIA KAUPUNKIKASVUKES-KUKSIA vs. OMAN ASUINMAAKUNNAN SISÄINEN MUUTTOLIIKE KOHTI KUNTA- JA KAUPUNKIKESKUKSIA (%).

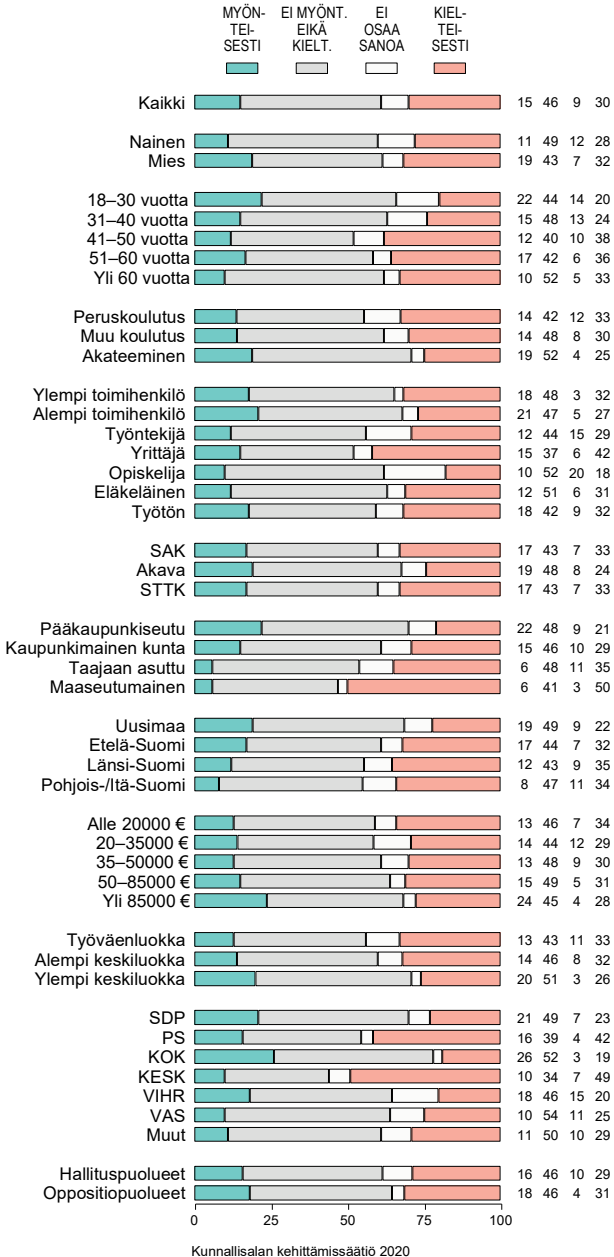
SUHTAUTUMINEN MAAN SISÄISEEN JA ASUINMAAKUNNAN SISÄISEEN MUUTTOLIIKKEESEEN VUOSINA 2017 JA 2020 (%).

MITEN SUHTAUTUU MAAN SISÄISEEN MUUTTOLIIKKEESEEN KOHTI
ETELÄÄ JA ALUEELLISIA KAUPUNKIKASVUKESKUKSIA (%).

MITEN SUHTAUTUU OMAN ASUINMAAKUNNAN SISÄISEEN MUUTTOLIIKKEESEEN KOHTI KUNTA- JA KAUPUNKIKESKUKSIA (%).

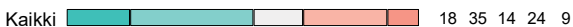
SUHTAUTUMINEN TAANTUVIEN ALUEIDEN TUKEMISTA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

TÄYSIN SAMAA MIELTÄ JOKSEEN-KIN SAMAA MIELTÄ EI OSAA SANOA JOKSEEN-KIN ERI MIELTÄ TÄYSIN ERI MIELTÄ

"Harvan asutuksen tai taantuville alueille ei ole perusteita kohdentaa mitään erityistukia"

"Jatkuva puhe taantuvista alueista pitäisi lopettaa, koska se ruokkii tappiomielialaa entisestään"

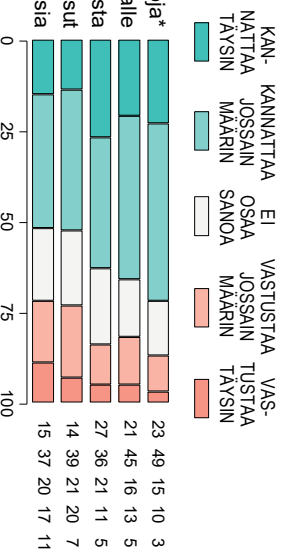
"On oikein, että Suomen sisäisiä kehityseroja tasataan valtion toimenpitein ja verovarolla"

0 25 50 75 100

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

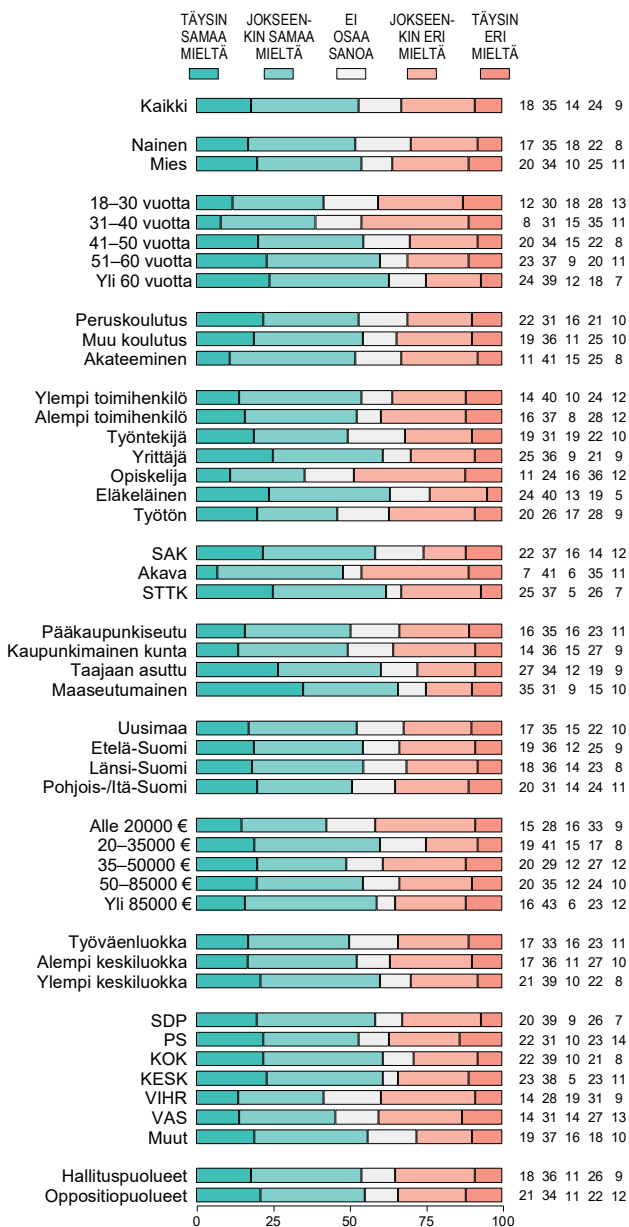
MITEN SUHTAUTUU SIIHEN, ETTÄ HARVAN ASUTUKSEN JA MUUTTOTAPPIOALUEITA TUETTAINSIIN SEURAAVILLA KEINOILLA, VAIKKA SIITÄ AIHEUTUISI YHTEISKUNNALLE NYKYISTÄ ENEMMÄN KUSTANNUKSIA (%).

*Myyntää asunto-osakeyhtiölle remontteja valtion valtion takaamia perusparannuslainoja

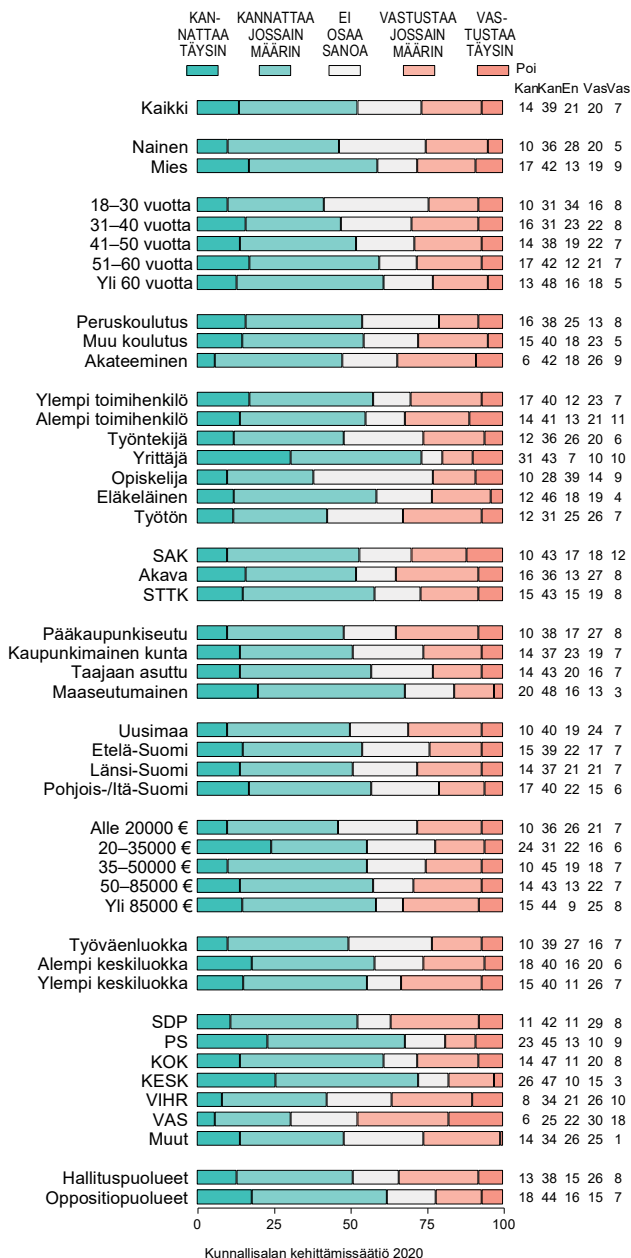
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

"Jatkuva puhe taantuvista alueista pitäisi lopettaa, koska se ruokkii tappiomielialaa entisestään" (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

HARVAN ASUTUKSEN JA MUUTTOTAPPIOALUEIDEN TUKEMINEN:
POISTAA UUSILTA YRITYKSILTÄ TYÖNANTAJAMAKSUT (%).

MITEN SUHTAUTUU SEURAAVIIN TAPOIHIN VARMISTAA TULEVAISUUDESSA RIITTÄVÄ TYÖVOIMA JA PERUSPALVELUT (%).

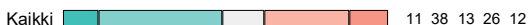
KANNAT- KANNAT- EI VASTUS- VASTUS-
 TAA TAA JOSSAIN OSAA VASTUS- VASTUS-
 TÄYSIN MÄÄRIN SANOJA MÄÄRIN TÄYSIN

Tekoälyn ja teknologisen kehityksen avulla korvataan ihmistyötä roboteilla

Suomalaisille tarjotaan mahdollisuus hakea tarvitsemaansa julkisin varoin tuettua pitkäaikaista hoitoa mistä päin tahansa maailmaa

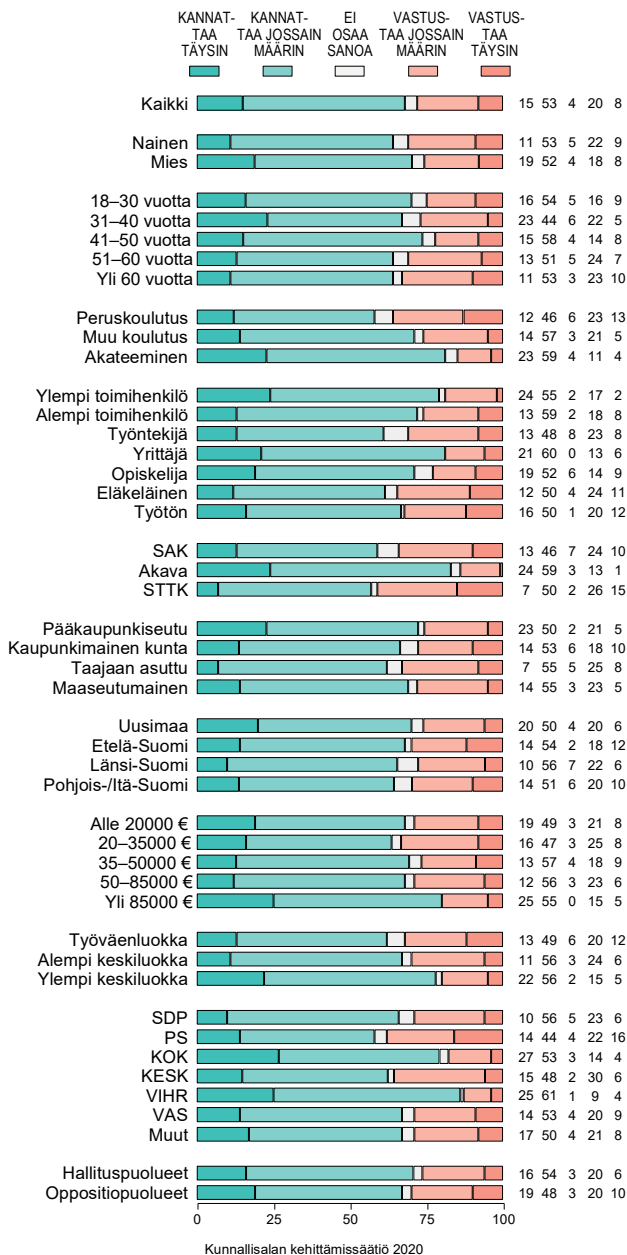

Työvoiman saamiseksi ja peruspalvelujen turvaamiseksi toteutetaan aktiivista työperäistä maahanmuuttoa Euroopan ulkopuolelta Suomen määrittelemän kriteerein

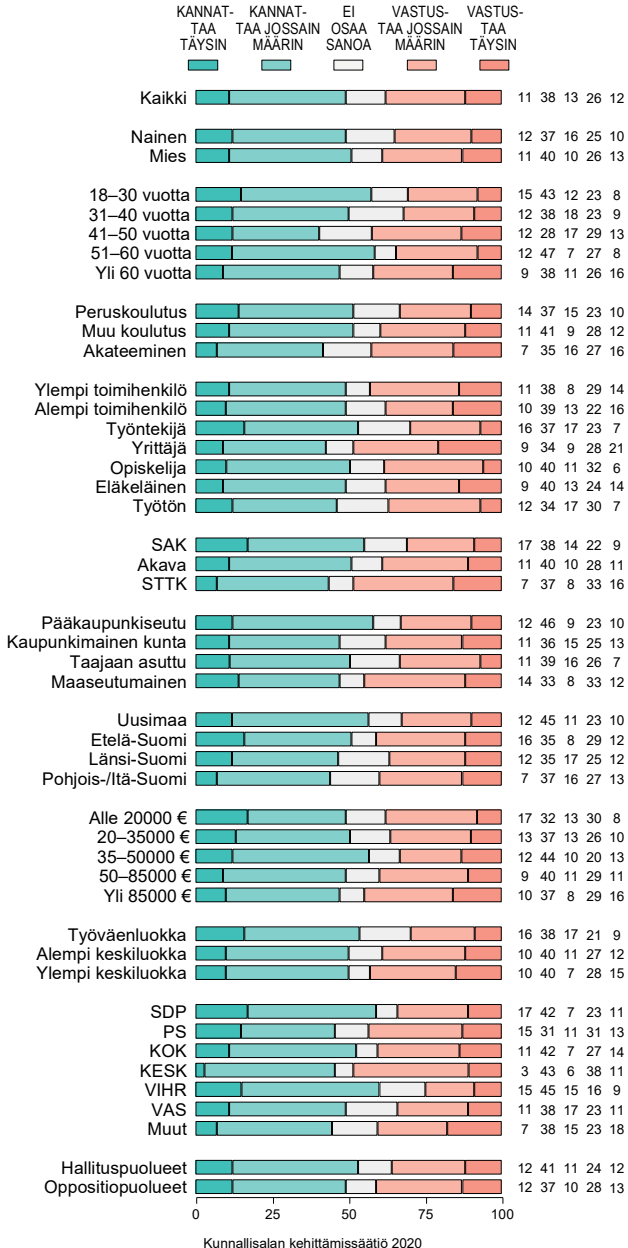

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

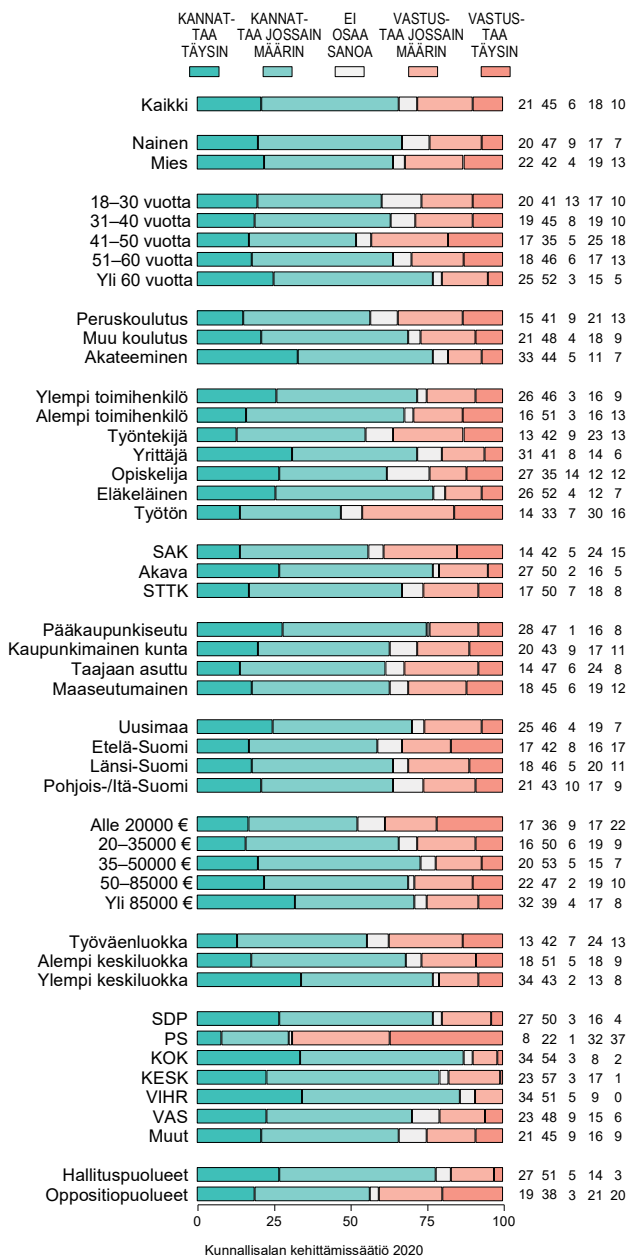
SUHTAUTUMINEN TAPOIHIN VARMISTAA TYÖVOIMA JA PALVELUT:
TEKOÄLYN JA TEKNOLOGISEN KEHITYKSEN AVULLA KORVATAAN
IHMISTYÖTÄ ROBOTEILLA (%).

SUHTAUTUMINEN TAPOIHIN VARMISTAA TYÖVOIMA JA PALVELUT:
SUOMALAISILLE TARJOTAAN MAHDOLLISUUS HAKEA
TARVITSEMAANSA JULKISIN VAROIN TUETTUA PITKÄAIKAISTA
HOITOA MISTÄ PÄIN TAHANSA MAAILMAA (%).

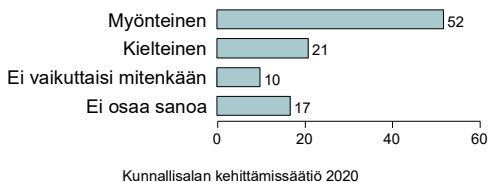
SUHTAUTUMINEN TAPOIHIN VARMISTAA TYÖVOIMA JA PALVELUT: TYÖVOIMAN SAAMISEKSI JA PERUSPALVELUJEN TURVAAMISEKSI TOTEUTETAAN AKTIIVISTA TYÖPERÄISTÄ MAAHANMUUTTOA EUROOPAN ULKOPUOLELTA SUOMEN MÄÄRITTELEMIN KRITEREIN (%)

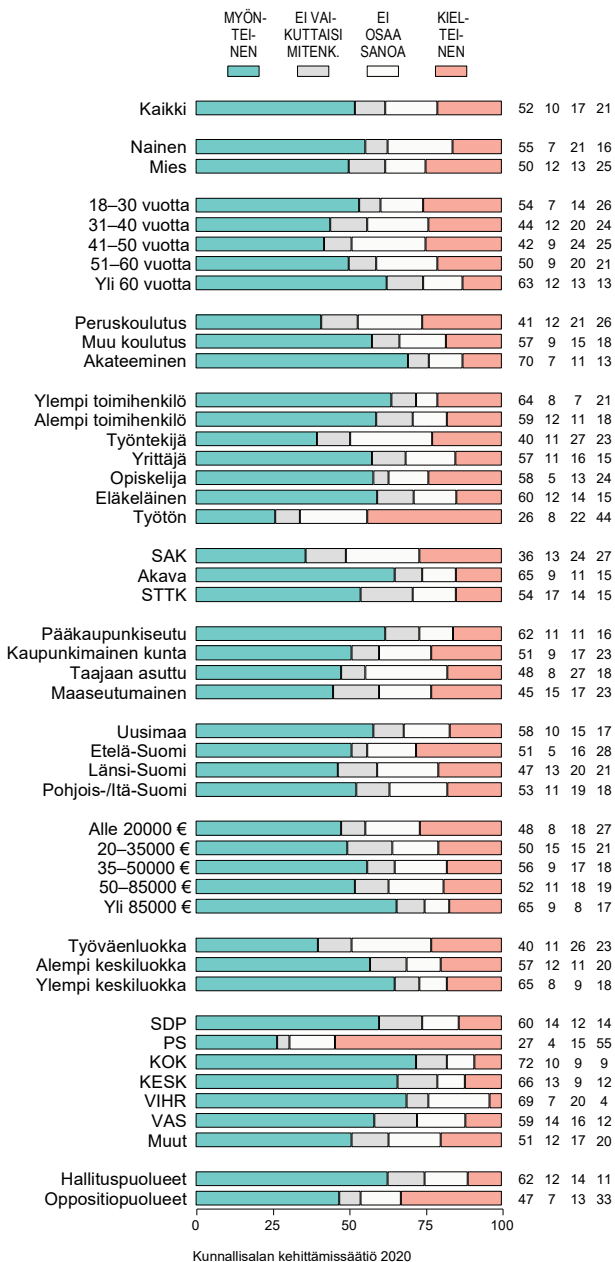
SUHTAUTUMINEN MAAHANMUUTTAJIEN PISTEYTYKSEEN:
MITKÄ KAIKKI SEURAAVISTA OLISIVAT SELLAISIA, JOITA
TYÖPERÄISESTI SUOMEEN MUUTTAVIEN VALINNASSA
PITÄISI KÄYTTÄÄ (%).

JOS TYÖPERÄINEN MAAHANMUUTTO SUOMEEN
LISÄÄNTYISI, MILLAINEN VAIKUTUS SILLÄ OLISI
PIDEMMÄLLÄ TÄHTÄIMELLÄ SUOMALAISELLE
YHTEISKUNNALLE YLEENSÄ (%).

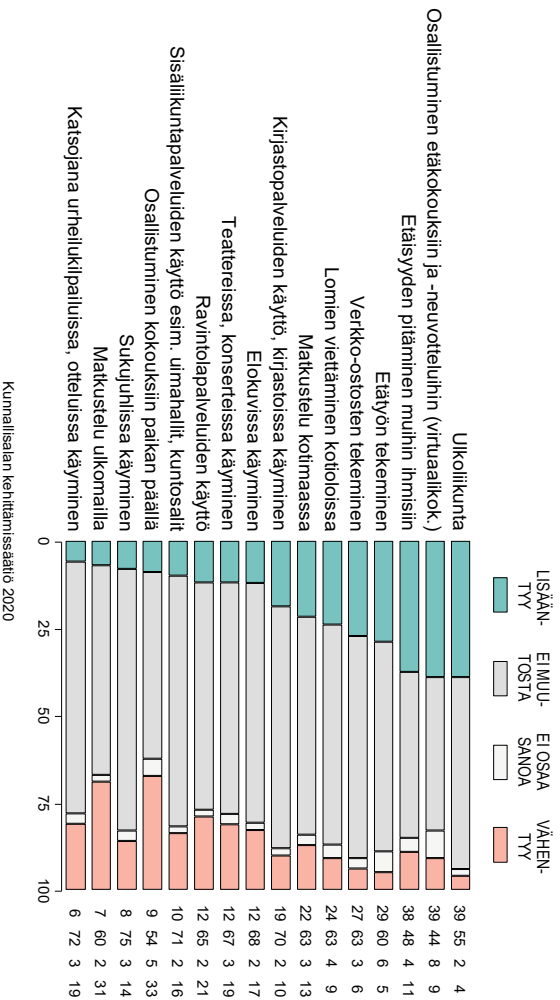

JOS TYÖPERÄINEN MAAHANMUUTTO SUOMEEN LISÄÄNTYISI, MILLAINEN VAIKUTUS SILLÄ OLISI PIDEMMÄLLÄ TÄHTÄIMELLÄ SUOMALAISELLE YHTEISKUNNALLE YLEENSÄ (%).

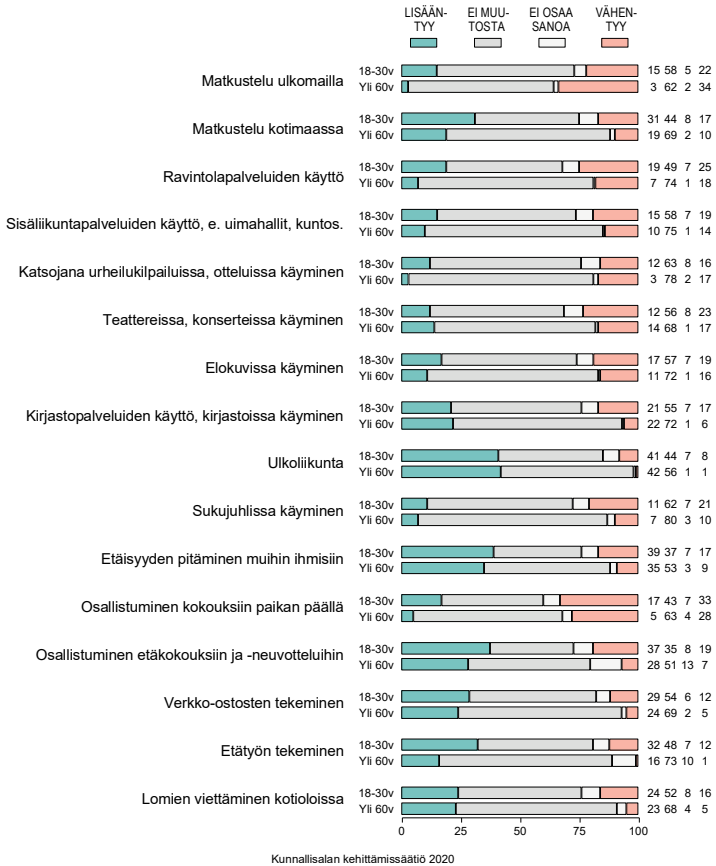

SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIIN

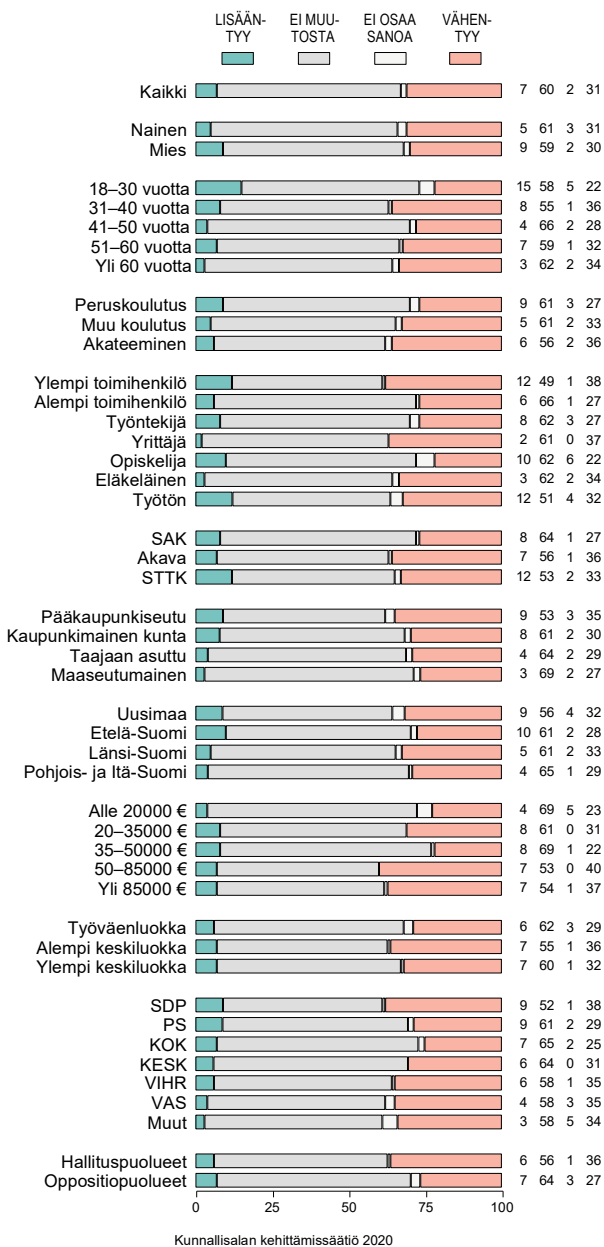
KUN KORONAVIRUSPANDEMIÄ ON OHITSE, ARVIOIKO OMAN KÄYTTÄYTYMISENSÄ MUUTTUVAN PYSYVÄSTI VERRATTUNA AIKAAN ENNEN KORONAKRIISIÄ (%).

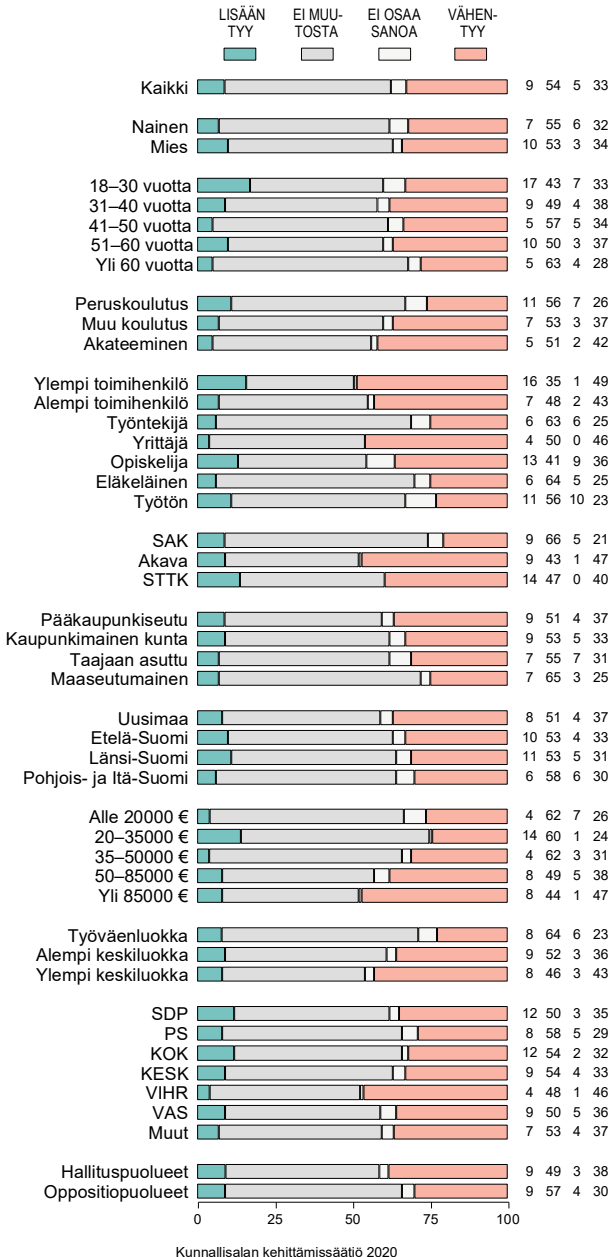
ARVIOIKO OMAN KÄYTTÄYTYMISENSÄ MUUTTUVAN PYSYVÄSTI KORONAKRIISIN
JÄLKEEN: 18–30-VUOTIAAT vs. YLI 60-VUOTIAAT (%).

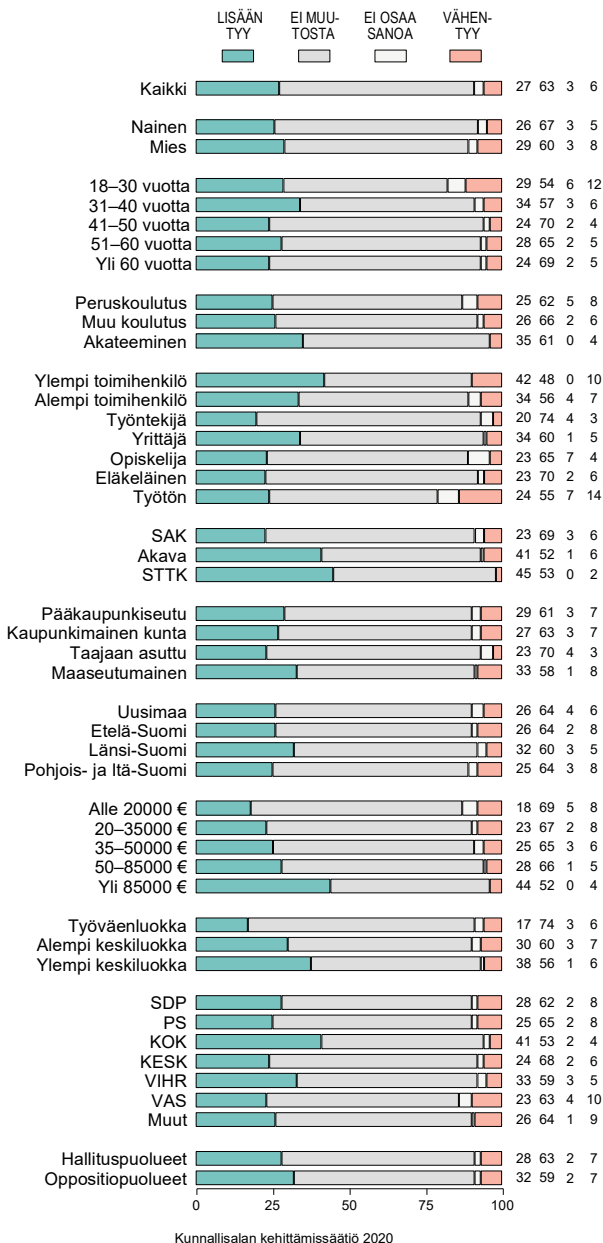
ARVIOT OMAN KÄYTTÄYTYMISEN MUUTTUMISESTA KORONA-KRIISIN JÄLKEEN: MATKUSTELU ULKOMAILLA (%).

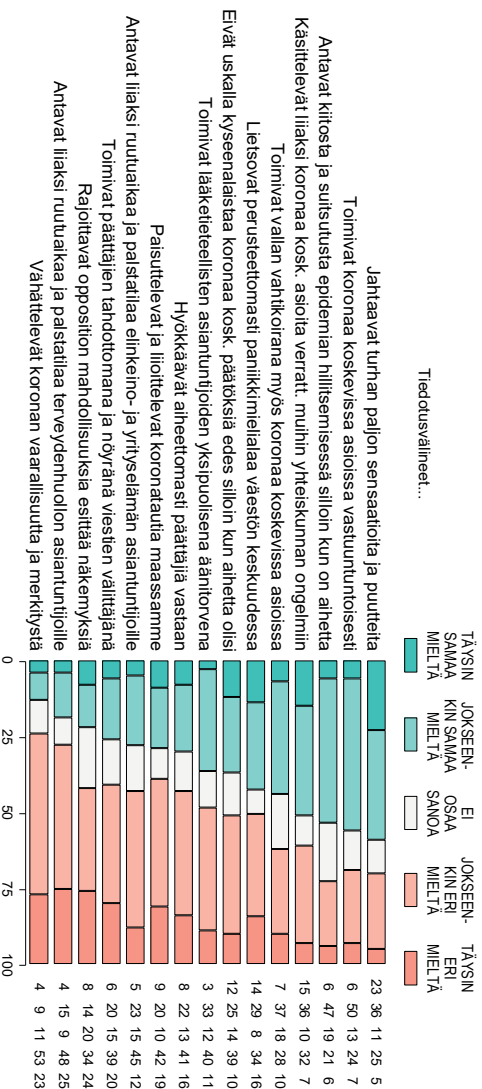
ARVIOT OMAN KÄYTTÄYTYMISEN MUUTTUMISESTA KORONA-KRIISIN JÄLKEEN: OSALLISTUMINEN KOKOUKSIIN PAIKAN PÄÄLLÄ (%).

ARVIOT OMAN KÄYTTÄYTYMISEN MUUTTUMISESTA KORONA-KRIISIN JÄLKEEN: VERKKO-OSTOSTEN TEKEMINEN (%).

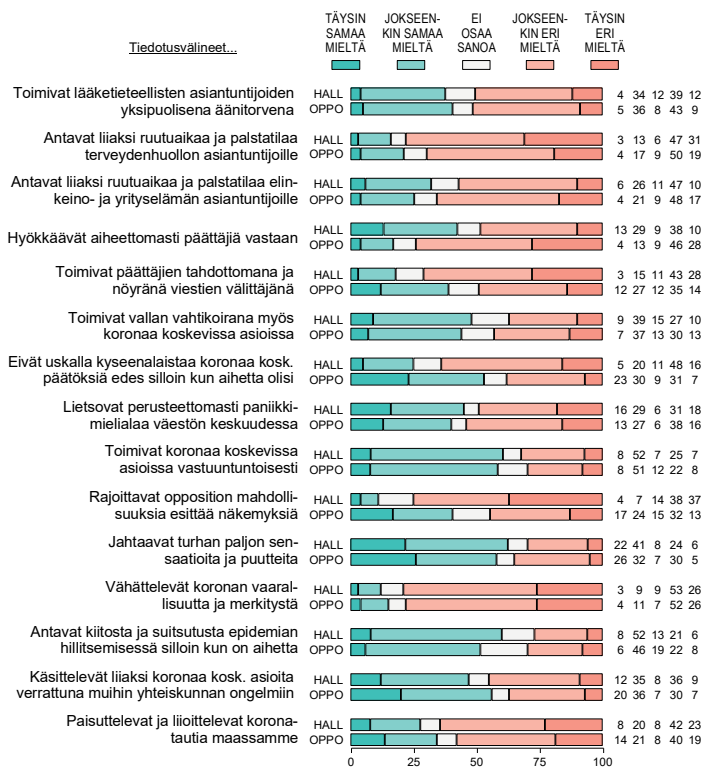

JOS AJATTELEE KORONAVIRUSTA KOSKEVAA UUTISOINTIA JA SISÄLTÖJÄ MAAMME TIEDOTUSVÄLINEISSÄ/ MEDIASSA, NIIN MISSÄ MÄÄRIN SAMAA TAI ERI MIELTÄ ON SEURAAVIEN VÄLITTEIDEN KANSSA (%).

Kunnallisaian kehittämissäätö 2020

SUHTAUTUMINEN TIEDOTUSVÄLINEIDEN KORONAUUTISOINTIA KOSKEVIIN VÄITTEISIIN: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

"Toimivat lääketieteellisten asiantuntijoiden yksipuolisenä äänitorvena" (%).

SUHTAUTUMINEN
TIEDOTUSVÄLINEIDEN
KORONAUUTISOINTIA
KOSKEVIIN VÄITTEISIIN

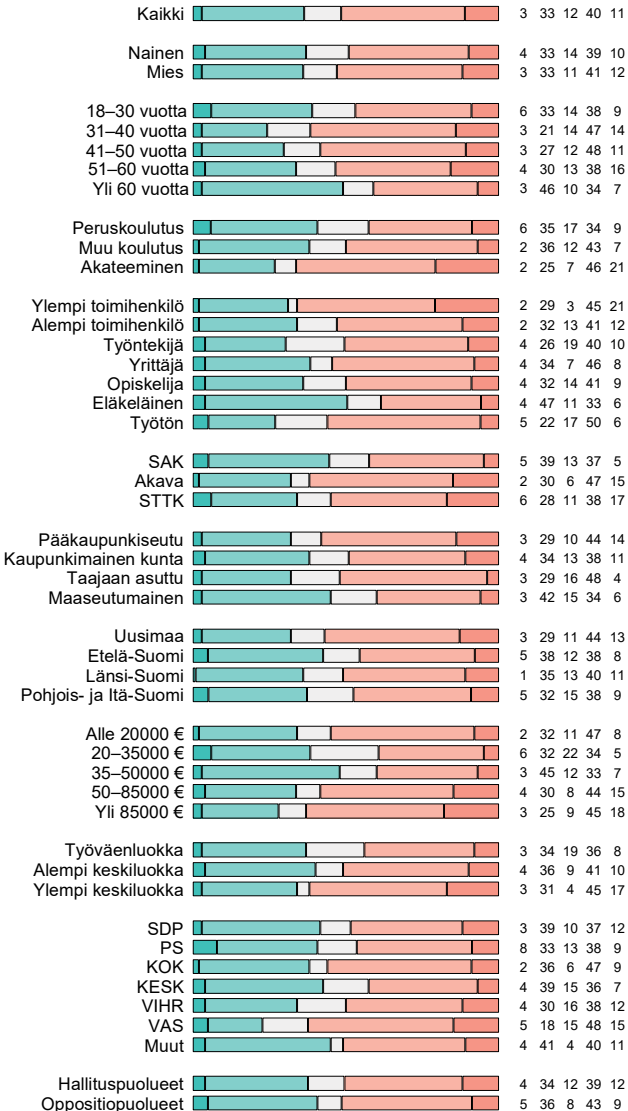
TÄYSIN
SAMAA
MIELTÄ

JOKSEEN-
KIN SAMAA
MIELTÄ

EI
OSAA
SANOA

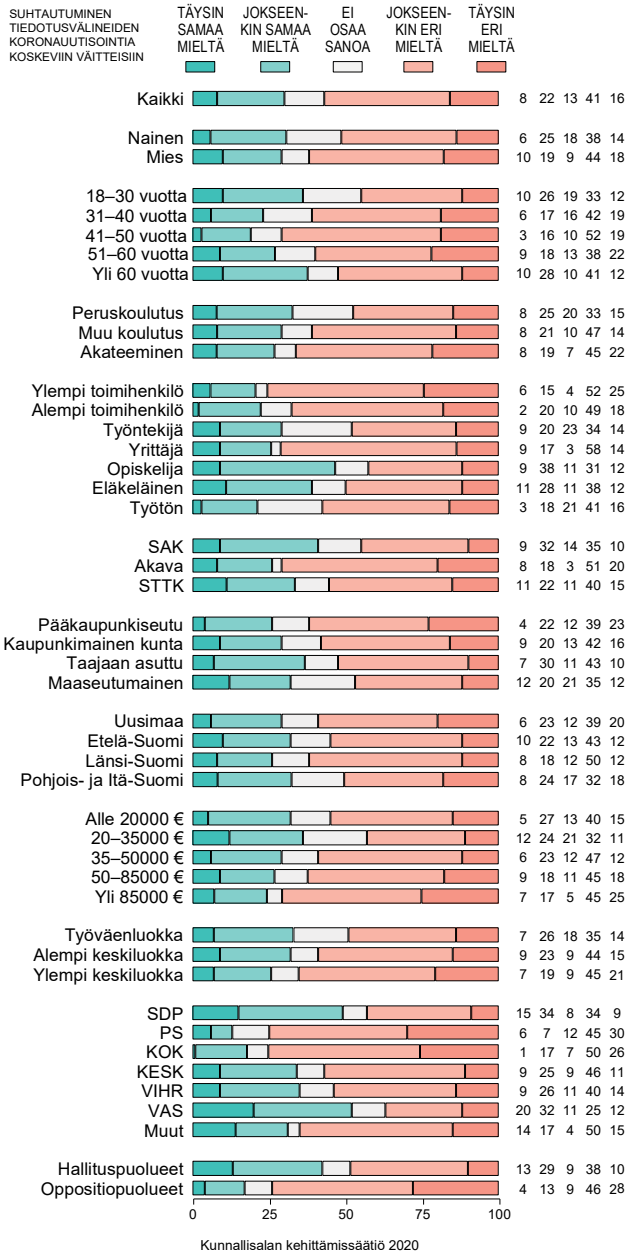
JOKSEEN-
KIN ERI
MIELTÄ

TÄYSIN
ERI
MIELTÄ

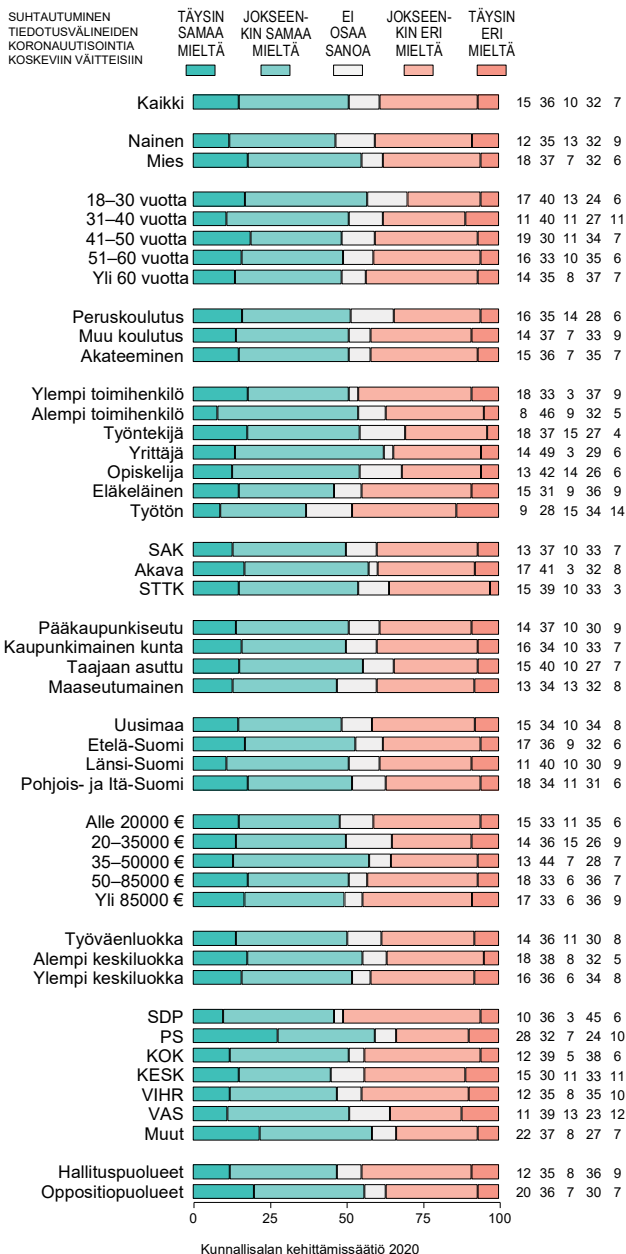

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

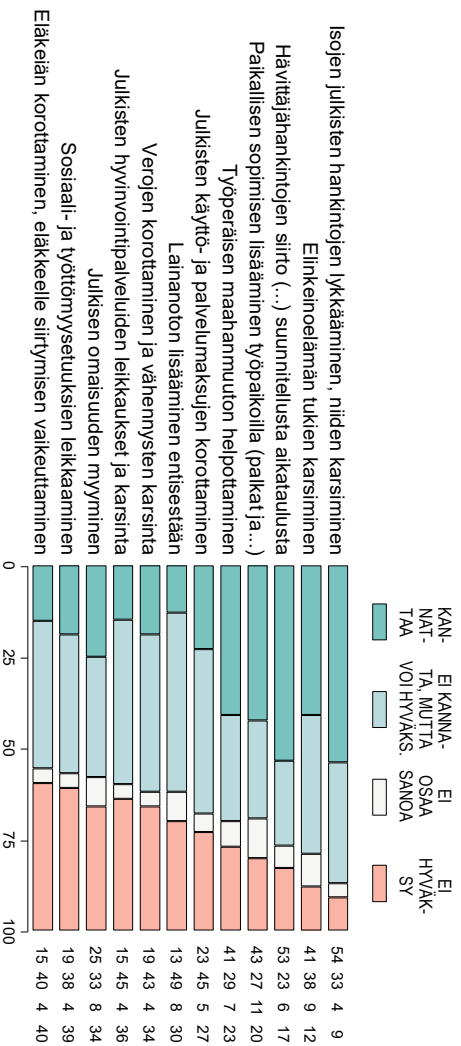
"Hyökkäävät aiheettomasti päättäjiä vastaan" (%).

"Käsittelevät liiaksi koronaa koskevia asioita verrattuna muihin yhteiskunnan ongelmiin" (%).

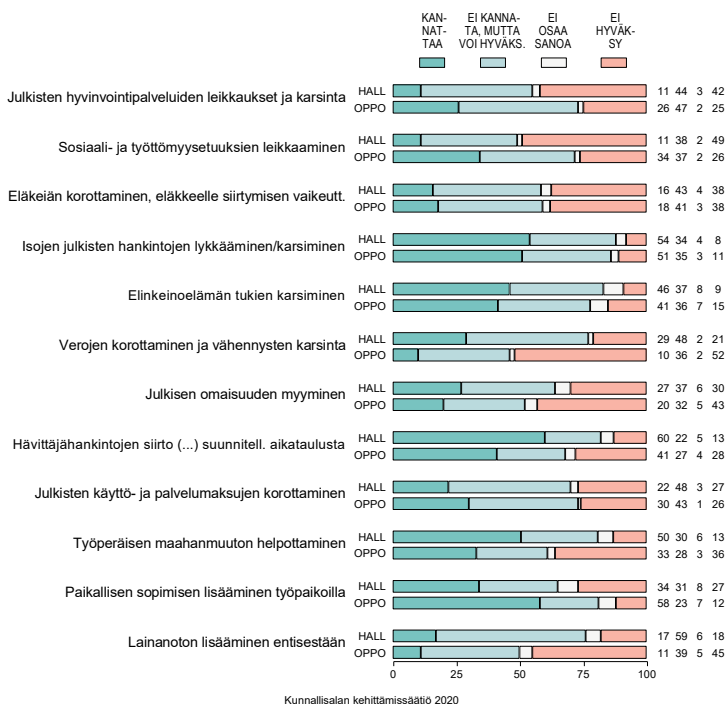

KORONAKRIISIN JÄLKEISET TALOUDEN VAKAUTTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMET:
MITEN SUHTAUTUU SEURAAVIIN RÄTKÄYSIHIN, JOS AJATTELEE ASIAA PIDEMMÄLLÄ
YLI KOLMEN VUODEN TAHTAIMELLA (tekstejä osin lyhennetty, %).

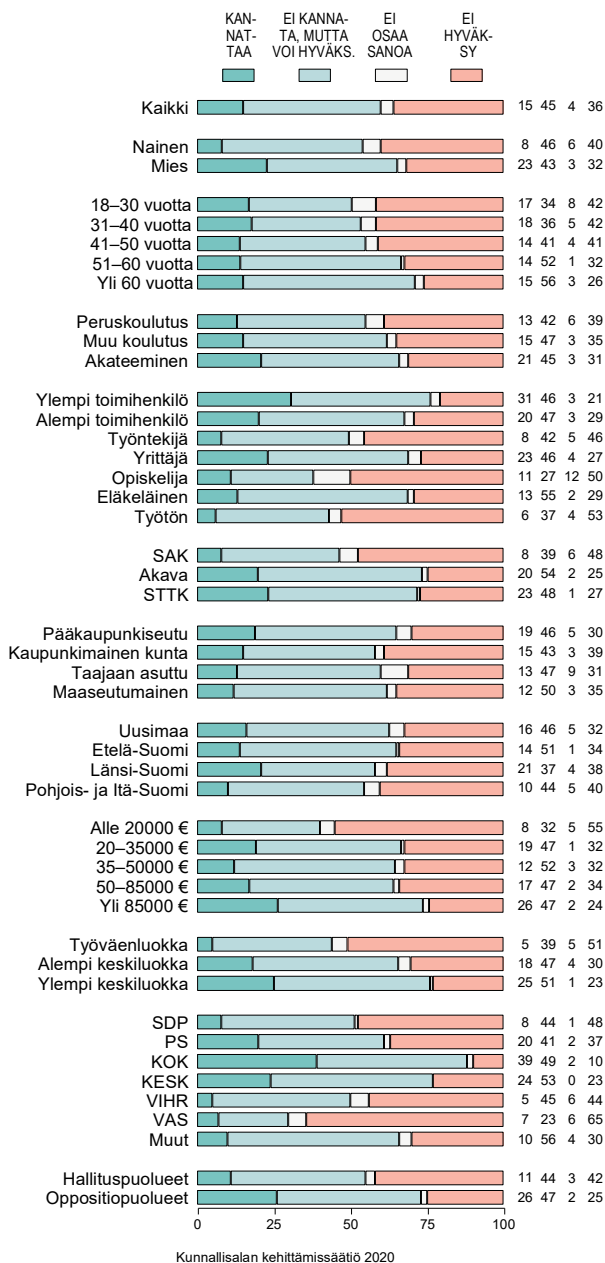

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

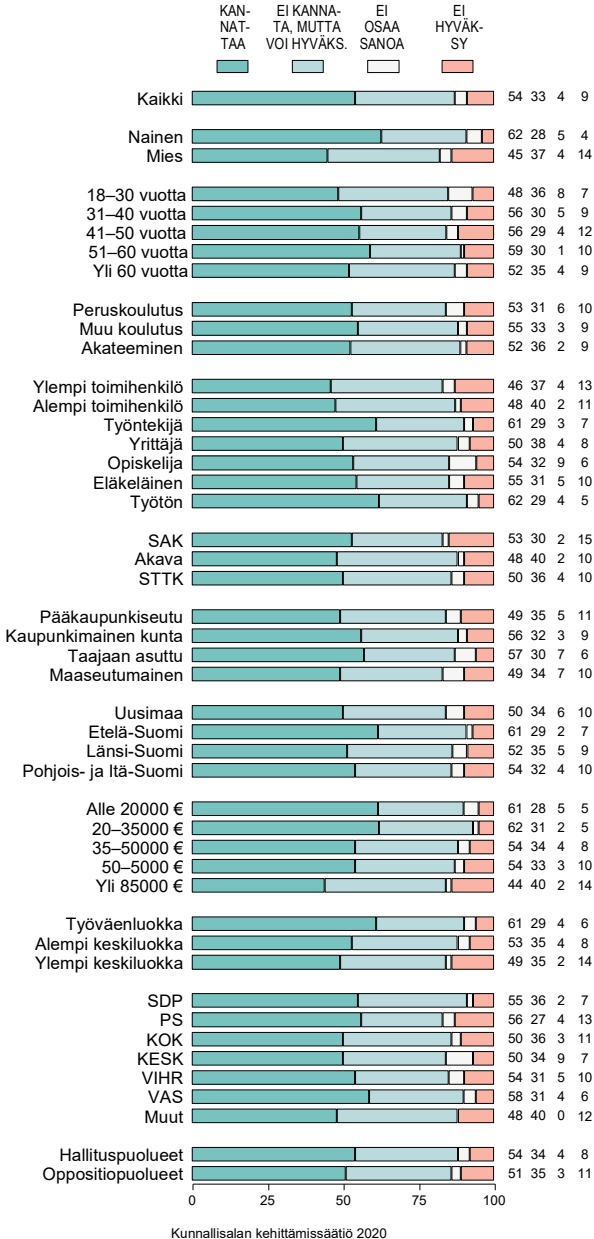
KORONAKRIISIN JÄLKEISET TALOUDEN VAKAUTTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMET: HALLITUS-PUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJIEN NÄKEMYKSET (%).

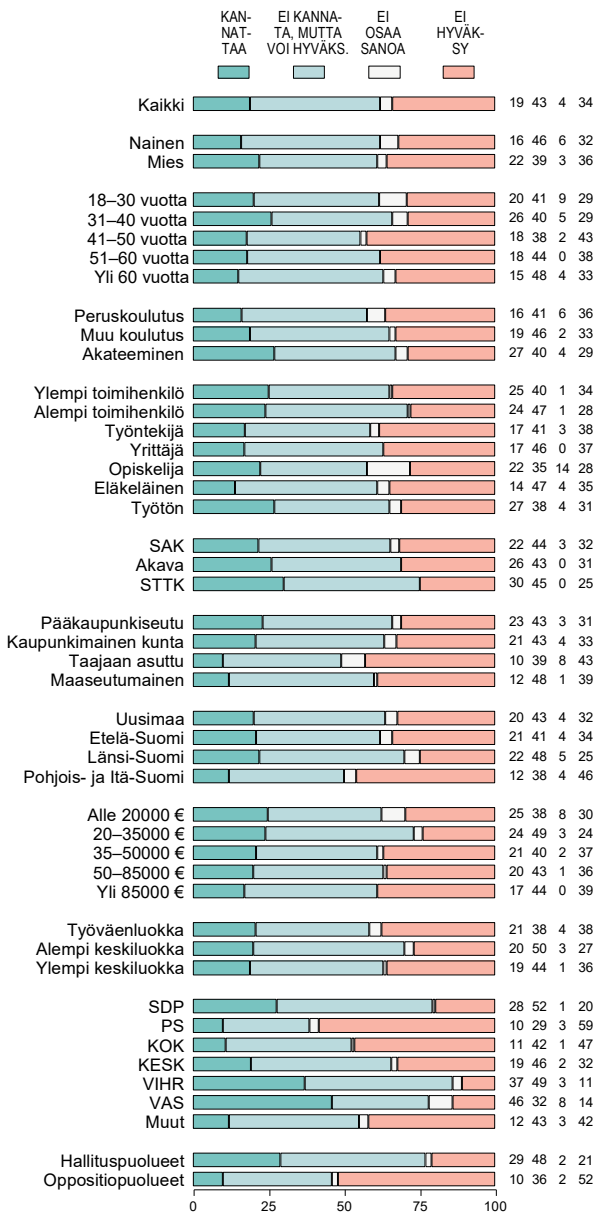
SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTTAMIS-
JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: JULKISTEN HYVINVOINTI-
PALVELUIDEN LEIKKAUKSET JA KARSINTA (%).

SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTTAMIS-
 JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: ISOJEN JULKISTEN HANKINTOJEN
 LYKKÄÄMINEN, NIIDEN KARSIMINEN (%).

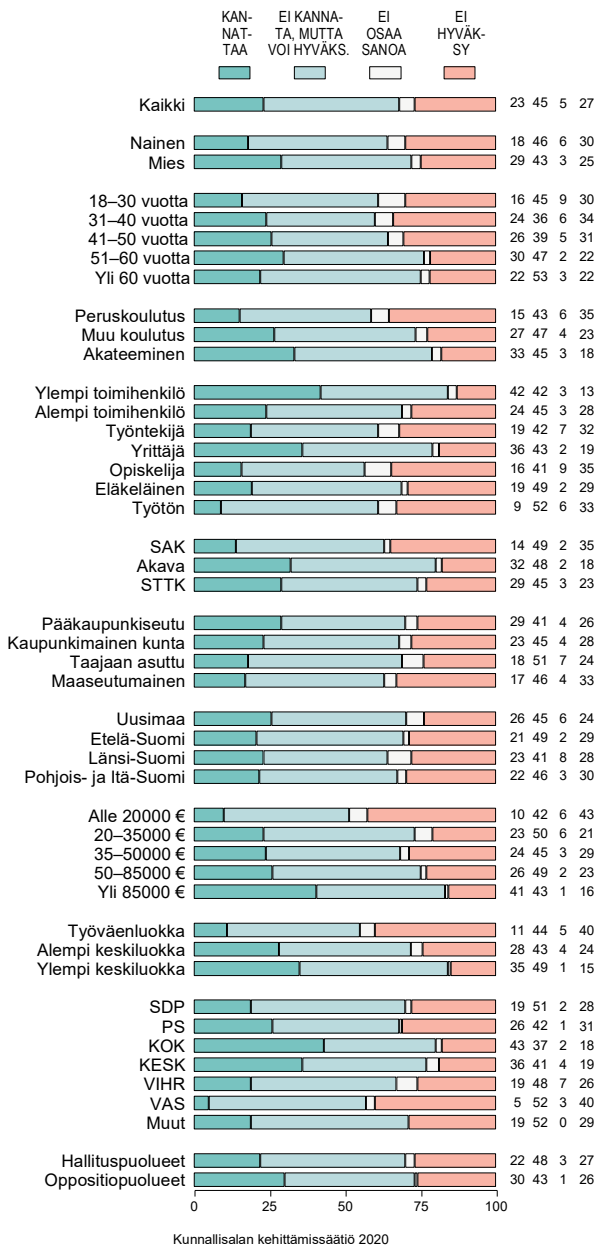

SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTTAMIS-
JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: VEROJEN KOROTTAMINEN
JA VÄHENNysten KARSINTA (%).

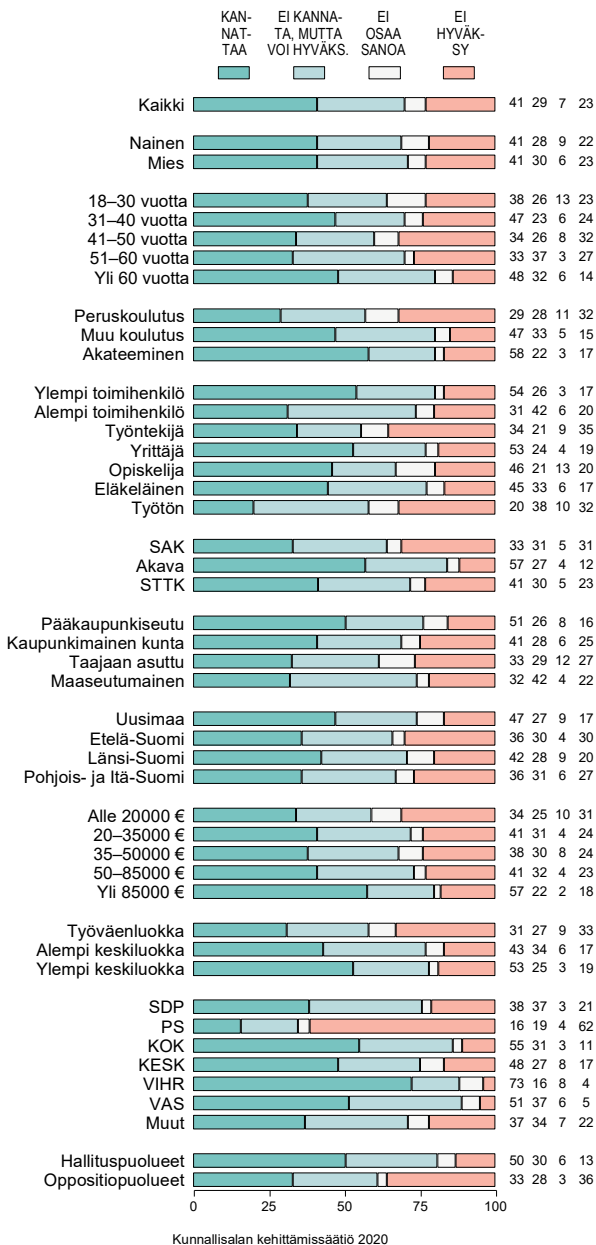

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

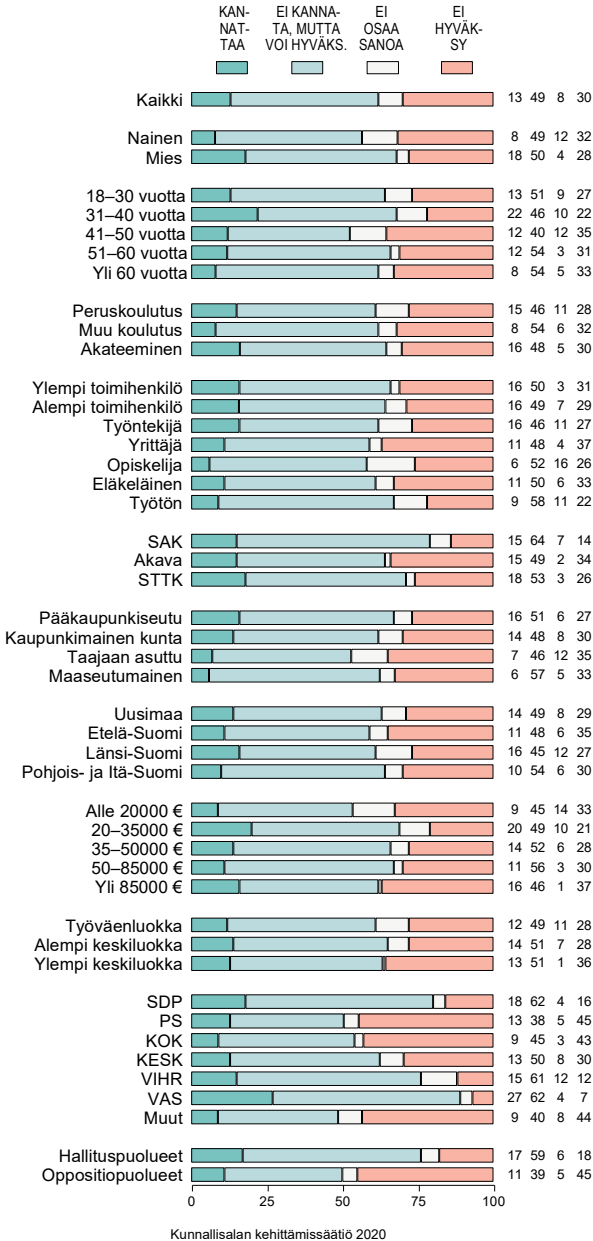
SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTTAMIS- JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: JULKISTEN KÄYTTÖ- JA PALVELUMAKSUJEN KOROTTAMINEN (%).

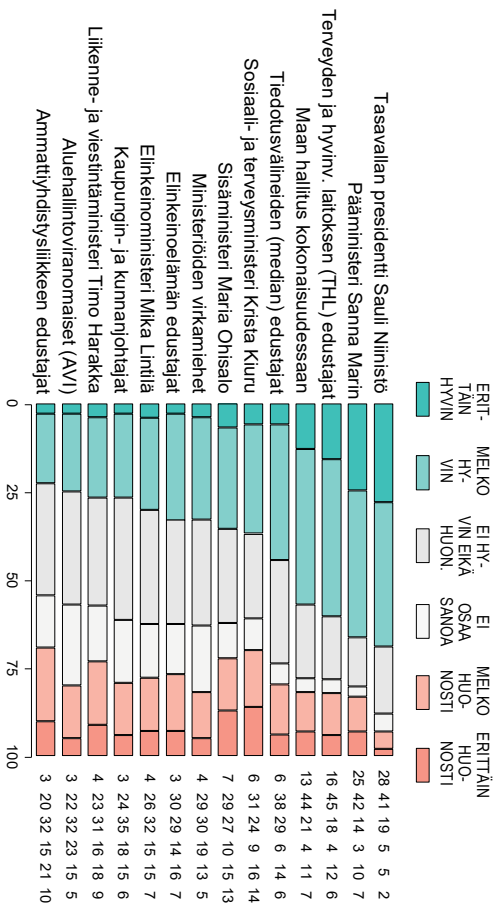
SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTTAMIS-
JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: TYÖPERÄISEN MAAHANMUUTON
HELPOITAMINEN (%).

SUHTAUTUMINEN KORONAKRIISIN JÄLKEISIIN VAKAUTTAMIS-
JA SOPEUTTAMISTOIMIIN: LAINANOTON LISÄÄMINEN
ENTISESTÄÄN (%).

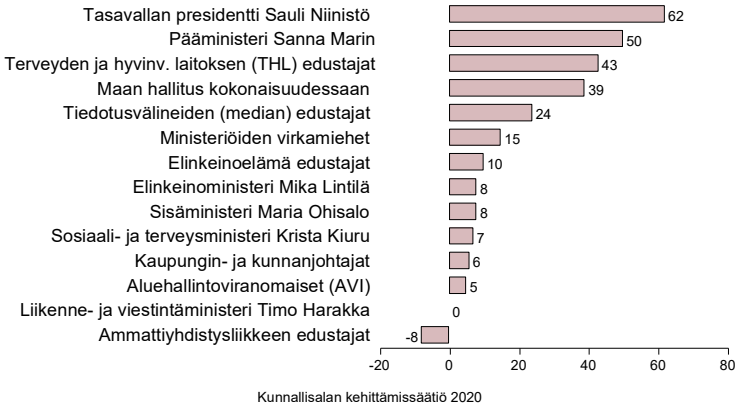

MITEN SEURAAVAT TAHOT OVAT ONNISTUNEET TIEDONVÄLITYKSESSÄ JA VESTINNÄSSÄ, JOS ASIAA ARVIOIDAAN KORONAVIRUKSEN TORJUNNAN SEKÄ SEN TALOUDELLISTEN JA SOSIAALISTEN SEURAMUSTEN KANNALLTA (%).

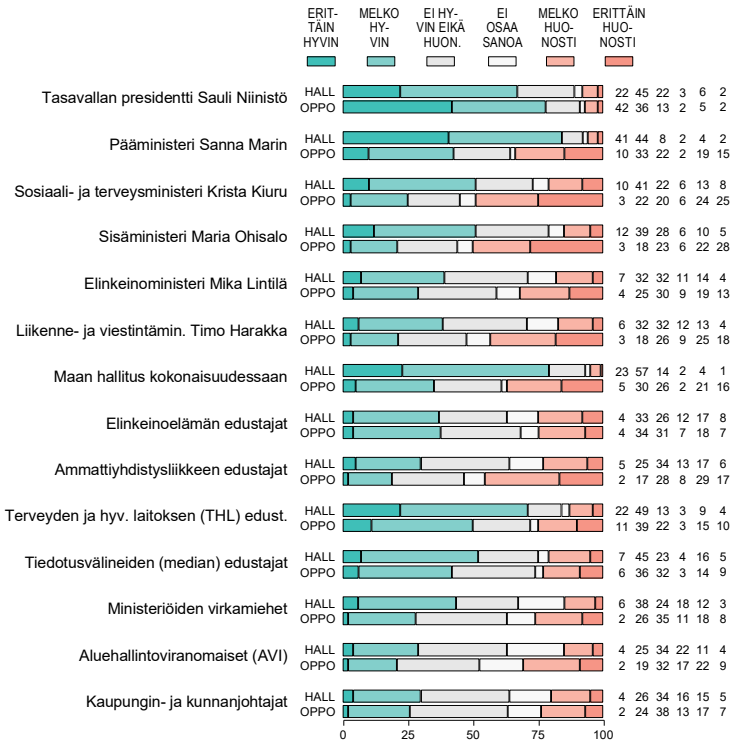

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

MITEN SEURAAVAT TAHOT OVAT ONNISTUNEET KORONAVIESTINNÄSSÄ:
ARVIOINNIT SALDOLUKUINA (myönteisten ja kielteisten arvioiden %-osuuksien erotukset).

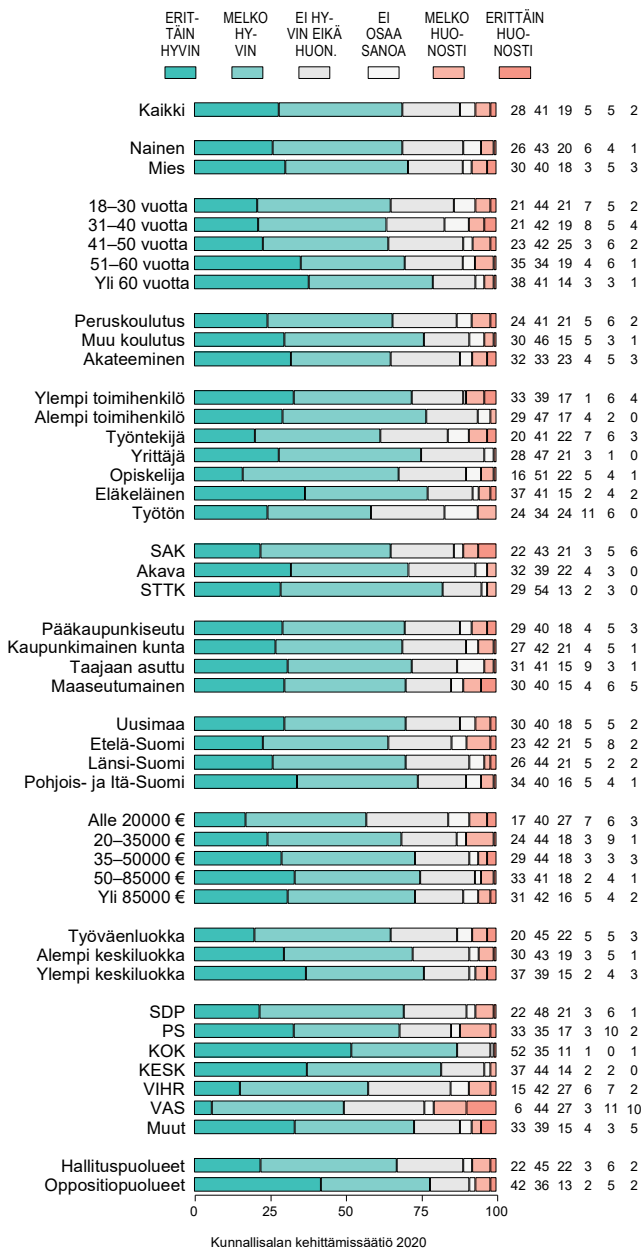

MITEN ERI TAHOT OVAT ONNISTUNEET KORONAVIESTINNÄSSÄ: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

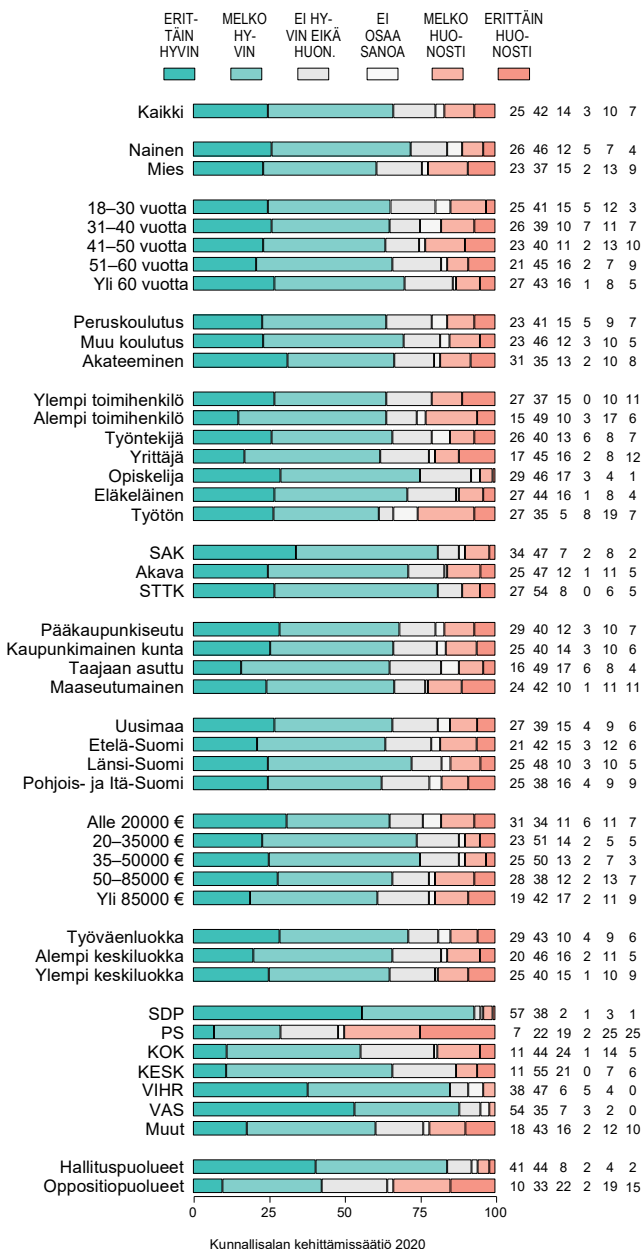

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

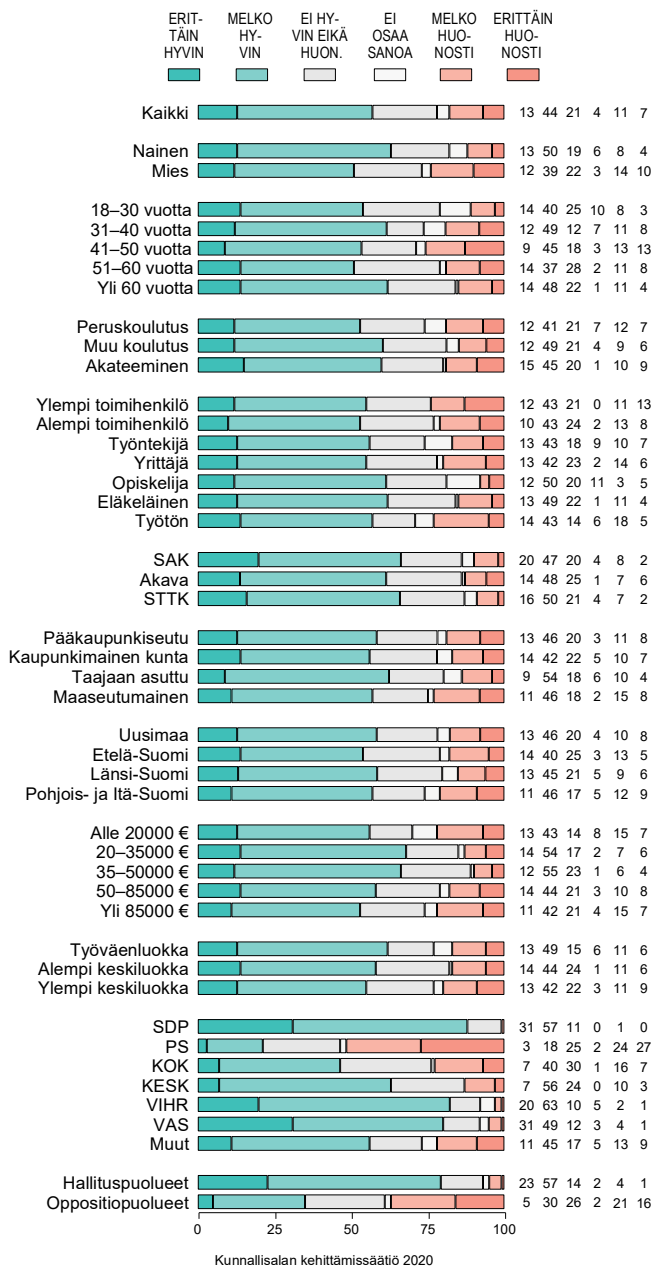
ONNISTUMINEN KORONAVIESTINNÄSSÄ: TASAVALLAN PRESIDENTTI SAULI NIINISTÖ (%).

ONNISTUMINEN KORONAVIESTINNÄSSÄ: PÄÄMINISTERI SANNA MARIN (%).

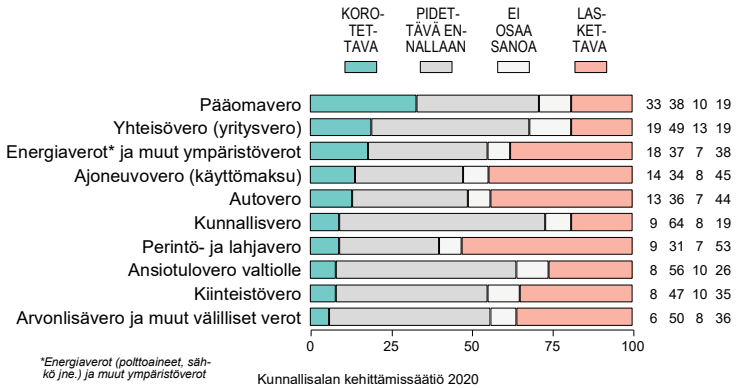

ONNISTUMINEN KORONAVIESTINNÄSSÄ: MAAN HALLITUS
KOKONAISUUDESSAAN (%).

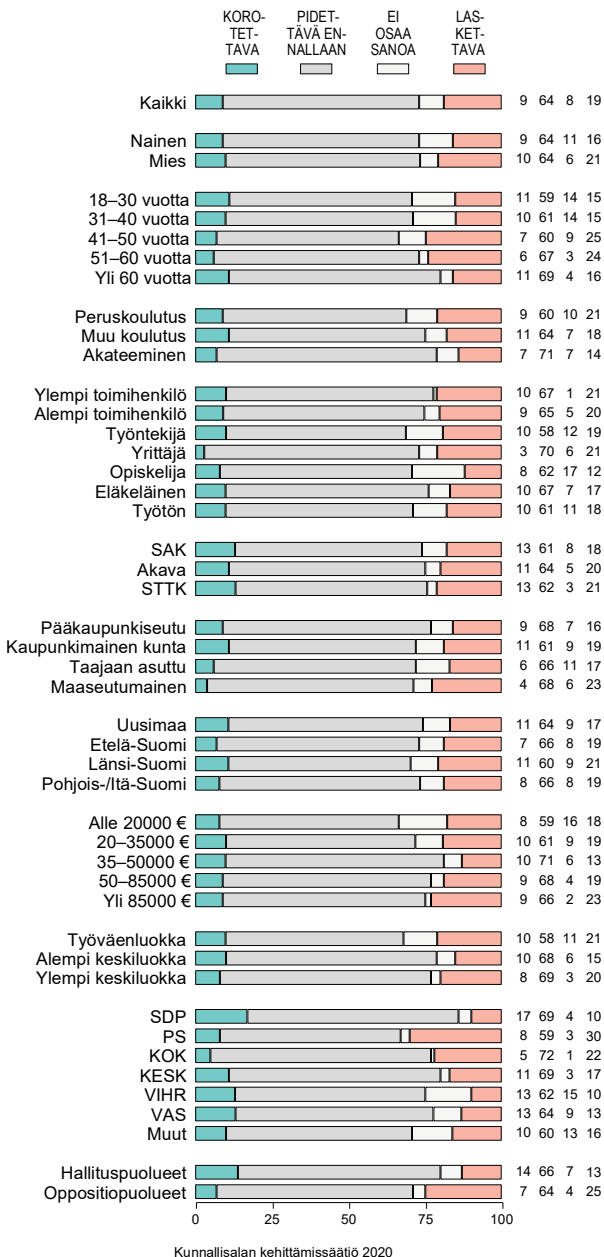

SUHTAUTUMINEN VEROTUKSEEN

MITÄ SEURAAVILLE VEROILLE TULISI TEHDÄ TULEVAISUUDESSA, JOS ASIAA AJATELLEAAN MAAN TALOUDEN JA JULKISTEN HYVINVOINTI-PALVELUIDEN TURVAAMISEN KANNALTA (%).

MITÄ ERI VEROILLE TULISI TEHDÄ: KUNNALLISVERO (%).

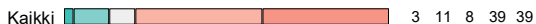
SUHTAUTUMINEN VEROTUSTA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

TÄYSIN SAMAA MIELTÄ JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ EI OSAA SANOA JOKSEENKIN ERI MIELTÄ TÄYSIN ERI MIELTÄ

"Suomessa tulisi ottaa käyttöön tasavero, jossa veroa maksettaisiin tietyin summan ylittävistä tuloista kiinteän prosentin mukaan"

"Suomessa verotus on liian löysää"

"Oma verotukseni on liian ankaraa"

"Verotuksen painopiste tulisi siirtää ansiotulojen verottamisesta kulutuksen verottamiseen"

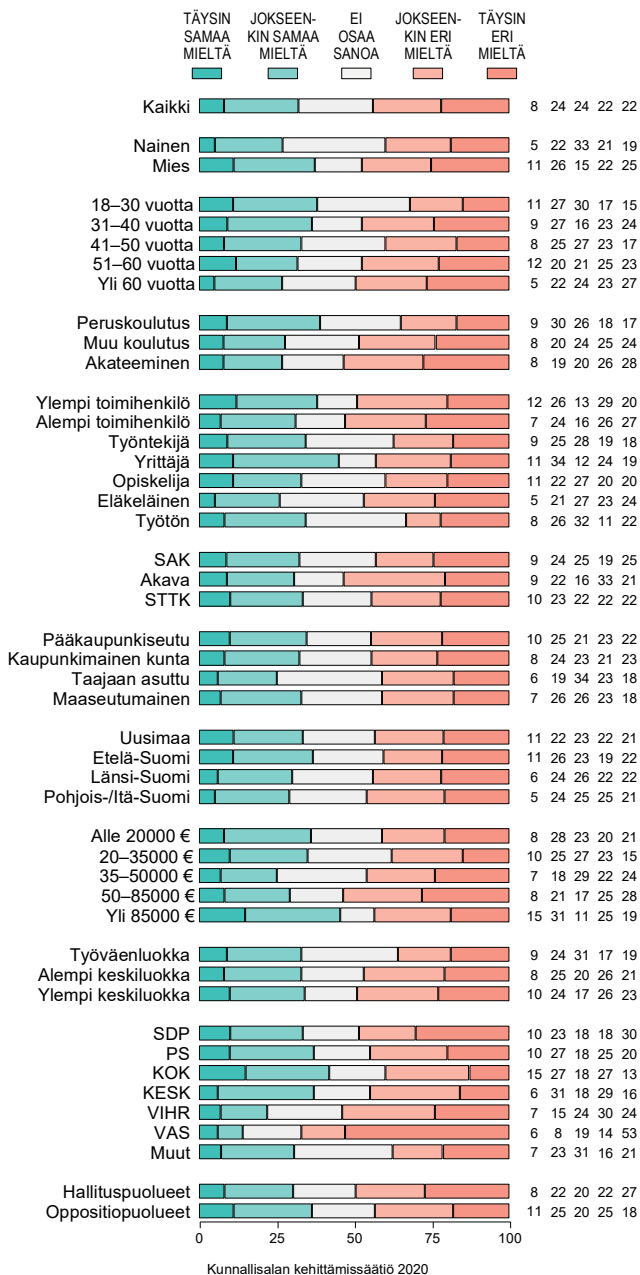

"Verotus on Suomessa oikeudenmukaista"

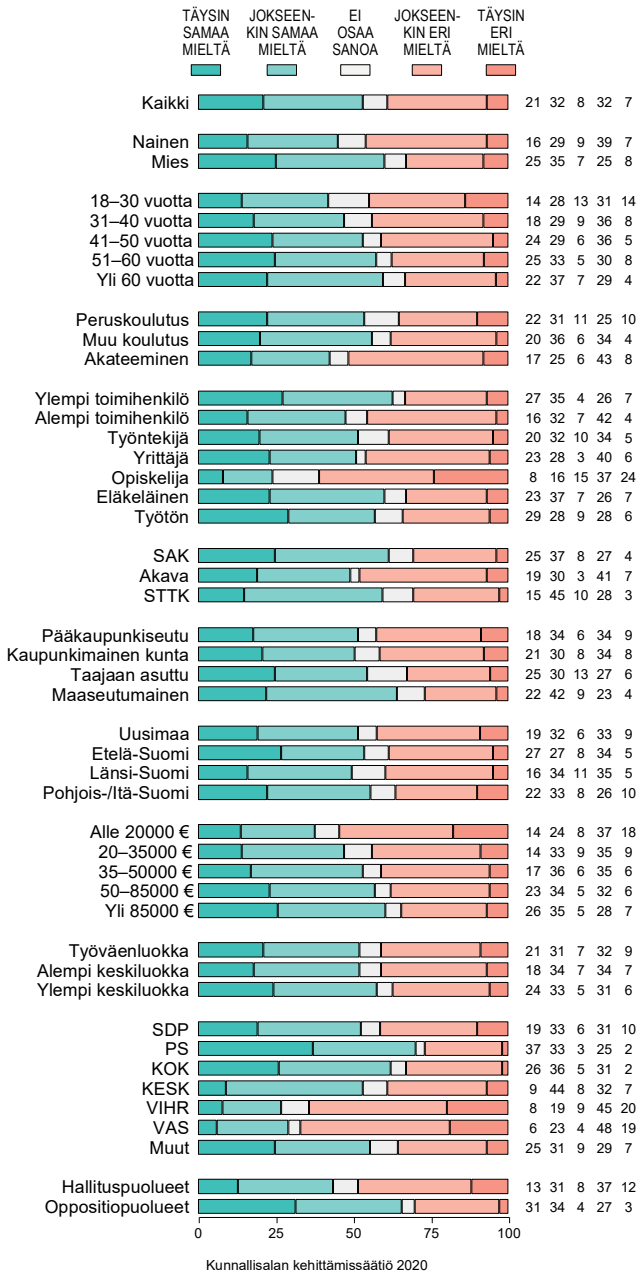

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

"Suomessa tulisi ottaa käyttöön tasavero, jossa veroa maksettaisiin tietyn summan ylittävistä tuloista kiinteän prosentin mukaan" (%).

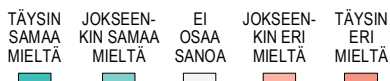

"Oma verotukseni on liian ankaraa" (%).

SYNTYVYYTTÄ SIVUAVAT MIELIPIITEET

SUHTAUTUMINEN SYNTYVYYTTÄ KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

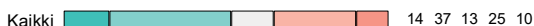
"Syntyvyyden lasku on seurausta ihmisten muuttuneista henkilökohtaisista toiveista ja valinnoista"

"Syntyvyyden lasku Suomessa on väliaikaista, eikä siitä kannata olla huolissaan"

"Lapsiperheille suunnattujen tukien merkittävä tasokorotus nostaisi syntyvyyden maassamme korkeammalle tasolle"

"Isotkan parannukset lapsiperheiden tukiin eivät riitä ylläpitämään korkeaa syntyvyyttä"

"Tulevaisuudessa Suomi on yksi maailman parhaita maita lapsille ja lapsiperheille"

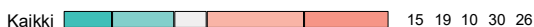
"Elämä on nykyään niin epävarmaa, ettei lapsia kannata hankkia"

"Jos nuoret ajattelisivat omaa tulevaisuuttaan, he hankkisivat lapsia nykyistä enemmän"

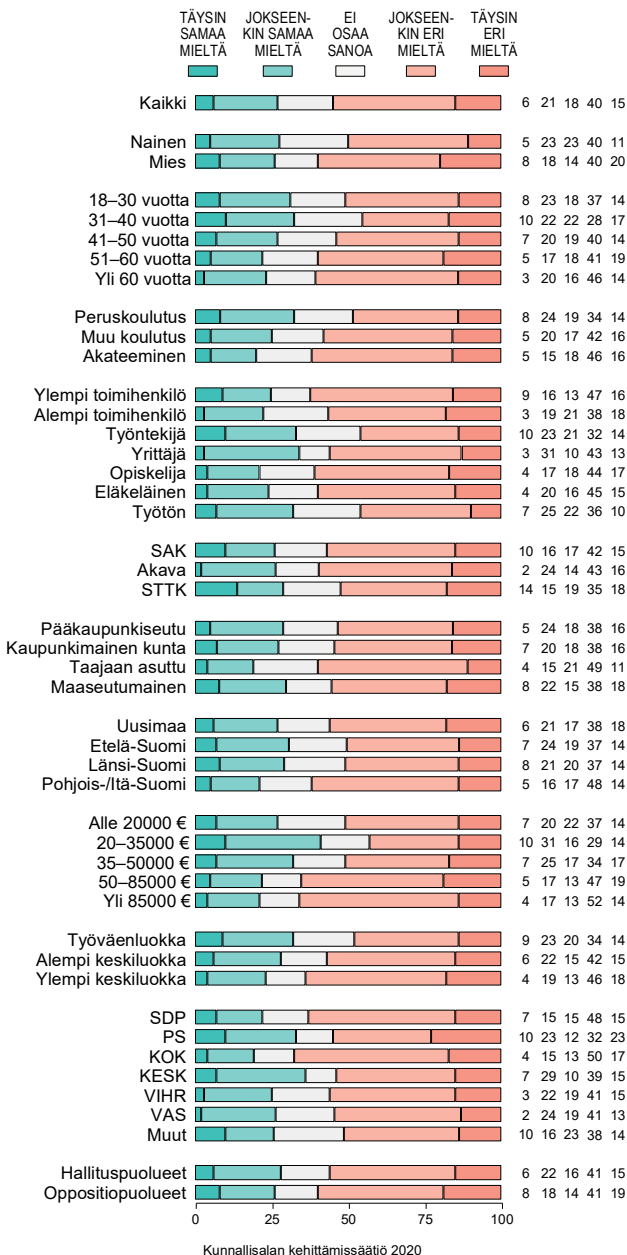
"Maapallolla on liikaa ihmisiä, minkä takia suomalaisia ei pitäisi patistella lasten hankintaan"

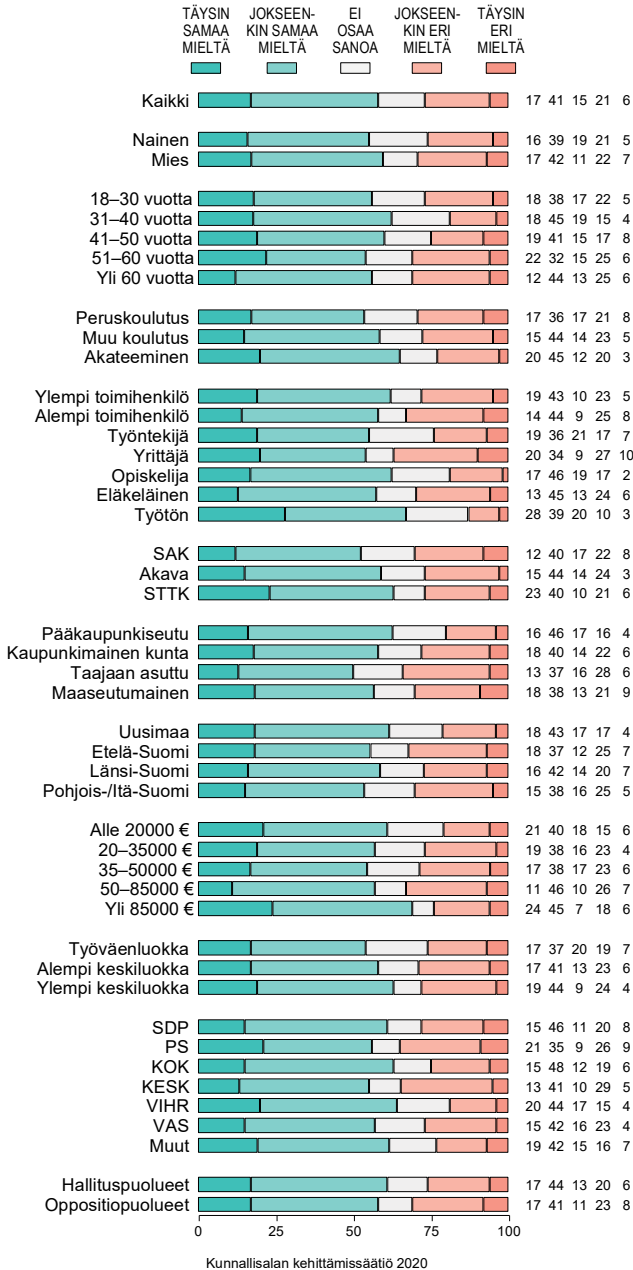
0 25 50 75 100

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

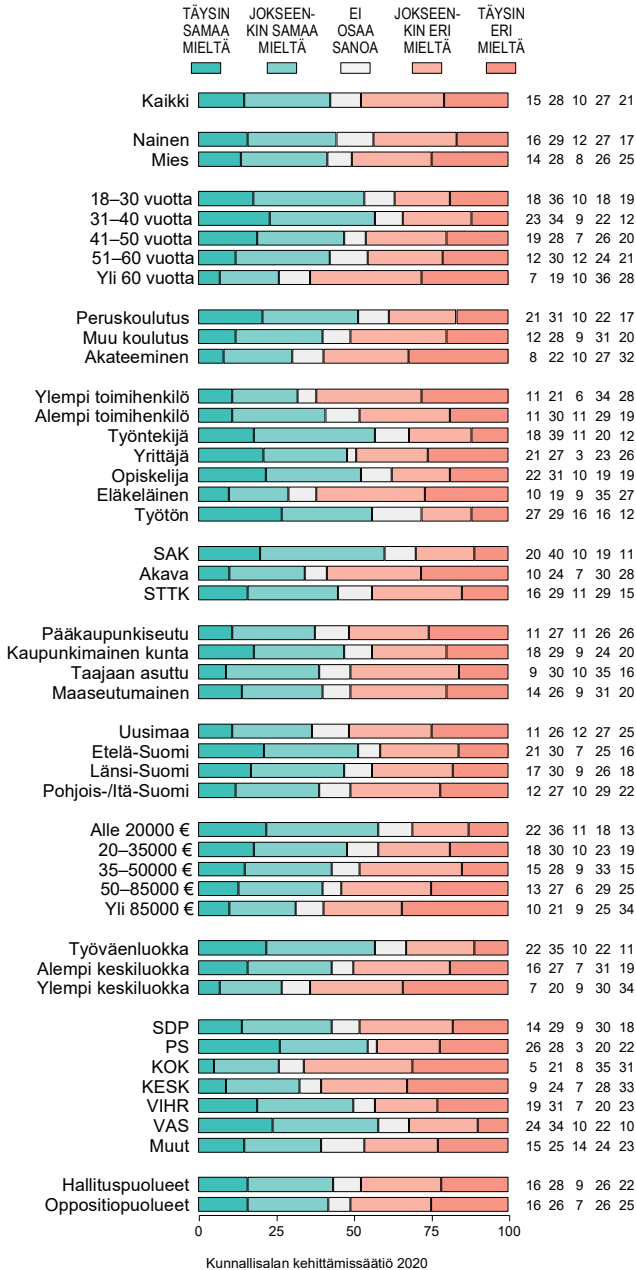
"Syntyvyyden lasku Suomessa on välikaikaista, eikä siitä kannata olla huolissaan" (%).

"Isotkaan parannukset lapsiperheiden tukiin eivät riitä ylläpitämään korkeaa syntyvyyttä" (%)

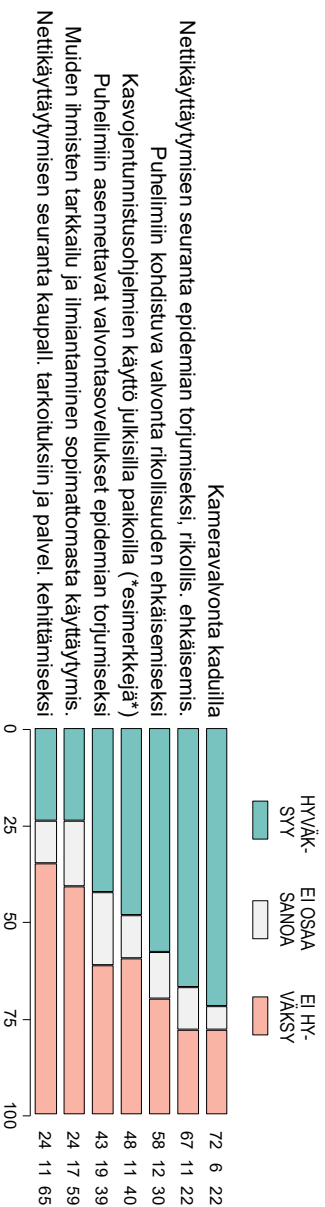

"Elämä on nykyään niin epävarmaa, ettei lapsia kannata hankkia" (%).

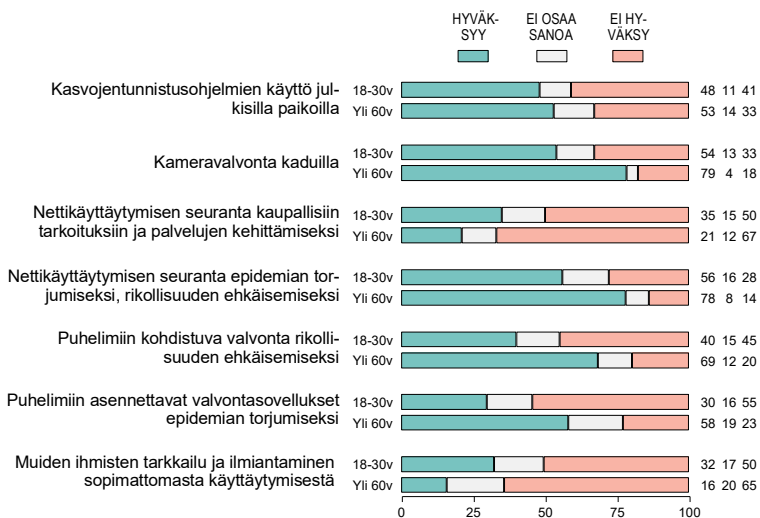
SUHTAUTUMINEN ERILAISIIIN YHTEISKUNNAN KONTROLLIKEINOIHIN

MITEN SUHTAUTUU ERILAISIIIN VALVONTATAPPOIHIN JA NIIDEN KÄYTTÖÖN YHTEISKUNNASSA (%).

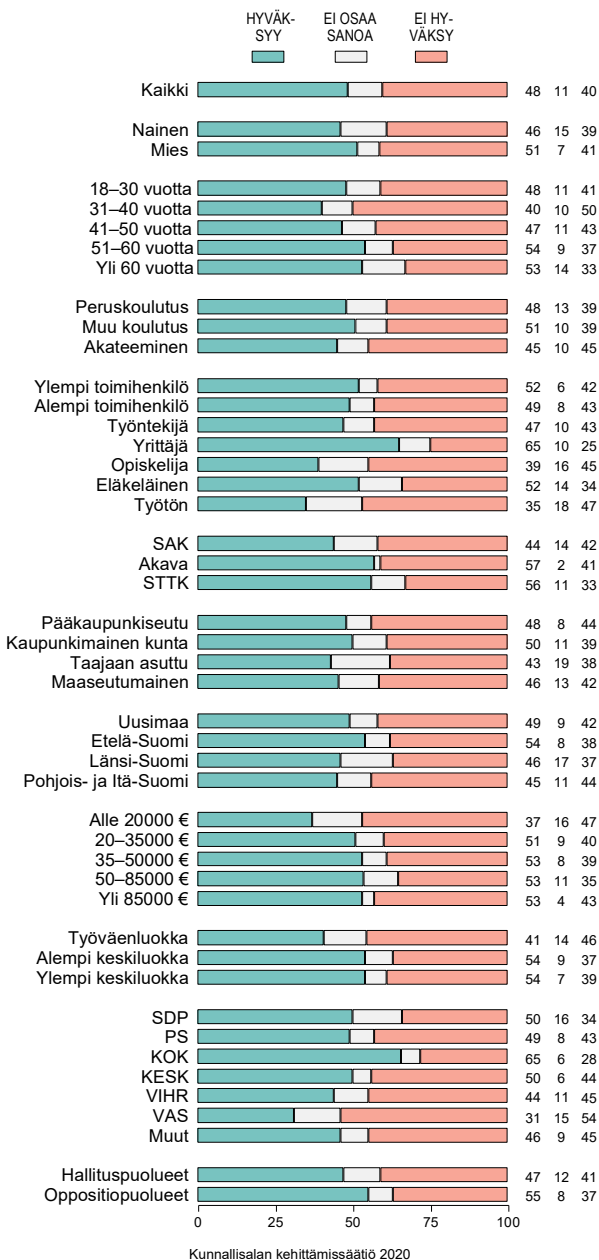
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

MITEN SUHTAUTUU ERILAISIIIN VALVONTATAPOIHIN: 18–30-VUOTIAAT vs. YLI 60-VUOTIAAT (%).

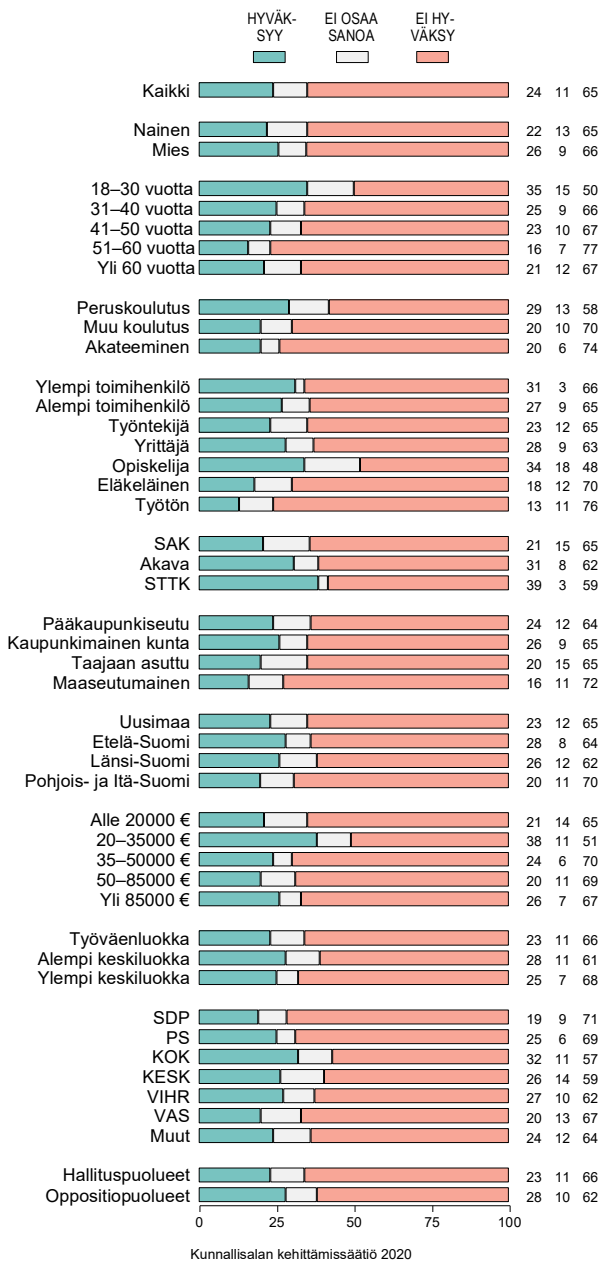

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

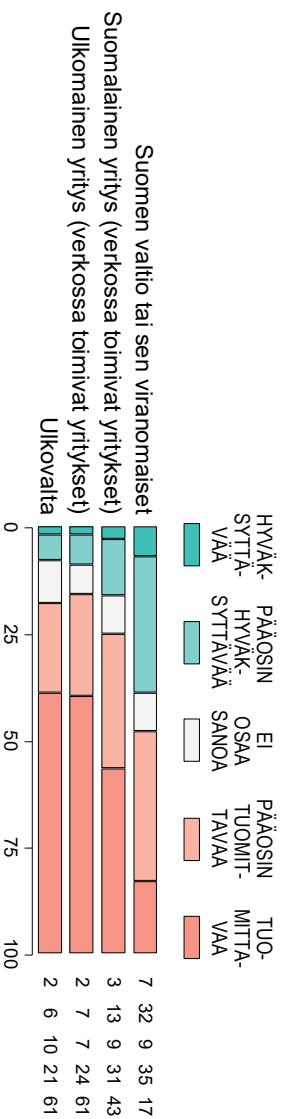
SUHTAUTUMINEN VALVONTATAPOIHIN: KASVOJEN-
TUNNISTUSOHJELMIEN KÄYTTÖ JULKISILLA PAIKOILLA
(liikenne, satamat, lentoasemat jne.)

SUHTAUTUMINEN VALVONTATAPOIHIN: NETTIKÄYTTÄYTYMISEN SEURANTA KAUPALLISIIN TARKOITUKSIIN JA PALVELUIDEN KEHITTÄMISEKSI (%).

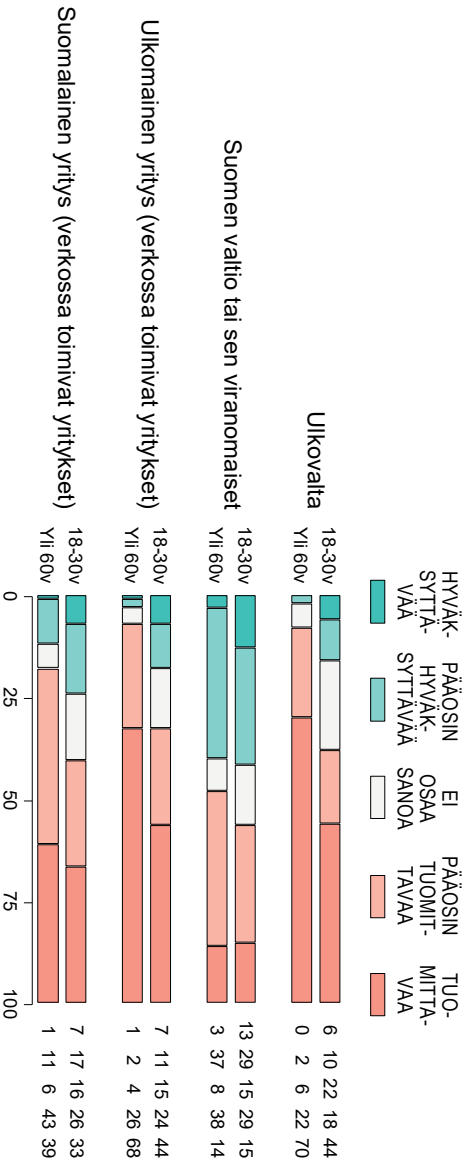

**KUINKA HYVÄKSYTTÄVÄNÄ TAI TUOMITTAVANA PITÄISI OMAAN NETTIKÄYTTÄYTY-
MISENSÄ KOHDISTUVAA SEURANTAA, JOS SITÄ HARJOITTAISI JOKIN SEURAAVA
TAHO (%).**

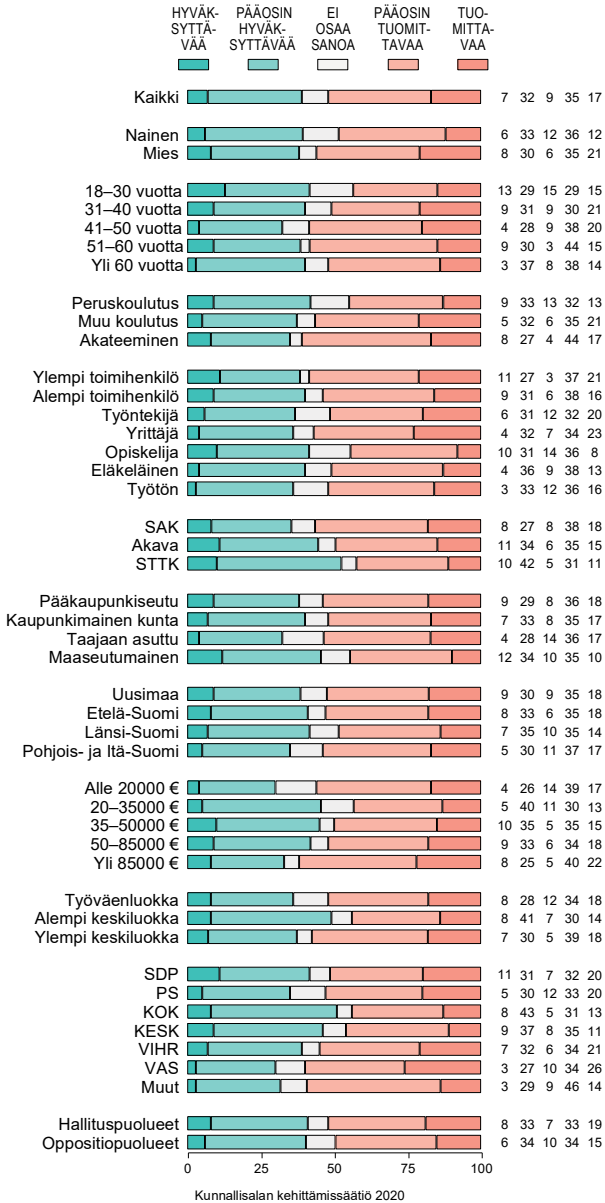
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

KUINKA HYVÄKSYTTÄVÄNÄ PITÄISI OMAAN NETTIKÄYTTÄYTYMISEENSÄ KOHDISTUVAA SEURANTAA. JOS SITÄ HARJOITTAISI JOKIN SEURAAVA TAHO: 18–30-VUOTIAAT vs. YLI 60-VUOTIAAT (%).

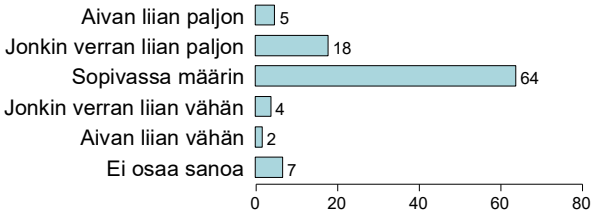

Kunnallisaalan kehittämissäätiö 2020

KUINKA HYVÄKSYTTÄVÄNÄ PITÄISI NETTIKÄYTTÄYTYMISENSÄ SEURANTAA, JOS SITÄ HARJOITTAISI: SUOMEN VALTIO TAI SEN VIRANOMAISET (%)

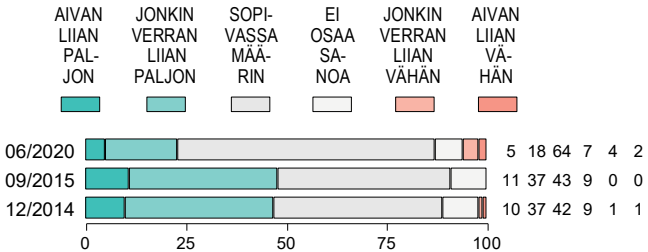

MISSÄ MÄÄRIN KOKEE YHTEISKUNNAN ERILAISTEN SÄÄDÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA OHJEIDEN RAJOITTAVAN OMAA ELÄMÄÄ (%).

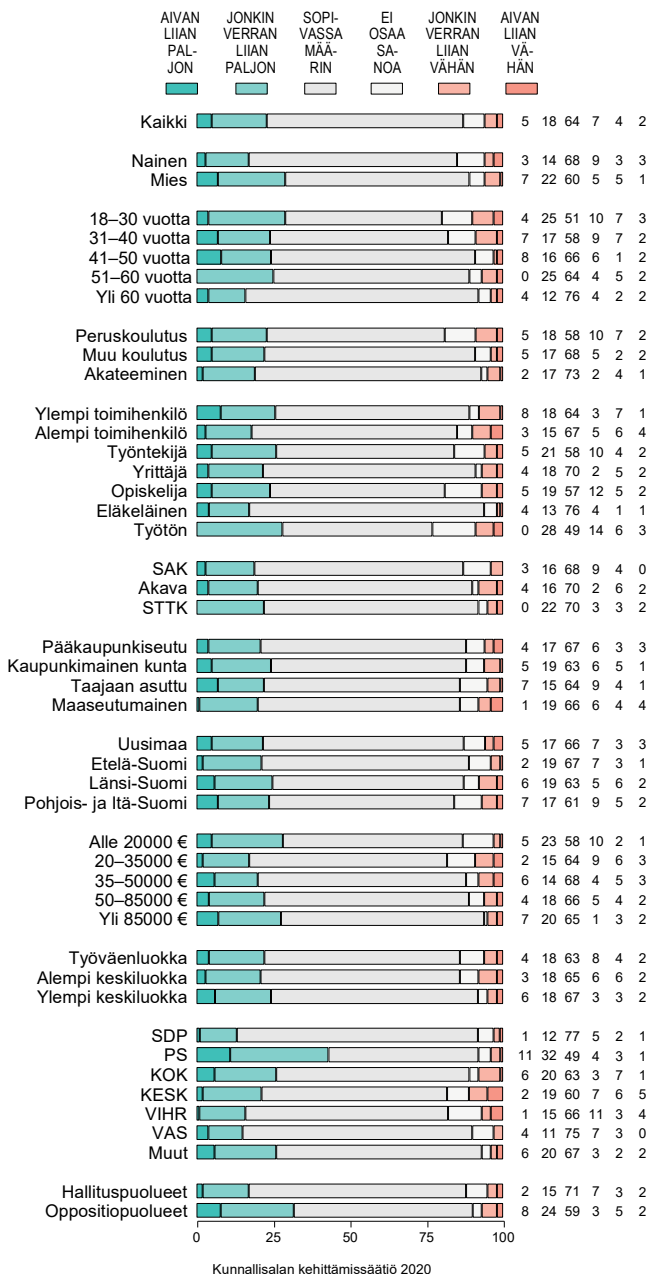
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

MISSÄ MÄÄRIN KOKEE, ETTÄ YHTEISKUNNAN ERILAISET SÄÄDÖKSET, MÄÄRÄYKSET JA OHJEET RAJOITTAVAT OMAA ELÄMÄÄ (%).

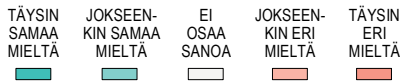

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

MISSÄ MÄÄRIN KOKEE, ETTÄ YHTEISKUNNAN ERILAISET SÄÄDÖKSET, MÄÄRÄYKSET JA OHJEET RAJOITTAVAT OMAA ELÄMÄÄ (%)

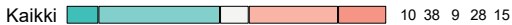
SUHTAUTUMINEN KANSALAISTEN OIKEUKSIA JA VAPAUKSIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

"Maan hallituksella tulisi olla suuremmat valtuudet rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia"

"Jos valtio pystyy paremmin suojelemaan minua, niin olen valmis luopumaan oikeuksistani ja vapauksistani"

"Yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta on lisääntynyt maassamme huolestuttavasti"

"Poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia"

"Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä"

0 25 50 75 100

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

SUHTAUTUMINEN KANSALAISTEN OIKEUKSIA JA VAPAUKSIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: 18–30-VUOTIAAT vs. YLI 60-VUOTIAAT (%).

TÄYSIN SAMAA MIELTÄ JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ EI OSAA SANOA JOKSEENKIN ERI MIELTÄ TÄYSIN ERI MIELTÄ

"Maan hallituksella tulisi olla suuremmat valtuudet rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia"

"Jos valtio pystyy paremmin suojelemaan minua, niin olen valmis luopumaan oikeuksistani ja vapauksistani"

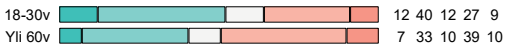
"Yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta on lisääntynyt maassamme huolestuttavasti"

"Poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia"

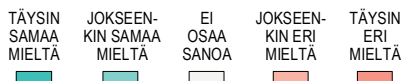

"Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä"

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

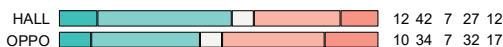
SUHTAUTUMINEN KANSALAISTEN OIKEUKSIA JA VAPAUKSIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

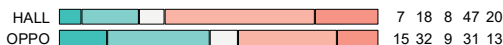
"Maan hallituksella tulisi olla suuremmat valtuudet rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia"

"Jos valtio pystyy paremmin suojelemaan minua, niin olen valmis luopumaan oikeuksistani ja vapauksistani"

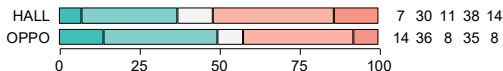
"Yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta on lisääntynyt maassamme huolestuttavasti"

"Poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia"

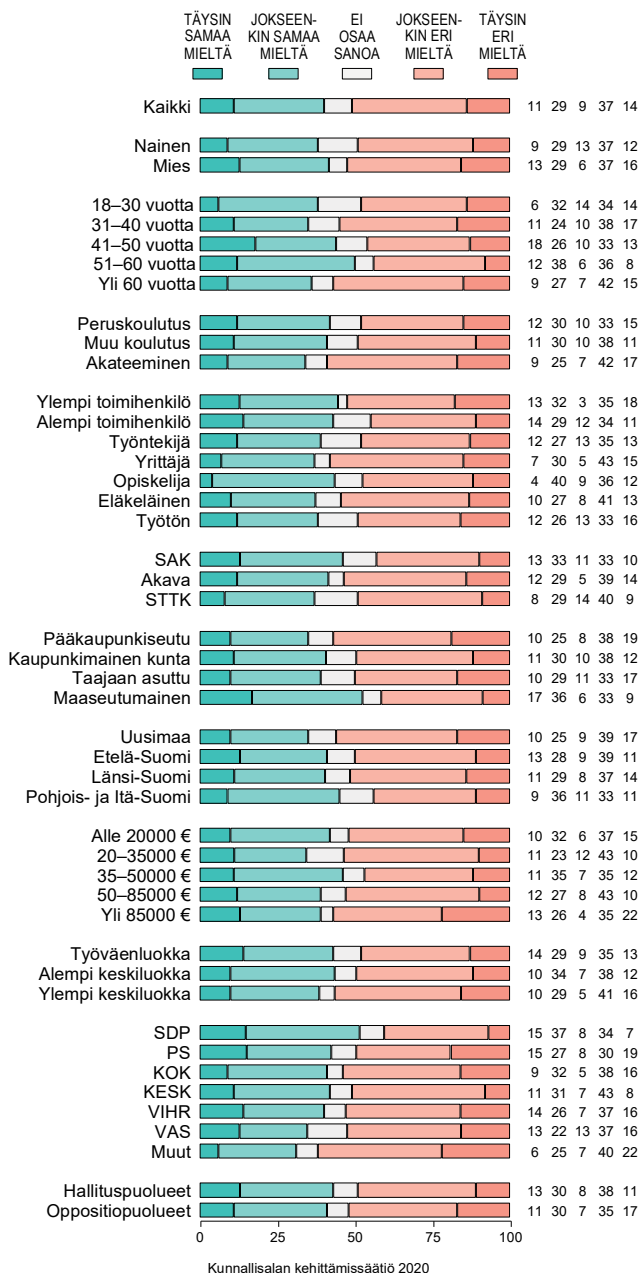

"Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä"

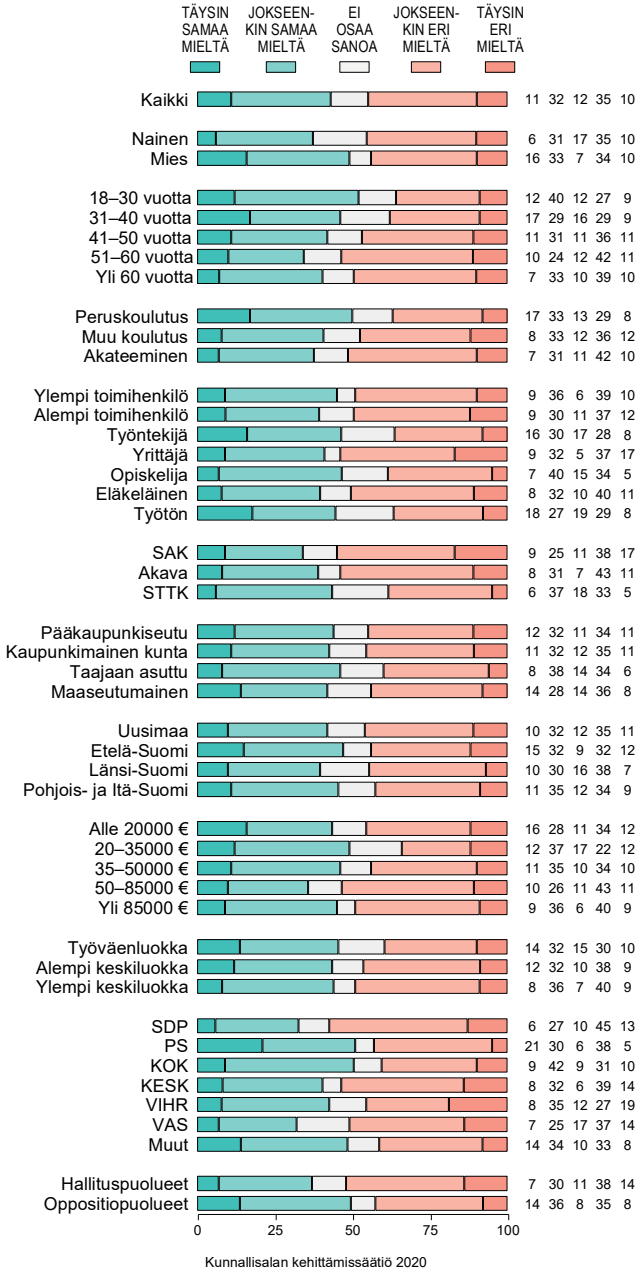

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

"Maan hallituksella tulisi olla suuremmat valtuudet rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia" (%)

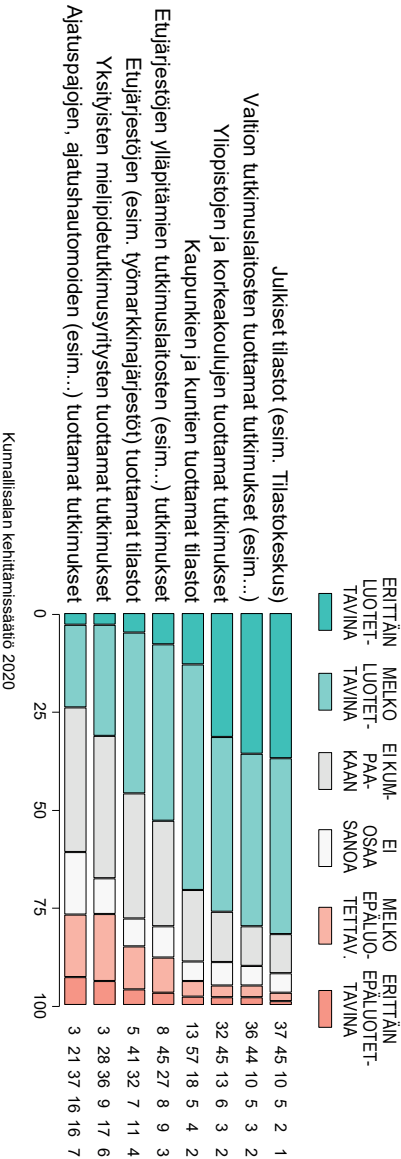

"Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä" (%)

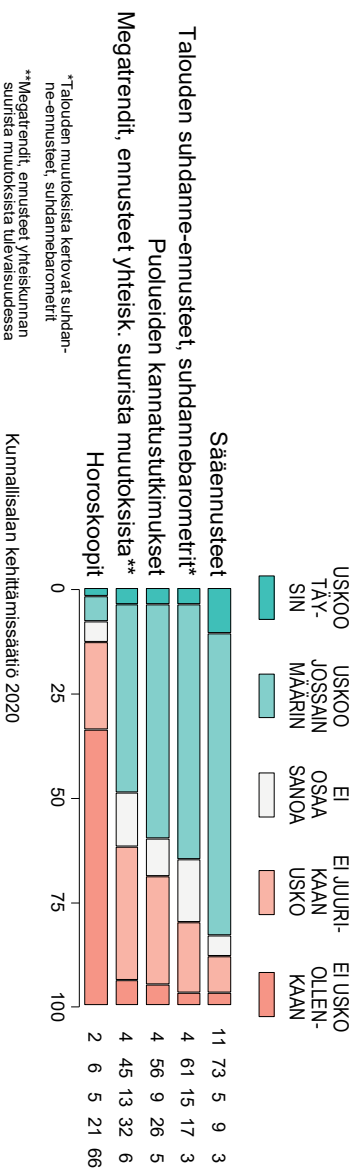
LUOTTAMUS TUTKIMUKSIIN JA ENNUSTEISIIN

KUINKA LUOTETTAVINA PITÄÄ ERI TAHOJEN TUOTTAMIA TILASTOJA JA TUTKIMUKSIA (%).

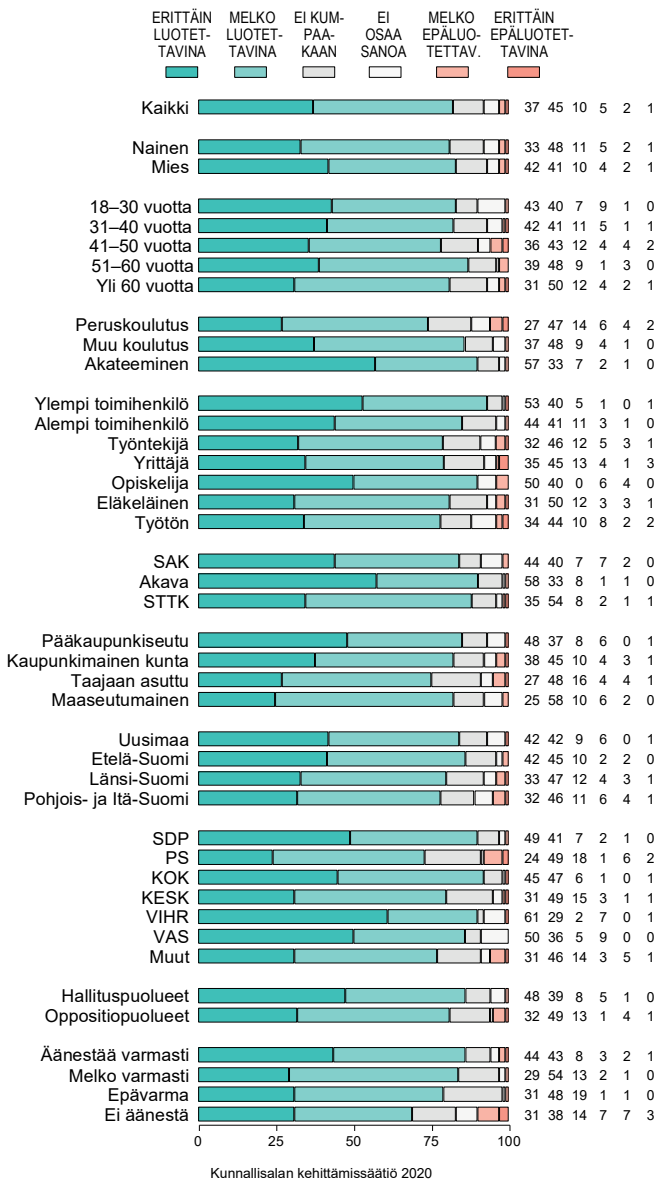

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

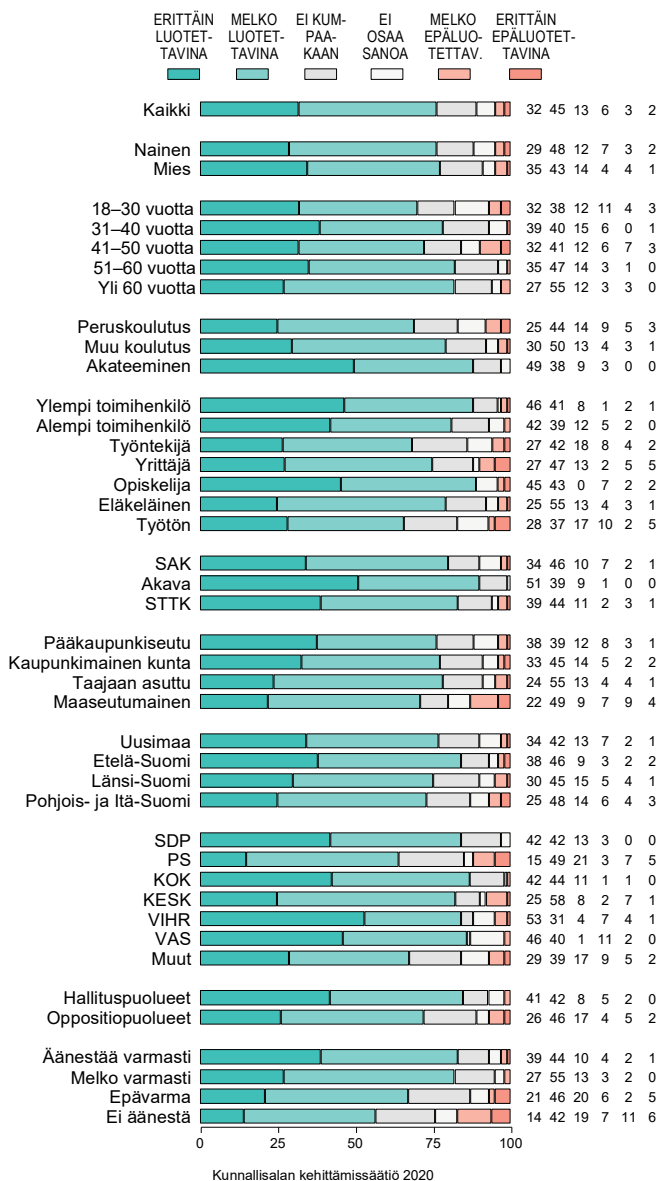
MISSÄ MÄÄRIN USKOO ERLILAISIIEN ENNUSTEISIIN, JOITA AIKA AJOIN JULKISTETAAN
TIEDOTUSVÄLINEISSÄ (%).

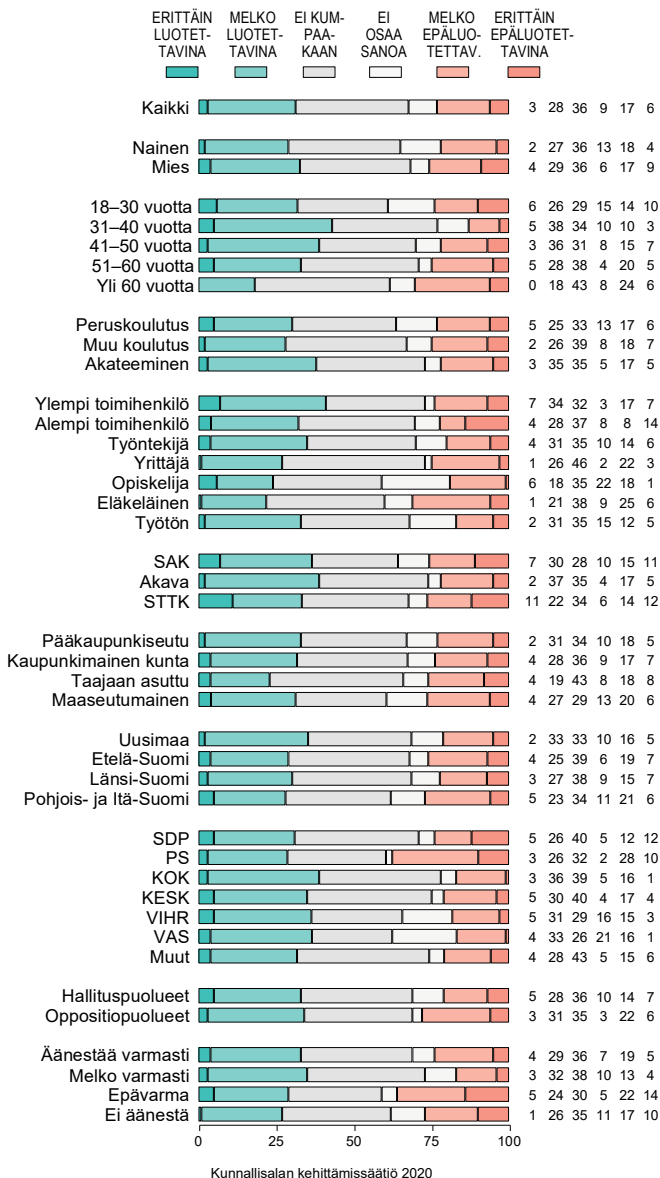
KUINKA LUOTETTAVINA PITÄÄ TILASTOJA JA TUTKIMUKSIA:
JULKISET TILASTOT (esim. Tilastokeskus) (%).

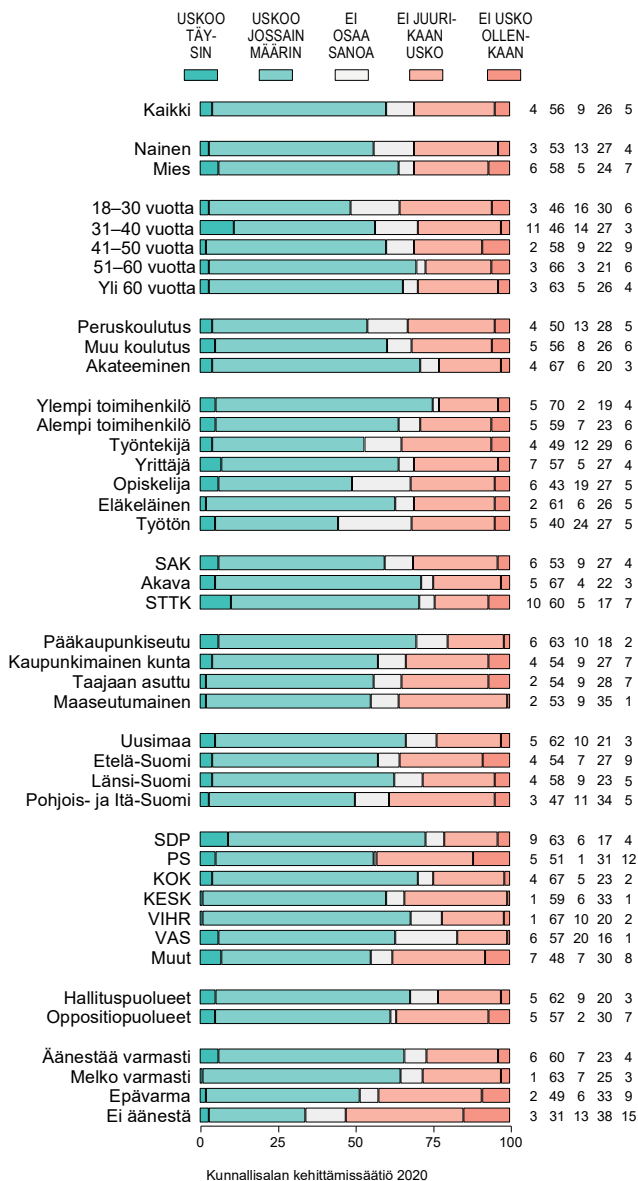
KUINKA LUOTETTAVINA PITÄÄ TILASTOJA JA TUTKIMUKSIA:
 YLIOPISTOJEN JA KORKEAKOULUJEN TUOTTAMAT TUTKIMUKSET
 (%).

KUINKA LUOTETTAVINA PITÄÄ TILASTOJA JA TUTKIMUKSIA:
YKSITYISTEN MIELIPIDETUTKIMUSYRITYSTEN TUOTTAMAT
TUTKIMUKSET (%)

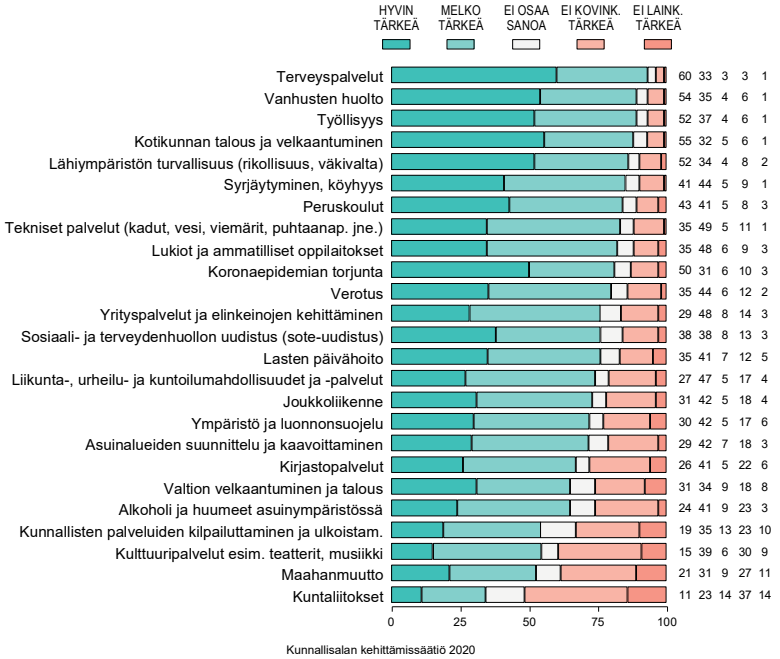

MISSÄ MÄÄRIN USKOO ENNUSTEISIIN: PUOLUEIDEN
KANNATUSTUTKIMUKSET (%).

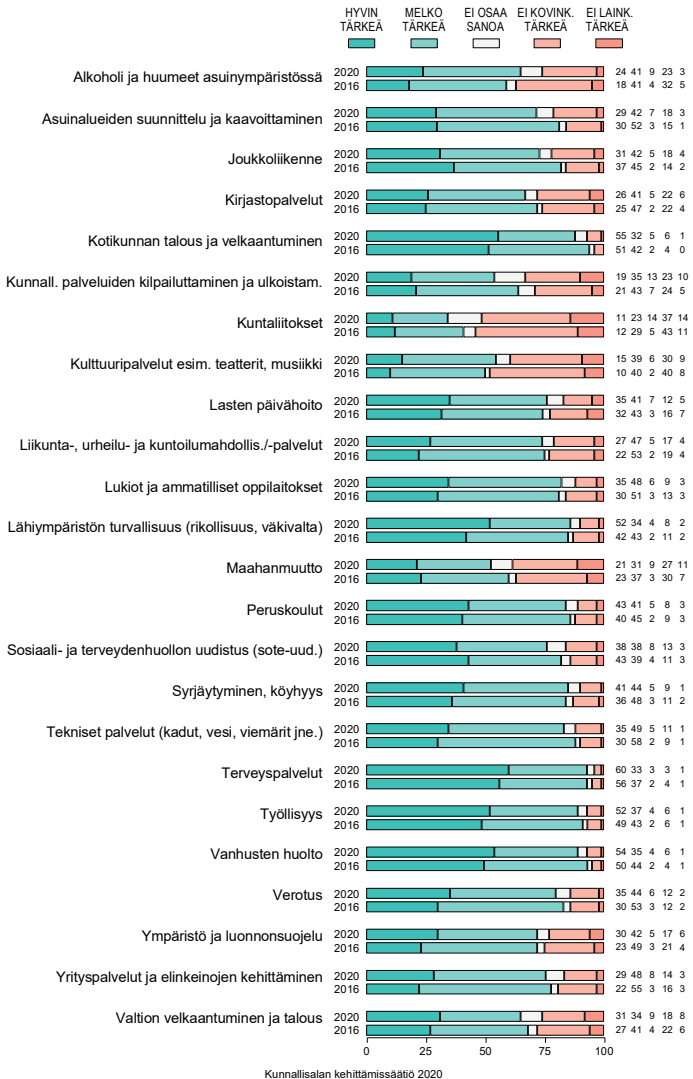

KUNTAVAALIT 2021

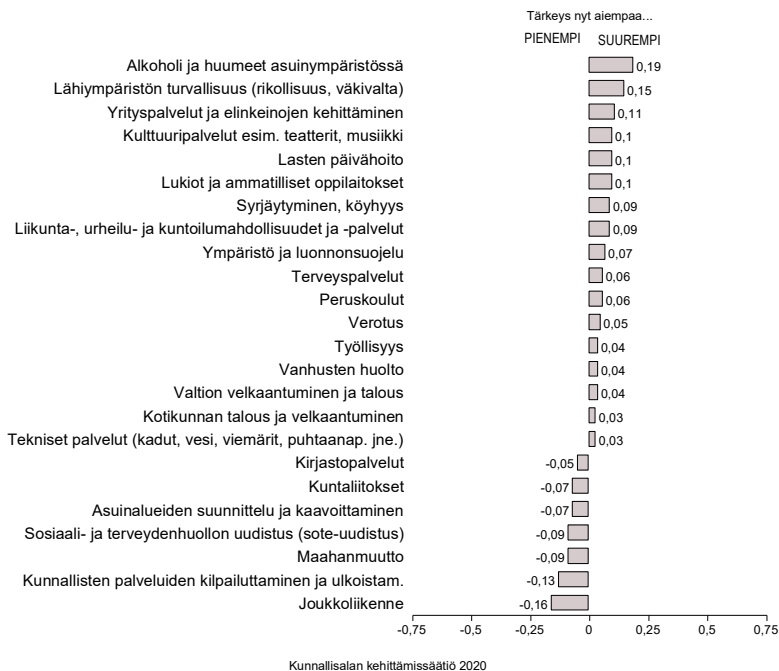
MIHIN HALUAISI KIINNITETTÄVÄN HUOMIOTA KUNTAVAALEISSA – ARVIOT ERI ASIOIDEN TÄRKEYDESTÄ (%)

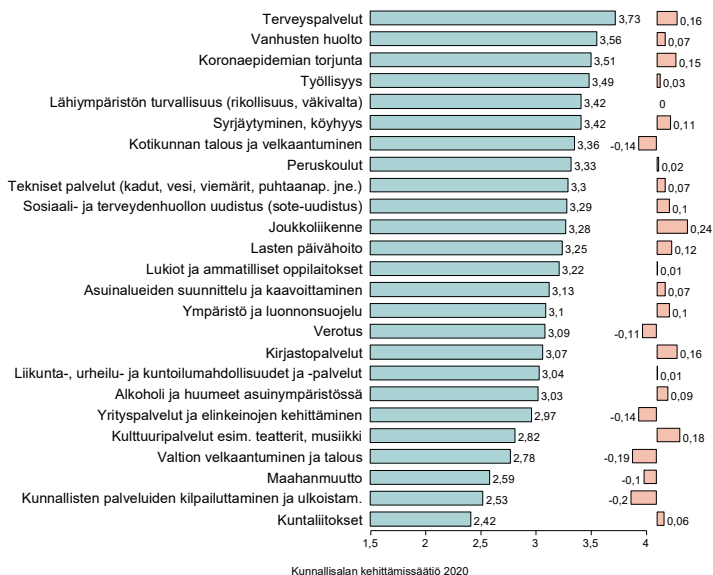
MIHIN HALUAISI KIINNITETTÄVÄN HUOMIOTA KUNTAVAALEISSA: ARVIOT VUOSINA 2016 JA 2020 (%).

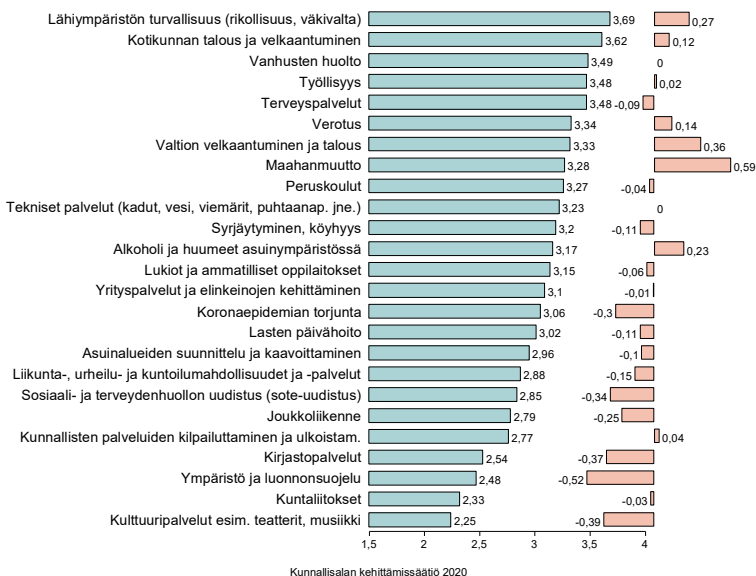
MIHIN HALUAISI KIINNITETTÄVÄN HUOMIOTA KUNTAVAALEISSA: ARVIOT VUOSINA 2016 JA 2020 (asteikkokeskiarvojen erotukset).

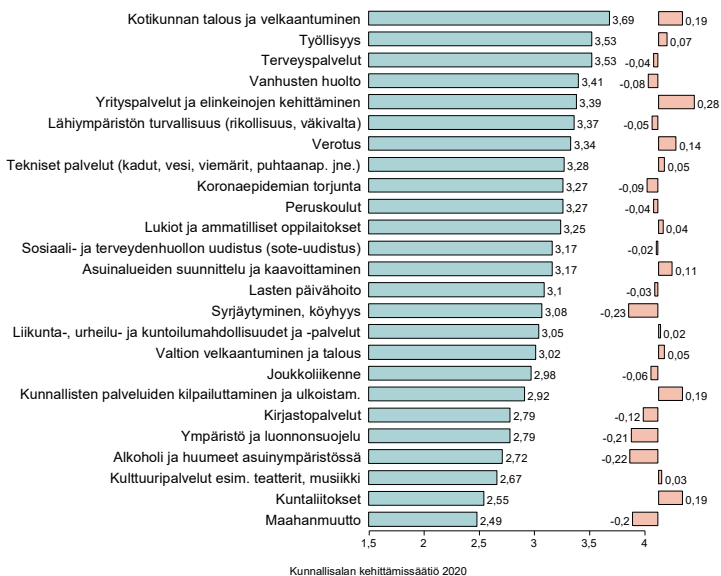
MIHIN HALUAISI KIINNITETTÄVÄN HUOMIOTA KUNTAVAALEISSA: SDP:n KANNATTAJAT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

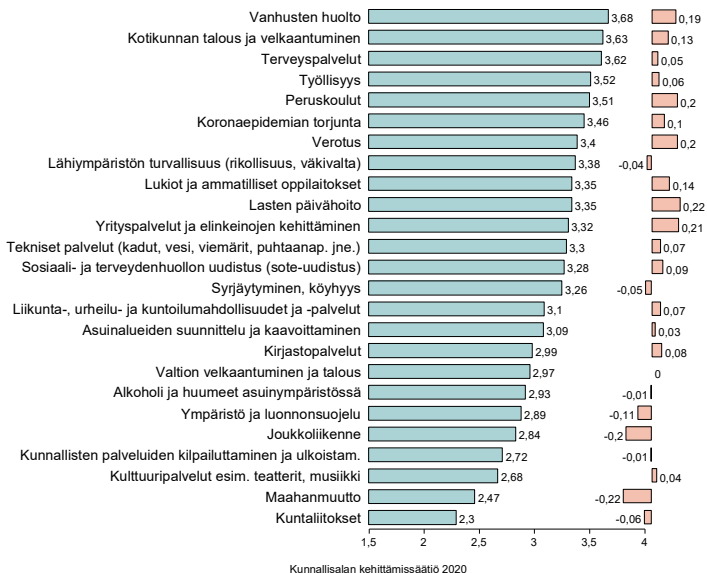
MIHIN HALUAISI KIINNITETTÄVÄN HUOMIOTA KUNTAVAALEISSA: PS:n KANNATTAJAT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

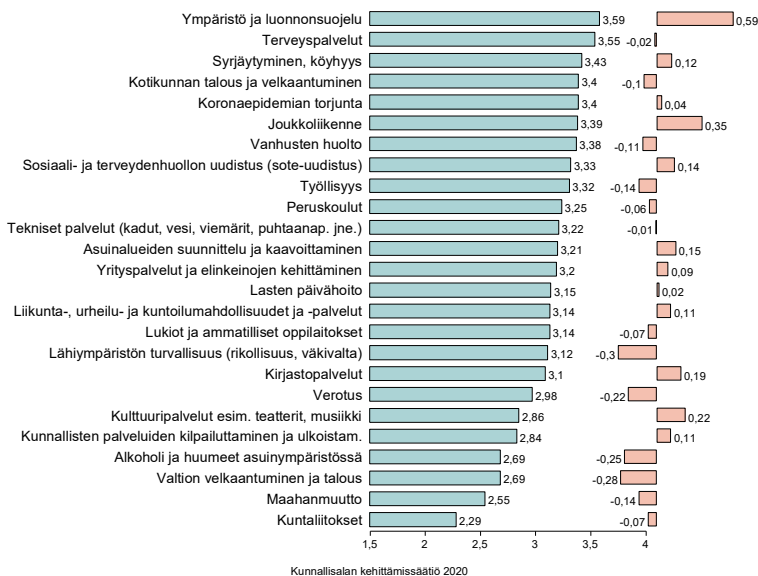
MIHIN HALUAISI KIINNITETTÄVÄN HUOMIOTA KUNTAVAALEISSA: KOK:n KANNATTAJAT
(asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

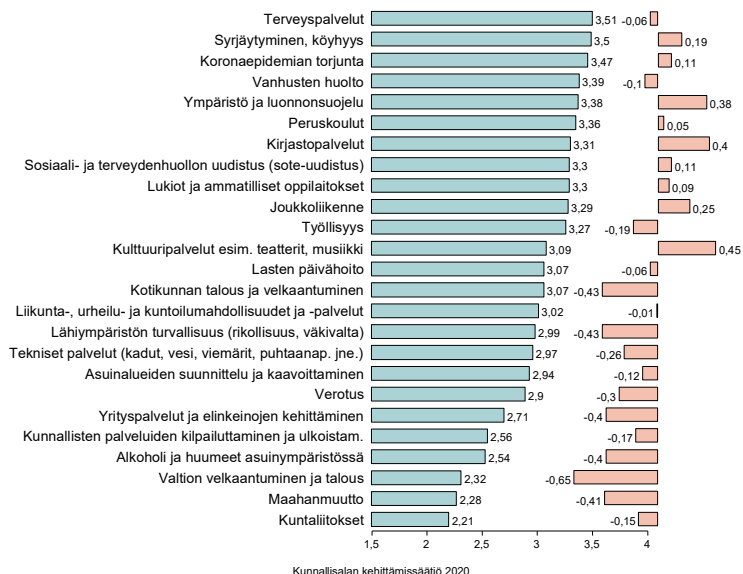
MIHIN HALUAISI KIINNITETTÄVÄN HUOMIOTA KUNTAVAALEISSA: KESK:n KANNATTAJAT
(asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

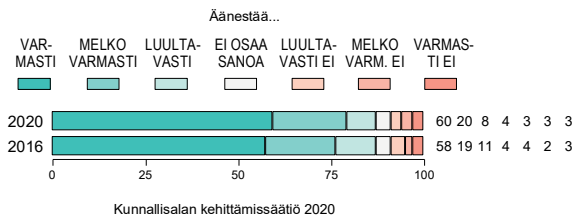
MIHIN HALUAISI KIINNITETTÄVÄN HUOMIOTA KUNTAVAALEISSA: VIH:n KANNATTAJAT
(asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

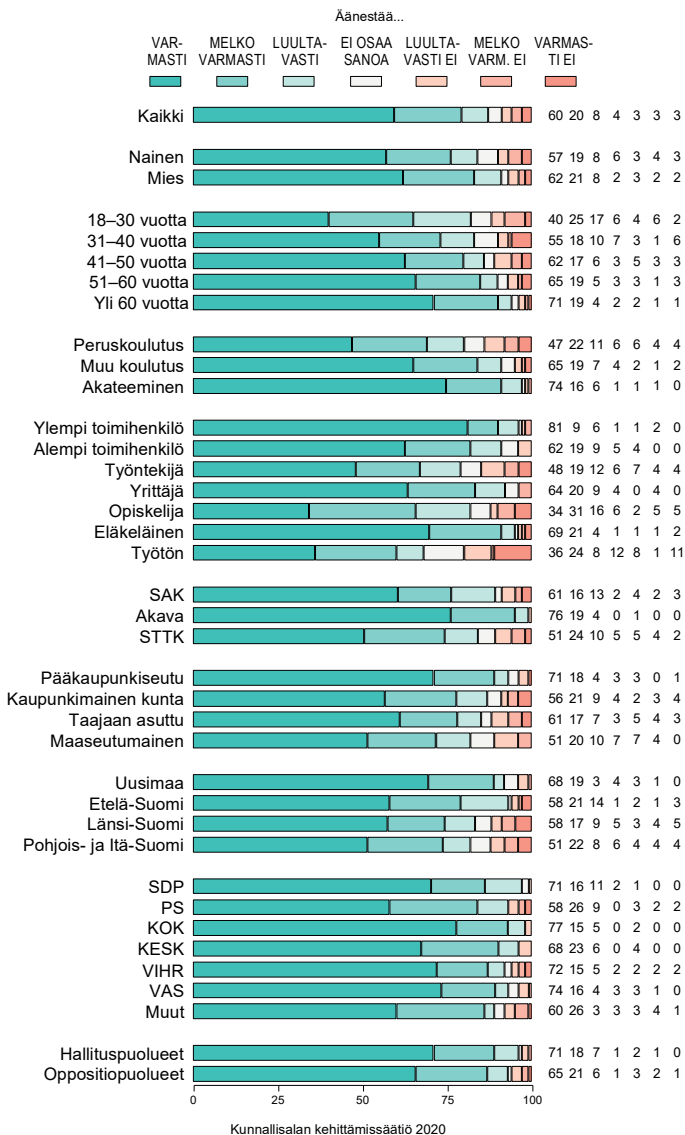
MIHIN HALUAISI KIINNITETTÄVÄN HUOMIOTA KUNTAVAALEISSA: VAS:n KANNATTAJAT
(asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

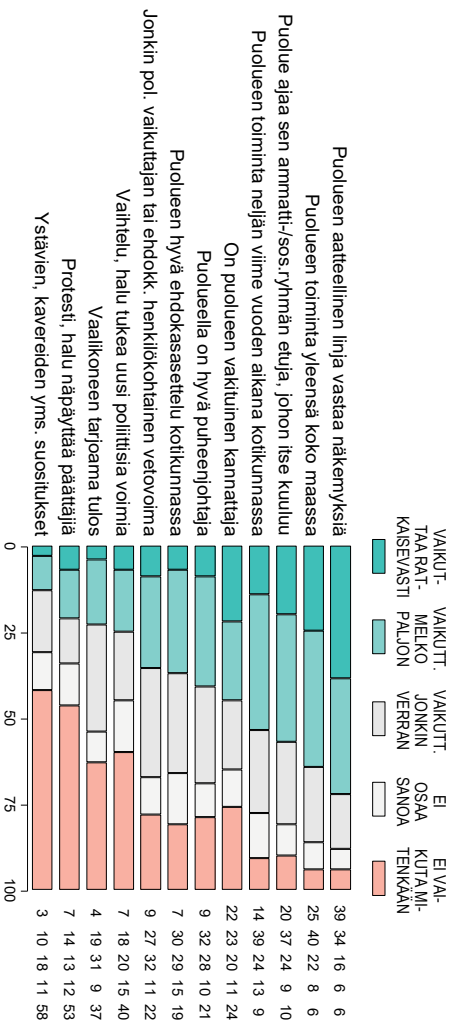
MISSÄ MÄÄRIN VARMA TAI EPÄVARMA ON SIITÄ, ETTÄ MENE
 ÄÄNESTÄMÄÄN KUNTAVAALEISSA HUHTIKUUSSA
 (vastausvaihtoehdot täydellisinä, ks. teksti; %).

MISSÄ MÄÄRIN VARMA TAI EPÄVARMA ON SIITÄ, ETTÄ MENE
ÄÄNESTÄMÄÄN KUNTAVAALEISSA HUHTIKUUSSA (vastausvaihtoehdot
täydellisinä, ks. teksti; %).

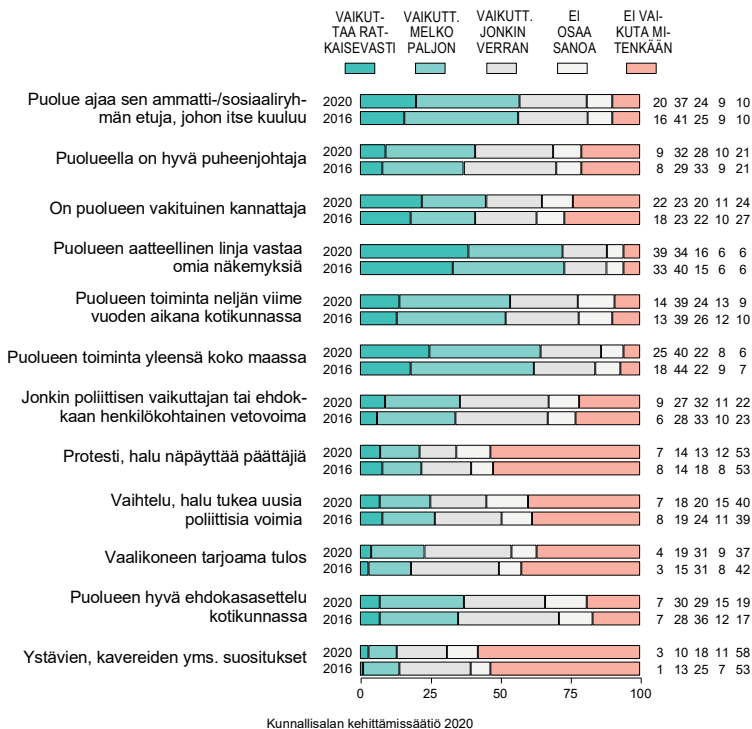

KUINKA PALJON ERI TEKIJÄT VAIKUTTAVAT SIIHEN, MINNÄ PUOLUEEN TAI MUUN RYHMITTYMÄN EHDOKASTA ÄÄNESTÄÄ (tekstejä osin lyhennetty, %).

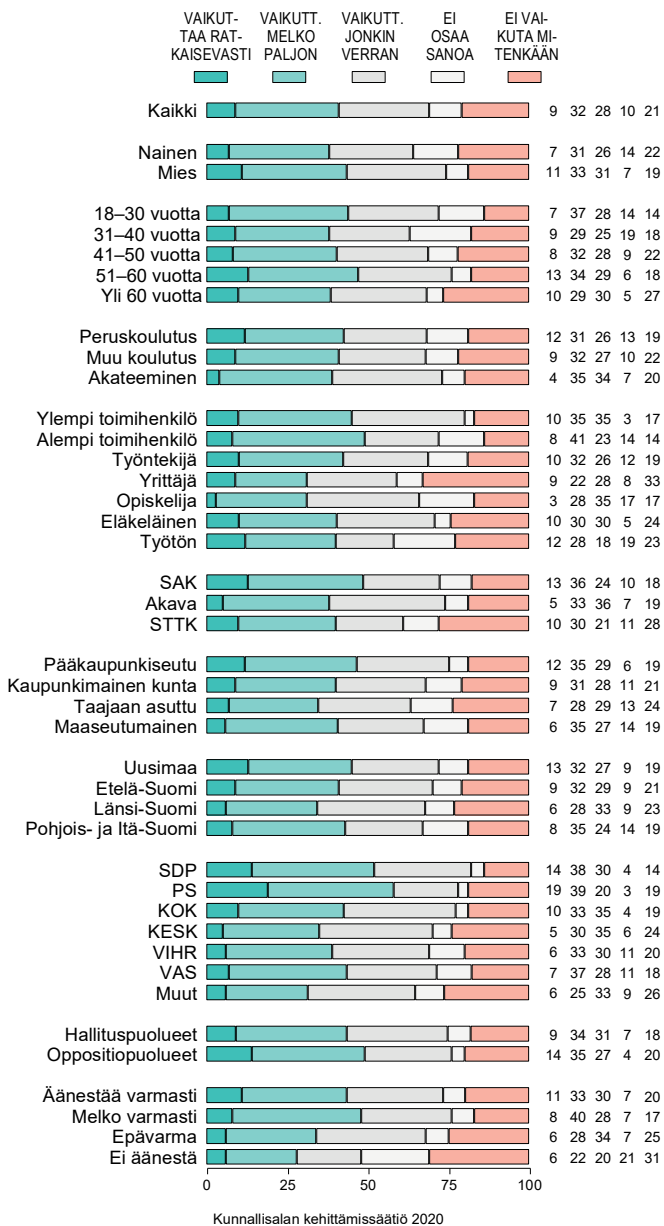

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

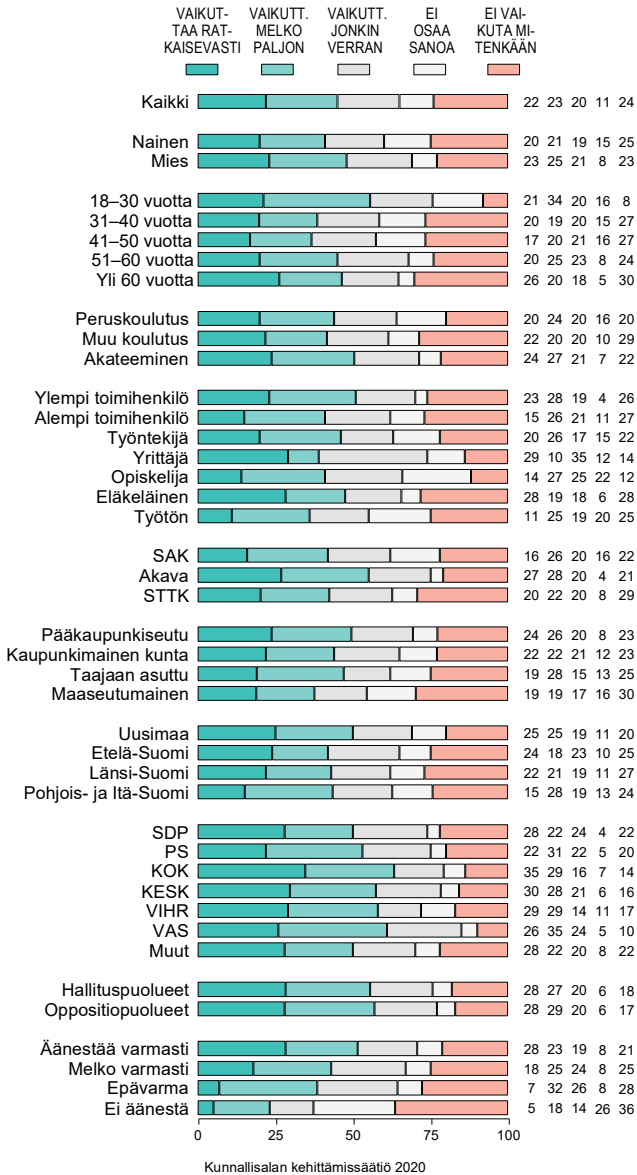
KUINKA PALJON ERI TEKIJÄT VAIKUTTAVAT SIIHEN, MINKÄ PUOLUEEN TAI MUUN RYHMITTYMÄN EHDOKASTA ÄÄNESTÄÄ: ARVIOT VUOSINA 2016 JA 2020 (%).

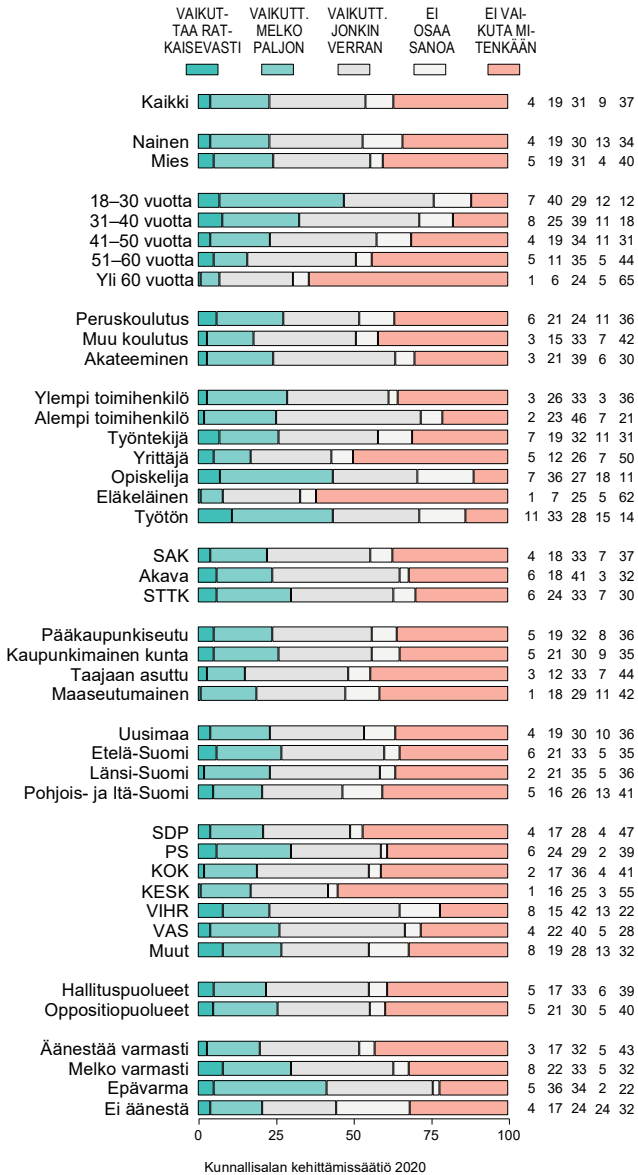
TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: PUOLUEELLA ON HYVÄ PUHEENJOHTAJA (%).

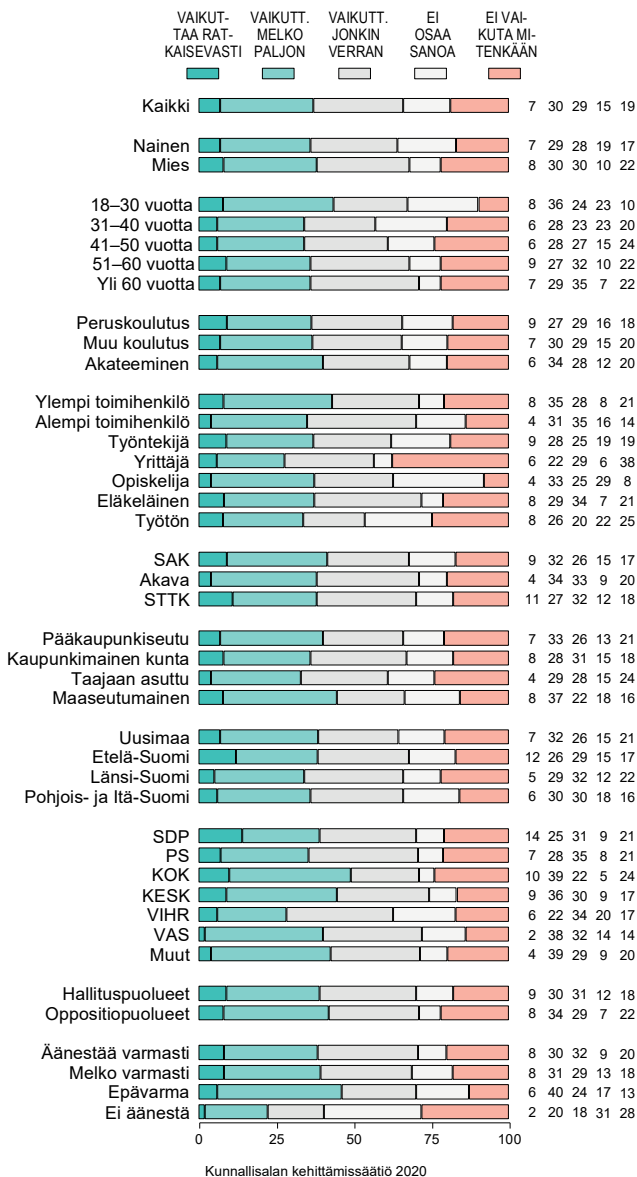
TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: ON PUOLUEEN VAKITUINEN KANNATTAJA (%).

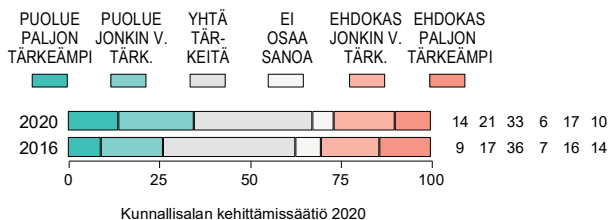
TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: VAALIKONEEN
TARJOAMA TULOS (%).

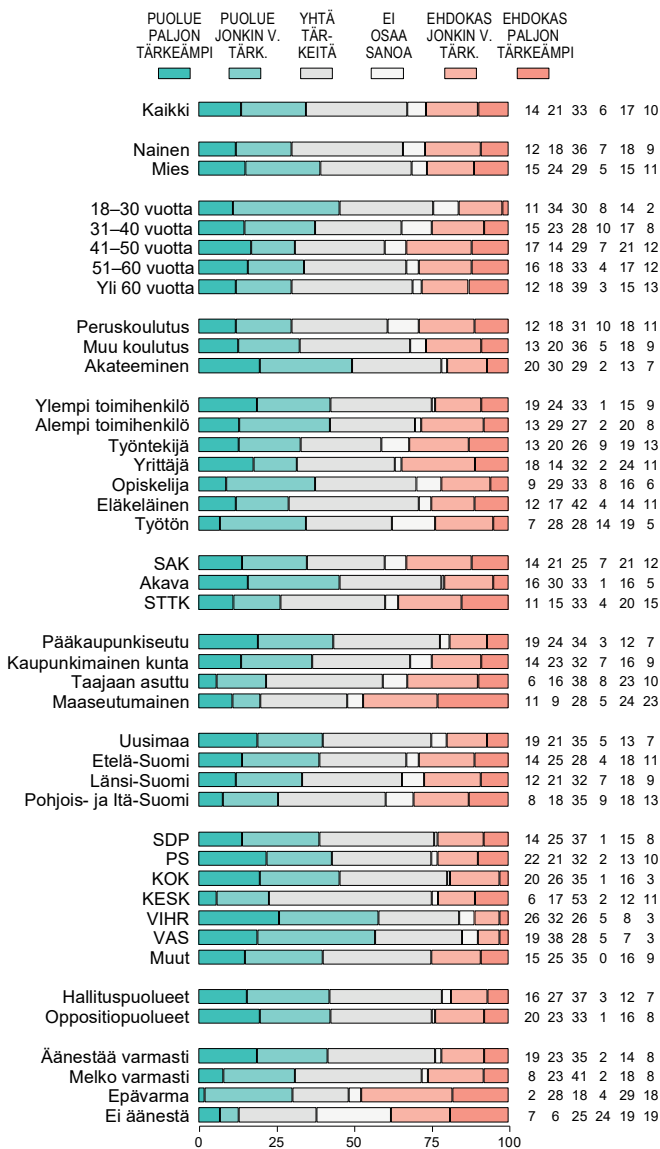
TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: PUOLUEEN
HYVÄ EHDOKASASETELLELU KOTIKUNNASSA (%).

JOS ÄÄNESTÄISI KUNTAVAALEISSA, MIKÄ OLISI
 PUOLUEEN JA EHDOKKAAN MERKITYS VALINNAN KANNALTA:
 ARVIOT VUOSINA 2016 JA 2020 (%).

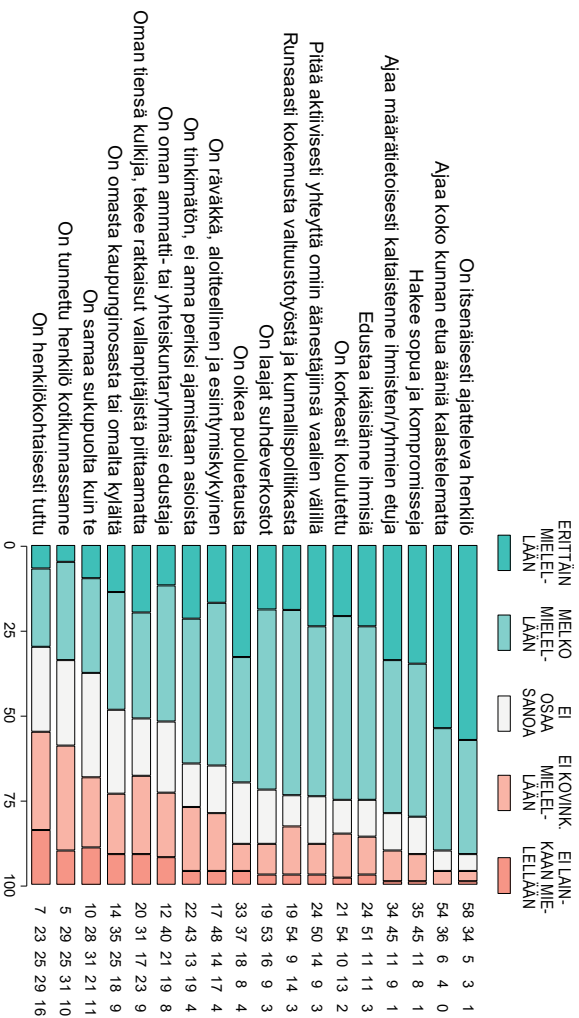

JOS ÄÄNESTÄISI KUNTAVAALEISSA, MIKÄ OLISI PUOLUEEN
JA EHDOKKAAN MERKITYS VALINNAN KANNALTA (%).

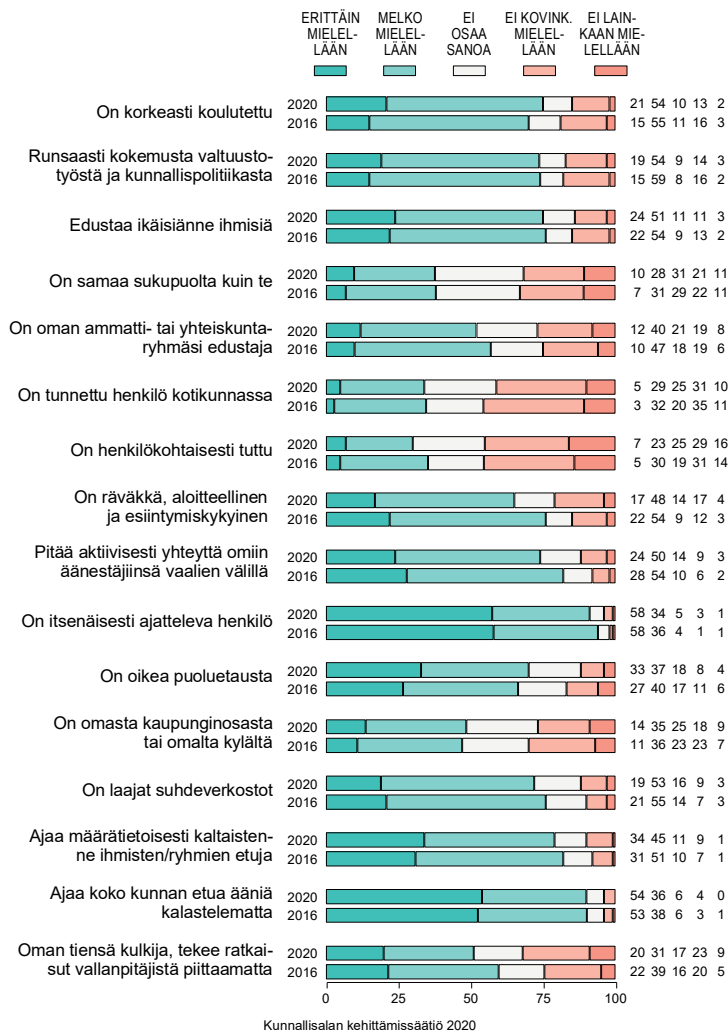
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI OMASSA VALTUTETUSSAAN ERIILAISIA OMINAISUUKSIA JA PIIRTEITÄ (tekstejä osin lyhennetty, %).

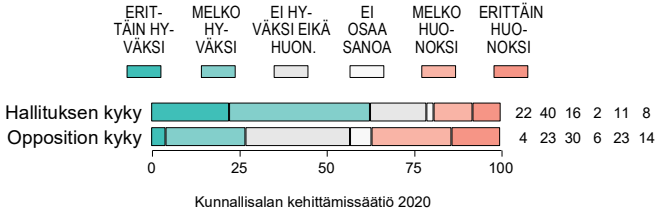
Kunnallisaalan kehittämissäätiö 2020

KUINKA MIELELLÄÄN NÄKISI OMASSA VALTUUTETUSSAAN ERILAISIA OMINAISUUKSIA: ARVIOT VUOSINA 2016 JA 2020 (%).

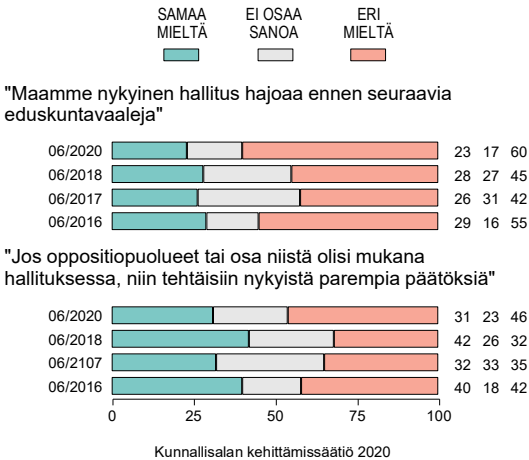

YHTEISKUNTAPOLIITTISET ARVIOT JA NÄKEMYKSET

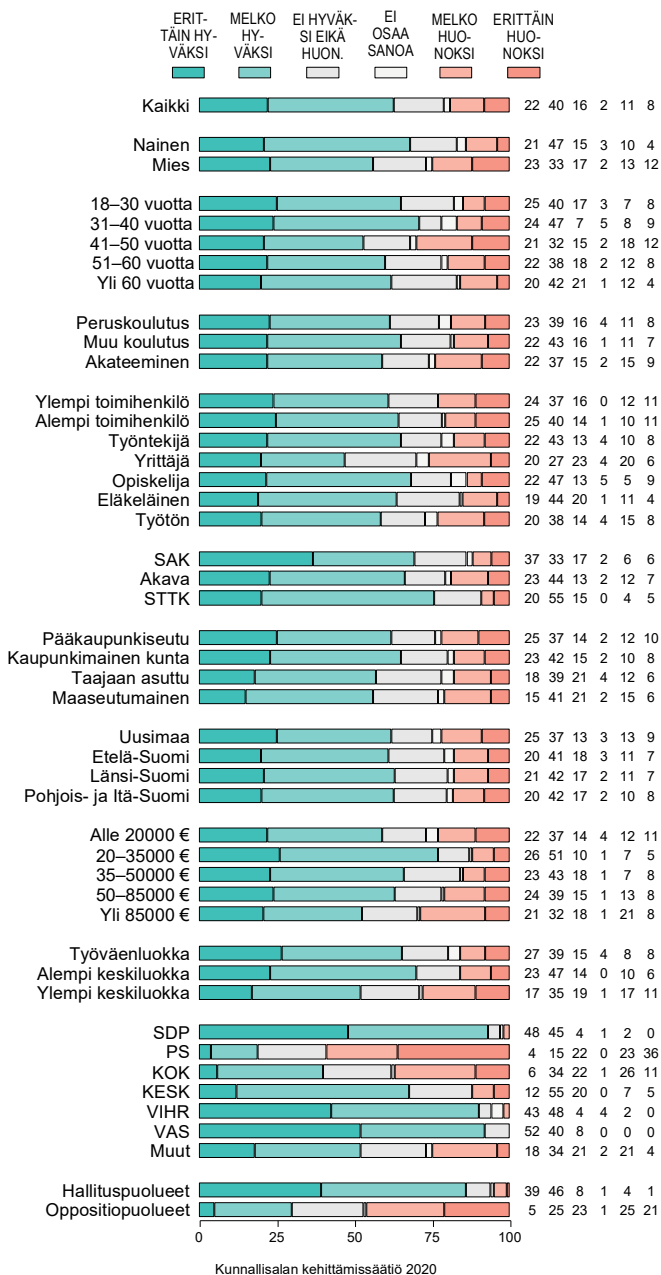
MILLAISEKSI ARVIOI SANNA MARININ HALLITUKSEN KYVYN HOITAA MAAMME ASIOITA vs. OPPOSITION KYVYN TARJOTA VAIHTOEHTOJA (%).

SUHTAUTUMINEN HALLITUSTA JA OPPOSITIOTA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

MILLAISEKSI ARVIOI SANNA MARININ JOHTAMAN HALLITUKSEN KYVYN HOITAA MAAMME ASIOITA SEURAAVIIN EDUSKUNTA KUNTAVAALIEIHIN SAAKKA (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

SUHTAUTUMINEN HALLITUSTA JA OPPOSITIOTA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

SAMAA MIELTÄ
EI OSAA SANOA
ERI MIELTÄ

"Maamme nykyinen hallitus hajoaa ennen seuraavia eduskuntavaaleja"

"Jos oppositio puolueet tai osa niistä olisi mukana hallituksessa, niin tehtäisiin nykyistä parempia päätöksiä"

0 25 50 75 100

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

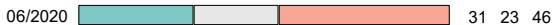
SUHTAUTUMINEN HALLITUSTA JA OPPOSITIOTA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

SAMAA MIELTÄ
EI OSAA SANOA
ERI MIELTÄ

"Maamme nykyinen hallitus hajoaa ennen seuraavia eduskuntavaaleja"

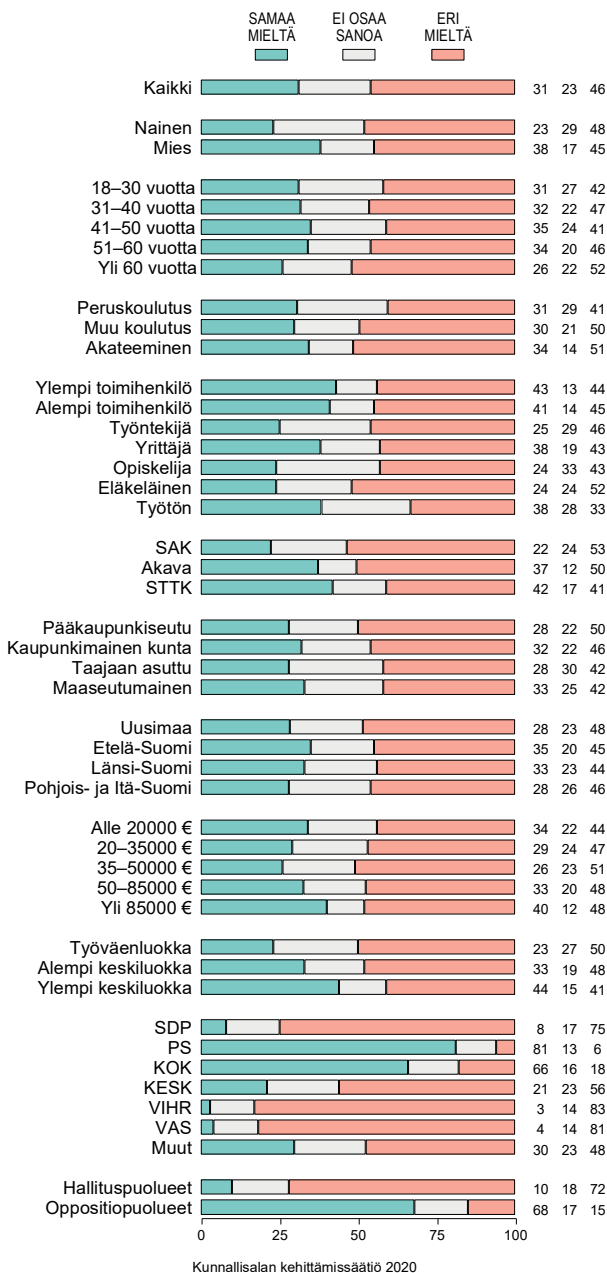
"Jos oppositio puolueet tai osa niistä olisi mukana hallituksessa, niin tehtäisiin nykyistä parempia päätöksiä"

0 25 50 75 100

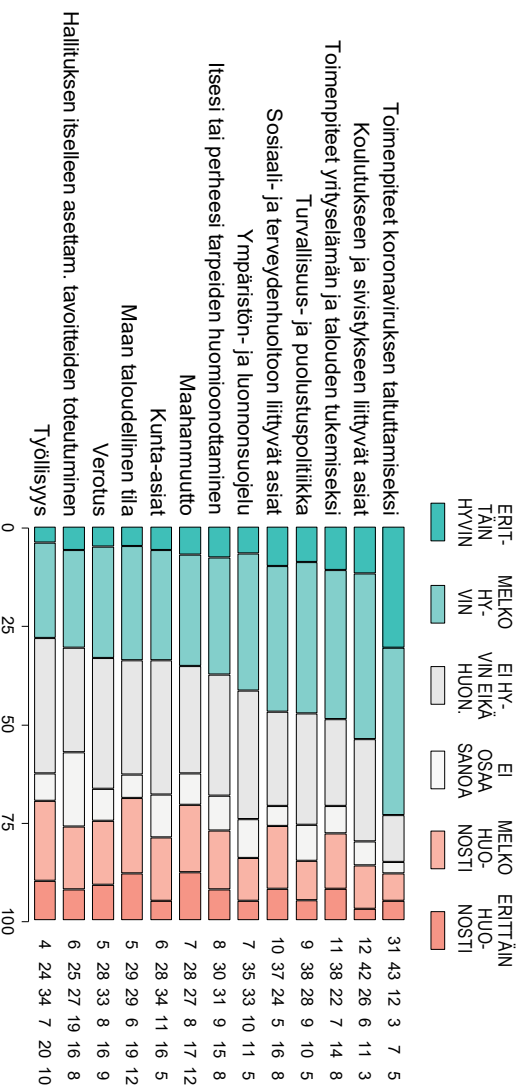
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

"Jos oppositiopuolueet tai osa niistä olisi mukana hallituksessa, niin tehtäisiin nykyistä parempia päätöksiä" (%).

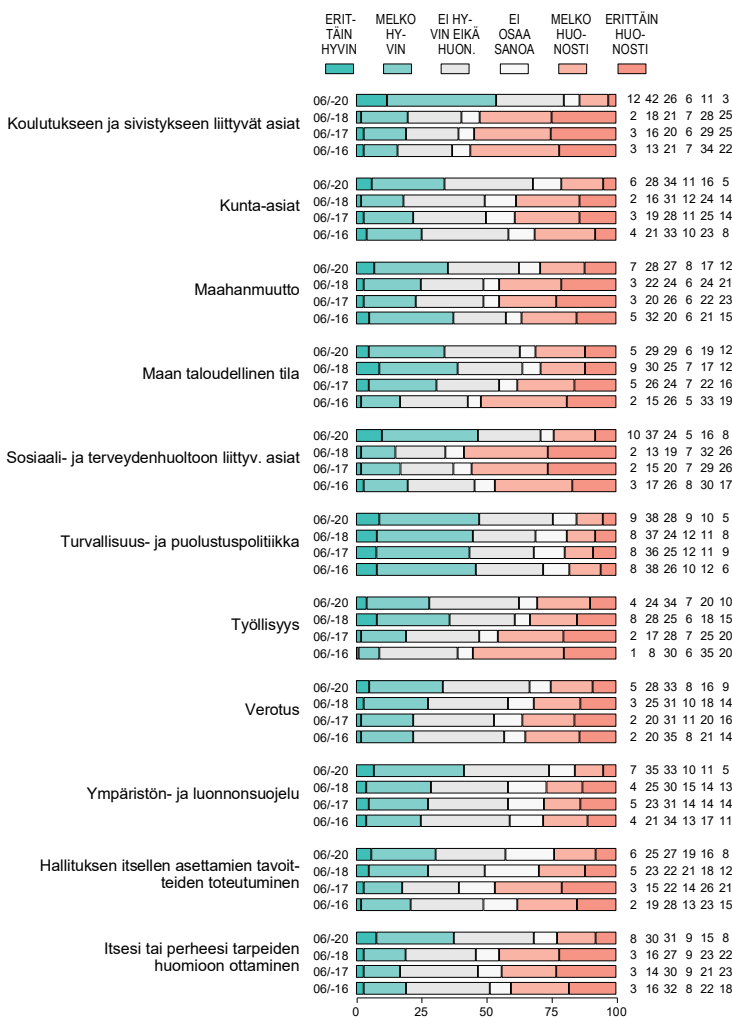
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

MITEN MAAN HALLITUS ON ONNISTUNUT TÄHÄN MENNESSÄ SEURAAVISSA ASIOISSA (%).

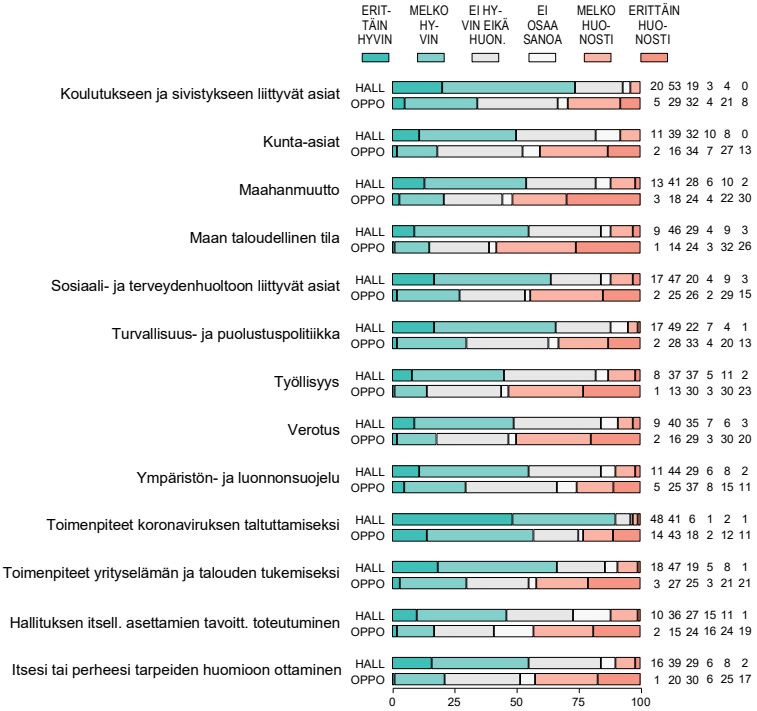
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

MITEN MAAN HALLITUS ON ONNISTUNUT TÄHÄN MENNESSÄ ERI ASIOISSA: ARVIOT
NELJÄNÄ KESÄNÄ (Marinin hallitus vs. kolme Sipilän hallitusta koskevaa mittausta, %).

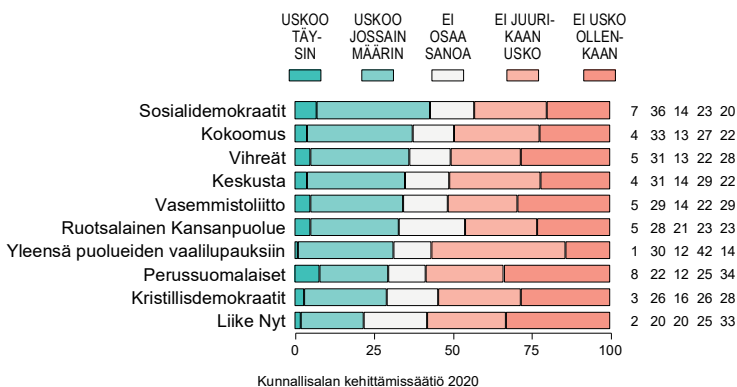
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

MITEN MAAN HALLITUS ON ONNISTUNUT TÄHÄN MENNESSÄ ERI ASIOISSA: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

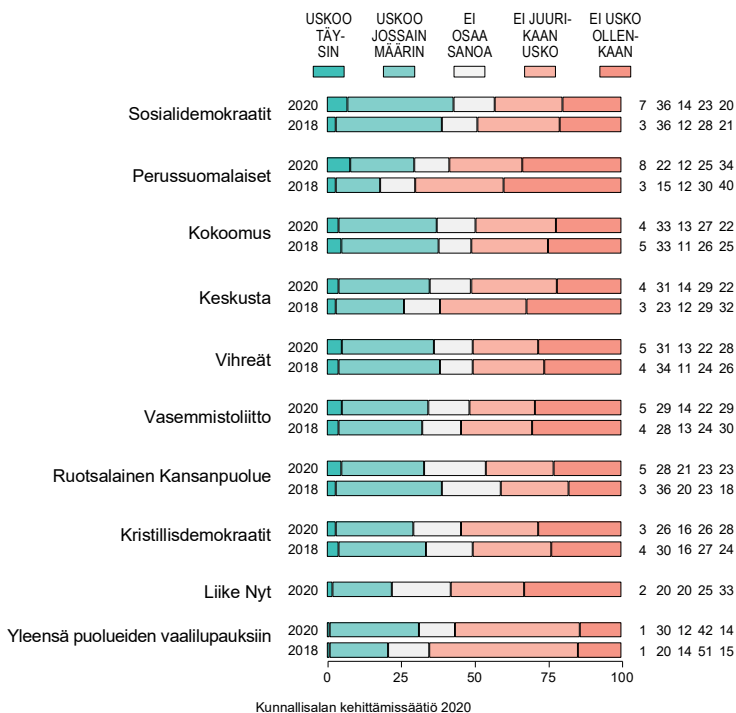

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

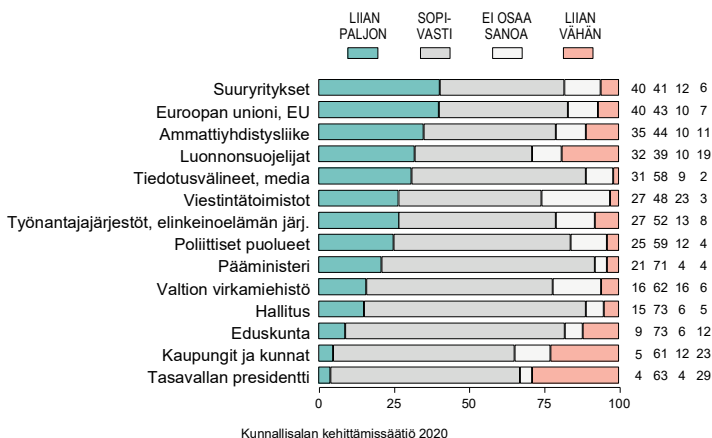
MISSÄ MÄÄRIN USKOO PUOLUEIDEN ESITTÄMIIN VAALILUPAUKSIIN (%).

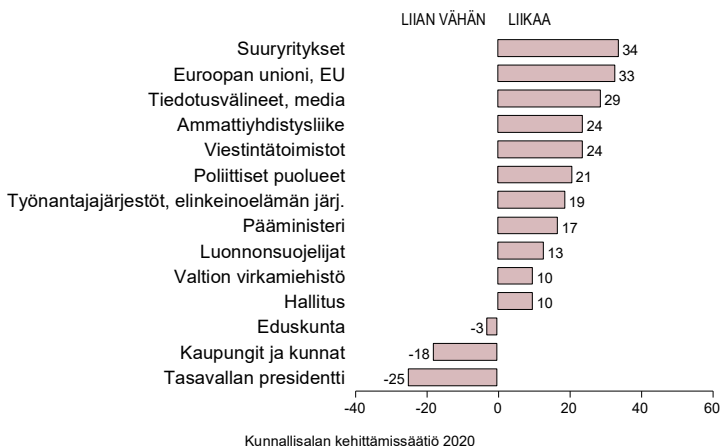
MISSÄ MÄÄRIN USKOO PUOLUEIDEN VAALILUPAUKSIIN: ARVIOT VUOSINA 2018 JA 2020 (%).

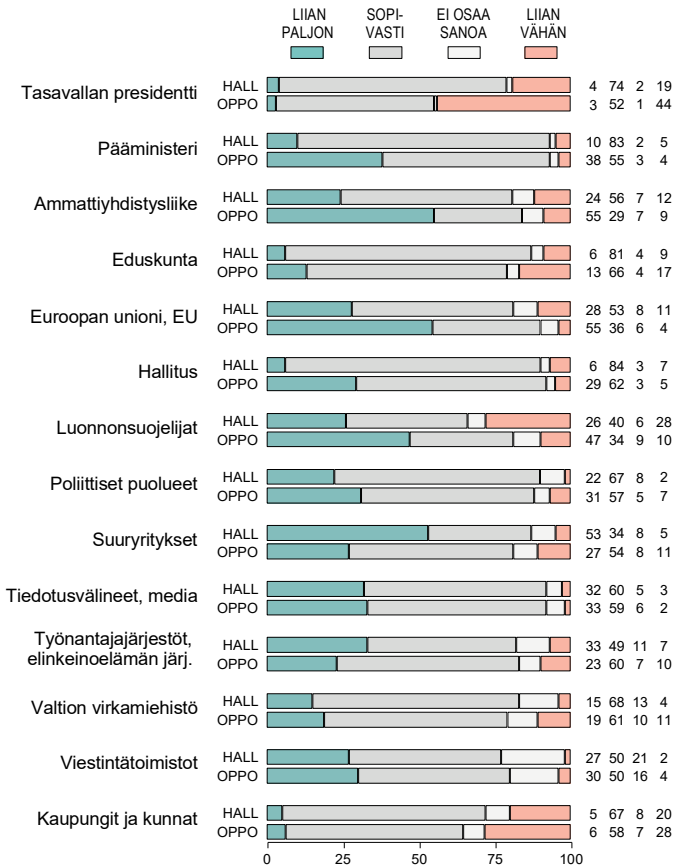
MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON NYKYISIN VAIKUTUSVALTAA MAAN TALOUTTA, TYÖLLISYYTTÄ JA KILPAILUKYKYÄ KOSKEVISSA ASIOISSA (%).

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VAIKUTUSVALTAA: ARVIOINNIT SILDOLUKUINA ('liikaa'- ja 'liian vähän' -osuuksien erotukset).

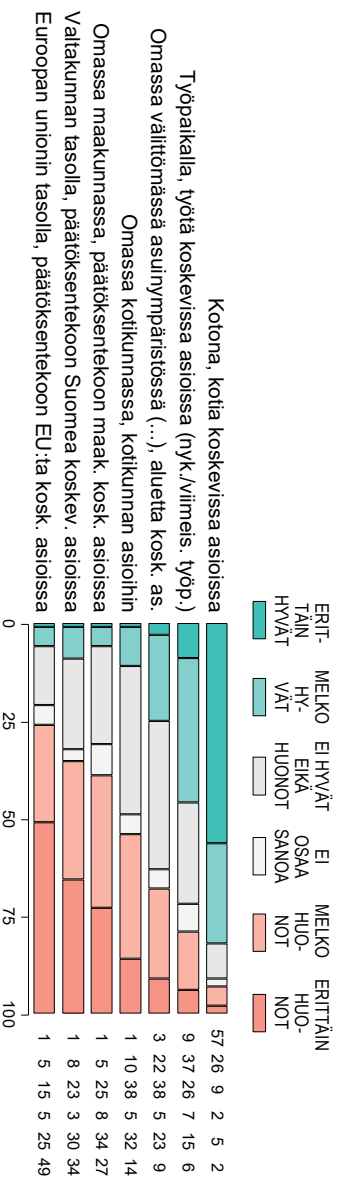

MISSÄ MÄÄRIN ERI TAHOILLA ON VAIKUTUSVALTAA:
HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO)
KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

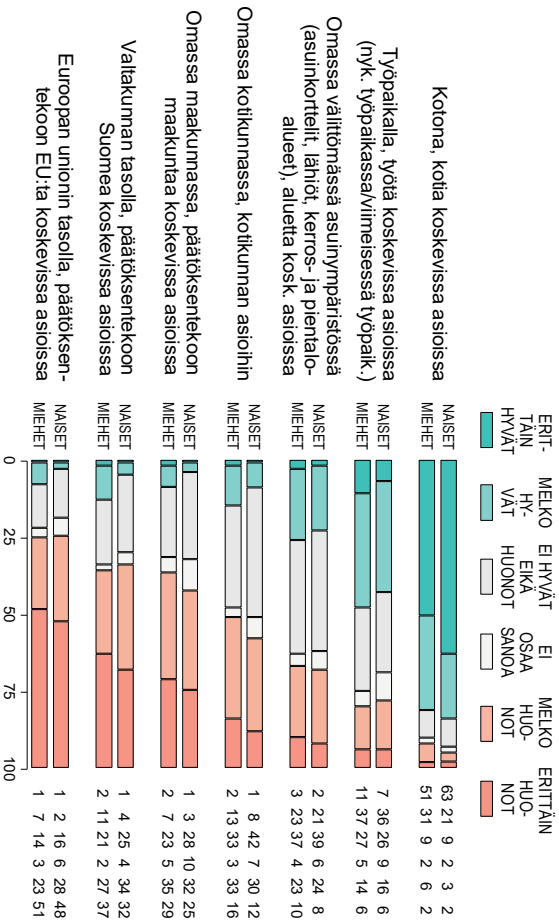
Kunnallisalan kehittämissäätö 2020

MILLAISET MAHDOLLISUDET ITSELLÄ ON VAIKUTTAA PÄÄTÖKSENTEKÖÖN SEURAAVILLA TASOILLA
(tekstejä osin lyhennetty, %).

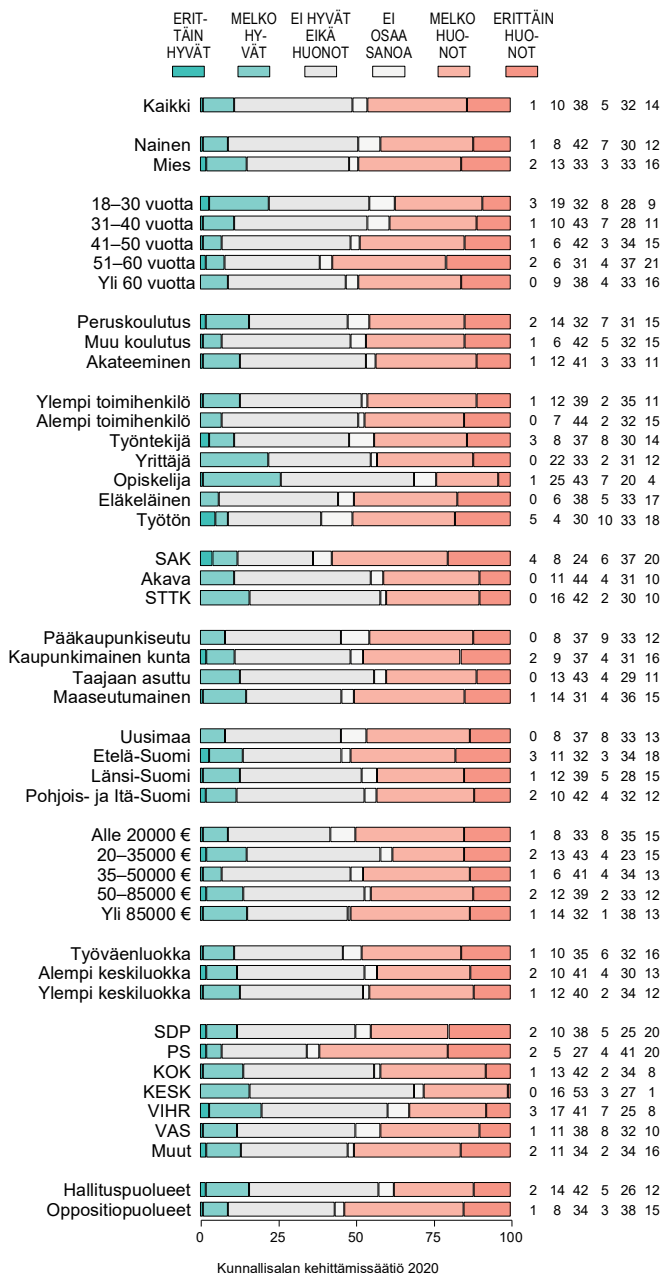
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

OMAT MAHDOLLISUUDET VAIKUTTAA PÄÄTÖKSENTEKÖÖN: NAISTEN vs. MIESTEN ARVIOT (%)

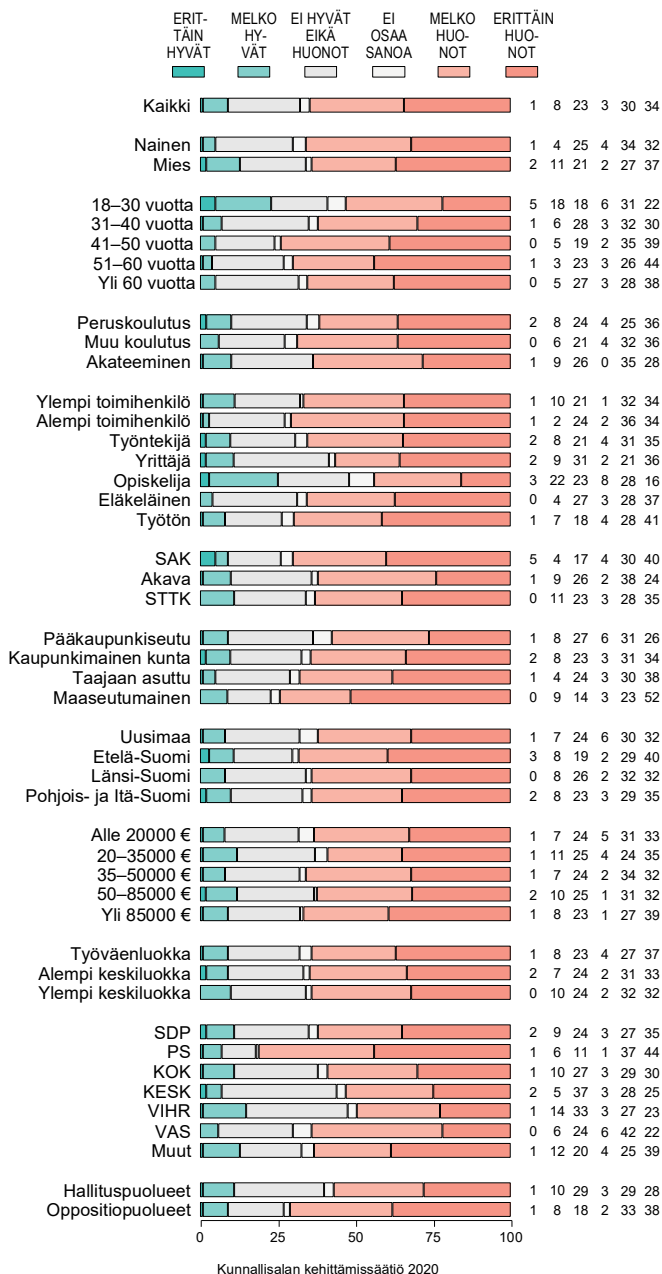

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

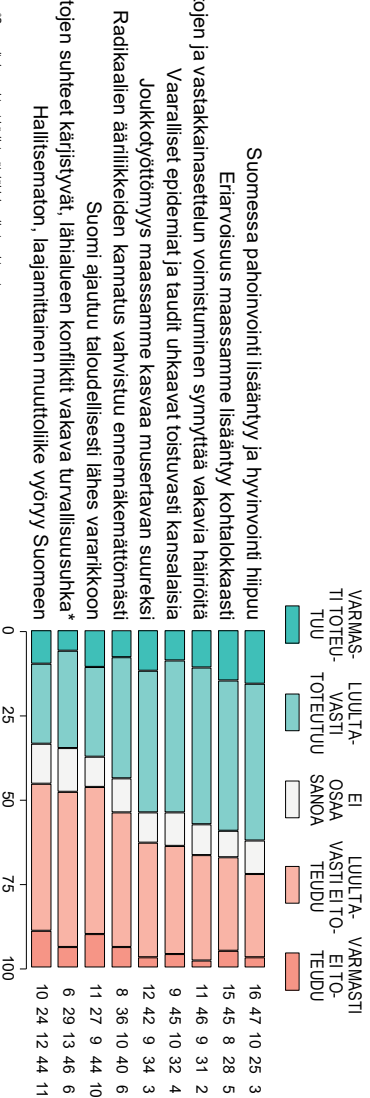
OMAT MAHDOLLISUUDET VAIKUTTAA PÄÄTÖKSENTEKOON:
OMASSA KOTIKUNNASSA, KOTIKUNNAN ASIOIHIN (%)

OMAT MAHDOLLISUUDET VAIKUTTAA PÄÄTÖKSENTEKOON:
VALTAKUNNAN TASOLLA, PÄÄTÖKSENTEKOON SUOMEA
KOSKEVISSA ASIOISSA (%).

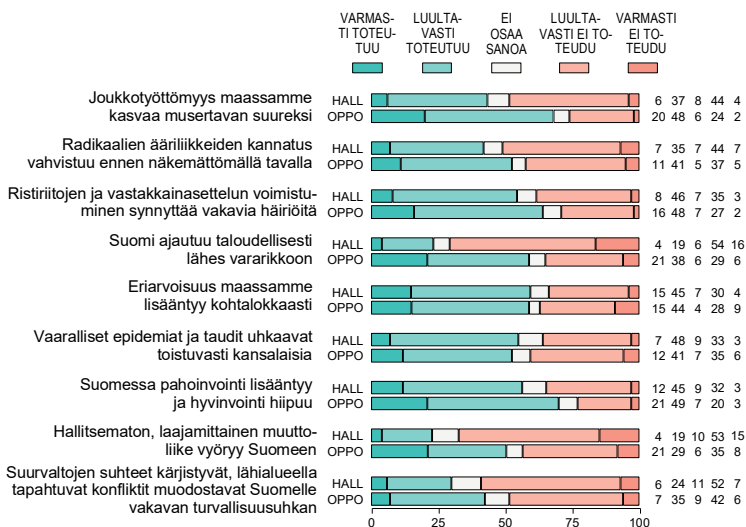
MITTEN TODENNÄKÖISENÄ PITÄÄ SEURAAVIEN UHKAKUVIEN TOTEUTUMISTA 5–10 VUODEN TÄHTÄIMELLÄ MAASSAMME (tekstejä osin yhennetty, %).

*Suurvaltojen suhteet kärjistyvät, lähialueella tapahtuvat konfliktit muodoistavat Suomeen vakavaan turvallisuusriskien

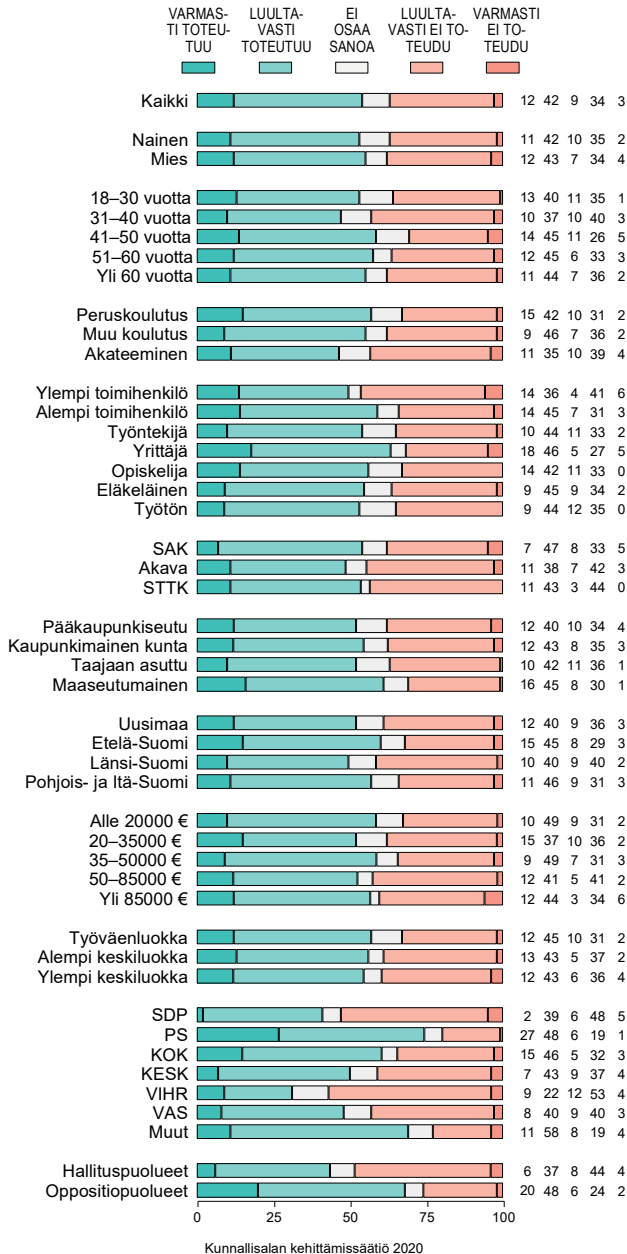
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

MITEN TODENNÄKÖISENÄ PITÄÄ UHKAKUVIEN TOTEUTUMISTA: HALLITUS-
PUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

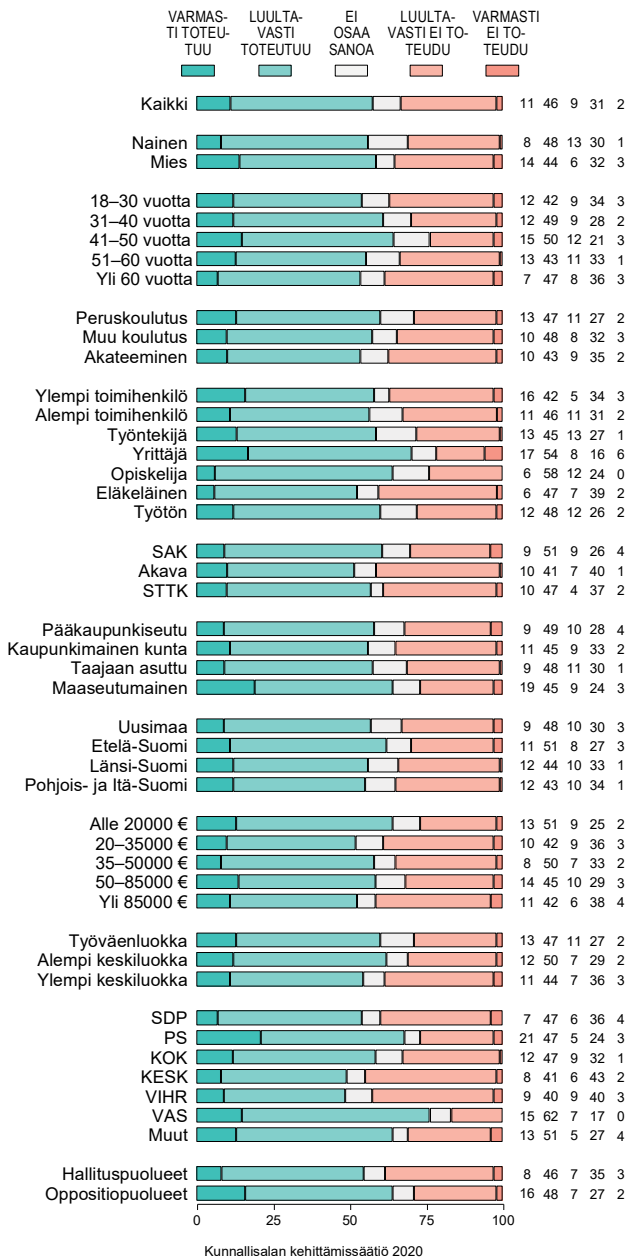

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

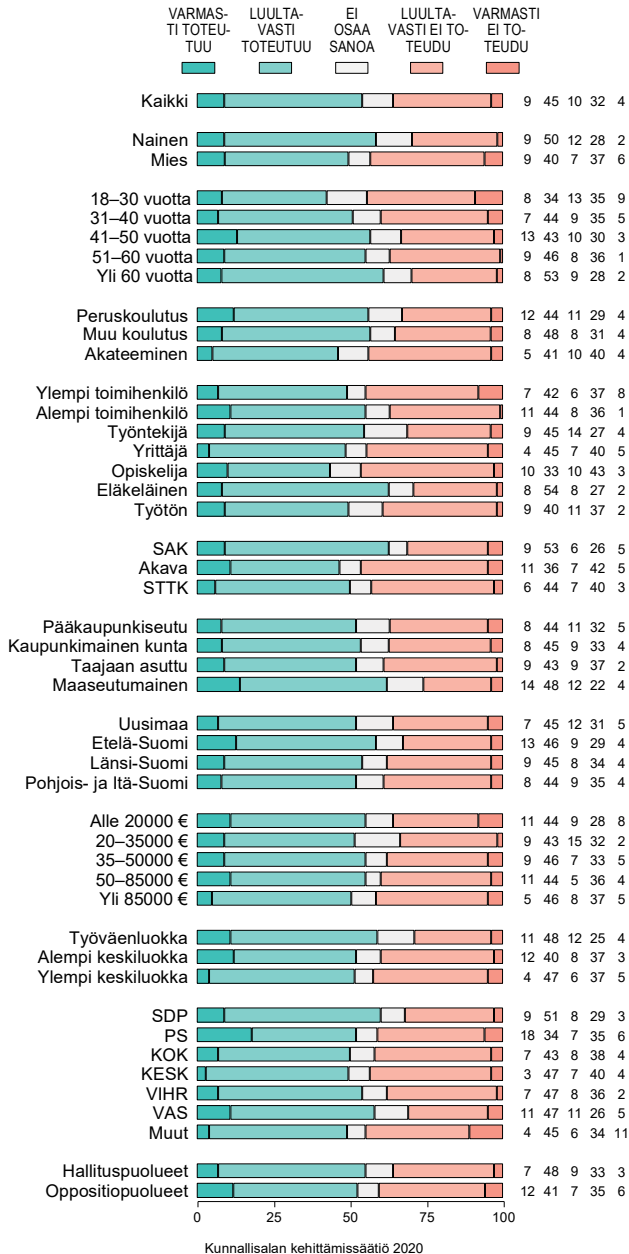
MITEN TODENNÄKÖISENÄ PITÄÄ UHKAKUVIEN TOTEUTUMISTA:
JOUKKOTYÖTTÖMYYS MAASSAMME KASVAA MUSERTAVAN
SUUREKSI (%).

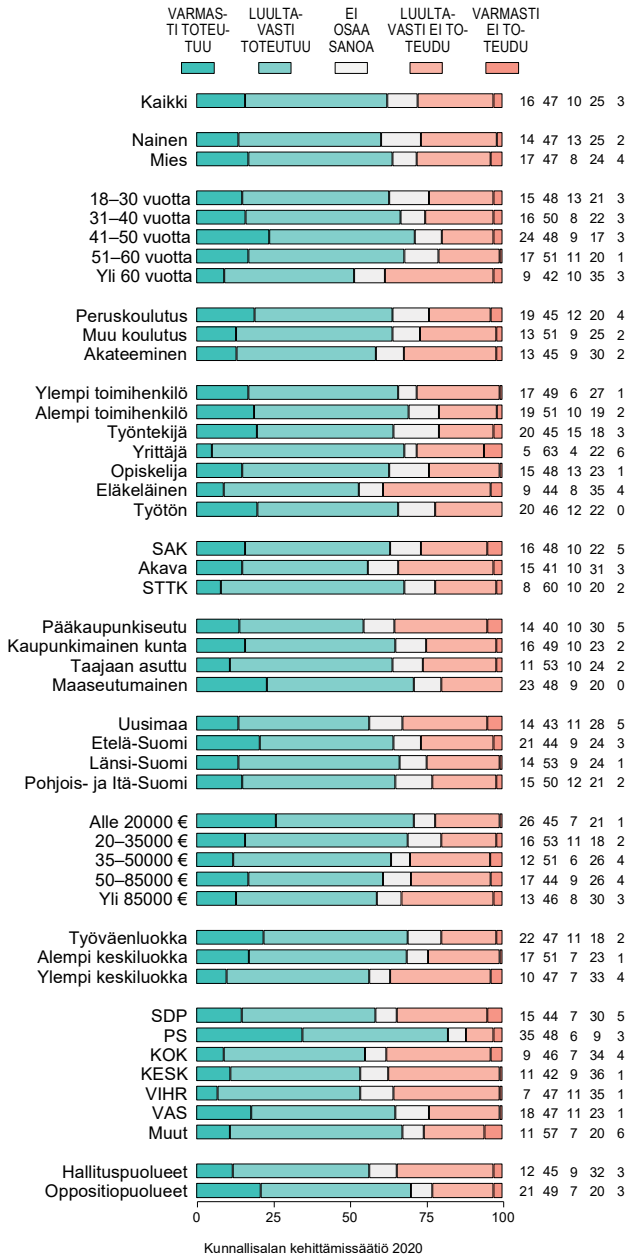
MITEN TODENNÄKÖISENÄ PITÄÄ UHKAKUVIEN TOTEUTUMISTA:
RISTIRIITOJEN JA VASTAKKAINASETELUN VOIMISTUMINEN
MASSAMME SYNNYTTÄÄ VAKAVIA HÄIRIÖITÄ (%).

MITEN TODENNÄKÖISENÄ PITÄÄ UHKAKUVIEN TOTEUTUMISTA:
VAARALLISET EPIDEMIA JA TAUDIT UHKAAVAT TOISTUVASTI
KANSALAISIA (%).

MITEN TODENNÄKÖISENÄ PITÄÄ UHKAKUVIEN TOTEUTUMISTA;
SUOMESSA PAHOINVOINTI LISÄÄNTYY JA HYVINVOINTI HIIPUU (%).

Polemia-sarjassa ovat ilmestyneet

- 1 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1992
- 2 Erkki Mennola
IDEA KUNNASTA (1992)
- 3 Terho Pursiainen
KRIISIAJAN ETIIKKA (1993)
- 4 Työryhmä Kyösti Urponen (pj.), Raija Julkunen, Olli Kangas, Jorma Sipilä, Asko Suikkanen ja Petri Kinnunen (siht.)
KASVUSTA VASTUUSEEN
– sosiaalipolitiikan tulevaisuus (1993)
- 5 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1993
- 6 Pekka Ojala–Aulis Pöyhönen
LÄHEISYYSPERIAATE – hallinnon uusjako (1994)
- 7 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1994
- 8 Jorma Hämäläinen–Veikko Teikari
HENKILÖSTÖPOLITIikka PAKKORATKAISUJEN EDESSÄ
(1995)
- 9 Terho Pursiainen
NOUSUKAUDEN ETIIKKA (1995)
- 10 Eero Ojanen
EIPÄJOKI
Fiktiivinen reportaasimatka mihin tahansa suomalaiseen kuntaan (1995)
- 11 Heikki Koski
KANSALAINEN, KUNTA JA KANSALAISSYHTEISKUNTA
(1995)
- 12 Seppo Niemelä
MUUTOSKIRJA
Rohkaisuksi murroksen maailmaan (1995)
- 13 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1995
- 14 Lauri Hautamäki
MAASEUTU ELÄÄ (1995)

- 15 Juha Kuisma–Heikki Haavisto
KAUPUNKI JA MAASEUTU
– avoliitto vai susipari (1995)
- 16 Olli Pusa
ELÄKEPOMMIN VARJOSSA (1996)
- 17 Satu Apo–Jari Ehrnrooth
MILLAISIA OLEMME?
Puheenvuoroja suomalaisista mentaliteeteista (1996)
- 18 Eira Korpinen
OPETTAJUUTTA ETSIMÄSSÄ (1996)
- 19 Erkki Pystynen
LIITTOKUNTA (1996)
- 20 Martti Sinisalmi
TYÖLLISTÄMISTÄ VAI PALVELUA? (1996)
- 21 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1996
- 22 Olli Mäenpää
KUNTIEN ITSEHALLINTO EU-SUOMESSA (1997)
- 23 Tuula-Liina Varis
KRISTALLIYÖ JOENSUUN KAUPUNGINTALON TORNISSA
(1997)
- 24 Terho Pursiainen
KUNNALLISTEN KÄYTÄNTÖJEN ETIIKKA
Yhteisöopin alkeet (1997)
- 25 Siv Sandberg–Krister Ståhlberg
KUNTALAISTEN KUNTA JA VALTIO (1997)
- 26 Pertti Hemánus
KUNNALLINEN TIEDOTTAMINEN JA JASKA JOKUNEN
Tutkittua tietoa ja tutkimattomia tulkintoja (1997)
- 27 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1997
- 28 Esko Antola
UUSI EU? (1998)
- 29 Eero Ojanen
YHTEISKUNNAN ITSEPUOLUSTUS (1998)
- 30 Pertti Kettunen
ELINKEINOPOLITIIKAN TAITO (1998)

- 31 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1998
- 32 Torsti Kivistö
JOUTILAISUUSYHTEISKUNTA (1998)
- 33 Erkki Mennola
IDEA MAAKUNNASTA (1999)
- 34 Jorma Hämäläinen
MINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 35 SINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 36 Juha Talvitie
KUNTA VAI MAAKUNTA?
Globalisaatio ja regionalismi (2000)
- 37 Juha Sihvola
YKSILÖNÄ YHTEISÖSSÄ
Näkökulmia paikallisuuteen, globalisaatioon ja hyvään elämään
(2000)
- 38 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2000
- 39 Seppo Niemelä
TULISIELU
Verkostoajan aluekehittäjä (2000)
- 40 Kauko Heuru
ITSEHALLINNON AIKA (2001)
- 41 Heikki Eskelinen
ALUEPOLITIIKKA RAUTAHÄKISSÄ (2001)
- 42 Matti Wiberg
PALUU POLITIIKKAAN (2001)
- 43 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2001
- 44 Ilkka Virtanen
YLIOPISTOJEN KOLMAS TEHTÄVÄ (2002)
- 45 Arvo Myllymäki
KUNTIEN KUJANJUOKSU (2002)
- 46 Risto Eräsaari
KUINKA TURVATON ON RIITTÄVÄN TURVALLINEN?
(2002)

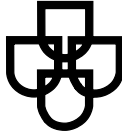
- 47 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2002
- 48 Pentti Arajärvi
PAREMMINVOINTIYHTEISKUNTA (2003)
- 49 Eero Uusitalo
MAASEUTU KANSAN VAI HALLINNON KÄSISSÄ? (2003)
- 50 Esko Juntunen
KUNNAN ELINKAARIHYPPY
– strateginen kehittäminen ja yhteistyö (2003)
- 51 Pekka Sauri
SUOMEN DEMOKRATISOIMINEN (2003)
- 52 Esko Aho
SATTUMA SUOSII VALMISTAUTUNUTTA (2003)
- 53 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2003
- 54 Seppo Rainisto
KUNNASTA BRÄNDI? (2004)
- 55 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2004
- 56 Markku Lehto
TAKAISIN TULEVAISUUTEEN
– valtion ja kuntien yhteinen taival (2005)
- 57 Tarmo Pukkila
IKÄVALLANKUMOUS (2005)
- 58 Matti Wiberg
VALTA KUNNASSA (2005)
- 59 Soili Keskinen
ALAISTAITO Luottamus, sitoutuminen ja sopimus (2005)
- 60 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2005
- 61 Samuli Skurnik
OSUUSTOIMINNASTA OPPIA?
Kuntapalvelut uudessa talousmallissa (2006)
- 62 Markku Lehto
PELASTUSRENKAAN PAIKKAUS (2006)

- 63 Pasi Holm
VEROKIRJA (2006)
- 64 Matti Virén
KANSALAISEN KUNTAUUDISTUS (2006)
- 65 Markku Lehto
OI OMA KUNTANI (2006)
- 66 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2006
- 67 Peter Ekholm
POLEMIA – AJATUSPAJAKO? (2007)
- 68 Aatos Hallipelto
PARAS TUOTTAKOON!
Hyvinvointipalvelujen tulevat markkinat (2008)
- 69 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2008
- 70 KUNNON VALTUUTETUT?
Ilmapuntari 2008, osa 2
- 71 Sami Borg
HILJAA HYVÄ TULEE
Puheenvuoro äänestysprosentista ja vaaliaktiivoinnista (2008)
- 72 Matti Wiberg
HALLITSEKO HALLITUS? (2009)
- 73 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2009
- 74 Jussi-Pekka Alanen
HELSINKI
Kansakunnan pääkaupunki – ihmisten metropoli (2009)
- 75 Laura Berg–Mari K. Niemi
KENEN KUNTAVAALIT? (2009)
- 76 Esa Halme–Lauri Kuukasjärvi
UUSI KUNTA VAI KUNTALIITOS –
KUNTALAISEN ITSEHALLINTO (2010)
- 77 Esko Kalevi Juntunen
SULJETUSTA AVOIMEEN –
TALOUDEN GLOBAALIMYRSKY (2010)

- 78 Anne Luomala – Tuomo Puumala
BUDJETTI –
JULKINEN SALAISUUS VAI SALAINEN JULKISUUS? (2010)
- 79 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2010–2011 (2011)
- 80 Terho Pursiainen
MIELEKÄS ELÄMÄ, MIELEKÄS YHTEISKUNTA (2011)
- 81 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAKIRJA – UUDISTUSAJATUKSIA (2011)
- 82 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2011–2012 (2012)
- 83 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAYHTYMÄ PELASTAA? (2012)
- 84 Ari Mölsä (toim.)
KUNTARAKENNEKIRJA (2012)
- 85 Timo Reina
KAHDEN TULEN VÄLISSÄ –
ALUEHALLINNON TILA JA TULEVAISUUS? (2012)
- 86 Tarja Cronberg
ESTEJUOKSU LUOVAAN SUOMEEN (2012)
- 87 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2012 (2013)
- 88 Marja-Liisa Manka, Laura Bordi ja Kirsi Heikkilä-Tammi
PERUSASIOISTA PIENIIN IHMEISIIN –
KUNTAJOHTAMISEN KUVA (2013)
- 89 Kari Välimäki
KAKKUA JAETTAVAKSI (2013)
- 90 Wille Rydman
UNELMASTA PAINAJAISEKSI?
– Kuinka hyvinvointivaltio syö itse itsensä (2013)
- 91 Yrjö Hakanen
MARKKINOIDEN VAI IHMISEN HYVÄKSI?
– Kommunistin puheenvuoro (2013)
- 92 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2013 (2014)
- 93 Heljä Misukka
KOULUTUKSEN SUURVALTA TIENHAARASSA (2014)

- 94 Markku Lehto
MARKKINAT, SOSIAALITURVA JA YKSILÖN VOIMA
(2014)
- 95 Mikael Jungner
SATTUMA, TAHTO JA KOHTALO (2014)
- 96 Juha Kuisma ja Matti Mäkelä
Kylien tulevaisuus (2015)
- 97 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2014 (2015)
- 98 Pekka Sauri
julkishallinto ja sosiaalinen media (2015)
- 99 Eero Ojanen
HYVÄ PÄÄTÖS?
Filosofisia näkökulmia päätöksentekoon (2015)
- 100 Kauko Sipponen
SE SUURI KUNTAUUDISTUS (2016)
- 101 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2015 (2016)
- 102 Päivi Lipponen ja Antton Rönholm
PULPETISTA TABLETTIIN
– suomalainen koulu edelläkävijäksi maailman muutoksessa
(2016)
- 103 Antti Mykkänen (toim.)
MAAKUNTAITSEHALLINTO (2016)
- 104 Heikki Saxén ja Salla Saxén
MITEN BIOETIIKKA VOI MUUTTAA
SUOMALAISTA TERVEYDENHUOLTOA? (2016)
- 105 Raili Mäkitalo
SUOMESTA IKÄIHMISTEN MALLIMAA (2016)
- 106 Karina Jutila
PILAAKO ELIITTI SUOMEN? (2016)
- 107 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2016 (2017)
- 108 Pekka Sauri
KUNNAT JÄLKEEN SOTEN (2017)

- 109 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2017 (2018)
- 110 Veli-Antti Savolainen
GLOKALISAATIO – PAIKALLISEN ISO UUSI KUVA
(2018)
- 111 Anders Blom
MAAN TAPA MURROKSESSA (2019)
- 112 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2018 (2019)
- 113 Jan Erola
UUSIEN IDEOIDEN SUOMI (2019)
- 114 Juha Kuisma
PAIKALLINEN ILMASTOPOLITIikka (2019)
- 115 Pekka Sauri
JULKISHALLINTO JA SOSIAALINEN MEDIA 2020
(2019)
- 116 Timo Soini
POPULISMI (2020)
- 117 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2019 (2020)
- 118 Markus Leikola
MAAILMA KORONAN JÄLKEEN (2020)
- 119 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2020 (2021)

KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiö rahoittaa kuntia palvelevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Tavoitteena on tukea ja parantaa kuntien ja niiden organisaatioiden toimintamahdollisuuksia.

Rahoitamme hankkeita ja tutkimuksia, joiden arvioimme olevan kuntien tulevaisuuden kannalta keskeisimpiä. Tuloksien tulee olla sovellettavissa käytäntöön. Rahoitettavilta hankkeilta edellytetään ennakkoluulotonta ja uutta uraa luovaa otetta.

Säätiöllä on *Polemiikki*-niminen asiakaslehti ja kaksi julkaisusarjaa:

Polemia-sarja, jossa käsitellään kunnille tärkeitä strategisia kysymyksiä ajattelua herättävällä tavalla.

Tutkimusjulkaisut-sarja, jossa julkaistaan osa säätiön rahoittamista tutkimuksista. Pääosa säätiön rahoittamista tutkimuksista julkaistaan tekijätahon omissa julkaisusarjoissa.

Julkaisut-sarja, jossa esitellään tutkimustietoa tai yhteiskunnallisia keskustelun avauksia.

Toimintamme ja julkaisumme esitellään tarkasti kotisivuillamme www.kaks.fi.

Vuonna 1990 perustettu itsenäinen säätiö rahoittaa toimintansa sijoitustuotoilla.

Osoite Fredrikinkatu 61 A
00100 Helsinki

Asiamies Antti Mykkänen, antti.mykkanen@kaks.fi,
p. 0400 570 087

Tutkimusasiamies Veli Pelkonen, veli.pelkonen@kaks.fi,
p. 0400 815 527

Taloudenhoitaja Maarit Vaittinen, maarit.vaittinen@kaks.fi,
p. 040 716 4807

Tutustu kotisivuihimme (www.kaks.fi)!

Kansalaismielipide ja kunnat

Miten kansa suhtautuu kunnallishallintoon, politiikkaan ja yhteiskuntaan? Millaisen arvion se antaa hallitukselle ja oppositiolle? Miten koronakriisiin on suhtauduttu sen eri vaiheissa? Miten on arvioitu verotusta, kansalaisiin kohdistuvaa valvontaa ja muita yhteiskunnallisia asioita?

Kunnallisalan kehittämissäätiön järjestyksessä 29. kyselytutkimukseen perustuva raportti, *Kansalaismielipide ja kunnat – Ilmapuntari 2020*, kiteyttää kansalaisten näkemyksiä tulevista haasteista. Tutkimuksen on säätiön toimeksiannosta tehnyt Kantar TNS Oy.

kaks.fi
KUNNALLISALAN
KEHITTÄMISSÄÄTIÖ

TEHTY SUOMESSA
MADE IN FINLAND

Otavan Kirjapaino Oy

9 789523 490680

ISBN 978-952-349-068-0 (nid)
ISBN 978-952-349-069-7 (pdf)
ISSN 1235-6964